ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΤΟΣ Α'. ΑΡΙΘΜΟΣ 45 | ΑΘΗΝΑΙ 25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1936 | ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 10 | ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡ. 2

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΙΒ') Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μὲ τὸ περασμένο μας ἄρθρο ἀποδείξαμε, πὼς τὸ ἐπαγγελματικὸ συμφέρον τῶν λειτουργῶν τῆς Δημοτικῆς καὶ τῆς Μέσης Παιδείας ὄχι μόνο δὲν ειναι ἀντίθετο, ὄχι μόνο δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν κατάργηση τοῦ στεγανοῦ χωρισμοῦ δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας, παρὰ ἀπεναντίας ἐξυπηρετεῖται κατὰ πολλοὺς τρόπους.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τονίσουμε μιὰ σωστὴ ἀρχή, ποὺ ὡς τώρα δὲν μποροῦσε νὰ ὑπερνικήσει τὶς προλήψεις ποὺ ἐπικρατούσανε κατὰ παράδοξο τρόπο μέσα στὸ ἴδιο τὸ προσωπικὸ τῆς παιδείας, μὰ ποὺ τώρα μαζὶ μὲ τὶς νέες ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἑνότητα τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐπιβληθεῖ.

Καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ λέει πὼς τὸ προσωπικὸ τῆς παιδείας εἶναι ἑνιαῖο, ὅπως καὶ ἡ παιδεία τοῦ λαοῦ εἶναι ἑνιαία.

Ὅσο καὶ νὰ φαίνεται παράδοξο τὸ πρᾶμα, ἡ ἑνότητα τοῦ προσωπικοῦ τῆς παιδείας ξαφνίζει τοὺς ἴδιους τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ ἴσως περισσότερο τοὺς δημοδιδασκάλους.

Γιατί αὐτό; Γιατὶ εἶναι βαθιὰ ριζωμένη σ' ὅλους τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ἡ πρόληψη πὼς ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ Μέση Παιδεία εἶναι ἀνοιχτὸ ἕνα βαθὺ χάσμα, πὼς ἀναμεταξύ τους ὑπάρχουνε βαθύτατες παντοτινὲς διαφορὲς καὶ πὼς οἱ διαφορὲς αὐτὲς οὔτε μποροῦν οὔτε καὶ πρέπει νὰ σβήσουν, γιατὶ πηγάζουν ἀπ' αὐτὴ τὴν οὐσία τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς Μέσης Παιδείας.

Τὴν ἀντίληψη αὐτή, ἂν καὶ τόσο βαθιὰ ριζωμένη καὶ στὴ συνείδηση πολλῶν παιδαγωγῶν ἀκόμη, δὲν διστάζομε ἀνεπιφύλαχτα νὰ τὴ χαρακτηρίσουμε σήμερα σὰν πρόληψη

Καὶ εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποδείξουμε τὸ χαρακτηρισμό μας.

Καὶ ρωτᾶμε: ποῦ εἶναι θεμελιωμένη αὐτὴ ἡ ἀντίληψη, πὼς ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση παιδεία ὑπάρχει χώρισμα ἀνυπερνίκητο καὶ ποιοτικὲς διαφορὲς toto genere, ὅπως ἔλεγαν οἱ λογικοί; Εἶναι θεμελιωμένες οἱ διαφορὲς αὐτὲς στὴν ἐξέλιξη τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ ἢ στὸ περιεχόμενο τῆς παιδείας;

Ἂς πάρουμε πρῶτα τὴν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ.

Εἶναι βέβαιο πὼς τὸ παιδὶ στὴν ψυχικὴ ἐξέλιξή του παρουσιάζει διάφορα στάδια. Ἡ διάκριση τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μέσης παιδείας εἶναι θεμελιωμένη ἀπάνω σ' αὐτὰ τὰ στάδια; Μερικοὶ θέλησαν ν' ἀπαντήσουνε καταφατικά. Καὶ εἴπανε: Εἶναι βέβαιο, πὼς τὸ παιδὶ ὡς τὴν ἡλικία τῶν δώδεκα ἐτῶν παρουσιάζει ἐνδιαφέροντα πραγματολογικά, ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ πράγματα, ὅπως τοῦ τὰ παρουσιάζουνε τὰ αἰσθητήριά του. Δὲν ἔχει ἀκόμη ροπὴ στὴν ἀφηρημένη σκέψη, οὔτε στὴν ἐπιστημονικὴ ταξινόμηση.

Ἄρα, συμπεραίνουν, ἐδῶ μπαίνουνε τὰ ποιοτικὰ σύνορα ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση παιδεία. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ περιοχὴ τοῦ συγκεκριμένου, ἡ δεύτερη τοῦ ἀφηρημένου, ἡ πρώτη εἶναι πραγματολογική, ἡ δεύτερη ἐπιστημονική.

Ἡ ψυχολογικὴ βάση τῆς θεωρίας αὐτῆς εἶναι σωστή. Τὸ συμπέρασμά της λανθασμένο.

Γιατὶ ἡ διάκριση δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας δὲν πηγάζει ἀπὸ λόγους ψυχολογικούς, παρὰ μόνο ἀπὸ λόγους κοινωνικούς. Ἀπόδειξη ἡ ἴδια ἡ ὀργάνωση τῆς παιδείας, ὄχι μόνο στὴν Ἑλλάδα παρὰ σὲ ὅλες τὶς χῶρες. Λ. χ. στὴν Ἑλλάδα εἴχαμε μέχρι πρὶν λίγα χρόνια Μέση Παιδεία ποὺ ἄρχιζε ἀπὸ τὸ δέκατο χρόνο τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ, (ἑλληνικὰ σχολεῖα) καὶ παράλληλα συνεχιζόταν ὡς τὸ δωδέκατο χρόνο ἡ δημοτικὴ παιδεία, (ἑξατάξιο δημοτικό). Στὴ Γερμανία ἡ Μέση Παιδεία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ δέκατο χρόνο τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ, συνάμα ὅμως ἡ δημοτικὴ παρατείνεται ὡς τὸ δέκατο τέταρτο χρόνο τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν ποὺ φοιτοῦν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο. Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὸ ψυχολογικὸ σύνορο ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση παιδεία;

Εἶναι λοιπὸν φανερό, πὼς ἡ διαφορὰ στὴ ψυχικὴ ἐξέλιξη τῶν παιδιῶν δὲν μπορεῖ νὰ θεμελειώσει τὴν ποιοτικὴ διάκριση ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ μέση παιδεία, γιατὶ ἁπλούστατα ἂν ἡ δημοτικὴ παιδεία ἀπὸ λόγους κοινωνικοὺς ἁπλωθεῖ πέραν ἀπὸ τὸ δωδέκατο χρόνο τῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν, θὰ προσαρμόσει τὰ προγράμματά της καὶ τὴ μέθοδο τῆς διδασκαλίας στὴν ψυχικὴ ἀνάπτυξη τῶν παιδιῶν, θὰ πάρει δηλαδὴ χαραχτῆρα ἐπιστημονικό, ὅπως τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ψυχικὴ ἐξέλιξη τοῦ μαθητῆ.

Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ δὲν θεμελιώνει τὸ χωρισμὸ δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας ἀπεναντίας ἐπιβάλλει τὸν ἐπιστημονικὸ καταρτισμὸ τῶν δασκάλων, ποὺ θὰ διδάσκουνε τὰ παιδιὰ μετὰ τὸ δωδέκατο χρόνο τῆς ἡλικίας τους, ἄρα συνηγορεῖ γιὰ τὴν ἀντίληψή μας, πὼς στὶς ἀνώτερες τάξεις τοῦ λαϊκοῦ σχολείου χρειάζονται εἰδικεμένοι δασκάλοι. Μήπως ὅμως τὴν ἀντίληψη γιὰ τὸ στεγανὸ διαχωρισμὸ δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας τὸν ἐπιβάλλει τὸ περιεχόμενο τῆς κάθε μιᾶς.

Ἐδῶ τὰ πράγματα, φαίνονται, πὼς δικαιολογοῦν πολὺ περισσότερο αὐτὴ τὴ διάκριση. Ἂς τὰ ἐξετάσουμε ὅμως ψύχραιμα καὶ ἀντικειμενικά. Ἂς διαιρέσουμε τὰ μαθήματα σὲ τρεῖς κύκλους, ἱστορικοφιλολογικά, μαθηματικοφυσιογνωστικὰ καὶ τεχνικά.

Ἀπὸ τοὺς κύκλους αὐτοὺς οἱ δυὸ τελευταῖοι δὲν ἐπιβάλλουνε καμίαν ἀνιπερνίκητη ποιοτικὴ διάκριση δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας. Ὅσο ἁπλώνεται ἡ δημοτικὴ παιδεία, τόσο θὰ περιλαμβάνει πλατύτερες γνώσεις ἀπὸ τὶς μαθηματικοφυσιογνωστικὲς ἐπιστῆμες, ἐφαρμοσμένες στὴν τεχνικὴ καὶ στὴ ζωὴ καὶ φυσικὰ τόσο περισσότερο ἐπιβάλλεται οἱ δάσκαλοι νὰ εἶναι εἰδικεμένοι.

Ριζικὴ ποιοτικὴ ἀντιδιαστολὴ δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας στο μαθηματικοφυσιογνωστικὸ καὶ στὸν τεχνικὸ κύκλο δὲν ὑπάρχει.

Στὸν ἱστορικοφιλολογικὸ ὅμως; Ἐδῶ τὰ πράματα εἶναι ὁλοφάνερα. Καὶ ὁ φίλος συνάδελφος κ. Γιάννης Κούτρας γράφοντας σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ στὸ περασμένο φύλλο τῆς Σχολικῆς Ἐφημερίδος «ἀναφωνεῖ. «Μέσα σ' ἕνα τέτιο σχολεῖο, τί θὰ κάμουν οἱ καθηγητές; θὰ διδάξουν μήπως τὴν τῶν προγόνων γλῶτταν;»

Κι' ἔχει δίκιο. Ἀσφαλῶς δὲν πρόκειται καὶ δὲν πρέπει νὰ διδάξουν «τὴν τῶν προγόνων γλῶτταν». Ἂς δοῦμε ὅμως γιὰ τοῦτο πρόκειται;

Ὁ ἱστορικοφιλολογικὸς κύκλος περιλαμβάνει πρῶτα—πρῶτα τὴν ἐπίγνωση τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ ἐξέλιξη καθὼς καὶ ἡ ἐπίγνωσή της δικαιολογοῦν ἄραγες καμία ριζικὴ διαφορὰ δημοτικῆς καὶ μέσης πριδείας;

Ναί! ἀπαντοῦν μερικοὶ παιδαγωγοί. Ἡ δημοτικὴ παιδεία θὰ περιορισθεῖ στὴν ἱστορία τῆς πατρίδας τοῦ μαθητῆ, ἡ μέση παιδεία θὰ δώσει τὴν γενικὴ ἐπισκόπηση τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας στίς κυριότερες μορφές της. Στέκεται ὅμως σήμερα πιὰ αὐτὴ ἡ ἀντίληψη; θὰ κρατήσουμε τὸ παιδὶ ὀχτὼ χρόνια στὸ λαϊκὸ σχολεῖο, δηλαδὴ ὡς τὸ δέκατο τέταρτο χρόνο τῆς ἡλικίας του, καὶ θὰ τὸ διδάξουμε μόνο ἑλληνικὴ ἱστορία; Καὶ θὰ τὸ ρίξουμε στὴ ζωὴ καὶ θὰ τὸ κάνουμε πολίτη μιᾶς σύγχρονης δημοκρατίας καὶ ὁ πολίτης αὐτὸς θ' ἀγνοεῖ ὁλότελα τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης, δὲν θὰ ξέρει τίποτα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν χωρῶν, θὰ ἀγνοεῖ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, τὸν Παγκόσμιο Πόλεμο, τὴ σημερινὴ μορφὴ τῆς ἀνθρωπότητας; Τολμάει κανεὶς νὰ ὑποστηρίξει σήμερα ἕνα τέτιο πρᾶμα, ἂν δὲν ἐμπνέεται ἀπὸ τὸν ὑποσυνείδητο πόθο νὰ κρατήσει τὸ λαὸ στὸ σκοτάδι καὶ οὐσιαστικὰ ἀμόρφωτο;

Ἄρα καὶ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο θὰ ἁπλωθεῖ στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία μέσα φυσικὰ στὴ δυνατότητα τοῦ χρόνου, ποὺ διαθέτει.

Κατ' ἀρχὴν ὅμως καμία διαφορὰ δὲν θὰ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸ δημοτικὸ καὶ στὸ σχολεῖο τῆς μέσης παιδείας ὡς πρὸς τὴν ὕλη τῆς ἱστορίας.

Ἂς ἔρθουμε ὅμως καὶ στὸ φιλολογικὸ κύκλο.

Καὶ ἐδῶ μερικοὶ ἐπιχειροῦν νὰ στηρίξουν μιὰ ριζικὴ διάκριση δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας λέγοντας, πὼς ἡ πρώτη περιορίζεται στὴ διδασκαλία τῆς γλώσσας, ἡ δεύτερη ἁπλώνεται στὴ γνώση τῶν μνημείων τοῦ λόγου καὶ γενικὰ τοῦ πνεύματος μέσα στὸ ἱστορικό τους πλαίσιο καὶ ἄρα καὶ στὴ γλῶσσα, ποὺ δημιουργήθηκαν.

Τὸ δεύτερο εἶναι σωστό. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει καθόλου, πὼς τὸ λαϊκὸ σχολεῖο θὰ ἀποκλειστεῖ ἀπὸ τὴ γνώση τῶν μνημείων τοῦ λόγου καὶ τοῦ πνεύματος καὶ μέσα στὸ ἱστορικό τους πλαίσιο ἀκόμη.

Καὶ πρῶτα πρῶτα εἶναι ὁλοφάνερο, πὼς δὲν μποροῦμε οὔτε ἐπιτρέπεται ν' ἀποκλείσουμε ἀπὸ τὸ λαϊκὸ σχολεῖο τὴ γνώση τῶν νεοελληνικῶν μνημείων τοῦ λόγου. Θὰ διδάξουμε στὰ παιδιὰ ὄχι μόνο δημοτικὰ τραγούδια, παρὰ φυσικὰ καὶ Σολωμό, Βαλαωρίτη, Παλαμᾶ, καὶ ὅλους τοὺς κλασσικοὺς νεοέλληνες ποιητὲς καὶ πεζογράφους. Μὰ δὲν θὰ περιοριστοῦμε ὡς ἐδῶ. Θὰ δώσουμε καὶ ἀρχαῖα μνημεῖα τοῦ λόγου σὲ μετάφραση, Ἰλιάδα, Ὀδύσσεια, δράματα καὶ πεζὰ ἀκόμη. Θὰ δώσουμε ἀκόμη καὶ μεσαιωνικὰ μνημεῖα. Καὶ ξένα ὅμως δὲν μποροῦν καὶ δὲν πρέπει ν' ἀποκλειστοῦν. Κομμάτια τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Σαίξπηρ, τοῦ Οὐγκὼ κλπ., σὲ μετάφραση.

Ἄρα ποιοτικὰ καὶ κατ' ἀρχὴν οὔτε στὸ φιλολογικὸ κύκλο δὲν ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση παιδεία. Καὶ δὲν μένει παρὰ μόνο ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ λατινική.

Μποροῦν ὅμως αὐτὲς νὰ στηρίξουν αὐτὴ τὴ διαφορά; Ὄχι! Καὶ δὲν ἔχουμε γιὰ νὰ τὸ καταναγκάσουμε παρὰ νὰ σκεφτοῦμε ξένους λαούς, ὅπου ὁρισμένα σχολεῖα τῆς Μέσης Παιδείας, ὅπως λ. χ. ἡ γερμανικὴ Oberrealschule ἢ τὸ Γαλλικὸ Γυμνάσιο τύπου «ζωντανῶν γλωσσῶν» δὲν ἔχουνε διόλου λατινικὰ καὶ ἀρχαῖα ἑλληνικά, χωρὶς φυσικὰ νὰ παύσουν νὰ εἶναι σχολεῖα Μέσης Παιδείας. Τὸ συμπέρασμα, ποὺ βγαίνει ἀπ' ὅλα αὐτὰ εἶναι φανερό:

Δὲν ὑπάρχει κατ' ἀρχὴν διαφορὰ ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση Παιδεία, ποὺ νὰ στηρίζεται εἴτε στὴν ψυχικὴ ἐξέλιξη τῶν παιδιῶν, εἴτε στὸ περιχόμενο τῆς μόρφωσης.

Ἡ διάκριση δημοτικῆς καὶ μέσης παιδείας ἔχει αἴτια καθαρὰ καὶ μόνο ἱστορικοκοινωνικά.

Ἡ μέση παιδεία καὶ ἰδιαίτερα τὸ κλασσικὸ γυμνάσιο ἔχει τὴν ἀρχική του ρίζα στὸ μεσαίωνα, στὰ σχολεῖα, ὅπου ἐμορφωνόντανε οἱ φεουδάρχες καὶ οἱ ἀνώτεροι ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες. Εἴτανε σχολεῖο ταξικὸ τῆς ἀριστοκρατίας, ποὺ ὅταν ἀργότερα ἡ ἀστικὴ τάξη ἀνδρώθηκε καὶ πῆρε τὴν κυριαρχία καὶ εἶχε ἀνάγκη νὰ μορφώνει τὰ παιδιά της γιὰ τὸν ἡγετικὸ ρόλο τους, τὸ διαμόρφωσε ἀνάλογα μὲ τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες της κάνοντας ἕναν συγκερασμὸ ἀνάμεσα στὸν ἱστορικὸ φιλολογικὸ χαραχτῆρα τῆς μόρφωσης καὶ τὸν ἐπιστημονικό.

Ἐξακολουθεῖ λοιπὸν νὰ εἶναι σχολεῖο ποὺ στηρίζεται ἀπάνω στὴν κοινωνικὴν διαφοροποίηση. Αὐτὴ ὅμως ὡς «εἰδοποιὸς διαφορὰ» δὲν εἶναι ἐκπαιδευτική, εἶναι καθαρὰ κοινωνικὴ καὶ ὑπόκειται στὶς μεταβολὲς τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης.

Δὲν μπορεῖ λοιπὸν σὲ καμιὰ περίπτωση νὰ θεμελιωθεῖ μιὰ διαφορὰ ποιοτικὴ ἀνάμεσα στὴ δημοτικὴ καὶ στὴ μέση παιδεία.

Γι' αὐτὸ συμπεραίνουμε.

Ἡ ἐκπαίδευση εἶναι ἑνιαία, τὸ προσωπικό της εἶναι ἑνιαῖο.

Ἡ ὀργάνωσή της, ἡ ἐκπαιδευτική της ἱεραρχία, ἡ θέση τῶν λειτουργῶν της, ἡ διοίκησή της πρέπει νὰ θεμελειωθοῦν ἀπάνω σ' αὐτὴ τὴ βασικὴ ἀρχή.

Ὅσο καὶ νὰ παραξενεύονται πολὺ μερικοὶ συνάδελφοι ἀπὸ αὐτὲς τὶς διαπιστώσεις μας, τοὺς παρακαλοῦμε νὰ σκεφτοῦνε στὸ βάθος τὰ προβλήματα καὶ εἴμαστε βέβαιοι, πὼς θὰ συμφωνήσουνε μαζί μας. Ὡστόσο ὅμως ἐμεῖς ἐπιθυμοῦμε νὰ ἀκούσουμε ὅλες τὶς ἀντιρρήσεις καὶ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γράψουν ὅλοι οἱ συνάδελφοι ὅσοι διαφωνοῦν μαζί μας.

Τὰ προβλήματα, ποὺ ἐρευνοῦμε εἶναι τόσο σημαντικά, ὥστε μόνο ἀπὸ μιὰ ὁλόκληρη συζήτησή τους θὰ βγεῖ ἡ ἀλήθεια.

Καὶ τώρα θὰ προχωρήσουμε στὴν ἔρευνά μας γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς παιδείας σύμφωνα μὲ τὰ πορίσματα καὶ τὶς διαπιστώσεις, ποὺ ἐκάμαμε.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ Ν'ΑΚΟΥΣΘΟΥΝ

ΤΟ ΡΑΠΙΣΜΑ

Ὁ ἀγῶνας δικαιώνεται. Τὰ θύματα τοῦ τραγικοῦ χοροῦ τοῦ περιβόητου γιὰ τὴν πολιτικὴ ἀσυνειδησία Χατζίσκου ἐπανέρχονται «αὐτοδικαίως» στὴ θέση τους. Ἡ ἠθική, τὸ διακηρύξαμε τόσες φορές, δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ νικήσει τὴν ἀνηθικότητα. Ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ψήφισε τὸ σχετικὸ νομοσχέδιο καὶ «ἀπήλειψε» μὲ ἀγανάκτηση τὴν ἀνήθικη διάταξη τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ποὺ παρέδιδε χειροπόδαρα δεμένα τὰ θύματα στὰ χέρια τῶν σφαγιαστῶν τους. Οἱ ἐκσφενδονισμένοι στὶς τέσσερις γωνιὲς τῆς χώρας μας συνάδελφοι θὰ γυρίσουν στὴ θέση τους χωρὶς νὰ «ἀποφανθῇ» τὸ ἐκπαιδευτικὸ συμβούλιο.

Ἐλπίζουμε νὰ συναισθανθεῖ ὁ πιστὸς τῆς κομματικῆς φαυλοκρατίας «θεράπων» Λούβαρης τὸ ἠχηρὸ τοῦτο ράπισμα, ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπή. Ἢ μήπως ἔχει χάσει ὁλότελα τὸ συναίσθημα τῆς πολιτικῆς ντροπῆς;

ΚΑΙ ΝΕΑ ΡΑΠΙΣΜΑΤΑ

Τρία ἀλλεπάλληλα ραπίσματα γιὰ τὰ ἀντιουνταγματικὰ μέτρα, ποὺ ἐφαρμόζει ἡ Κυβέρνηση γιὰ νὰ διαλύσει τὶς ὑπαλληλικὲς ὀργανώσεις. Οἱ ἄξιοι τῆς θέμιδος λειτουργοὶ πέταξαν στὸ καλάθι τὴν νεκραναστημένη Κ΄ συντακτικὴ πράξη τῆς φαυλοκρατίας καὶ μὲ τὴν αὐστηρὴ φωνὴ τῆς Δικαιοσύνης βροντοφωνοῦν ἀπὸ τὴν Καλαμάτα, Λεβάδεια τὴ Σπάρτη καὶ τὰ Χανιὰ σὲ κυβέρνηση νὰ σταματήσει στὸ φασιστικὸ κατήφορο ποὺ πῆρε καὶ νὰ πάψει νὰ καταπατεῖ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ νὰ στραγγαλίζει τὶς ἐλευθερίες τῶν ὑπαλλήλων. Μὰ ἡ κυβέρνηση δὲν συναισθάνεται, φαίνεται, τὴν εὐθύνη της. Θέλει καὶ νέα ραπίσματα. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐντείνει τὴν τρομοκρατία του. Θέλουν, ὅπως καταγγέλνει ἡ Συνομοσπονδία τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων, νὰ πνίξουν τὴ φωνὴ τῆς διαμαρτυρίας καὶ νὰ παραλύσουν κάθε ἀντίσταση τῶν ὑπαλλήλων, γιὰ νὰ ἀφαιμάξουν καὶ νὰ περικόψουν τὸ «μισθὸ τῆς πείνας».

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ

Σεμνό, ἀπέριττο καὶ θαρραλέο τὸ ἐμπνευσμένο ψήφισμα τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μέσης Παιδείας, ποὺ δημοσιεύουμε στὴν τελευταία σελίδα. Οἱ ἄξιοι λειτουργοὶ τῆς Μέσης Παιδείας μαστιγώνουν μὲ ἀπέριττη καὶ σκληρὴ γλῶσσα τῆς ἀλήθειας τὴν τρομοκρατία ποὺ συνεχίζει ἡ σημερινὴ Κυβέρνηση ἐναντίον τῶν ὑπαλλήλων, καυτηριάζουν τὰ βάρβαρα ἀντιυπαλληλικὰ μέτρα καὶ καλοῦν ὅλους τοὺς συναδέλφους νὰ «συσπειρωθοῦν» στὶς ὀργανώσεις των γιὰ νὰ διεκδικήσουν μὲ τὸν τίμιο ἀγῶνα τὰ καταπατημένα δικαιώματα τους καὶ νὰ περιφρουρήσουν τὶς ἐλευθερίες τους. Καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς Παιδείας θὰ δείξουν τὴν «ἐμπρέπουσαν ψυχικὴν ἀντοχὴν» καὶ μὲ βαθειὰ συνείδηση τῆς εὐθύνης τους καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ θὰ βαδίσουν μὲ ἀναφτερομένο τὸ φρόνημα τους τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ λυτρωμοῦ των.

ΦΥΛΑΚΕΣ ΓΡΗΓΟΡΕΙΤΕ

Πιστοὶ στρατιῶτες στὸ δίκαιο ὑπαλληλικὸ ἀγῶνα, ὅλοι οἱ λειτουργοὶ τῆς Παιδείας πρέπει ν' ἀγωνισθοῦμε, μ' ὅλα τὰ νόμιμα μέσα, στὸ πλευρὸ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων γιὰ νὰ ματαιώσουμε τὸ ψαλίδισμα τοῦ μισθοῦ «τῆς πείνας» καὶ νὰ περιφρουρήσουμε τὸ ξερὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν μας.

Φύλακες γρηγορεῖτε! Μὲ θυσίες καὶ στερήσεις, μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς μας προικίσαμε τὰ ἀσφαλιστικά μας Ταμεῖα, τὸ Μετοχικὸ καὶ τὸ Ταμεῖο Προνοίας. Ἡ Κυβέρνηση ποθεῖ νὰ ρίξει τὰ συγκεντρωμένα κεφάλαιά μας στὸν «Καιάδα» τοῦ προϋπολογισμοῦ, γιὰ νὰ σπαταλῶνται χιλιάδες ἑκατομμύρια σὲ κομματικὲς ἀπαιτήσεις καὶ ρουσφετολογικὲς παροχές, καὶ ἀφήνει ἀνενόχλητους τοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους καρχαρίες νὰ ἀποθηκεύουν ἀποθεματικὰ καὶ νὰ χωνεύουν ἀπολαυστικὰ τὰ πλούσια εἰσοδήματά τους. Φύλακες γρηγορεῖτε.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΕΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Ἡ «Ἕνωση τῶν λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Ἀττικῆς» μὲ τὸ ἔγγραφό της στὸ τελευταῖον Ἰατρικὸ συνέδριο στιγματίζει μὲ τὴν καυτερὴ σφραγίδα τῆς ἐγκληματικῆς ἀδιαφορίας τὸ Κράτος τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς φαυλοκρατικῆς σπατάλης.

«Ἡ ἀνυπαρξία διδακτηρίων—καταγγέλνει—πληρούντων τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ παιδαγωγικῆς, καὶ ἀντιθέτως ἡ ὕπαρξις τρωγλῶν, ὅπου στεγάζεται καὶ διδάσκεται ἡ νεολαία καὶ μάλιστα εἰς ἐποχὴν ἀνθήσεως τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν εἶναι καθόλου κολακευτικὸν διὰ τὸν πολιτισμόν μας. Ἐξ ἄλλου ὁ πληθωρισμὸς τῶν τάξεων περιλαμβανουσῶν 60, 70, 80 μαθητὰς ἐξευτελίζει κάθε ἔννοιαν παιδαγωγικῆς. Ἀμφότερα ἀποτελοῦν φραγμὸν εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν».

Ὁ σχολίατρος κ. Ι. Δημόπουλος μ' ἕνα του ἄρθρο στὸ περιοδικὸ «Σχολικὴ ὑγιεινὴ» ἐπικυρώνει μὲ τὸν πιὸ ἐπίσημο τρόπο ὅσα τόσες φορὲς καταγγείλαμε ἀπ' τὶς στῆλες μας μὲ τὶς ἔρευνές μας γιὰ τὴν φριχτὴ τραγωδία τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ μας.

Σὲ 509 παιδιὰ στὴν ἐκπαιδευτικὴ περιφέρεια τῆς Φλώρινας βρέθηκαν μόνον τὰ 57 γερά. Ὅλα τὰ ἄλλα, δηλαδὴ τὰ 90 %, ἦσαν ἢ ἄρρωστα ἢ ἔπίνοσα. Σὲ 8077 παιδιὰ στὰ σχολεῖα στὸν Πειραιᾶ τὰ 7091, δηλαδὴ καὶ ἐδῶ τὰ 90 %, βρέθηκαν ἄρρωστα ἢ ἐπίνοσα.

Σὲ 961 παιδιὰ στὴ Φλώρινα τὰ 257 πήγαιναν τὸ πρωϊ ΝΗΣΤΙΚΑ στὸ σχολεῖο. Ἕνας μάλιστα μαθητὴς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μαθήματος λιποθύμησε ἀπὸ τὴν πεῖνα, ὅπως ἔδειξε ἡ ἰατρικὴ ἐξέταση

Καὶ ἀντὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ οἱ συνένοχοί του νὰ κρύψουν τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ ντροπή, βγαίνει καθημερινὰ ὁ κ. Λούβαρης καὶ στὶς πολύστηλες κούφιες δηλώσεις του σκορπάει πλούσιες ὑποσχέσεις γιὰ νὰ ἐμπαίξει τὸν ἑλληνικὸ λαό, καὶ ἐξαγγέλνει τὰ ἀναμορφωτικά (!!) του μέτρα γιὰ νὰ ὁλοκληρώσει τὴν κατερείπωση τῆς Παιδείας.

Ὡς πότε ὅμως θὰ ἐξακολουθήσει ἡ τραγωδία τῶν φτωχῶν παιδιῶν; Θὰ καταντήσουμε «φυλὴ πεινασμένων καὶ ἀρώστων»; Ἐνῶ σπαταλοῦνται δισεκατομμύρια σὲ ἀντικοινωνικοὺς σκοπούς; Ὡς πότε τὸ Κράτος θὰ δολοφονεῖ τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ μὲ τὴν ἐγκληματική του ἀστοργία;

ΤΟ ΞΕΝΟΔΟΥΛΕΜΑ

Ὑπόδειγμα συναδελφικῆς ἀβρότητος καὶ ἀλληλεγγύης οἱ μεγαλόσχημοι ἐκπαιδευτικοὶ σύμβουλοι. Δὲν τσακώθηκαν. Σὰν καλοὶ καὶ φιλοδίκαιοι χριστιανοὶ μοίρασαν φιλικὰ καὶ ἀθόρυβα καὶ τὰ φετεινὰ ἐξέταστρα τῶν μαθητῶν τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων, καὶ τσέπωσε ὁ καθένας τους ὄχτὼ μόνο χιλιαδοῦλες. Τί κρίμα, ἀλήθεια! Κοτζὰμ ἐκπαιδευτικοὶ σύμβουλοι ὁλημερὶς νὰ ἐξετάζουν καὶ ὁλονυχτὶς νὰ διορθώνουν μὲ τέτια μάλιστα εὐσυνειδησία καὶ νὰ πάρουν τόσα λίγα! Στὸ μεταξὺ ἂς περιμένουν οἱ λειτουργοὶ τῆς Παιδείας νὰ διεκπεραιωθοῦν τὰ ζητήματά τους. Οἱ καϋμένοι οἱ σύμβουλοι —πόσο εἶναι ἀξιολύπητοι —δὲν ἀδειάζουν! Ξενοδουλεύουν! Ἰδρώνουν, ξεϊδρώνουν, λυώνουν σὰν τὸ κερί, ξεφουσκώνουν, παχαίνει ὅμως καὶ φουσκώνει ἡ τσέπη τους. Ἂς τοὺς χαιρόμαστε!

ΡΑΓΙΑΔΕΣ, ΡΑΓΙΑΔΕΣ

Ἂς τοὺς καμαρώσει τοὺς ξενοδουλευτάδες ἐκπαιδευτικοὺς συμβούλους ὁ προστάτης τους Ὑπουργὸς καὶ ἂς τοὺς παρασημοφορήσει γιὰ τὶς ὀλέθριες ὑπηρεσίες τους! Πολύτιμοι στυλοβάτες τοῦ μεσαιωνισμοῦ στὴν Παιδεία! Ἂς τοὺς χειροκροτήσει ἡ φαυλοκρατία! Πιστοὶ ἐκτελεστὲς τῶν νόμων καὶ διαταγῶν! Καὶ ἂς περιμένουν ὄχι ἕξι παρὰ δεκαέξι μῆνες οἱ ραγιάδες δασκάλοι. Αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος τους: Νὰ πειθαρχοῦνε, νὰ πεινοῦνε, καὶ νὰ μὴν ἐνοχλοῦνε μὲ τὰ μικροζητήματα τοῦ «ψωμιοῦ» των τοὺς μεγαλόσχημους, χορτάτους ἐκπαιδευτικοὺς συμβούλους στὸ θησαύρισμά τους μὲ τὰ κρίτρα καὶ τὰ ἐξέταστρα. Γιατί λοιπὸν παραπονιέται ἡ συνάδελφος μὲ τὸ παρακάτω γράμμα της, ποὺ δημοσιεύουμε; Δὲ βλέπει καὶ αὐτὴ καὶ ὅλοι οἱ ραγιάδες δασκάλοι μὲ τί λαχτάρα εἶναι ἀφοσιωμένοι οἱ διορθωτὲς τῶν «γραπτῶν» ἐκπαιδευτικοὶ σύμβουλοι στὴ νόμιμη μὰ ἀνήθικη διεξερεύνηση τῆς χρυσοφόρας πηγῆς;

Κύριε Διευθυντά,

«Τὸν περασμένο Γενάρη ὑπέβαλα στὸν Ἐπιθεωρητή μου αἴτηση προαγωγῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κ. Ἐπιθεωρητὴς εἶχε κάποια ἀπορία γιὰ τὸ Ἐκπαιδευτήριο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχομαι, ἔστειλε σχετικὸ ἐρώτημα στὸ Ἐκπαιδευτικὸ Συμβούλιο. Πέρασαν ἀπὸ τότε ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ καὶ τὸ Συμβούλιο ἀκόμη νὰ ἀπαντήσῃ στὸ ἐρώτημα τοῦ Ἐπιθεωρητῆ, καὶ ἐγὼ στὸ μεταξὺ μένω στάσιμη: Ὁ Νόμος ὁρίζει αὐστηρὴ ποινὴ γιὰ τοὺς Ἐπιθεωρητάς, ἂν ἀμελήσουν γιὰ τὴν προαγωγὴ τῶν δασκάλων: Τὸ Συμβούλιο δὲν ἔχει ἠθικὴ τοὐλάχιστο ὑποχρέωση νὰ μὴ γίνεται ἀφορμὴ νὰ καθυστεροῦν οἱ προαγωγές μας; Ξεχνάει φαίνεται, πὼς γιὰ τὸ φτωχὸ δάσκαλο προαγωγὴ θὰ πῇ «ψωμὶ»: Πὼς θέλουν ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία αὐτὴ νὰ δουλεύσωμε μὲ ἐνθουσιασμό; Κάνω τὸ παράπονό μου στὴν ἀγαπητὴ «Σχολικὴ» ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάμω ἀλλοῦ».

Ε. Ζ. Η. Δασκάλα.

ΚΑΛΗ ΑΡΧΗ

Μὲ τὴν τροπολογία ποὺ ψήφισε, στὸ πεῖσμα τοῦ κ. Λούβαρη, ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα θύματα τῆς ἀνυπέρβλητης στὴν ἀνηθικότητα κομματικῆς φαυλοκρατίας, ὁ σεμνὸς τῆς ἐπιστήμης ἱεροφάντης καὶ διαλεκτὸς τῆς Παιδείας λειτουργὸς κ. Νῖκος Μπέρτος ἐπανέρχεται στὴ θέση του, ποὺ τόσο τὴν τίμησε μὲ τὴ φωτεινή του δράση καὶ ὡς Διευθυντὴς καὶ ὡς Γενικὸς Γραμματέας στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας.

Ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴ ἔξοδο τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κλάδου μὲ τὴν ἐκλογὴ τῶν δυὸ νέων «αἱρετῶν», ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ κ. Μπέρτου εἶναι τὸ δεύτερο ρῆγμα στὸ ἀραχνιασμένο μεσαιωνικὸ φρούριο τοῦ Ὑπουργείου, ὅπου θρονιάστηκε ἡ ἀντίδραση μὲ πειθήνια ὄργανά της τοὺς γνωστοὺς τυραννίσκους καὶ τοὺς «ἑαυτούληδες».

Ἡ καλὴ ἀρχὴ ἔγινε. Τὸ μεσαιωνικὸ φρούριο τῆς Παιδείας συγκλονίζεται. Καὶ δὲν θ' ἀργήσει νὰ πέσει καὶ νὰ παρασύρει στὰ μαῦρα του ἐρείπια ὅλη τὴ μαύχλα τῆς ἀδικίας, τῆς ἐμπάθειας καὶ τοῦ προσωπικοῦ ὑπολογισμοῦ. Κι τότε καὶ ἡ ἑλληνικὴ Παιδεία θὰ λυτρωθεῖ καὶ οἱ τίμιοι ἐργάτες της θ' ἀναπνεύσουν ἐλεύθεροι τὸν ἀέρα τῆς προόδου καὶ θὰ ὑψωθοῦν σὲ ἀληθινοὺς μορφωτὲς τῆς νέας γενεᾶς.

ΟΙ ΙΔΕΟΛΟΓΟΙ

Ὁ κ. Παλαιολόγος, ὁ διευθυντὴς τῆς Παιδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, εἶναι γνωστὸς καθαρευουσιάνις, Θὰ τοῦ ταίριαζε μάλιστα ὁ τίτλος τοῦ δημοτικιστοφάγου. Γιατὶ αὐτὸς μὲ τὸν πάτρωνά του Τουρκοβασίλη φρόντισε μὲ ἐξαιρετικὸ ζῆλο νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Παιδεία οἱ ἐπιτελεῖς τοῦ δημοτικισμοῦ, ποὺ ἦταν καὶ τὰ δημιουργικώτερα στοιχεῖα τοῦ κλάδου.

Ἕνας τέτιος φανατικὸς καθαρευουσιάνος Θὰ ὑπέθετε κανεὶς πὼς εἶναι ἰδεολόγος. Πὼς πιστεύει στὴν καθαρεύουσα καὶ δὲ θέλει νὰ ἀκούσει τίποτα γιὰ τὴ Δημοτική γλῶσσα. Καὶ θὰ τὸν ἐκτιμούσαμε καὶ, ἐμεῖς τότε γιὰ τὴ σταθερότητα τῶν ἰδεῶν του μολονότι καθαρευουσιανισμὸς καὶ παιδαγωγὸς εἶναι πράματα ποὺ δὲ συμβιβάζονται. Κατὰ περίεργο ὅμως τρόπο, μέσα στὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ποὺ ἐνεκρίθηκαν φέτος, εἶναι καὶ ἕνα τῆς Β΄ τάξης τοῦ κ. Παλαιολόγου, γραμμένο φυσικὰ στὴ Δημοτική. Καὶ ὅπως πληροφορούμαστε, ὁ κ. Παλαιολόγος εἶχε ὑποβάλει στὸ διαγωνισμὸ καὶ βιβλία γιὰ τὴν Α΄ καὶ γιὰ τὴ Γ΄ τάξη, δηλαδὴ γιὰ ὅλες τὶς τάξεις, ὅπου ὁ ἴδιος περιώρισε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα.

Καὶ ἀναρωτιόμαστε: Ἀπὸ πότε ὁ κ. ἄλλοτε Γεν. Γραμματέας καὶ δημοτικιστοφάγος ἔγινε φίλος τῆς Δημοτικῆς; Καὶ τί ἔγιναν ὅλα ὅσα ἔλεγε ἐνάντια στὴ χυδαία καὶ κατώτερη αὐτὴ γλῶσσα; Μήπως ὁ κ. Παλαιολόγος ἄρχισε νὰ ἀναθεωρεῖ τὶς γλωσσικές του ἀντιλήψεις ὅπως, καθὼς πληροφορούμαστε, ἀναθεώρησε καὶ τὶς πολιτικές του ἀντιλήψεις; Ἢ μήπως θέλει νὰ τόχει δίπορτο καὶ σκέφτεται πώς, καλὴ εἶναι καὶ ἡ Δημοτικὴ ὅταν μάλιστα πρόκειται νὰ τοῦ δώσει μερικὲς χιλιαδοῦλες;

Ο ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΗΘΙΚΗ

Εὐαρεστηθεῖτε, κ. Ὑπουργέ, νὰ διαβάσετε τὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ διαμαρτυρία συναδέλφου, ποὺ δημοσιεύουμε παρακάτω. Θέλουμε νὰ πιστεύσουμε πὼς θὰ ἐξεγερθεῖ καὶ ἡ δική σας συνείδηση καὶ θὰ σπεύσετε νὰ ἐπανορθώσετε τὴν ἀδικία.

«Σὲ ἕξι μῆνες ἤρθε ἡ ἀπάντηση τοῦ ὑπουργείου σχετικὰ μὲ τὰ 8 χρόνια προϋπηρεσίας μου στὴν ἀλλοδαπή. Κι ἤρθε μ' ὅλο τὸ φαρμάκι γιὰ νὰ φαρμακώσει τὴν ὄρεξη καὶ τὴν ἀγάπη στὸ ἐπάγγελμα καὶ στὴν Πατρίδα.

«Ἐξ οὐδεμιᾶς διατάξεως νόμου ἐπιτρέπεται ὁ ὑπολογισμὸς τῆς προϋπηρεσίας ἐν ἀλλοδαπῇ διὰ τὴν διαβάθμισιν καὶ προαγωγήν. Ὑπολογίζεται ὅμως διὰ τὴν προσαύξησιν τοῦ μισθοῦ κατὰ τὸν νόμον 3536 ἐν ᾗ περιπτώσει ἀναγνωρίσθη ὡς συναφὲς ὁ ἐν ἀλλοδαπῇ χρόνος προϋπηρεσίας». Ἔτσι πληρώνονται 8 χρόνια φασιστικὸ κονδύλι, 8 χρόνια ἐξευτελισμοὶ ἀπὸ κρατητήριο σὲ κρατητήριο, 8 χρόνια πόνου καὶ ἀγωνίας γιὰ ν' ἀντισταθοῦμε στὴν ἰταλικὴ φασιστικὴ προπαγάνδα γιὰ νὰ διατηρήσουμε στὴ ψυχὴ τῶν ἀμοίρων δωδεκανησίων τὴν ἐθνικὴ φλόγα τῆς μητέρας Ἑλλάδας.

Χάσαμε τὴν Πατρίδα μας, δημεύτηκε ἡ περιουσία μας, στερηθήκαμε γιὰ πάντα τοὺς ἁρπαγμένους μας γονεῖς, συγγενεῖς κι' ὅλη αὐτὴ ἡ θυσία δὲν ἄξιζε νὰ λογαριασθεῖ ὡς «ἁπλὴ ὑπηρεσία».

Σᾶς πληροφοροῦμε ἀκόμη κ. Ὑπουργέ, πὼς ἕνας ἄλλος Νόμος ἀναγνωρίζει τὴν ὑπηρεσία στὰ σχολεῖα τῶν ἑλληνικῶν κοινοτήτων τοῦ ἐξωτερικοῦ γιὰ τὴ διαβάθμιση στοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης Παιδείας. Τί σᾶς ἐμποδίζει λοιπὸν νὰ ἐκδώσετε σχετικὴ ἑρμηνευτικὴ ἐγκύκλιο καὶ γιὰ τοὺς ἐργάτες τοῦ λαϊκοῦ σχολείου, ἀφοῦ κανένας νόμος δὲν τὸ ἀπαγορεύει; Ἡ γνώμη τῆς ὑπηρεσίας σας;

Μὰ ἂν γιὰ σᾶς, ἀπὸ τοὺς προσωπικούς σας δεσμούς, εἶναι σεβαστὴ ἡ γνώμη τῆς ὑπηρεσίας, τί σᾶς ἐμποδίζει τότε, γιὰ νὰ μὴ βουτηχθεῖτε στὸ πέλαγος τῆς ἀδικίας, νὰ ἐπεκτείνετε τὴν εὐεργετικὴ διάταξη γιὰ τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης Παιδείας καὶ στοὺς ἐργάτες τοῦ λαϊκοῦ σχολείου; Μήπως δὲν ἔχετε τὴν εὐκαιρία νὰ προσθέσετε σ' ἕνα ἀπὸ τὰ τόσα Νομ. Διατάγματα τὴ σχετικὴ διάταξη;

Νὰ τὸ ἐλπίσουμε;

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

3 3)4 %

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ : ΟΨΕΩΣ 3 1)2 ο/ο — ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ 4 1)2 ο/ο — 6 ο/ο

Ὁ Τόκος τοῦ Ταμιευτηρίου ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς καταθέσεως. **Ἁπασαι αἱ παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπέζῃ Καταθέσεις εἶναι ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ** *καὶ ἀπηλλαγμέναι τελῶν χαρτοσήμου καὶ ἐνεργοῦνται εἰς :*

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πανεπιστημίου 31.

ΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Διδυμοτείχῳ, Ξάνθῃ, Δράμᾳ, Θεσσαλονίκῃ, Καβάλλᾳ, Σέρραις, Καρδίτσῃ, Λαρίσῃ, Ἀγρινίῳ, Λαμίᾳ, Ἰωαννίνοις, Ἄργει, Ξυλοκάστρῳ, Τριπόλει, Μυτιλήνῃ, Ἁγίῳ Νικολάῳ, Σάμῳ, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ, Χανίοις, Κερκύρᾳ, Κοζάνῃ, Κομοτινῇ, Τρικκάλοις, Λεβαδείᾳ, Μεσσήνῃ καὶ Πύργῳ.

ΤΑ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ: Ἐν Σουφλίῳ, Ν. Ὀρεστιάδι, Ἀλεξανδρουπόλει, Σάππαις, Κάτω Νευροκοπίῳ, Νικηφόρῳ, Προσωτσάνῃ, Ἐλευθερουπόλει, Μεγαλουπόλει, Θήβαις, Νιγρίτῃ, Ν. Ζίχνῃ, Ἀξιουπόλει, Πολυγύρῳ, Μουδανίοις, Ἀρναίᾳ, Μεσολογγίῳ, Παραμυθίᾳ, Ναυπλίῳ, Κιάτῳ, Σητείᾳ, Χίῳ καὶ Λαγκαδᾷ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ: Εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις ὅπου ὑπάρχουν Ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς τὰ ὁποῖα καὶ ἀντιπροσωπεύουν.

ΑΝΕΥ ΦΟΒΟΥ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΣ

ΑΝΕΥ ΦΟΒΟΥ ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΙΑΣ

Η

PASSIFLORINE

εἶναι

τὸ φάρμακον :

1) **Τῶν διανοουμένων,** (καθηγητῶν, συγγραφέων, καλλιτεχνῶν, ἐπιχειρηματιῶν) καὶ ἐκείνων, οἵτινες ὑποφέρουσι ἐξ ὑπερκοπώσεως, ἀϋπνίας, ἄγχους καὶ ἀγωνίας.

2) **Τῆς γυναικός,** κατὰ τὴν ἥβην, τὰς καταμηνίους περιόδους, τὴν ἐγκυμοσύνην, κατὰ τὴν ἐμμηνόπαυσιν καὶ κατὰ τὰς ψευδομητριαίας παθήσεις.

3) **Τῶν παιδίων,** τὰ ὁποῖα εἶναι νεύρικά, ἀνύσηχα καὶ θυμώδη, καὶ ὑποφέρουσι ἀπὸ ἀϋπνίαν.

Η ΤΟΞΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΜΗΔΕΝ
Η ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΕΙΑ.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Φαρμακεῖα

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΠΛΗΓΕΣ

Η ΑΔΕΝΟΠΑΘΕΙΑ, Η ΚΑΧΕΞΙΑ ΚΑΙ Η ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΑ ΕΦΟΔΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΜΑΘΗΤΗ

Σὲ 1582 Δημοτ. σχολεῖα τὰ 391 ἀνθυγιεινά, τὰ 562 μετρίως ὑγιεινά. 50 καὶ 70 ο|ο λιγώτερα κυβικὰ μέτρα ἀέρα ἀπὸ ὅσα χρειάζονται. 225 μαθητὲς σὲ μιὰ τάξη.

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Τὰ παιδιὰ στοιβαγμένα στὶς τάξεις.

—Τὸ πρῶτο ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ ἐνισχυθῆ ἡ ὑγεία τῶν μαθητῶν εἶναι ὁ χῶρος, μᾶς λέγει ἡ κ. Ναυπλιώτου. Δὲν ἔχουμε δι δαχτήρια. Τὰ παιδιὰ εἶναι πολλὰ καὶ τὰ σχολεῖα λίγα. Στὸ 19ο δη μοτικὸ σχολεῖο Ἀθηνῶν, ποὺ δι ευθύνω, στὴν Α΄ καὶ Β΄ τάξη φοι τοῦν ἀπὸ 100 περίπου παιδιά. Κι' ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἔχει ἡ κάθε μιὰ τάξη τοὐλάχιστον 600 κυβικὰ μέ τρα ἀέρα, ἔχει μόλις 300, δη λαδὴ 50 ο|ο λιγώτερα ἀπ' ὅσα χρει άζονται γιὰ τὴν κανονικὴ ἀναπνευ στικὴ λειτουργία τῶν παιδιῶν. Στὸ 15ο Δημοτικὸ σχολεῖο Ἀθη νῶν ποὺ διηύθυνα στὰ 1929 φοι τούσανε στὴν Α΄ τάξη 150 παιδιά, ποὺ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ 900 κυβικὰ μέτρα ἀέρα καὶ εἶχαν μόνο 300, δηλαδὴ 66 ο|ο λιγώτερα ἀπὸ ὅσα ὁρίζει ἡ Ὑγιεινή. Ἀκόμα, στὸ 1ο Δημοτ. Σχολεῖο Πειραιῶς ποὺ δι ηύθυνα ἄλλοτε τὰ παιδιὰ εἴχανε 150 λιγώτερα κυβικὰ μέτρα ἀέρα ἀπ' ὅσα τοὺς χρειαζότανε. Σκεφτεῖτε λοιπὸν τὸ δάσκαλο. Ἢ πρέπει νὰ δεχτῆ ὅσα παιδιὰ προσ έρχονται γιὰ φοίτηση καὶ νὰ τὰ βλέπει νὰ χλωμιάζουν ἀπ τὸν ἀν θυγιεινό τους συνωστισμὸ ἢ νὰ ἀρνηθῆ νὰ τὰ κρατήσει μέσα στὸ σχολεῖο καὶ νὰ τὰ καταδικάσει στὸν ἀναλφαβητισμὸ καὶ τὸ σπρώξιμο στὸ δρόμο, ποὺ συχνὰ καταλήγει στὴν ἀλητεία.

Πρέπει νὰ τονωθῆ ἡ σχολιατρι κὴ ὑπηρεσία. Νὰ γίνεται συνεργα σία δασκάλου καὶ σχολιάτρου καὶ νὰ εἰσαχθῆ ἀπαραίτητα σ' ὅλα τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τὸ ἀναγκαιότατο δελτίο ὑγείας τοῦ παιδιοῦ. Στὰ 460 παιδιὰ ποὺ φοιτούσανε τὸ 1931 στὸ 19ο Δημοτικὸ σχολεῖο τὰ 150 εἶναι ἀδενοπαθῆ. Ποῦ ὅμως νὰ βροῦνε τὸν ἀναγκαιότατο ὑπερσιτισμὸ ποὺ συνιστᾶ ὁ σχολί ατρος;

Πῶς λειτουργεῖ τὸ μαθητικὸ συσσίτιο στὸ 19ο Σχολεῖο.

—Γιὰ ν' ἀνακουφιστοῦν ὁπωσδή ποτε τὰ φτωχὰ παιδάκια τοῦ σχο λείου ποὺ διευθύνω, ἵδρυσα ἀπὸ τὰ 1930 συσσίτιο. Ἔτσι τὸ παιδὶ καὶ καλὰ τρέφεται, ἐπειδὴ τὸ φα γητὸ μαγειρεύεται μέσα στὸ σχο λεῖο, ἀπὸ τὴν ἐπιστάτισα ποὺ εἶναι ταυτόχρονα καὶ μαγείρισα, καὶ γίνεται μὲ πολὺ καλὰ ὑλικὰ καὶ ἐπίσης ἐξασκεῖται τὸ παιδὶ καὶ συνειθίζει στὴν κοινωνικὴ ζωὴ γιατὶ πέρνει κι' αὐτὸ μέρος στὴν ἑτοιμασία τοῦ φαγητοῦ. Ἐφαρμό ζομε τὸ σχολεῖο ἐργασίας. Τὰ ἀγό ρια ψωνίζουν καὶ τὰ κορίτσια πε ριποιοῦνται στὸ τραπέζι, στρώνον τας, σερβίροντας κλπ.

Καὶ πραγματικά, πηγαίνουμε στὴν αἴθουσα τοῦ συσσιτίου. Εἶνε διάλειμμα. Μερικὲς μαθήτριες στρώνουν στὰ τραπέζια κατάλευκα τραπεζομάντηλα. Στὰ στρωμένα τραπέζια ὑπάρχει ἡ πετσετοθήκη καὶ τὰ κύπελα τοῦ νεροῦ, ἀπὸ ἀ λουμίνιο, ποὺ ἀστράφτουνε ἀπὸ καθαριότητα. Τὰ κοριτσάκια φαί νεται πὼς κάνουνε τὴν ἐργασία τους μὲ χαρά. Διακρίνει κανεὶς στίς κινήσεις τους τὴν ἄνεση καὶ τὴ σιγουριά. Στοὺς τοίχους ὑπάρ χουνε διάφοροι πίνακες, εὐχάριστοι στὸ μάτι καὶ ἀνάμεσά τους προ βάλλει δειλά, δειλὰ καὶ ἀπὸ κανένα ἔργο μαθητή.

—Στὸ συσσίτιό μας συνεχίζει ἡ κ. Ναυπλιώτου, σιτίζονται 70 παιδιά. Οἱ μισοὶ πληρώνουν 3.50 δρχ. καὶ οἱ μισοί, οἱ ἄποροι τρῶ νε δωρεάν. Κάποτε οἱ ἄποροι εἶνε περισσότεροι. Ἔχουμε δυὸ φορὲς κρέας, μιὰ φορὰ ψάρι, δυὸ ὄσπρια καὶ μιὰ μακαρόνια μὲ βούτυρο. Τὸ συσσίτιο παρακολουθεῖ κάθε μέρα καὶ ἕνας δάσκαλος. Διατη ροῦμε βιβλία στατιστικά, ποὺ ἐ λέγχει καὶ ὑπογράφει κάθε μέρα ὁ δάσκαλος ποὺ παρακολουθεῖ. Συχνὰ μᾶς ἔρχονται καὶ κυρίες τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας. Τὰ πρῶτα χρήματα τοῦ συσσιτίου βρέθηκαν ἀπὸ εἰσφορὲς τῶν γονέων στὸ σχο λικὸ ταμεῖο, περὶ τὶς 25000 δρχ. Κάνουμε ἐκθέσεις χειροτεχνίας, ἀγορὲς καὶ γιορτές, γιὰ νὰ συγκεν τρώσουμε χρήματα. Ἔχουμε ἀπο κτήσει κινηματογράφο, συστήμα τος Γκωμόν, καὶ τὰ ἔσοδά του τὰ διαθέτουμε ἐπίσης γιὰ τὸν ἴδιο σκοπό. Τὸ Κράτος ὅμως δέν μᾶς ἐνισχύει. Τί νὰ μᾶς κάνουν 15000 —20000 δραχ. ποὺ μᾶς δίνει γιὰ ὁλόκληρο τὸ χρόνο;

Παρακολουθοῦμε μὲ θαυμασμὸ τὴν Κα Ναυπλιώτου. Μαζὶ μὲ τοὺς συνεργάτες της δασκάλους τοῦ ἴδι ου σχολείου, ποὺ ἔχουν ὅλοι, καθὼς φαίνεται, μιὰ μεγάλη ἀγάπη γιὰ τὸ παιδὶ καὶ συνεργάζονται μὲ ἐπιτυ χία, ἔχει κατορθώσει νὰ ἀνακουφί σει πραγματικὰ τὰ παιδιὰ τοῦ σχο λείου της. Ἡ δημιουργική της φλό γα μεταδίνεται καὶ στὰ παιδάκια.

—Βλέπετε, μᾶς λέει, δὲν ἔχουμε αὐλές. Ποῦ νὰ παίζουνε τὰ παι διά; Καὶ βλέπουμε δύο μικρὰ παρ τέρια, καλλιεργημένα ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ παιδάκια, γλάστρες μὲ διάφορα λουλούδια καὶ φυτὰ ποὺ τὰ περι ποιοῦνται.

Τὰ φτωχὰ παιδιὰ πεινοῦν

Εἴδαμε ἐπίσης ἕνα ἄλλο συσσί τιο ποὺ λειτουργεῖ στὸ 3ο Δημ. Σχολεῖο τῆς ἀνατολικῆς ἐπίσης πε ριφέρειας, κοντὰ στὸν Ἰλισσό.

—Τὸ συσσίτιό μας ἱδρύθηκε ἀπὸ τὴ Διευθύντρια κα Μμαρμπάνου μᾶς λέγει ἡ δασκάλα δα Πάρ γα. Καταβάλλουμε ἀπὸ τὸ σχολικό μας Ταμεῖο δυὸ δραχμὲς κατὰ μα θητικὴ μερίδα στὸ Πατριωτικὸ Ἵδρυμα καὶ μᾶς φέρνει ἐδῶ τὸ φαγητό. Σιτίζουμε περίπου 80 φτω χὰ παιδάκια, ποὺ δὲ φέρνουνε πα ρὰ τὴν πετσέτα τους, τὸ πιάτο τους καὶ τὸ κουτάλι ἢ τσ πηροῦνι τους. Ἔστι ὅμως δὲν ἔχουμε τὸ φριχτὸ γεγονὸς νὰ διδάσκουμε σὲ παιδάκια νηστικά.

Εἶναι τόσο εὐχάριστες οἱ λίγες ἐξαιρέσεις μέσα σ' αὐτὴ τὴν πεῖ να ποὺ μαστίζει τὸ παιδάκι τοῦ λαοῦ, μὲ τὸν ἄνεργο πατέρα καὶ καὶ τὴν ἄρρωστη μάνα, μὲ τὴν κατοικία σ' ἀνήλια καὶ ὑγρὰ ὑπό γεια. Πόσα θαύματα δὲ μπορεῖ νὰ κάνει ἀλήθεια ἡ ἀτομικὴ πρωτο βουλία! Κι' αὐτὴ ὅμως χρειάζεται ἐνίσχυση. Καὶ πρέπει πρό πάντων τὸ Κράτος νὰ σκεφτεῖ σοβαρὰ πῶς θ' ἀντιμετωπιστεῖ σὲ γενικὴ κλίμα κρ τὸ πρόβλημα τοῦ πεινασμενου παιδιοῦ, τοῦ πεινασμένου μαθητή.

Τὶ λένε οἱ ἐπίσημες ἐκθέσεις

Περισσότερα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴ σχολικὴ ὑγιεινή, βρίσκουμε στὶς ἐτήσιες ἐκθέσεις τῆς ὑπηρεσίας σχολικῆς ὑγιεινῆς ποὺ εὐχαρίστως μὰς παρεχώρησε ὁ κ. Διευθυντὴς τῆ» Σχολικῆς Ὑγιεινῆς κ. Λαμπα δάριος. Δυστυχῶς τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀναφέρονται ὡς τὸ 1931. Θ' ἄξιζε τὸν κόπο νὰ γίνουνε μεταγενέστε ρες ἐκθέσεις γιὰ νὰ πιστοποιηθεῖ καὶ στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τὸ ξερίζωμα ποὺ ἔφερε ἡ θύελλα τοῦ Χατζίσκου καὶ Τουρκοβασίλη. Ἕνα ὅμως εἶ να ἀναμφισβήτητο. Πὼς σήμερα δὲ χτίζονται πιὰ καινούργια σχο λεῖα. Ἴσως οἱ κ. Ὑπουργοὶ νὰ βρίσκουνε τὰ σημερινὰ ἀρκετά. Πάντως οἱ ἐκθέσεις τῆς ὑπηρεσίας σχολικῆς ὑγιεινῆς μᾶς πληροφοροῦ νε πὼς κατὰ τὸ ἔτος 1930—1931 ἐπιθεωρηθήκανε μονάχα 1582 δη μοτικὰ σχολεῖα—καὶ τοῦτο ἐπειδὴ τὸ Γενικὸ Λογιστήριο διέθεσε γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ μονάχα 20.000 δρχ. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ μόνο τὰ 630 ἀπο δείχτηκαν ὑγιεινά, 265 μέτρια ὑ γιεινὰ καὶ 391 ἀντιυγιεινά. Καὶ ἐ πειδὴ πάντα οἱ ἀριθμοὶ εἶναι πιὸ εὔλγωττοι ἀπὸ τὰ λόγια:

Γιὰ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα ὑπάρ χουνε 12 ὑγειονομικοὶ ἐπιθεωρη τές, 6 (!) κρατικοὶ σχολίατροι στὴν (Ἀθήνα, Παιραιᾶ, Πάτρα καὶ Θεσσαλονίκη), 45 δημοτικοὶ καὶ κοινοτικοὶ σχολίατροι μὲ ἐπίδομα... 400 δρχ τὸ μῆνα, καθὼς ἐπίσης καὶ δημοτικοὶ καὶ κοινοτικοὶ σύμ βουλοι χωρὶς μισθό. (Σήμερα, ζή τημα εἶναι ἂν δὲν ἐλαττώθηκε ὁ ἀριθμός τους.

Πῶς θ' ἀνταποκριθεῖ τὸ προσω πικὸ αὐτὸ στὸ χρέος του νὰ παρακο λουθεῖ δεκάδες χιλιάδες παιδιὰ γιὰ μᾶς εἶναι γρῖφος. Οἱ συνέπειες ὅ μως ἀπὸ τὶς συνθῆκες ὅπου ζεῖ τὸ παιδὶ εἶναι ἡ θνησιμότητα τῶν παιδιῶν. Σὲ χίλιους ἀνθρώπους ποὺ πεθαίνουν οἱ 790 ἔχουνε ἡλικία κά τω τῶν 15 χρόνων. Καὶ αὐτὸ εἶναι φυσικό, ὅταν τὸ Κράτος διαθέ τει γιὰ τὴ σχολικὴ ὑγιεινὴ (1926 —27) μονάχα 968.360 δρχ. Βέβαια τὸ προσωπικὸ τῆς ὑπηρεσίας ὑγιει νῆς κάνει ὅ,τι μπορεῖ. Ἀλλοιώτικα δὲ θάχαμε στὰ τελευταῖα χρόνια μείωση τῆς μαθητικῆς νοσηρότη τας ποὺ ἐνῶ στὰ 1926 - 27 ἤτανε 24, 5 ο|ο κατέβηκε τὸ ἔτος 1928— 29 στὰ 19, 6 ο|ο τὸ 1929—30 στὰ 19 ο|ο καὶ τὸ 1930—31 στὰ 18, 25 ο|ο. Σὲ τοῦτο βέβαια συνετέλε σε κατὰ πολὺ καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ Πατριωτικοῦ Ἱδρύματος ποὺ μετα τράπηκε σὲ ἡμικρατικὸ ἵδρυμα καὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Τὸ κακὸ ὅμως πρέπει ν' ἀντιμετωπιστεῖ ριζικώτερα καὶ ἀποτελεσματικώτερα καὶ πρὸ πάντων πρέπει νὰ διατε θοῦνε πιστώσεις, γιὰ τὴν ἀνέγερ ση διδαχτηρίων καὶ γιὰ μιὰ ὁλο κληρωμένη ὑγιεινὴ προστασία τοῦ μαθητή, τοῦ παιδιοῦ, γενικά, ποὺ νὰ μὴ περιορίζεται στοὺς τοίχους τοῦ σχολείου. Δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ προλαβαίνουμε τὴ διεφθερίτιδα, ὅ πως εὐτυχῶς ἔχει κατορθώσει ἡ ὑπηρεσία τῆς ὑγιεινῆς. Εἶναι ἀ νάγκη ἐπιταχτικὴ νὰ δοθεῖ στὸ παιδὶ τοῦ λαοῦ ἡ ὑγιεινὴ κατοικία, ἡ ὑγιεινὴ τροφή, τὸ ζεστὸ ροῦχο, τὸ κινίγο, κι' ὁ καθαρὸς ἀέρας.

Κι' ἀκόμα νὰ δοθεῖ στὸ παιδὶ ὁ γερὸς δάσκαλος. Εἶναι αἶσχος νὰ μένουνε ἄνεργοι χιλιάδες νέοι ἀδιό ριστοι δασκάλοι καὶ ὅσοι ἐργάζον ται νὰ παρουσιάζουνε, σύμφωνα μὲ τὴν ἔκθεση τοῦ ὑπουργείου τοῦ 1931 *νοσηρότητα 20 ο|ο* Ἀντὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦνε ἀπὸ τὴν ὑπη ρεσία μὲ ὅλα τους τὰ δικαιώματα καὶ ὁ χρόνος τῆς ἀρρώστειας τους, νὰ θεωρεῖται χρόνος ὑπηρεσίας, καὶ νὰ μποῦνε στὴ θέση τους οἱ γε ροὶ ποὺ λυώνουνε μέσα στὴν πλή ξη τῆς ἀπραξίας, τὸ ὑπουργεῖο ἐξα κολουθεῖ νὰ ἀδιαφορεῖ. Πῶς ὅμως θὰ δώση θάρρος στὸ παιδὶ ἕνας ἄρρωστος δάσκαλος; Σύμφωνα μὲ τὴν ἔκθεση τοῦ 1927 σὲ 2230 ἐξε τασθέντες δασκάλους οἱ 1042 ἦτανε ἄρρωστοι.

Ὥστε, στὴν οὐσία ἡ ὑγιεινὴ προστασία τοῦ μαθητὴ εἶναι σχε δὸν ἀνύπαρχτη. Πρέπει νὰ δοθεῖ ἐπὶ τέλους προσοχὴ πραγματικὴ καὶ

ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ ΤΗΣ ΔΑΣΚΑΛΑΣ

ΑΣ ΜΗ ΜΑΣ ΛΕΙΨΕΙ Η ΠΙΣΤΗ ΣΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΝΑ ΡΙΧΤΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Ὕστερα ἀπὸ τὸν πρωτάκουστο διω γμὸ ποὺ ξαπολύθηκε τώρα τελευταῖα ἐνάντια σ' ὁλάκαιρο τὸ δασκαλικὸ κόσμο, μὲ τὴ διάλυση τῶν ὀργανώσεων, μὲ τὶς «ἐκκαθαρίσεις» μὲ τὴν ἀπα γόρεψη κάθε λεφτεριᾶς στὴ σκέψη, μὲ τὴν κατάργηση ἀποχτημένων δι καιωμάτων καὶ τὴν πισοδρόμηση, μὲ τὸ βάρβαρο καὶ μεσαιωνικὸ στραγ γαλισμὸ ποὺ γίνεται σὲ κάθε ἀνεξάρ τητο καὶ προοδευτικὸ φρόνημα. Ὕ στερα ἀπὸ τὴ νάρκη ποὺ ἀκολούθησε καὶ τύλιξε ὁλάκαιρο τὸν κλάδο στὸ μα ρασμό. Ὕστερα ἀπὸ τὸν κλονισμὸ τῶν πιὸ ἀδύνατων καὶ τὴν μοιρολα τρική τους ὑποταγὴ στὸ θρασύδειλο φαμφαρονισμὸ τῆς ἀντίδρασης. Ὕστε ρα ἀπὸ τὸ ξεθεμέλιωμα, τὴν ἀποσύν θεση καὶ τὴν ἀπογοήτεψη, μιὰ και νούργια ζωοδότρα πνοὴ ἄρχισε νὰ φυσᾷ. Συμώσεις βαθειὲς μέσα στὸν κλάδο, ἀνησυχίες μπροστὰ στὶς πρῶ τες συνέπειες ποὺ ἔφερε τὸ ξεθεμέ λιωμα, ἕνα ξαναφούντωμα τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς ὄρεξης γιὰ δουλειὰ παρουσιά στηκε. Ἡ «ΣΧΟΛΙΚΗ» φανερώθηκε στὴν κατάλληλη στιγμὴ καὶ ἔδωσε μορ φὴ καὶ σχῆμα στοὺς πόθους τοῦ δα σκάλου. Πρόταξε τὰ στήθια της χωρὶς φόβο στὶς ἐπιθέσεις τῆς μαύρης ἀν τίδρασης καὶ φώναξε ὅσο μποροῦσε δυνατώτερα τὸν πόνο τοῦ δασκάλου.

Ὅλος ὁ κλάδος, ὅλοι μας βρήκαμε τὸ θαρραλέο ἀγωνιστή, ἕτοιμο νὰ μᾶς ὑπερασπίσει καὶ νὰ διπτρανώσει τὸ δίκηο μας.

Κι' ὅμως· Σὰν τὰ κακομαθημένα παιδιά, ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἐπωφε ληθοῦν παίρνοντας πάρα πολλὰ καὶ μὴ δίνοντας τίποτα, ἔτσι ΣΥΧΝΑ σταυρώνουμε καὶ μεῖς τὰ χέρια καὶ τὰ καρτεροῦμε ὅλα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ λέγοντας ἐμεῖς, ἐννοῶ φυσικά, ὁ λάκαιρο τὸν κλάδο, μὰ καὶ τὶς δασκά λες ἰδιαίτερα. Καὶ ἀναρωτιέμαι συχνὰ πῶς μποροῦμε νὰ κλείνουμε τὰ μάτια καὶ νὰ στεκόμαστε παράμερα ὅταν ξεσηκώνεται ἐνάντιά μας πραγ ματικὴ σταυροφορία ἀπὸ τοὺς περι βόητους «ἀναστηλωτές», τοὺς κάπη λους κάθε ἰδανικοῦ; Μέσα στὶς χιλιά

οὐσιαστικὴ στὶς ἀνάγκες τοῦ μαθη τή. Νὰ προσέξουνε τὶς προτάσεις τὶς ὑπηρεσίας σχολικῆς ὑγιεινῆς ποὺ εἶναι σπουδαιότατες καὶ ἂν ἐφαρ μοστοῦνε θ' ἀνακουφίσουνε πραγ ματικὰ τὴν παιδικὴ δυστυχία. Νὰ ἐφαρμοστοῦνε, ***πραγματικὲς κοι νωνικὲς ἀσφαλίσεις ποὺ νὰ ἀ σφαλίζουνε καὶ τὴ μητρότητα σὰν κοινωνικὴ ὑπηρεσία.*** Νὰ ληφθεῖ πραγματικὴ πρόνοια γιὰ τὶς ἐργα ζόμενες τάξεις καὶ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀνεργία, γιατὶ τὸ παιδί, ἡ αὐρια νὴ γεννιά, εἶναι καταδικασμένη στὸ μαρασμὸ καὶ τὴν ἐξουθένωση.

Γ. Δελ.

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ

Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια

SIGMOL

ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ καὶ ΙΩΔΙΟΝ, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΒΟΡΟΝΟΦ

Τονώσατε τὸν ὀργανισμόν σας μὲ τὰ καταπότια

LONGO

Παρασκευάζονται μὲ εἰδι κοὺς ἀδένας καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἄμεσα καὶ ἡ εὐεξία καταφανής.

Ἐγκεκριμένα ὑπὸ τοῦ Ἀ νωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμ βουλίου

Γενικοὶ Ἀντιπρόσωποι:

Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ ΒΑΓΕΝΑΣ

Λυκούργου 7—Ἀθῆναι

Τηλέφ. 23.450

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ κεντρικὰ Φαρμακεῖα καὶ Μυροπωλεῖα

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι:

Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ. ΒΑΓΕΝΑΣ

Ὁδὸς Λυκούργου 7, Ἀθῆναι

Τηλέφωνον 23.450

Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Πολὺ ὁμορφογραμμένο ἀπὸ κάθε ἄποψη τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Συνεταιριστοῦ, ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ 19ο φύλλο τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ», θέτει σὲ συζήτηση ἕνα σπουδαιότατο ζήτημα γιὰ τοὺς ἐκπαιδευτικούς. Καὶ οἱ ἴδιοι πολλὰ παραπολλά, θὰ ὠφεληθοῦν καὶ στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ θὰ ἐξυψωθοῦν, μὲ τὰ ἔργα ποὺ θὰ κάμουν.

Εἶναι μὰ τὴν ἀλήθεια ὀλίγο ἀνεξήγητο, νὰ βλέπει κανεὶς καὶ στὸ μικρότερο χωριὸ νὰ ὀργανώνουνται οἱ ἀγρότες σὲ συνεταιρισμοὺς προμηθευτικούς, τυροκομικούς κ.τ.λ. καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ποὺ καὶ τὴ μόρφωση ἔχουν μὰ καὶ τὴ δύναμη, νὰ μὴν ἔχουν ἀκόμη τὸ συνεταιρισμό των. Καὶ εἶναι ἀκόμη πιὸ ἀνεξήγητο, ἅμα πληροφορηθεῖ κανεὶς ἀπὸ ἐπίσημες, ντοκουμενταρισμένες ἀπὸ τοὺς ἁρμόδιους, στατιστικές, πὼς ὀργανωτὲς καὶ ἱδρυτὲς τῶν περισσοτέρων συνεταιρισμῶν στὰ χωριὰ εἶναι οἱ δασκάλοι, νὰ ὀργανώνουν ἄλλους καὶ νὰ μὴ ὀργανώνουνται οἱ ἴδιοι, γιὰ μιὰ μελλοντικὴ ἀτομική των καὶ συνολικὴ (μορφωτικὴ καὶ οἰκονομική) καλλιτέρεψη. Ὁ σοφὸς Ζίντ σ' ἕνα του ἔργο λέγει πὼς ἂν ἀπότυχαν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Γεωργ. Συνεταιρισμοὺς ὀφείλεται τοῦτο στὴν ἀμορφωσιὰ μὲ λίγα λόγια τῶν Διοικούντων. Αὐτὸ εἶναι διαπιστωμένο καὶ στὸν τόπο μας ἄλλως τε. Συνεταιρισμοὶ ὅπου εἶχαν μέλη μορφωμένα καὶ μάλιστα δασκάλους, βαδίσαν μπρὸς καὶ κάνανε σπουδαῖα πράμματα. Τὸ ἐνάντιο γίνηκε σὲ συνεταιρισμοὺς μὲ μέλη ἀμόρφωτα.

Ὁ Συνεταιρισμὸς τῶν ἐκπαιδευτικῶν θὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους συνεταιρισμούς, γιατὶ ὅλα τὰ μέλη εἶναι μὲ μόρφωση ἀνώτερη καὶ θέληση σπάνια.

Ἐγὼ θὰ ζητοῦσα μάλιστα νὰ δημοσιεύονταν στὴ «ΣΧΟΛΙΚΗ» κι' ἕνα σχέδιο καταστατικοῦ καμωμένο ἀπὸ ἐκπαιδευτικοὺς καὶ εἰδικοὺς σὲ συνεταιριστικὰ ζητήματα, ὥστε ὁ κάθε συνάδελφος παίρνοντας μιὰ ἰδέα νὰ ἀποφάσιζε τελικά.

Καὶ ὁ συνεταιρισμὸς αὐτὸς θὰ ὑπάγεται κάπου ἢ θ' ἀποτελέσει ἀνεξάρτητο καὶ ξεχωριστὸ οἰκονομικὸ ὀργανισμό.

Τὸ συμφέρο κάθε ἐκπαιδευτικοῦ εἶναι νὰ συντελέσει στὴν ἵδρυση τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ θὰ πεισθεῖ ὁ καθένας γιὰ τὴν ὠφελιμότητα τοῦ ζητήματος. Πολὺ σωστὰ λέει κάποιος σοφὸς πῶς «δὲν θὰ πείσετε κανένα ἄνθρωπο νὰ γίνει καλὸς ἐν ὀνόματι τοῦ καθήκοντος, θὰ τὸν πείσετε ὅμως ἐν ὀνόματι τοῦ συμφέροντος».

Συνάδελφοι στὸ ἔργο, ἂς μὴ μείνει μόνο ἰδέα ἡ γνώμη αὐτή, ἂς ἀρχίσει τὸ ἔργο. Καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους μας ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία. Ὁ Συνεταιριστὴς λέει στὸ ἄρθρο του, «τίποτε δὲν ἀποτυγχάνει, ἅμα βρίσκεται σὲ χέρια καταλλήλων ἀνθρώπων κ.τ.λ.». Ἔτσι εἶναι. Ὅσοι θ' ἀναλάβουν θὰ κουρασθοῦν, θὰ δοκιμάσουν πικρίες, θὰ ἱκανοποιηθοῦν ὅμως μὲ τὴν ἰδέα πὼς βοηθοῦν τοὺς συναδέλφους των, καὶ βελτιώνουν τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τοῦ λαοῦ. Ὁ Γκαῖτε λέγει «Ἡ ζωὴ εἶναι ἀγῶνας καὶ ὁ ἀγῶνας ζωή».

Δάσκαλε, ποὺ ἵδρωσες καὶ ἐργάζεσαι καὶ τώρα γιὰ τόσους καὶ τόσους ποικιλόμορφους συνεταιρισμούς, μὴ ξεχάσης νὰ ἐργασθῆς καὶ γιὰ τὸν Συνεταιρισμό σου!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΑΖΑΡΙΝΟΣ

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

Ο ΠΟΝΟΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΔΙΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Κάθε φορὰ ποὺ θὰ ἐπισκεφθῶ κανένα ἀπὸ τὰ λαϊκὰ σχολεῖα τῶν ἀγροτῶν μας, μὲ πιάνει ἕνα βαθὺ συναίσθημα πόνου γιὰ τὴν κατάντια καὶ τὴν ἐξαθλίωση τῶν μικρῶν παιδιῶν ποὺ φοιτοῦν σ' αὐτά. Νά, μὲ λίγα λόγια, ἡ ἀξιοθρήνητη κατάσταση τῶν σχολείων ποὺ ἐπισκέφτηκα καὶ ποὺ δυστυχῶς δὲν εἶναι λίγα.

Κάτι οἰκήματα χαμηλά, ὑγρὰ χωρὶς νὰ ἀερίζονται κι' πρὸ πάντων χωρὶς νὰ φωτίζονται ἀρκετά. Τὸ σπίτι ὅμως ποὺ δὲν τὸ βλέπει ὁ ἥλιος. τὸ βλέπει ὁ γιατρός, λέγει πολὺ σωστὰ μιὰ παροιμία. Αὐτὰ βλέπει κανεὶς μὲ τὴν πρώτη ματιὰ ποὺ θὰ ρίξῃ. Καὶ τώρα ἂς μποῦμε μέσα κι' ἂς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὶς πόρτες, ποὺ εἶναι χιλιομπαλωμένες, χωρὶς καμιὰ ἐφαρμογὴ κσὶ μὲ ἀρκετὲς σχισμὲς καὶ τρύπες γιὰ νὰ δροσίζῃ ὁ φοβερὸς βορριᾶς τοῦ χειμῶνα τὰ τρυφερὰ κοκκαλάκια τῶν μικρῶν!

Τὰ παράνυρα μικρά, στενὰ καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ τὸ χτυπάει ἄφθονα ὁ ἥλιος. Τὸ ταβάνι χαμηλὸ καὶ μαυροκαπνισμένο. Οἱ τοῖχοι ξεντισμένοι καὶ τὸ πάτωμα σαρακοφαγωμένο καὶ ἐλεεινό. Στοὺς τοίχους εἶναι κρεμασμένοι μερικοὶ καταξεσκισμένοι χάρτες ἀπ' τὸν καιρὸ τοῦ Νῶε. Σωστὰ κουρέλια. Ὅπου καὶ νὰ στρέψει τὰ βλέματά του τὸ μικρὸ παιδί, παντοῦ βλέπει ἐρείπια κ' ἔτσι ἀναπτύσσεται τὸ καλλιτεχνικό του συναίσθημα!! Ὅλα αὐτά, φυσικά, ἐπιδροῦν βλαβερὰ στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Μὰ πρὸ πάντων στὶς τρῶγλες αὐτὲς χαντακώνεται ἡ ὑγεία τοῦ μικροῦ μαθητῆ. Γιὰ φανταστεῖτε τὶς ἀνυπολόγιστες ψυχικὲς κσὶ σωματικὲς βλάβες τοῦ παιδιοῦ, ποὺ εἶναι ἀναγκασμένο νὰ περνάει τὶς περισσότερες ὧρες τῆς ἡμέρας του μέσα στὸ ἄθλιο αὐτὸ χτίριο πού, κατ' εὐφημισμόν, τὸ ὀνομάζουν σχολεῖο. Σκεφτεῖτε μοναχὰ τὸ ἀντιυγιεινὸ αὐτὸ περιβάλλο τί ἐπίδραση ἔχει πάνω στὸν εὔπλαστο σὰν ζύμη ὀργανισμὸ τοῦ παιδιοῦ, ποὺ βρίσκεται στὴν ἀνάπτυξή του. Ἴσως νὰ μοῦ εἰπῇ κανεὶς πὼς ὑπερβάλλω τρομερὰ τὰ πράματα. Κάνει λάθος. Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ρίξετε μιὰ ματιὰ στὰ μικρὰ χωριατόπουλα, ποὺ συχνάζουν μέσα στὶς φυλακὲς αὐτὲς καὶ θὰ μὲ δικαιώσετε.

Τὸ ὠχρὸ πρόσωπό τους μαρτυρεῖ ὅλη τὴ σκληρὴ πραγματικότητα. Καὶ ποιός εὐθύνεται γιὰ ὅλ' αὐτά; Ποιός ἄλλος ἀπὸ τὸ ἄστοργο Κράτος, ποὺ κλείνει τὰ μάτια μπροστὰ στὰ θύματά του; Εἶναι ἀλήθεια πὼς καὶ ἡ Παιδεία μας ἔχει παραμεληθεῖ. Τὴν ἔχουν παραλύσει. Οἱ λόγοι εἶναι πολλοί· ἴσως γιατὶ δὲν εἶναι ἄμεσα τὰ ἀποτελέσματά της. μὰ τὸ σπουδαιότερο γιατὶ ἔχουν συμφέρον νὰ κρατοῦν τὸ λαό μας μέσα στὸ μαῦρο σκοτάδι τῆς ἀμάθειας, γιὰ νὰ τὸν ἐκμεταλλεύονται καλύτερα. Πολὺ καλά. Ἂς τὸν ἀφήσουν ἀμόρφωτον, ὅπως καὶ τὸ κάνουν· ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὸν δολοφονοῦν. Γιατί, πῶς ἀλλοιώτικα μπορεῖς νὰ χαραχτηρίσεις τὴν ἀστοργία τοῦ κράτους γιὰ τὰ φτωχὰ ἀγροτόπουλα, ποὺ φθίνουν μέσα στὶς τρῶγλες, ποὺ δὲν ντρέπονται νὰ τὰ ὀνομάζουν σχολεῖα; Τί φταῖνε τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἀγγελουδάκια τῶν ἕξη χρονῶν, ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὴ μητρικὴ ἀγκαλιὰ δροσερὰ καὶ χαρούμενα γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν ὕστερα ἀπὸ ἑξάχρονη διαμονὴ μέσα στὰ μπουντρούμια, χλωμά, κιτρινιασμένα, ἄτονα, μὲ μιὰ λέξη ἄρρωστα, ἀνίκανα γιὰ νὰ παλαίσουν στὴ ζωή; Ὕστερα λένε πὼς ἡ φθίση μαστίζει τὴν Ἑλλάδα. Καὶ πῶς μποροῦσε νὰ εἶναι ἀλλοιῶς, ἀφοῦ μέσα σὲ τέτοια σχολεῖα καταδικάζουμε τὰ παιδιά μας, ὅπου ὅλοι μας ἔχουμε στηρίξει τὶς ἐλπίδες, νὰ περνοῦν τὸν περισσότερο καιρό τους; Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ δὲν τρέφονται ὅπως πρέπει τὰ παιδιά μας, ἀπὸ τὴν ἄλλη τοὺς στεροῦμε καὶ αὐτὸ ποὺ τόσο ἄφθονο παρέχει ἡ φύση, τὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο. Θὰ μοῦ εἰπῇ κανεὶς πὼς δὲν ὑπάρχουν χρήματα γιὰ νὰ χτιστοῦν ὑγιεινὰ σχολικὰ κτίρια. Τὸ Κράτος μας εἶναι φτωχό. Πολὺ ὡραῖα. **Γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅμως ὁ ἑκάστοτε ὑπουργὸς τὴν κομματικὴ ἐμπάθεια ποῦ τὰ βρίσκει; Ποῦ βρέθηκαν τόσα χρήματα γιὰ τὸν ἀπαίσιο δασκαλικὸ χορό;**

Ἕνα μέσο, λοιπόν, ὑπάρχει: ὁ ἐπίμονος ἀγῶνας!

Καὶ σύ, κ. Δάσκαλε, πρέπει ν' ἀναπτύξῃς ὅλη τὴ δραστηριότητά σου καὶ τὴ δημιουργικότητά σου γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Παιδιοῦ σου. Εἶσαι ὁ μόνος μέσα στὰ χωριό. Ἡ δράση σου εἶναι πολὺ πλατειά. Δὲν ἀρκεῖ μονάχα νὰ μάθῃς τὰ παιδιὰ νὰ διαβάζουν καὶ νὰ γράφουν. Ἔχεις καὶ ἄλλα ζωτικὰ καὶ σπουδαῖα ζητήματα ν' ἀντιμετωπίσῃς. Πάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ πρέπει νὰ δώσῃς στὸν ἀγρότη νὰ νοιώσῃ πὼς πρέπει αὐτὸς νὰ ἐνδιαφερθῇ γιὰ τὴν ὑγεία τῶν Παιδιῶν του, ἀφοῦ τὸ ἄστοργο Κράτος ἀδιαφορεῖ. Ὅλοι μαζὶ νὰ ριχτοῦμε στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν καλυτέρευση τῶν σχολικῶν χτιρίων. Τότε καὶ τὸ Κράτος δὲν μπορεῖ μπροστὰ στὴν ἐπιμονή μας καὶ τὸ μαστίγωμα ποὺ θὰ κάνουμε σ' ὅσους φαυλοκράτες τὸ διευθύνουν, παρὰ νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ἐμπρὸς ὅλοι μαζὺ γιὰ τὴν σωτηρία τῶν παιδιῶν μας.

Τα. Βλ. (δημοδιδάσκαλος)

Σημ. «ΣΧΟΛΙΚΗΣ».— Ἡ ἀνήθικος φαυλοκρατία σταμάτησε καὶ τὴν τόσο εὐγενικὴ προσπάθεια τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἄφησε στὴ μέση—ἢ, καλύτερα, ἔκανε ὅ, τι μποροῦσε γιὰ νὰ ἐρειπώσῃ τὸ ἔργο τοῦ Ὑπουργοῦ Γ. Παπανδρέου. Ἔτσι κάμποσα μισοτελειωμένα ὑγιεινὰ σχολικὰ χτίρια μέναυν ἀτελείωτα, γιατὶ οἱ ξεθεμελιωτὲς τῆς Παιδείας Χατζίσκος καὶ Σία φρόντιζαν νὰ τροφοδοτοῦν τὸν κομματικὸ Μινώταυρο μὲ δασκαλικὲς σάρκες.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΑ ΝΑ ΓΙΝΗ ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ

Μὲ τὸ νόμο γιὰ τὴ σύνταξη (ἄρθρο 15) λογαριάζεται συντάξιμη ὑπηρεσία καὶ ὁ χρόνος σπουδῶν στὸ Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνεῖο, Τριατατικές, Γεωργικές. Δασολογικὲς καὶ Δασονομικὲς σχολές.

Εἶναι φανερὸ πὼς ὁ νομοθέτης λογάριασε καὶ τὸ χρόνο αὐτὸ γιὰ τὴν ἰδιαίτερη φύση τῶν σπουδῶν αὐτῶν, ποὺ ἐπιβάλλουν ἀφιέρωση τῶν ὑπαλλήλων στὴν ὑπηρεσία τῆς Πολιτείας ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ποὺ ἀρχίζουν οἱ σπουδές.

Πολὺ δίκαια σκέφτηκε ἔτσι ὁ νομοθέτης γιατὶ ἡ παίδευση ποὺ παίρνουν, ὅσοι σπουδάζουν στὶς σχολὲς αὐτὲς δὲν θεραπεύει σὲ τίποτε τὸ ἄτομο παρὰ τὸ προπαρασκευάζει γιὰ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Κράτους. Ἡ προπαρασκευὴ αὐτὴ δὲν εἶναι παρὰ ὑπηρεσία κρατική.

Ἄλλη σκέψη δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ στὸ νοῦ τοῦ νομοθέτη παρὰ αὐτὴ καὶ μόνη, πὼς «ὅσοι σπουδάζουν εἰδικὰ γιὰ κρατικὴ ὑπηρεσία ὑπηρετοῦν τὸ Κράτος ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἀρχίζουν οἱ σπουδές των, ὥστε δικαιοῦνται νὰ τοὺς ἀναγνωρίζεται καὶ ὁ χρόνος σπουδῶν γιὰ χρόνος ὑπηρεσίας τὸ λιγώτερο συντάξιμος».

Γι' αὐτὸν τὸ λόγο ὁ νομοθέτης δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψη καὶ τὴν ἐγκύκλιο παίδευση τῶν ὑπαλλήλων τούτων.

Π. χ. λογαριάζει τὸ χρόνο σπουδῶν στοὺς Γεωργικοὺς καὶ Δασονομικοὺς ποὺ ἔχουν γιὰ ἐγκύκλιο παίδευση μόνον ἀποφοίτηση ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ σχολεῖο.

Ἐνῷ ὅμως τέτια ὀρθὴ βάση ἔβαλε στὴ σκέψη του ὁ νομοθέτης ἀποροῦμε πῶς παράβλεψε μιὰ τάξη ὑπαλλήλων κατ' ἐξοχὴν εἰδικῶν: τὴν τάξη τῶν δημοδιδασκάλων. Οἱ δημοδιδάσκαλοι οἱ περισσότεροι σπούδασαν εἰδικὰ στὰ Δίδα καλεῖα τρία καὶ τέσσερα χρόνια μὲ ἄλλην ἐγκύκλιο παίδευση στὸ Γυμνάσιο ὀνὸ καὶ περισσότερα χρόνια.

Ὥστε δικαιοῦνται καὶ αὐτοὶ νὰ τοὺς ἀναγνωρίζεται ὁ χρόνος σπουδῶν στὰ Διδασκαλεῖα γιὰ συντάξιμη ὑπηρεσία. Ὁ ἀποκλεισμὸς αὐτῶν ἀπὸ τὴ συνταξιμοποίηση τοῦ χρόνου σπουδῶν εἶναι ἀδίκημα.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ σπεύσει ἡ Πολιτεία νὰ συμπληρώσει τὸ Νόμο «περὶ συντάξεων» μὲ τὴν προσθήκη πὼς συντάξιμη ὑπηρεσία εἶναι καὶ ὁ χρόνος σπουδῶν στὰ Διδασκαλεῖα.

Βόλος *Σπυρ. Κ. Ἀναγνώστου*
δημοδιδάσκαλος
6ου δημ. σχολείου

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Διάβασα στὴ «ΣΧΟΛΙΚΗ» τὴν πρόταση τοῦ συναδέλφου Γιάννη Λαζαρίνου σχετικὰ μὲ τὴ Διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας. Δὲν ἔχω ἀντίρρηση, πὼς ἡ γνώμη αὐτὴ εἶναι ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὶς φωτισμένες ἀρχὲς τοῦ Σχολείου Ἐργασίας. Γιατί βέβαια, ἔτσι στὸ παιδί μας γεννιέται αὐθόρμητος ὁ πόθος νὰ μάθει καὶ νὰ ξεσκαλίσει τὰ καθέκαστα τοῦ τόπου, ἀπ' ὅπου τοῦ ἦρθε τὸ γράμμα τῶν συνομηλίκων του παιδιῶν.

Δὲ φαντάζομαι ὅμως νὰ βρεθεῖ κανεὶς ποὺ θὰ πιστέψει πὼς στὸν τόπο μας εἶναι μπορετὸ νὰ γίνει ἔτσι εὔκολα μιὰ τέτια διδασκαλία. Ὄχι μόνο στὴ Γεωγραφία παρὰ καὶ στὰ ἄλλα μαθήματα, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ διδαχτοῦν μὲ ὅμοιο «δι' ἀλληλογραφίας» τρόπο καὶ μ' ἄλλους παρόμοιους, πολὺ τερπνοὺς γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ καρποφόρους τρόπους. Ἡ ἰδέα σας εἶναι λαμπρή! Μὰ ἔλα ποὺ μοῦ φαίνεται δῶρο ἄδωρο γιατὶ α) Πῶς νὰ γίνει μιὰ τέτια διδασκαλία, ἀφοῦ κανένα ἄλλο μάθημα δὲ κάνει τόπο στὸ ὡρολόγιο καὶ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα στὸν τέτοιον τρόπο Διδασκαλίας στὴ Γεωγραφία; β) Πῶς νὰ μπορέσει ἕνας Δάσκαλος νὰ ὁδηγήσει τὰ παιδιά του στὴν ἀνοιχτὴ καὶ ἐλεύθερη μάθηση, μέσα ἀπὸ τὰ ντουβάρια τοῦ πιὸ ἀντιμαθητικοῦ χειρίου; Ἐκεῖ μέσα τὰ ἔχει στοιβάξει, τέσσερα—τέσσερα, πέντε—πέντε στὰ σκοροφαγωμένα δίεδρα θρανία. γ) Ποῦ νὰ βροῦνε ὁ Δάσκαλος καὶ τὰ φτωχούλια μαθητούδια τὰ λεπτὰ γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ ἔξοδα, στὰ γράμματα καὶ στὰ δέματα, ἀφοῦ καμμιὰ κρατικὴ ἀτέλεια δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὰ τὰ πράγματα;

Μ' αὐτὰ ποὺ γράφω δὲ θέλω, νὰ φανῶ μοιρολάτρης καὶ ὀπισθοδρομικός. Ἴσα, ἴσα θὰ εἶχα τὴ γνώμη νὰ γίνει μιὰ συζήτηση ἀνάμεσα στοὺς Συναδέλφους κάθε βαθμοῦ καὶ εἰδικότητος, πῶς ἐπιτέλους θὰ βρισκόταν ἕνας τρόπος νὰ «ἀναγήψει» τὸ σχολεῖο ἀπὸ τὴν κακομοιριὰ ποὺ τὸ δέρνει σήμερα. Καὶ νὰ μὴ μᾶς σέρνει ὁ κόσμος στὸ στόμα κι' ἐμᾶς τοὺς Δασκάλους, ποὺ ἂν φταῖμε—δὲν τὸ ἀρνιόμαστε—πάντα ὅμως φταῖμε τελευταῖα.

Π. ΛΑΜ...
Δημοδιδάσκαλος

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ ΝΑ ΦΥΛΑΝΕ ΤΑ ΒΟΔΙΑ

Ὕστερα ἀπὸ τὸ σκληρὸ καὶ ἄδικο ξετίναγμα ποὺ μοῦ κάνανε οἱ κάπηλοι ἐκεῖνοι, τοῦ περασμένου θλιβεροῦ Σεπτεμβρίου, τώρα μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν γιορτῶν ξαναπῆγα στὸ χωριό μου.

Κι' ἐνῶ νόμιζα πῶς θ' ἀντίκρυζα ἕναν ἀντικαταστάτη μου χίλιες φορὲς πιὸ ἄξιο ἀπὸ μένα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ βάλει στὴ θέση τὸ κάθε τι, καὶ νὰ φωτίσει τοὺς 150 τέως μαθητές μου δὲ βρῆκα κανέναν. Ἡ θέση μου ἀκόμη κενή. Καὶ θὰ εἶναι κενὴ ὥσπου νὰ ἀπολυθεῖ ἀπὸ τὸ στρατὸ ὁ συνάδελφος ποὺ προτάθηκε. Κατὰ τὰ λεγόμενα θ' ἀπολυθεῖ τὸν Μάϊο ἢ Σ)βριο. Ὥστε τὸ ἀνορθωτικὸ ἔργο πάει κορδόνι. Ἐπέτυχε θαυμάσια.

Ἑκατοντάδες σχολεῖα μένουν κλειστά. Χιλιάδες ἀγροτόπαιδα καὶ μάλιστα στοὺς παραμεθόριους πληθυσμοὺς εἶναι κατσδικασμένα στὸ πνευματικὸ σκοτάδι. Τοῦ κάκου πηγαινέρχονται οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες στὸ Γραφεῖο τοῦ Ἐπιθεωρητὴ ζητῶντας δάσκαλο.

Μὰ κι' αὐτὸς τί μπορεῖ νὰ κάνει σὲ μιὰ τέτια ἀπαίσια κατάσταση; Μήπως εἶναι μιὰ πληγή, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἐπουλώσει; Ἀναρίθμητες.

Στὸ μετσξὺ νά, ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ καὶ ὁ Δημόσιος εἰσπράχτορας, μ' ἕναν χωροφύλακα, ἔρχεται ν' ἀπομυζήσει καὶ τὴν τελευταία δραχμὴ τοῦ χωρικοῦ.

Τοὺς βρῆκε ἀπάνω στὸν καυγά, ποὺ φώναζε ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος γιὰ τὴν κατάντια τῶν παιδιῶν τους ποὺ μείνανε χωρὶς δάσκαλο.

Ἕνας—ἕνας οἱ χωρικοὶ ξεπλήρωσαν ὁ καθένας ὅτι χρωστοῦσε, ὑπομονετικὰ καὶ ἀδιαμαρτύρητα.

Εἶναι ἢ δὲν εἶναι αἴσχος νὰ ὀργιάζουν οἱ ὑπεύθυνοι καὶ ν' ἀπομυζοῦν ἕνα τέτιον νομιμόφρονα πληθυσμό;

Εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἀδιάντροπα, ἐγκληματικὰ μπορεῖ νὰ εἰπεῖ κανεὶς τὰ ἔργα τους; Ἕναν δάσκαλο ἔχει κάθε χωριό. Ἅμα τοῦ τὸν στερήσεις κι' αὐτόν, τί ἄλλο περιμένει;

Πολὺ δίκαια μὲ ρωτήσανε οἱ χωρικοί: «Ποιὸ εἶνε τὸ μεγάλο ΑΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟ δάσκαλε, τοῦ Κράτους, νὰ φύγεις σὺ ἀπὸ δῶ, καὶ μεῖς νὰ βαστᾶμε **τὰ παιδιά μας νὰ φυλᾶνε τὰ βόδια μας** καὶ τὰ πρόβατά μας; Γιατί τόσο σκληρὴ ἡ καταδίκη;».

Ἂς ἀπαντήσουν στὸ λαὸ οἱ θλιβεροὶ ἐκεῖνοι φωτοσβέστες, γιὰ τὰ τόσα καί, τόσα ἀκατανόμαστα ἀνοσιουργήματά τους.

ΠΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ
Δημοδιδάσκαλος

Ἡ ἀπάντηση σ' ὅσους μᾶς ἔγραψαν γιὰ ζητήματά τους καὶ μᾶς ἔστειλαν συνεργασία θὰ δοθεῖ στὸ ἐρχόμενο φύλλο τῆς ΣΧΟΛΙΚΗΣ στὴ στήλη τῆς «Ἀλληλογραφίας».

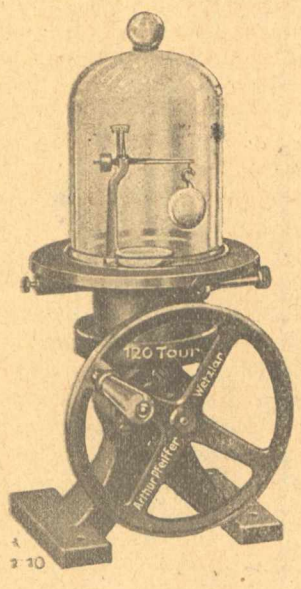

ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ & Σ[ΙΑ]
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ἀπελλοῦ 4 – Ἀθῆναι

ΟΡΓΑΝΟ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ
ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΕΛΛΗΝ. ΕΤ. ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ Α.Ε.
ΣΤΑΔΙΟΥ 15Δ
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ "ΒΟΤΡΥΣ,,
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΟΝΙΑΚ V.O.S. 25 ΕΤΩΝ
V.O. 15 »
* * * 10 »

ΒΕΡΜΟΥΤ
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
ΣΑΜΟΣ

ΠΙΝΕΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ
"ΜΑΡΚΟ,,
ΛΕΥΚΟ, ΕΡΥΘΡΟ, ΡΕΤΣΙΝΑΤΟ

ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΠΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ἄρθρο τοῦ παιδαγωγοῦ **ΜΠΕΡΤΟΛΔ ΚΑΜΙΤΣ**

Εἶναι ἀλήθεια, πὼς πολὺ μαθητές, ἄμα πρόκειται νὰ γράψουν ἔκθεση, νομίζουν πὼς πρόκειται νὰ κάμουν τὴν πιὸ περιττὴ ἐργασία τοῦ κόσμου, καὶ γι᾽ αὐτό, τὸ δυσάρεστο συναίστημα ποὺ γεννιέται μέσα τους, κόβει ὅλη τους τὴν ὄρεξη.

Σὲ κάθε ἔκθεση χωριστὰ πρέπει πρῶτα πρῶτα οἱ μαθητὲς νὰ καταλάβουν τί τοὺς ζητάει ἡ ἔκθεση. Πρέπει νὰ καταλάβουν τὸ ***σκοπὸ*** τῆς ἔκθεσης. Ἡ γνώση τοῦ σκοποῦ θὰ τοὺς ὁδηγήσει νὰ βροῦν καὶ τὸ περιεχόμενο καὶ νὰ δώσουν τὴν ἀναγκαία ἔκταση καὶ μορφὴ στὴν ἔκθεση. Ὅταν τὰ μέρη τῆς ἔκθεσης ἀνταποκρίνονται στὸ σκοπὸ θὰ εἰπεῖ πὼς ἡ ἔκθεση πέτυχε Καὶ ὅ,τι δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ σκοπό, ὅσο δήποτε καλὰ καὶ ἂν εἶναι γραμμένο, θὰ εἶναι κακό.

Δὲ γράφουμε ἔκθεση γιὰ νὰ γράφουμε, παρὰ γράφουμε ἔκθεση γιά:

1) Νὰ ἐλαφρώσουμε τὴ μνήμη μας.

2) Γιὰ νὰ εἰποῦμε κάτι σὲ ἀνθρώπους ποὺ εἶναι μακριά. ***Ἐπιστολές.***

3) Γιὰ νὰ μεταδώσουμε περιστατικὰ καὶ σκηνὲς περασμένης ἐποχῆς.

4) Γιὰ νὰ διαφωτίσουμε τοὺς συνανθρώπους μας: ***Ἐπιστημονικὴ ἔκθεση.***

5) Γιὰ νὰ ἐξετάσουμε γραπτὰ ἕνα ἀντικείμενο.

6) Γιὰ νὰ προπαρασκευαστοῦμε γιὰ μιὰ διάλεξη ἢ ἕνα λόγο.

7) Γιὰ νὰ πείσουμε τοὺς ἀνθρώπους μας γιὰ μιὰ γνώμη ἢ νὰ τοὺς σπρώξουμε σὲ κάποια πράξη ἢ κοινὴ δράση.

8) Γιὰ νὰ ἀναπαραστήσουμε καὶ νὰ ἀναπτύξουμε ἀνθρώπινα συναισθήματα: ***Καλλιτεχνικὴ ἔκθεση.***

Ἡ πιὸ συνηθισμένη μορφὴ τῆς γραπτῆς συνεννόησης, ἀπὸ κάποια ἀφορμὴ ποὺ μᾶς δίνει ἡ ζωή, εἶναι ἡ ***ἐπιστολή.*** Δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος νὰ ἐξετάσουμε τὶς διάφορες μορφὲς τῆς ἐπιστολῆς – ἐμπορικές, αἰτήσεις, συγχαρητήριες κλπ., – θὰ κάμουμε μόνο μερικὲς γενικὲς παρατηρήσεις:

Ὅποιος θέλει νὰ γράψει ἐπιστολή, πρέπει πρῶτα νὰ μεταφερθεῖ στὴ θέση τοῦ ἀποδέχτη τῆς ἐπιστολῆς. Τί θέλει νὰ μάθει ἀπὸ μένα ὁ ἀποδέχτης; Λείπει καιρὸ ἀπὸ κοντά μου καὶ δὲν ξέρει πιὰ τίποτα ἀπὸ τὴν καθημερινή μου ζωή. Γι αὐτὸ γράφουμε: Μὲ ρωτᾶς πῶς περνῶ τὴν ἡμέρα μου. Λοιπὸν θὰ σοῦ διηγηθῶ τί κάνω τὶς περισσότερες ἡμέρες. «Τὸ πρωῒ σηκώνομαι...». Ἄλτ! Αὐτὸ δὲ λέει τίποτα. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σηκώνονται τὸ πρωΐ, ἄλλος νωρίτερα, ἄλλος ἀργότερα. Λοιπὸν: «Σηκώνομαι συνήθως στὶς ἕξι καὶ μισὴ καὶ ντύνομαι». (Βέβαια θὰ ντυθεῖς. Κανεὶς δὲ γυρίζει ἔτσι, ὅπως βρίσκεται στὸ κρεβάτι). Λοιπόν: «Βάζω τὸ καφετὶ σακάκι μου. Παπούτσια δὲ βάζω, γιατὶ περπατῶ ξυπολυτος. Ἔπειτα πίνω τὸ γάλα μου καὶ πηγαίνω...» Ἄλτ! Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι παίρνουν τὸν καφέ τους. Ἡ πληροφορία σου αὐτὴ εἶναι βαρετὴ γιὰ τὸ φίλο σου, ποὺ θὰ διαβάζει τὴν ἐπιστολή σου. Πρέπει νὰ εἰπεῖς ὡρισμένα τί γάλα πίνεις, τί τρῶς μαζί κλπ.

Σὲ τέτια πράματα πρέπει πάντα νὰ ἐπιστήνουμε τὴν προσοχὴ τῶν μαθητῶν: «Ὁ πατέρας πηγαινει στὴ δουλειά». Πότε πηγαίνει. Ποιὰ εἶναι ἡ δουλειά του, ποῦ; Τί παίρνει μαζί του; «Ἐπαίξαμε». Ποιὸς καὶ ποιός; Τί παιγνίδι παίζατε; Ποιὸς νίκησε; «Πότε πότε διαβάζω». Πότε; Ποῦ; Γιατί; Τί διαβάζεις; Ποιὸ βιβλίο;

Οἱ ἐπιστολὲς τῶν μαθητῶν δίνουν συχνὰ ἀφορμὴ γιὰ γραφικὲς ἐργασίες. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνταλάσσονται μεταξὺ δύο σχολείων δέματα μὲ δῶρα μὲ καμιὰ δεκαπενταριὰ γράμματα. Ὅλη ἡ τάξη συνεργάζεται καὶ στέλνει μιὰ κοινὴ ἐπιστολή. Πῶς π.χ. ζοῦν οἱ μαθητὲς σ᾽ ἕνα παράλιο χωριό; Μιὰ ἐπιστολὴ σ᾽ ἕνα ὀρεινὸ σχολεῖο, μὲ τὴν πρόκληση νὰ ἀπαντήσει πῶς εἶναι ἢ ζωὴ ἐκεῖ θὰ ἔχει χωρὶς ἄλλο ἀπάντηση. Ἀπὸ τὴν ἀπάντηση αὐτὴ θὰ μάθουμε τὴν καθημερινὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, ὅπως τὴ βλέπουν οἱ μαθητές. Ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ φαίνεται πὼς ἂν οἱ μαθητὲς γράψουν γιὰ τὸ παράθυρο τῆς τάξης τους, πὼς τὸ θέμα δὲν εἶναι καλό. Πρέπει ὅμως νὰ ξέρουν νὰ γράψουν σ᾽ ἕνα μαραγκὸ νὰ κάμει ἕνα παράθυρο, ὅπως τῆς τάξης τους.

* * *

Ὅταν ἤμουνα παιδί, ποτὲ δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω, γιατὶ στὸ σχολεῖο περιγράφουμε μιὰ γελάδα π. χ. ἕνα χωριό, τὴν ἄνοιξη, τὸ δάσος καὶ ἔβρισκα πὼς τέτιες ἐκθέσεις δὲν εἶναι μόνο βαρετές, παρὰ καὶ περιττές. Εἶναι ἄλλωστε γνωστὸ πὼς σὲ ἐκθέσεις ποὺ οἱ μαθητὲς πρέπει νὰ γράψουν τί ἔζησαν, ἀποτυχαίνουν. Ὅ,τι γράφουν εἶναι συνειθισμένα πράματα: «Σηκώθηκα, Ὕστερα ἔφαγα. Ὕστερα φύγαμε. Στὸ ..σταματήσαμε καὶ φάγαμε. Ἔπειτα γυρίσαμε στὸ σπίτι». Ἂς μὴ στενοχωρούμαστε ὅμως. Ὑπάρχουν καὶ ἡλικιωμένοι ταξειδιῶτες, ποὺ δὲν ξέρουν νὰ γράψουν τίποτα ἄλλο, παρὰ τί ἔφαγαν καὶ ἂν τοὺς τσιμποῦσαν τὰ κουνούπια.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς τὰ πράματα, ποὺ δίνονται στοὺς μαθητὲς γιὰ νὰ περιγράψουν, ἡ τάξη τους, τὸ χωριὸ κλπ. δὲν προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τους καὶ πρέπει νὰ τοὺς ἐξηγοῦμε τὰ ζητήματα γιὰ νὰ ἀποχτοῦν κάποια ἀξία. Ἕνα παράδειγμα: Ὁ δάσκαλος διηγεῖται στοὺς μαθητὲς γιὰ τὰ παιδιὰ τῶν νέγρων. Ὕστερα προτείνει στὰ παιδιά: «Πρέπει νὰ γράψουμε στὰ παιδιὰ τῶν νέγρων πῶς περνοῦμε στὸ σχολειό μας. Αὐτὸ θὰ τοὺς φανεῖ περίεργα». Ἢ: «πρέπει νὰ γράψουμε στὰ παιδιὰ τῆς Κάτω Ἰταλίας πὼς εἶναι ἐδῶ τὸν χειμῶνα καὶ πῶς ζοῦν οἱ ἄνθρωποι». Ἢ: «ξέρετε πῶς οἱ Ἐσκιμῶοι δὲν ἔχουν ἰδεῖ ἀγελάδα. Ἂς τοὺς γράψουμε λοιπὸν τί ζῶο εἶναι ἡ ἀγελάδα καὶ τί συνήθειες ἔχει. Αὐτό, χωρὶς ἄλλο, θ᾽ ἀρέσει στὰ Ἐσκιμόπαιδα».

* * *

Ἀνεξάντλητο ὑλικὸ γιὰ ἐκθέσεις δίνουν οἱ εἰκόνες. Π.χ. Τί βλέπουμε σ᾽ αὐτὴ τὴν εἰκόνα τοῦ φθινοπώρου; Γράφετέ τα, καὶ πρῶτα τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων, ὕστερα τῶν ζώων καὶ τῶν πραγμάτων. Τί κάμνουν τὰ πρόσωπα καὶ τὰ ζῶα στὴν εἰκόνα;

Στὴν ἐξέταση μιᾶς εἰκόνας πρέπει πρῶτα νὰ ἐξετασθεῖ τὶ ἤθελε νὰ παραστήσει ὁ ζωγράφος. Τί μᾶς φαίνεται σημαντικὸ καὶ τί ὄχι. Ἡ περιγραφὴ τῆς εἰκόνας πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τέτιο τρόπο, ὥστε καὶ ἕνας ποὺ δὲ βλέπει τὴν εἰκόνα νὰ παίρνει μιὰ ἰδέα ἀπὸ τὴν περιγραφή. Ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ ἐρευνάει τὴν εἰκόνα. Δὲν πρέπει νὰ ἀφήνει τίποτα ἀνεξέταστο.

* * *

Στὴν ἀρχαία ἐποχὴ δὲν ὑπῆρχαν ἐκθέσεις. Στὴ θέση τους εἶχαν τὴ Ρητορική. Σήμερα κατάντησε, «ὁμιλία» καὶ «γραφὴ» νὰ εἶναι δυὸ διαφορετικὰ πράματα. Καὶ ὅμως ἡ ***πρώτη προϋπόθεση γιὰ μιὰ ἔκθεση εἶναι νὰ ἔχει κανεὶς νὰ μιλήσει γιὰ τὰ ἀντικείμενα τῆς ἔκθεσης.*** Γι᾽ αὐτό, πρέπει νὰ ἀσκοῦμε τὰ παιδιά, κάθε φράση ποὺ γράφουν νὰ τὴ μιλοῦν πρὶν πολλὲς φορές.

Ἡ λεχτικὴ ἄσκηση εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς σημαντικώτερες τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου. Γιὰ τὴν ἐπιτυχία της προϋπόθεση εἶναι νὰ ὑπάρχει στὴ συνείδηση τοῦ μαθητῆ καθαρὰ ὁ σκοπός, ἀλλιῶς καταντάει φλυαρία. Ἡ ὁμιλία ἔχει τὸ σκοπὸ νὰ διαφωτίσει τοὺς ἀκροατές. Πρέπει νὰ εἶναι σύντομη, λιτή, συγκεκριμένη καὶ ἡ φράση της λιτὴ καὶ καθαρή. Πρέπει νὰ εἶναι ζωντανή.

Στὸ σχολεῖο μπορεῖ νὰ γραφεῖ καὶ πανηγυρικὸς λόγος, μὰ μόνο σὰν κοινὴ ἐργασία τῆς τάξης. Π.χ. Ὁ Πρόεδρος τῶν πυροσβεστῶν ἔρχεται στὸ χωριὸ καὶ ὁ πρόεδρος πρέπει τὰ τὸν χαιρετήσει. Τί θὰ τοῦ εἰπεῖ; Ἐδῶ πρέπει νὰ τονιστεῖ στὰ παιδιὰ πὼς ὁ λόγος πρέπει προπάντων νὰ λέει ἀλήθειες. Στὸ λόγο δὲν πρέπει κανεὶς νὰ κολακεύει αὐτὲ νὰ ὑπερβάλλει οὔτε νὰ λέει πράματα ποὺ δὲν καταλαβαίνει.

Θὰ τοῦ εἰπεῖ λοιπὸν ὁ πρόεδρος πὼς τὸ χωριὸ χαίρεται γιὰ τὴν ἐπίσκεψή του, καὶ πὼς θὰ προσπαθήσει νὰ τοῦ κάμει εὐχάριστη τὴ διαμονή του. Ἀληθινὸς εἶναι ὁ λόγος ἄμα εἶναι εἰλικρινής. Ἡ ἀλήθειά του δὲν ἐκφράζεται μὲ μεγάλες φράσεις. Ἀντίθετα, οἱ φράσεις του παέπει νὰ εἶναι σύντομες, μὰ περιεχτικές.

* * *

Ἡ λεγομένη ***ποιητικὴ ἔκθεση***, ποὺ ἄλλοτε τῆς ἀποδίνανε μεγάλη σημασία, σήμερα δέν παίζει σοβαρὸ ρόλο. Τὰ παιδιά, καθὼς καὶ μερικοὶ μεγάλοι, δὲν ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ διατυπώνουν λογοτεχνικὰ κάτι ποὺ ἔζησαν ἢ ποὺ παρακολούθησαν. ***Ἡ μανία νὰ στολίζουμε τὰ πράματα ποιητικὰ δὲν πρέπει νὰ καλλιεργεῖται.*** Ἡ ποιητικὴ ἔκφραση δὲν εἶναι καὶ εὔκολη. Ἀφοῦ οἱ ἴδιοι οἱ ποιητές, σὲ πολλά τους ἔργα, ἀγωνίζονται χρόνια ὁλόκληρα γιὰ νὰ βροῦν τὴν ὡραία ἔκφραση. Ἂν ὅμως μέσα στὴν τάξη ἔχουμε κανένα μαθητὴ μὲ ποιητικὴ διάθεση, μποροῦμε καὶ πρέπει νὰ τὸν βοηθήσουμε στὴν ἱκανότητα αὐτή.

Γι᾽ αὐτὸ ἡ καλαισθητικὴ ἀγωγὴ στὸ σχολεῖο πρέπει νὰ περιορισθεῖ στὴν ἀνάγνωση καὶ ἐξέταση ξένων ἔργων.

ΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ Ἢ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΣ;

Ἄρθρο τοῦ **ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΧΟΥΜΕΡ**

Πολλὲς φορὲς συγχέομε τὸν ὅρο διανοούμενος μὲ τὸν ὅρο μορφωμένος. Μεταξὺ ὅμως τῶν δύο ὅρων ὑπάρχει διαφορά, Διανοούμενος εἶναι προπάντων ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει ἀνεπτυγμένη τὴ διανόησή του, ἐνῶ μορφωμένος εἶναι κεῖνος ποὺ εἶναι ἁρμονικὰ ἀναπτυγμένος στὸ νοῦ, τὸ θυμικὸ καὶ τὸν χαρακτήρα. Ἀπ᾽ αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ πὼς ὁ διανοούμενος εἶναι ἕνα καθημερινὸ φαινόμενο, ἐνῶ ὁ μορφωμένος ἀνήκει στὴ σφαίρα τοῦ ἰδανικοῦ. Ἐννοεῖται πὼς ὑπάρχουν πολλὲς διαβαθμίσεις τῶν δύο τούτων τύπων, οἱ περισσότερες ὅμως εἶναι τοῦ τύπου τοῦ διανοουμένου καὶ ὄχι τοῦ μορφωμένου.

Μποροῦμε τώρα νὰ ἐρωτήσουμε. Ποιὸν ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς τύπους μορφώνουν τὰ σχολεῖα μας; Πρὶν ὅμως νὰ ἀπαντήσουμε στὸ ἐρώτημα αὐτό, πρέπει νὰ συμφωνήσουμε στὸ ὅτι ἀπὸ τοὺς δυὸ κλάδους τῶν μαθημάτων, τῶν ἱστορικοφιλολογικῶν καὶ φυσικομαθηματικῶν, τὰ πρῶτα μόνο ἀπασχολοῦν ὅλες τὶς ψυχικὲς δυνάμεις τῶν μαθητῶν. Τὰ πραγματογνωστικὰ μαθήματα, ποὺ κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ τὴ σημασία τους ἀναφέρονται μόνο στὴ διανόηση. Μαθαίνονται μόνο διανοητικὰ καὶ μποροῦν καὶ διανοητικὰ νὰ ἐλεγχοῦν, Προσφέρουν μιὰ ***κοσμοθεωρία*** ὄχι ὅμως ***βιοθεωρία***. Δηλαδὴ προσφέρουν γνώσεις γιὰ τὴ φύση, μὰ δὲν λένε τίποτα γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν προορισμό του. Ἀντίθεια, τὰ ἀνθρωπιστικὰ μαθήματα ἀποβλέπουν στὴ γνωριμία καὶ τὴν ἐξευγένιση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ νὰ γνωρίζουν τὴ ζωή του καὶ τὴ σημασία της, ὅπως μᾶς τὴν παρουσιάζουν ἡ ποίηση, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ θρησκεία.

Ἡ διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν, τῆς Ἱστορίας, τῆς Φιλοσοφίας, τῶν θρησκευτικῶν, καθὼς καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἄμα θὰ ἔχει πιὰ περάσει τὸ στάδιο τῆς ἐκμάθησης τῆς ξένης γκώσσας, χρησιμοποιεῖ τὶς γνώσεις γιὰ τὸν καθαυτὸ σκοπό της, νὰ δημιουργήσει δηλαδὴ στὸ μαθητὴ τὸ ἐνδιαφέρο καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ γιὰ κάθε μεγάλο εὐγενικὸ καὶ ὡραῖο ποὺ βρίσκεται στὰ ἔργα καὶ τὶς πράξεις τῶν μεγάλων πνευμάτων.

Ἄμα δὲν πετυχαίνεται ὁ σκοπὸς αὐτὸς σημαίνει πὼς ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων αὐτῶν δέν ἔχει καμιὰ ἀξία. Τὰ ὀνόματα μόνο καὶ οἱ χρονολογίες καὶ οἱ ἄλλες γνώσεις, ποὺ θὰ ἔδιναν τὰ μαθήματα αὐτά, δὲν ἔχουν καμιὰ ἀξία. Δὲν ἔχουν τουλάχιστο οὔτε τὴν πραχτικὴ ἀξία τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσιογνωστικῶν γνώσεων. Ὅ,τι ἐννοοῦμε σὰν πραχτικὴ μόρφωση στὰ ἀνθρωπιστικὰ μαθήματα εἶναι ἡ καλύτερη προσαμογὴ στὶς αἰσθητικὲς κοινωνικές, ἠθικὲς καὶ θρησκευτικὲς ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ γύρω μας κόσμου.

Ὅποιος δέχεται τὶς ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ μας ὄχι ἐσωτερικὰ-συναισθηματικά, παρὰ μόνο ἐξωτερικὰ - διανοητικά, αὐτὸς μετατοπίζει τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀληθινὴ μόρφωση καὶ καταντὰ διανοητικός. Ὁ διανοητικὸς τύπος δέχεται μόνο τὸ λογικὸ περιεχόμενο τῶν διαφόρων διδαγμάτων καὶ ἀποφεύγει νὰ ζήσει τὴν ψυχικὴ κατάσταση ποὺ προκάλεσε τὸ δίδαγμα. Τοῦ ἀρέσουν ἡ ρητορικὴ καὶ διαλεκτικὴ διατύπωση τῶν μεγάλων ἰδεῶν, δὲν βλέπει ὅμως πῶς ***ἔτσι παίζει μὲ κούφιες λεξεις, ἄμα τοῦ διαφεύγει ὁ πυρήνας τῆς ἰδέας, ποὺ ἀγγίζει τὴ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου.*** Παραβλέπει πὼς οἱ μεγάλες ἰδέες δὲ βγαίνουν μόνο ἀπὸ τὴν καρδιά, παρὰ καὶ στὴν καρδιὰ πρέπει νὰ κατευθύνονται καὶ νὰ κατανοοῦνται καὶ νὰ ἐνσαρκωθοῦν.

Συγκεκριμένα: Ἂς ὑποθέσουμε πὼς ρωτοῦμε ἕνα φυσικὸ γιὰ τὴν ἰδέα ποὺ κρύβεται στὸ Φάουστ ἢ τὴν Ἰφιγένεια. Θὰ μπορέσει ἴσως νὰ μᾶς εἰπεῖ μερικὰ πραματα γιὰ τὸν πόθο ποὺ ἔχει ὁ Φάουστ νὰ μάθει, καὶ ἴσως μᾶς ἀπαγγείλει καὶ τοὺς στίχους του: «Καὶ βλέπω πὼς δὲν μποροῦμε νὰ γνωρίσουμε τίποτα, κι᾽ αὐτὸ μοῦ καίει τὴν καρδιά».

Μὰ ἡ γνώση αὐτὴ ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν ἔχει καὶ ἕνας γυμνασιαστὴς δὲν εἶναι ἀπόδειξη πὼς κἂν ζεῖ τοὺς στίχους αὐτούς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κοιτάζει μόνο τὴ μορφὴ καὶ ἀφίνει τὸ περιεχόμενο. Καὶ εἶναι γνωστὸ πὼς δὲν εἶναι εὔκολο πρᾶμα νὰ διακρίνεις ***τὸν ἰδεαλιστὴ ἀπὸ τὸ ρήτορα.*** Πολλοὶ μαθητὲς μαθαίνουν νὰ χειρίζονται τὴ γλῶσσα τῶν ἰδεῶν, χωρὶς νὰ δείχνουν καθόλου πὼς ἐπηρεάζονται ἐσωτερικὰ ἀπ᾽ αὐτές.

Γι᾽ αὐτὸ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσει τὸ ζήτημα τοῦ περιεχομένου τῶν ἀνθρωπιστικῶν μαθημάτων, καὶ ὄχι μόνο ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τους. Εἶναι βέβαιο πὼς τὸ περιεχόμενο πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται στὴν πνευματικὴ ἡλικία τοῦ μαθητῆ. Οἱ ἔρευνες στὸ ζήτημα αὐτό, δηλαδὴ στὴν ψυχολογικὴ ταχτοποίηση τῆς διδασκαλίας, εἶχαν ὡς τώρα καλὰ ἀποτελέσματα. Μὰ τὸ ζήτημα εἶναι βαθύτερο. Ἔπειτα, ποτὲ δὲ θὰ μπορέσουμε νὰ εἴμαστε πέρα πέρα συνακόλουθοι στὴν ἀρχὴ αὐτή, νὰ ὁρίζουμε δηλαδὴ πάντα θέματα ἀνάλογα μὲ τὴν πνευματικὴ ἡλικία τῶν μαθητῶν. Συχνὰ ἀκοῦμε καὶ παιδαγωγοὺς νὰ λένε: Αὐτὸ δέ μποροῦμε νὰ τ᾽ ἀφήσουμε, αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὴ γενικὴ μόρφωση κλπ. ἀδιάφορο, φυσικά, ἂν τὸ καταλαβαίνει ὁ μαθητὴς ἢ ἂν τὸ παπαγαλίζει μόνο. Ἔπειτα. πολλὲς φορὲς ζητᾶμε νὰ τά δώσουμε ὅλα στὰ παιδιὰ κατὰ τὴ σχολικὴ περίοδο, γιατὶ ξερομε πὼς, ἄμα βγοῦν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, δὲ θα διαβάσουν τίποτα μόνα τους. ***Καὶ σ᾽ αὐτὸ φταίει καὶ τὸ Σχολεῖο. Γιατὶ μὲ τὴν ξερὴ διανοητικὴ ἐξέταση τῶν κλασσικῶν μας συγγραφέων, κάνει τὰ παιδιὰ νὰ τοὺς συχαθοῦν*** καὶ μόλις τελειώσουν τὸ σχολεῖο τοὺς πετοῦν στὴν ἄκρη. Αατὸ τὸ ξέρουμε καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας.

Τό ἀληθινὸ λοιπὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπιστικῆς μόρφωσης στὰ σχολεῖα, τὶς περισσότερες φορές, εἶναι ἐξωτερική, μορφικὴ κατανόηση. Καὶ ὁ λόγος εἶναι ***ἠπληθώρα τῆς ὕλης.*** Εἶναι ἡ θυσία, ποὺ κάνουμε γιὰ τὴ λεγομένη ***Ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωση.*** Δίνουμε στὸ παιδὶ τόσο νωρὶς τὶς βασικώτερες σκέψεις ὅλων τῶν μεγάλων συγγραφέων ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ νομίζουμε πὼς ἔτσι κρίνουμε τὰ καθολικὰ προβλήματα τοῦ κόσμου. Συμβαίνει ὅμως ὥττε, οἱ ἀντίθετες λύσεις τῶν προβλημάτων, ποὺ παρουσιάζουν οἱ μεγάλοι σοφοί, νὰ γεννοῦν μέσα στὸ παιδὶ ἕνα σχετικισμὸ καὶ ἕνα σκεπτικισμό, ποὺ μαραίνει τὸ ζῆλο του γιὰ τήν προσωπική του προσπάθεια.

Δεύτερη αἰτία τῆς ἀτέλειας τῆς ἀνθρωπιστικῆς μόσφωσης σχετικὰ μὲ τὴν ὕλη τῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ ἔλλειψη ἑνὸς ***γενικοῦ καὶ ἀντικειμενικοῦ πολιτιστικοῦ ἰδανικοῦ.*** Ἂν ἡ ἀλήθεια εἶναι μία, ἂν ὑπάρχει μιὰ μόνο ἀπόλυτη κοινωνικὴ διάταξη, τότε εἶναι ἀσυνέπεια νὰ παρουσιάζουμε στὰ παιδιὰ ἕνα σωρὸ ἀντίθετες γνῶμες πού τὲ ταράσσουν καὶ τοῦ γεννοῦν τὴν ἀβεβαιότητα. Γιατὶ εἶναι βέβαιο πῶς ἡ ἀμετάβλητη φύση τοῦ ἀνθρώπου ἀωὸ τὴ μιὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, καθορίζουν μιὰ διάταξη τοῦ κόσμου ποὺ μένει ἀνηπερέαστη ἀπὸ κάθε ἀτομικὴ διανόηση. Εἶναι ἀνόητο νὰ μιλοῦμε γιὰ κατάργηση ἀξιῶν. σάμτως τὸ λογικὸ μόνο νὰ ἔφθανε νὰ κάμει τὴν κατάργηση αὐτή. Ἐκεῖνο ποὺ μποροῦμε μόνο νὰ κάμουμε εἶναι νὰ ἀλλάξουμε τὸ πρῖσμα, ποὺ μέσα ἀπ᾽ αὐτὸ βλέπουμε τὶς ἀξίες.

Ὅπως εἶναι δύσκολο, ὁ ὀργανισμός μας νὰ ἀλλαξει τὴ σχέση τῶν συστατικῶν τῶν τροφῶν μας, ἄλλο τόσο δύσκολο εἶναι, μιὰ ἠθικὴ ἀξίι ποὺ ὡς τώρα τὴν ἐχτιμοῦσαν οἱ ἄνθρωποι, π.χ. ἡ συμπάθεια, νὰ τὴν καταργήσουμε.

Μὰ ἴσα ἴσα ὁ ὅρος κατάργηση τῶν ἀξιῶν εἶναι ποὺ κάνει τὴν μεγαλύτερη ἐντύπωση στοὺς διανοητικοὺς τύπους. Καταντᾶ πιὰ συνοπισμός. Πολλοὶ κάνουν φιγούρα μ᾽ αὐτόν. Ἄλλοι χαίρονται νὰ δικαιολοτοῦν παραδοξότητες. Τραγικώτερος ὅμως εἶναι ὁ σκεπτικισμὸς μερικῶν διανοουμένων, ποὺ τοὺς κάνει νὰ μὴν ἔχουν καμιὰ πεποίθηση καὶ καμιὰ συνέπεια στὶς ἰδέες τους.

Χαραχτηριστικὸ γιὰ τοὺς διανοητικοὺς τύπους εἶναι ἡ ἀγάπη τους στὰ παράδοξα. Ἐξηγεῖται ἔτσι: Καθε ἐπιπόλαιη σκέψη σβύνει μὲ τὸν καιρό. Ἡ διανόηση κοιτάζει νὰ ἀσπάξει πάντα τὸ νέο. ***Τὸ βάθος ὅμως τῶν ἰδεῶν δὲν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὸ νέο.*** Οἱ βαθύτερες ἰδέες εἶναι οἱ ἀρχαιότερες. Ὁ διανοητικὸς τύπος σπεύδει πάντα πρὸς νέες μορφὲς τῆς σκέψης ὄχι ὅμως καὶ πρὸς τὴν ἐμβάθυνσή τσυς. Γι᾽ αὐτὸ μάλιστα πολλὲς φορὲς ἡ πρωτοτυπία σημαίνει κάτι περισσότερο ἀπὸ βάθος.

Ὁ ἀνθρωπιστικά, δηλαδὴ ὁ ἀληθινα μορφωμένος, αἰσθάνεται αὐτὰ τὰ παράδοξα τοῦ διανουμένου σὰν καταστροφὴ τῆς ἀλήθειας. σὰν περιορισμὸ τοῦ πνεύματος.

Ἡ νεολαία μας πρέπει νὰ μορφωθεῖ μὲ τὸ πνεῦμα αὐτό, καὶ ὄχι νὰ τραφεῖ μόνο μὲ τὶς νοησιαρχικὲς ἀντιλήψεις. Πρέπει νὰ μάθει πὼς ὑπάρχει ὁλόκληρος θησαυρὸς ἀλήθειες ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται στὶς νέες γενεὲς νὰ τὶς λησμονοῦν ἂν πρόκειται νὰ μὴν περιπέσουν στὴν κατάσταση τῆς βαρβαρότητας.

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ^ΙΑΣ Α. Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

46Α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46Α

ΕΞΕΔΟΘΗ

Χ. Β. ΛΕΦΑ

"ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ,,

Τόμοι 2.

Ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Χριστ. Λέφα ἐξεδόθη καὶ κυκλοφορεῖ ἤδη εἰς δύο τόμους ἡ «Ἐκπαιδευτικὴ Νομοθεσία». περιλαμβάνουσα 1) πάσας τὰς γενικὰς διατάξεις, αἵτινες ἀφορῶσιν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν προσωπικὴν καὶ ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν τῶν λειτουργῶν τῆς στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, 2) πάσας τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις περὶ στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, 3) ἑρμηνευτικὰς καὶ κανονιστικὰς ἐγκυκλίους, 4) ἀποφάσεις τοῦ ἐκπ. συμβουλίου, του νομικοῦ συμβουλίου, τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ τοῦ συμβουλίου Ἐπικρατείας, δι᾽ ὧν λύονται διάφορα ζητήματα, σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐκπαιδευτικὴν νομοθεσίαν.

Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο, ὅπερ καθιστᾷ τὸ ἔργον τοῦ κ. Λέφα φωτεινὸν πράγματι ὁδηγὸν παντὸς ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ, εἶναι ὅτι ὑπὸ τὰς βασικὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας παρατίθενται κριτικαὶ μελέται αὐτῶν μετὰ συγκρίσεως πρὸς τοὺς ξένους νομοθέτας.

Τιμὴ τῶν δύο τόμων δρ. 300. Διὰ τὰς ἐπαρχίας 330.

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΣ

ΜΕ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΥΨΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Κατάπληχτος καὶ συντριμμένος γιὰ τὸ τσαλάκωμα καὶ τὴν ἐξουθένωση τῶν δασκάλων κατὰ τοὺς περασμένους μῆνες, βαθειὰ πληγωμένος μέσα μου γιὰ τὸ τσάκισμα καὶ τὴν ἀνήθικη ἀπόλυση τῶν φωτεινῶν ὁδηγῶν τῆς Παιδείας μας, παρακολουθοῦσα τὴν ἐρειποποίηση χωρὶς νὰ μπορῶ ἀπὸ τὸν ψυχικὸ κλονισμὸ καὶ ἀπὸ τὸ ψυχικό μου διασμα οὔτε νὰ γράψω δυὸ λογια σὲ σᾶς, ὅπως εἶχα ἱερὴ ὑτοχρέωση, οὔτε να μιλήσω ἐδῶ, οὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα θολή, καὶ γεμάτη ἀτμοὺς δυσπιστίας. Κομμένα τὰ φτερά μας, πληγωμένοι ψυχικὰ προσπαθοῦμε μὲ 4ὴν ἀγωνία στὸ στομα νὰ ἐνισχύσουμε τὸν ἐξουθενωμένο καὶ ταπεινωμένο ἀπὸ τὴν κομματικὴ ἀσυνειδησία δάσκαλο, καὶ νὰ τὸν ξαναφέρουμε στὴ ζωή, ὥστε νὰ ἀναχτήσει τὸ ἠθικό του καὶ νὰ προχωρήσει στὸ δυσκολοπερπάτητο καὶ ἀνηφορικὸ δρόμο του, ὅπου τὸν καλεῖ τὸ λαϊκὸ σχολεῖο, βαρειὰ καὶ αὐτὸ χειμασμένο ἀπὸ τὴν ἀνεπάντεχη θύελλα τῆς τρεχούμενης χρονιᾶς.

Ἡ «ΣΧΟΛΙΚΗ», φωτεινότατο τοῦ παιδαγωγικοῦ μας στερεώματος ἀστέρι, ποὺ ἡ λάμψη του θάμπωσε τὴ λυσασμένη ἀντίδραση, τὶ βάλσαμο παρηγοριᾶς ἔχυσε στὴν πονεμένη τοῦ δασκάλου ψυχή! Πόσο τὸν δυνάμωσε, ὥστε σιγὰ σιγὰ ἄρχισε νὰ ξαναποχτᾶ τὴ ζωντάνια του, καὶ νὰ ξαναβρίσκει τὴν πίστη του ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρωτάκουστη ταπείνωσή του.

Ἡ «ΣΧΟΛΙΚΗ»—πιστεύω ἀκράδαντα—κρατῶντας ἀκατάβλητη τὴ σημαία τοῦ ἀγῶνα, μαστιγώνοντας κάθε ἀδικία καὶ παρανομία καὶ ξανοίγοντας τὸν καινούργιο δρόμο τοῦ δημιουργικοῦ σχολείου, θὰ δώσει ζωή, θὰ ἐμπνεύσει θάρρος, θὰ ξαναζωντανέψει τὸν τσακισμένο δάσκαλο, θὰ ανυψώσει τὸ λαϊκό μας σχολεῖο καὶ τὸν ἄξιο λειτουργό του, καὶ πρὸ πάντων στὴν τωρινὴ περίοδο τῆς βαρυχειμωνιᾶς, ποὺ τὸ σχολεῖο τῶν φτωχῶν παιδιῶν, χρειάζεται θερμὴ ἀγκαλιὰ νὰ τὸ ζεστάνει καὶ ἀφοσίωση καὶ ἐνθουσιασμὸ νὰ τὸ τονώσει, γιὰ νὰ μὴ μαραθεῖ καὶ νεκρωθεῖ ἀνυπεράσπιστο μέσα στὸ φανερὸ καὶ ὕπουλο διωγμὸ τῶν λυσσασμένων ἐχθρῶν του.

Ὅλοι οἱ δάσκαλοι, σ' ὅσους ἀπόμεινε ἴχνος ζωῆς, ἀγάπησαν τὴ ΣΧΟΛΙΚΗ. Καὶ εἶνε ὑπέρτατο χρέος ὅλων μας νὰ ἐργασθοῦμε μὲ φανατισμὸ γιὰ τὴ διάδοση της. Πρέπει νὰ γίνει τὸ ὄργανο μας, καὶ τὸ φόβητρο τῶν ἐχθρῶν τοῦ λαϊκοῦ σχολείου καὶ τῆς προόδου.

ΕΝΑΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΠΟΤΕ ΘΑ ΣΥΓΚΙΝΗΘΗ ΤΟ ΑΣΤΟΡΓΟ ΚΡΑΤΟΣ;

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν προθυμία σας ποὺ δείξατε, κι' ὁλόψυχη τάσομαι στὸ πλευρό σας. Διαβάζοντας τὴν ΣΧΟΛΙΚΗ νιώθω μὲ πόσο πόνο καὶ μὲ ποιὸ φλόγα τῆς ψυχῆς σας ἐργάζεσθε γιὰ τὴν ἀνύψωση τῆς λαϊκῆς Παιδείας. Ξέρω φυσικὰ καὶ καταλαμβάνω κάθε σας ὑλικὴ καὶ ψυχικὴ θυσία γιὰ τὸν εὐγενικὸ ἀγῶνα ποὺ ἔχετε μὲ τέτια πίστη ἀναλάβει καὶ εὔχομαι ὁλόψυχα νὰ νικήσετε, γιὰ νὰ ξημερώσει καὶ γιὰ μᾶς ἡ ἡμέρα τῆς πραγματικῆς εὐτυχίας, ποὺ ἀπὸ καιρὸ τὴν ὀνειρευόμαστε πρὶν ἀκόμη νὰ ἐγκαταλείψουμε τὰ θρανία τῆς ξένοιαστης μαθητικῆς μας ζωῆς.

Προχωρεῖ ὁ τρίτος χρόνος ποὺ ἔχω τελειώσει καὶ πῆρα τὸ πτυχίο τῆς Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς Χαρακόπου Καλλιθέας, μὰ ἀκόμα δυστυχῶς πουθενὰ διορισμός. Μονάχα ὑποσχέσεις εἶνσι ὅλοι τους οἱ κηφῆνες. Πρὶν νὰ εἰσαχθοῦμε στὴ Σχολὴ αὐτή, χίλιες δυὸ ὑποσχέσεις. Μᾶς διαβεβαίωναν πὼς ἀμέσως μετὰ τὴν τριετῆ φοίτηση οἱ θέσεις θὰ μᾶς περιμένουν διπλάσιες καὶ τριπλάσιες ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐξερχομένων μαθητριῶν. Καὶ τώρα ἡ ἀπάντησή τους ποιὰ εἶναι; Δὲν ὑπάρχουν θέσεις δυστυχῶς, τὶ νὰ γίνῃ; Καθῆστε σπίτια σας! Ἀδιαφοροῦν βέβαια οἱ κηφῆνες πὼς τόσα φτωχὸ κορίτσια ξεκίνησαν ἀπὸ κάθε ἐπαρχία μόνο καὶ μόνο γιατὶ ἡ φλόγα καὶ ἡ δίψα τῆς μάθησης γιὰ κάτι τὸ καινούργιο δὲν τὰ κρατοῦσε στὴν ἐπαρχία. Ἀφοῦ ὅμως μᾶς ἀπομύζησαν καὶ τὴν τελευταία ἀκόμη δεκάρα, μᾶς πέταξαν στοὺς δρόμους χωρὶς νὰ δίνουν τὴν παραμικρὴ σημασία γιὰ τὰ τόσα ἀδιόρισα πλάσματα. Ἔχουν δίκιο ὅμως, γιατὶ ξαπλωμένοι στὶς πολυθρόνες τους καὶ μέσα σὲ ὅλα τὰ ἀγαθά, δὲν μποροῦν νὰ νιώσουν πόσο τὸ παιδὶ τοῦ φτωχοῦ ἀγωνιᾶ, πόσο στερεῖται καὶ ὑποφέρει. Πότε λοιπὸν θὰ συγκινηθεῖ τὸ ἄστοργο Κράτος; Πότε θὰ σταματήσει τὴν ἐγκληματικὴ σπαταλη τῆς κομμματικῆς ἀσυνειδησίας; Πότε θὰ καταδεχθεῖ νὰ ἐνδιαφερθεῖ καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ φτωχοῦ λαοῦ; Δὲ βλέπει, πὼς σιγὰ σιγὰ σβύνει ἡ φλόγα καὶ ὁ ἐνθουσιαμός μας, καὶ σιγὰ στὴν καρδιά μας θρονίζει ἡ πικρὴ ἀπογοήτεψη;

ΑΔΙΟΡΙΣΤΗ ΔΑΣΚΑΛΙΣΣΑ

Η ΜΠΥΡΑ

ΟΛΙΓΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΗΜΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΙΣ

Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Διόδωρος ὁ Ἀθήναιος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι ἡ μπύρα ἦτο γνωστὴ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Κατὰ τὸν Ἀθήναιον ποῶτοι οἱ Αἰγύπτιοι ἀνεκάλυψαν τὴν μπύραν. Ἦτο τὸ ποτὸ τῶν πτωχῶν. Ὁ Ἡρόδοτος γράφει: «Οἴνῳ δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένῳ διαχρέωνται. Οὐ γὰρ σφὶ εἰσὶ ἐν τῇ χώρᾳ ἄμπελοι» (II, 77). Ὁ Διόδωρος προσθέτει: «Κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἐκ κριθῶνοί Αἰγύπτιοι πόμα, ὃ καλοῦσι ζῦθον».

Ἡ μπύρα, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Συνεδρίου τῆς Γενεύης (1907) εἶναι ποτὸν οἰνοπνευματοῦχον, παρασκευαζόμενον δι' ἀλκοολικῆς ζυμώσεως ζυθογλεύκους, λαμβανόμενον ἐκ βύνης, λυκίσκου, ζύμης καὶ ὕδατος.

Ἡ χημικὴ σύνθεσις τῆς μπύρας εἶναι ἀρκετὰ ποικίλη, καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προέλευσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς της. Τὰ κυριώτερα συστατικὰ τῆς μπύρας εἶναι:

1) Οἰνόπνευμα, ἀνθρακικὸν ἀέριον, γλυκερίνη καὶ ἠλεκτρικὸν ὀξύ, προϊόντα τῆς ἀλκοολικῆς ζυμώσεως.

2) Μεγάλη ποσότης ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν: Δεξτρίναι, σάκχαρα ἀναγωγικά, εἰδικῶς ἡ μαλτόζη καὶ οὐσίαι ἀζωτοῦχοι.

3) Μεταλικὰ ἅλατα καὶ κυρίως φωσφορικά.

4) **Βιταμίνας** χρησιμοποιήσεως θρεπτικῆς κυτταρικῆς εἰς ἀρκετὴν ποσότητα.

Τὴν εἰς οἰνόπνευμα περιεκτικότητα τῆς μπύρας μᾶς παρουσιάζει ὁ ἀκόλουθος πίναξ:

Μπύρα Ἑλληνικὴ	3,6—4 ο)ο	οἰνόπν.
» Μονάχου	3,6—4,4 ο)ο	»
» Μονάχου	3,5—4,5 ο)ο	»
» Pilsen	3,4—4,5 ο)ο	»
» Βρυξελλῶν	6,5 ο)ο	»
» Ἀγγλικὴ	6,9 ο)ο	»
» Σκωτίας	8,5 ο)ο	»
» Ἄσπρη Βιέννης	3 ο)ο	»
» Στρασβούργου	4,7 ο)ο	»
» Λυών	5 ο)ο	»

Ἡ περιεκτικότης τῆς μπύρας εἰς ἐκχυλισματικὰς Θρεπτικὰς οὐσίας καὶ μεταλλικὰ ἅλατα κυμαίνεται ἀπὸ 50—100 γραμμάρια κατὰ λίτρον. Ἡ ἑλληνικὴ μπύρα περιέχει 60 περίπου γραμμάρια κατὰ λίτρον. Ἡ χημικὴ σύνθεσις τῆς μπύρας καὶ ἰδίως τὰ τόσον θρεπτικὰ συστατικά της δικαιώνουν ὅσους, πολὺ ὀρθῶς ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ μπύρα εἶναι ἀληθινὴ θρεπτικωτάτη τροφή.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ ὀδοντοϊατρικοῦ τμήματος τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ»

κ. Δ. Ε. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

μετώκισεν εἰς τὴν ὁδὸν Πατησίων 54 καὶ δέχεται καθ' ἑκάστην 8—9 1)2 π. μ. καὶ 3—8 μ. μ.

Ο ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ

Στὶς 16 τοῦ Ὀκτωβρίου ἔγινε ὁ διαγωνισμὸς γιὰ τὶς κενὲς θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων μεταξὺ τῶν μετεκπαιδευθέντων δημοδιδασκάλων ποὺ εἶχαν τουλάχιστον 7ετῆ ὑπηρεσία κλπ. Ὁ διαγωνισμὸς αὐτὸς προεκηρύχθη κατόπιν τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κλάδου καὶ παρὰ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ τότε ὑπουργοῦ καὶ ξεθεμελιωτοῦ τῆς Παιδείας Χατζίσκου, θέλοντος νὰ διορίσῃ ἐπιθεωρητὰς κατ' ἐκλογὴν καὶ ἄνευ διαγωνισμοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐπῆλθε ἡ μεταβολὴ τῆς 10ης Ὀκτωβρίου καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς **«κοσμογονικῆς»** κυβερνήσεως μὲ ὑπουργὸν τῆς Παιδείας τὸν κ. Τουρκοβασίλη, ὅστις μολονότι υἱοθέτησε, ὅπως ἀποδεικνύουν τὰ μέτρα του, τὸ πρόγραμμα τοῦ προκατόχου του ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, δὲν ἐτόλμησε νὰ καταργήσῃ τὸν προαναφερθέντα διαγωνισμόν, τοὐλάχιστον μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἤρχισε οὗτος νὰ γίνεται.

Κατὰ τὸ τέλος ὅμως τοῦ διαγωνισμοῦ, μὴ δυνάμενος ὁ πανίσχυρος Ὑπουργὸς νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν κομματικὴν συναλλαγήν, ἐδημοσίευσε νέον ἀναγκαστικὸν νόμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπετρέπετο ἐφεξῆς συμμετοχὴ ὅλων τῶν πτυχιούχων δασκάλων εἰς τὸν διαγωνισμὸν καὶ ὄχι μόνον τῶν μετεκπαιδευθέντων, ὅπως ἦταν μέχρι τότε.

Τὸ νέον τοῦτο διάταγμα ἐπέφερε ἀρκετὴν σύγχισιν μεταξὺ τῶν διαγωνιζομένων, μὴ δυναμένων νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἐσπευσμένον ξεφούρνισμα τούτου, δεδομένου ὅτι γινόταν ἕνας διαγωνισμός. Διότι τὸ ἠθικὸν καὶ δίκαιον ἦτο νὰ τελειώσῃ ὁ διαγωνισμὸς αὐτὸς καὶ ὕστερα νὰ ἐρρυθμίζετο τὸ ζήτημα, διὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν αἱ ὀρέξεις τοῦ κ. ὑπουργοῦ.

Μὰ τὰ **«παιδιὰ»** ἐβιάζοντο, γιατὶ εἶχαν τὸ φόβο πὼς θὰ συνεπληροῦντο οἱ 16 κενὲς θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν ἀπὸ τοὺς διαγωνιζομένους καὶ τότε τί θὰ ἔμενε γι' αὐτούς; Ἡ τιμὴ νὰ μποῦν εἰς ἕνα πίνακα ἐπιθεωρητῶν; Καὶ τί τοὺς ὠφελοῦσε αὐτό; Ἤθελαν σωστὸ τὸ ρουσφετάκι τους. Νὰ μποῦν στὸν πίνακα, μὰ καὶ νὰ διοριστοῦν, ἀπὸ ὑπερβολικὴ ἀγάπη καὶ ζῆλο πρὸ τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο ποὺ διέτρεχε τὸν κίνδυνο νὰ πέσῃ στὰ χέρια «ἀγράμματων καὶ ἀκατάρτιστων δασκάλων» ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ μετεκπαιδευθέντες.

Καὶ ἔβαλαν τὰ δυνατά τους νὰ τὸ πετύχουν. Μὰ πῶς νὰ τὸ πετύχουν; Δὲν ἦταν καὶ τόσο εὔκολο, ὅσο ἐκ πρώτης ὄψεως φαινόταν. Νὰ ἀκυρωθῇ ὁ διαγωνισμός; Εὔκολο πρᾶμα γιὰ τὸν κ. Τουρκοβασίλη! Μὰ ἔλα ποὺ στὸ διαγωνισμὸ ἦταν καὶ ὡρισμένα παιδιὰ δικά μας. Νὰ ξαναλάβουν μέρος στὸ νέο διαγωνισμό; Ντροπή! Τὰ παιδιὰ τὰ δικά μας δὲν μποροῦν νὰ ταλαιπωροῦνται. Ἔ, τότε; Τότε θὰ ἐπιτύχουν τὰ παιδιὰ **καὶ τοὺς ἄλλους θὰ τοὺς ἀποτύχουμε!** «Κι' ὕστερα εἶναι μερικοί, πάντοτε ἀδιόρθωτοι, ποὺ σοῦ λένε πὼς δὲν εἶναι ἔξυπνα τὰ παιδιά». Ἐξυπνότατα! Μόνο αὐτὸ τους τὸ ἔξυπνο κόλπο εἶναι ἱκανὸ νὰ τοὺς κάμῃ ὄχι ἐπιθεωρητές, ἀλλὰ κάτι ἀνώτερους. Ἴσως ἐπόπτας τῶν ἐπιθεωρητῶν.

Γιὰ νὰ μὴ φανῇ δὲ πὼς μαγειρεύτηκε τὸ γνωστὸ ἀποτέλεσμα τοῦ διαγωνισμοῦ, ἄρχισαν ὅλοι σὲ πλάγιο πρῶτο νὰ ψάλλουν προεξάρχοντος τοῦ ἀναστηλωτοῦ ὑπουργοῦ «Γενικὴ ἀποτυχία στὸ διαγωνισμό. Οἱ δασκᾶλοι ἀγράμματοι καὶ ἀκατάρτιστοι. Δὲν εἶναι δυνατὸν να τοὺς κάνουμε ἐπιθεωρητάς. Τοὺς κάνουμε μονάχα τὴ χάρη, ἀπὸ φιλανθρωπία βέβαια, καὶ τοὺς κρατᾶμε στὴ θέση τους. Διότι ἔπρεπε νὰ ἀπολύθοῦν καὶ ἀπὸ δημ]λοι.». Κι' ὕστερα μοῦ λέτε πὼς ἐμεῖς οἱ δασκάλοι δὲν ἔχουμε προστάτες!!

Μὰ ἂς τὸ συζητήσουμε αὐτὸ νὰ ἰδοῦμε ἂν οἱ κύριοι αὐτοὶ λένε τὴν ἀλήθεια ἢ τὰ λεγόμενά τους ὑπαγορεύονται ἀπὸ τρίτους. Οἱ λαβόντες μέρος στὸ διαγωνισμὸ 65 συνάδελφοι εἶναι πτυχιοῦχοι δημοδιδάσκαλοι εἰσελθόντες μὲ διαγωνισμὸ στὸ Πανεπιστήμιο, καὶ λαβόντες πτυχίον μετεκπαιδεύσεως κατόπιν αὐστηροτάτων ἐξετάσεων. Καὶ γιὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ Πανεπιστήμιο, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ διαγωνισμοῦ ἦσαν μέλη Ἐκπαιδευτικοὶ Σύμβουλοι, καὶ εἰς τὰς πτυχιακὰς ἐξετάσεις πάλι τὰ ἴδια μέλη τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίσυ ἦσαν οἱ ἐξεταστάί των μὲ συμμετοχήν, φυσικά, τῶν οἰκείων καθηγητῶν.

Κατόπιν τούτου γεννᾶται στὸν καθένα τὸ ἑξῆς ἐρώτημα Ἦσαν ἀγράμματοι καὶ ἀκατάρτιστοι οἱ δημοδιδάσκαλοι ἀπὸ τότε; Ἢ μετὰ τὴν μειεκπαίδευσιν ἐχάλασαν;

Ἐὰν μὲν ἦσαν ἀνράμματοι, τότε πὼς τοὺς ἔβαλαν οἱ κ. κ. Ἐκκπαιδευτικοὶ σύμβουλοι στὴ μετεκπαίδευση; Γιὰ νὰ μάθουν γράμματα; Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸ καὶ στὸν τελευταῖο Ἕλληνα ἀγγράματο ὅτι τὸ Πανεπιστήμιο δὲν μαθαίνει γράμματα, ἀλλὰ ἐπιστήμην.

Ἀβίαστα λοιπὸν καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι ἦσαν καλὰ καταρτισμένοι κατὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ Πανεπιστήμιο. Διότι ἂν δὲν ἦσαν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μποῦν. Ἐκτὸς ἐὰν μᾶς προβάλλουν οἱ κ. ἐκπαιδευτικοὶ Σύμβουλοι ὅτι ἐπιέσθησαν ἀπὸ πολιτικοὺς καὶ τοὺς ἔβαλαν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἰς βάρος των εἶναι. Κατὰ συνέπειαν, ἀπορκλειομένου τοῦ πρώτου γιὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι συμβαίνει τὸ δεύτερο, δηλ. ὅτι οἱ δημοδιδάσκαλοι ἦσαν μὲν καλοὶ κατὰ τὴν εἴσοδό τους στὸ Πανεπιστήμιο, ἐχάλασαν ὅμως μετὰ τὴν διετῆ μετεκπαίδευσίν των εἰς τὸ Πανεπιστήμιο.

Συγκεφαλαιοῦντες τ' ἀνωτέρω, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ διαγωνισμὸς ἔγινε, διότι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἀκυρωθῇ, μιὰ καὶ ὁ ὑπουργὸς προέβαινε στὴν ἀκύρωση πράξεων τοῦ προκατόχου παρανόμων, ἐνῶ ὁ διαγωνιομὸς εἶναι τὸ νομιμώτερον μέσον γιὰ κατάληψη θέσεως ἢ γιὰ τὸ ἀνέβασμα σὲ ἀνώτερους βαθμούς. Συνεπῶς ἔπρεπε νὰ γίνῃ. Κι' ἔγινε. Ἄσχετο ἂν δὲν ἀπέδωκε τοὺς ἀναμενομένους καρπούς. Ἢ καλύτερα ἄσχετο, ἐὰν δὲν προσῆλθον στὸν διαγωνισμὸ κι' ἄλλοι φίλοι τοῦ ὑπουργοῦ ἢ γαμπροὶ καὶ συγγενεῖς τῶν συμβούλων. Αὐτὸ θὰ κατορθωθῇ στὸν ἄλλο διαγωνισμό.

Γιὰ νὰ μὴ νομιστῇ δὲ ἀπὸ κανένα ὅτι ἔχουμε τὴν ἰδέα πὼς μόνο στοὺς μετεκπαιδευθέντας εὑρίσκονται οἱ ἄριστοι τῶν συναδέλφων, δηλώνουμε καθαρὰ καὶ ξάστερα. Πὼς **ὑπάρχουν συνάδελφοι καὶ μεταξὺ τῶν μὴ μετεκπαιδευθέντων, οἱ ὁποῖοι καὶ ἄριστα καταρτισμένοι εἶναι καὶ ἐπαξίως θὰ κατεῖχον ἀνώτερον τοῦ δημ)κοῦ λειτούργημα.** Μὰ οἱ συνάδελφοι αὐτοὶ θὰ ἔπρεπε κάτι ἄλλο νὰ κάμουν στὴν προκειμένη περίπτωσι καὶ ὄχι αὐτὸ ποὺ ἔκαμαν... Νὰ ζητοῦσαν π. χ. νὰ καταργηθῇ τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας, ὥστε νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ αὐτοὶ νὰ τύχουν μετεκπαιδεύσεως καὶ κατόπιν νὰ ζητήσουν νὰ γίνουν ὄχι ἐπιθεωρητὲς μὰ καὶ κάτι πάρα πάνω. Ἐκτὸς ἂν ἔχουν κι' αὐτοί, μαζὶ μὲ τὸν μακαρίτη τῇ λήξει, ὑπουργό τους. τὴν ἰδέα πὼς χωρὶς ἄλλο μπαίνοντες στὴν μετεκπαίδευση θὰ χαλάσουν, ὅπως χάλασαν ὅλοι ὅσοι πέρασαν ἀπὸ κεῖ. Ἐ! τότε ἔχουν ἀπόλυτα δίκηο καὶ τοὺς ζητοῦμε συγγνωμην γιὰ τὴν ἐνόχληση. Καλὰ ἐνήργησαν!! Καλὰ θὰ κάμουν νὰ γίνουν ἐπιθεωρητές, ἀλλὰ θὰ μᾶς ἐπιτρέψουν καὶ μᾶς κάποτε, γρήγορα ἢ ἀργά, δὲν ἔχει σημασία, νὰ ζητήσουμε τὸ δίκιο μας!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

ΕΛΛΗΝ. ΕΤ. ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ Α.Ε.

ΣΤ ΔΙΟΥ 15Δ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ **"ΒΟΤΡΥΣ"**

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΟΝΙΑΚ V.O.S. 25 ΕΤΩΝ V.O. 15 » ★ ★ ★ 10 »

ΒΕΡΜΟΥΤ

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ

ΣΑΜΟΣ

ΠΙΝΕΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ **"ΜΑΡΚΟ"**

ΛΕΥΚΟ, ΕΡΥΘΡΟ, ΡΕΤΣΙΝΑΤΟ

ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ "ΣΧΟΛΙΚΗΣ"

Α'. ΕΡΓΑ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

1 OSKAR PFISTER: ***«Ψυχανάλυση καὶ Παιδαγωγική»***. Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 100. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 35 καὶ 10 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 5.

2) ΜΙΧ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ: ***«Διδακτικὲς ἀρχὲς τοῦ σχολείου ἐργασίας»***.

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17 καὶ 5 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δρ. 3

3) Ζ. ΚΑΒΕΡΑΟΥ: ***Κοινωνιολογικὴ Παιδαγωγική:*** Τόμος Α' καὶ Β'. Μεταφραστὴς ***Μιχ. Παπαμαῦρος***. Τιμὴ οἱ δύο τόμοι δραχμὲς 70. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες μας δραχμὲς 20 οἱ δύο τόμοι καὶ 5 Δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 3.

4) ΧΑΝΣ ΤΣΟΥΛΛΙΧΕΡ: ***Ἡ ψυχανάλυσις εἰς τὸ σχολεῖον.*** Μεταφραστὴς ***Θ, Μακρόπουλος***, καθηγητής. Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶμας δραχ. 8 καὶ 3 Δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 2.

Β'. ΕΤΟΙΜΑ ΝΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ

5) Ε. ERKES: ***«Πῶς πλάστηκε ὁ Θεὸς—ψυχολογία τῆς Θρησκείας»***. Μεταφραστὴς Κ. ΜΗΤΡΟΥ καθηγητής.

Τιμὴ δρχ. 40. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 15, 3 δραχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 Δελτία.

6) ED. CLAPARÈDE: ***«Τὸ συναίσθημα τῆς κατωτερότητας στὸ παιδί»***. Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ. 25. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 8, 2 δραχμὲς ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 4 Δελτία.

Γ' ΘΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ ΣΕ ΛΙΓΟ

7) Ed. CLAPAREDE: ***«Ψυχολογικὲς ὁμιλίες»***. Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 10, 2 δρ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ, καὶ 5 δελτία.

8) VERA BARKLEY: ***«Οἱ ὡραῖες ἀνακαλύψεις τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Βερονίκης»***.

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ μυήσει τὰ παιδιὰ 8—12 χρονῶν στὸ τόσο λεπτὸ πρόβλημα: πῶς γίνεται ἡ ἀναπαραγωγὴ τῆς ζωῆς στὰ φυτά, στὰ ζῶα, καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Τιμὴ δρχ. 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

9) ELISABETH HUGUENIN: ***«Ἡ Συνεκπαίδευση ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν»***.

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

10) ***«Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις»***: Ἐμμετρη μετάφραση τοῦ ποιητῆ καὶ συναδέλφου ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΝΓΙΑΛΙΤΗ.

Τιμὴ δρχ. 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 10, 2 δραχμὲς ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 5 δελτία.

Γιὰ τοὺς συνδρομητές μας ποὺ ***πληρώσανε*** τὴ συνδρομή τους, δὲν χρειάζονται δελτία.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ταμιευτήριον 3 3)4 ο)ο

Καταθέσεις { **ὄψεως 3 1)2 ο)ο** / **προθ. 4 1)2-6 ο)ο**

Ὁ τόκος τοῦ ταμιευτηρίου ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς καταθέσεως.

Ἅπασαι αἱ παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπέζῃ καταθέσεις εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἠγυημέναι ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ἀπηλλαγμέναι τελῶν χαρτοσήμου.

Καὶ ἐνεργοῦνται εἰς:

Τὸ κεντρικὸν κατάστημα: Ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Πανεπιστημίου 34.

Τὰ ὑποκαταστήματα: Ἐν Διδυμοτείχῳ, Ξάνθῃ, Δράμᾳ, Θεσσαλονίκῃ, Καβάλλᾳ, Σέρραις, Καρδίτσῃ, Λαρίσσῃ, Ἀγρινίῳ, Λαμίᾳ, Ἰωαννίνοις, Ἄργει, Ξυλοκάστρῳ, Τριπόλει, Μυτιλήνῃ. Ἁγ. Νικολάῳ, Βάμῳ, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ, Χανίοις, Κερκύρᾳ, Κοζάνῃ καὶ Κομοτινῇ.

Καὶ τὰς ἀντιπροσωπείας: Εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, ὅπου ὑπάρχουν ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τὰ ὁποῖα καὶ τὴν ἀντιπροσωπεύουν.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ

Ἄρθρο τοῦ Αὐστριακοῦ παιδαγωγοῦ ***ΚΑΡΛ ΛΑΓΚ***

Στὰ τακτικὰ σχολεῖα τὰ ἀνάγωγα παιδιὰ παρουσιάζουν μεγάλα ἐμπόδια καὶ ἐνόχληση γιὰ τὴ διδασκαλία, γιατὶ ἀπαιτοῦν μεγαλύτερη ἐπίβλεψη καὶ τὴν ἐφαρμογὴ θεραπευτικῶν παιδαγωγικῶν μέσων. Ἡ φοίτησή τους εἶναι ἄτακτη καὶ ἡ πρόοδός τους ἐλλιπής. Εἶναι οἱ αἰώνιοι καθυστερημένοι. Τὰ παιδιὰ αὐτά, σιγὰ σιγά, ἔρχουνται καὶ σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς νόμους καὶ τὴν κοινωνικὴ τάξη καὶ ἔτσι καταντοῦν ἐγκληματικά. Γι αὐτό, ἡ ἵδρυση ἰδιαίτερων σχολείων γιὰ τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἀποτελεῖ εὐεργετικὸ μέτρο, ποὺ ὄχι μόνο ἐλευθερώνει τὸ τακτικὸ σχολεῖο τῶν κανονικῶν παιδιῶν, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖ τὴν ἀγωγὴ τῶν παιδιῶν αὐτῶν.

Ἡ συνεργασία ὡς τώρα παιδαγωγῶν καὶ γιατρῶν κατώρθωσε νὰ ἀνακαλύψει τὰ αἴτια ποὺ κάνουν δύσκολη τὴν ἀγωγὴ τῶν δυστυχισμένων αὐτῶν παιδιῶν. Ὅτι αἰτία τῆς λυπηρῆς κατάστασης τῶν παιδιῶν αὐτῶν δὲν εἶναι μόνο ἔλλειψη ἢ διαστρέβλωση ἔμφυτων τάσεων τῆς ψυχῆς τους, ἀλλὰ καὶ ἡ κακὴ ἐπίδραση, ποὺ δέχονται ἀπὸ τὴ σημερινὴ δύσκολη οἰκονομικὴ κατάσταση, καὶ τὶς ἀνάλογες βιωτικὲς συνθῆκες τῆς οἰκογένειας, εἶναι περιττὸ νὰ τονισθεῖ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλες μικρὲς ἀφορμὲς μποροῦν νὰ φέρουν ἕνα παιδὶ πρὸς τὴν ἀλητεία, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ συνέπειες μπορεῖ νὰ εἶναι καταστρεπτικές.

Στὰ ἰδιαίτερα σχολεῖα τῶν δυσαγώγων τὰ παιδιὰ παιδαγωγοῦνται καὶ διδάσκονται ἀνάλογα μὲ τὴν ἰδιαίτερη ψυχοσύστασή τους. Ἡ κάθε τάξη τῶν παιδιῶν αὐτῶν ἀπυτελεῖ μωσαϊκὸ ψυχικῶν σφαλμάτων, ἐκφυλισμῶν καὶ ἐγκλημάτων. Ὁ δάσκαλος τέτιας τάξης βρίσκεται μπροστὰ σ' ἕνα τεράστιο ἔργο. Μέσα στὴ τάξη αὐτὴ μιλοῦνται ὅλες οἱ διάλεχτες, γιατὶ τὰ παιδιὰ προέρχονται ἀπὸ ὅλα τὰ τμήματα τῆς χώρας. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶναι ἀτίθασσα, ἀπειθάρχητα καὶ μερικὰ ἀπογοητευμένα. Καὶ γιὰ νὰ μορφώσει καὶ νὰ διδάξει κανεὶς τέτια παιδιά, χρειάζεται ὄχι μόνο ἰδιαίτερη μέθοδος, ἀλλὰ καὶ γερὸς ὀργανισμὸς δασκάλου, αἰσιοδοξία, πίστη στὴν καλοσύνη τοῦ ἀνθρώπου καὶ γνώσεις τῆς θεραπευτικῆς παιδαγωγικῆς. Ἡ ἁπλὴ θεωρία καὶ οἱ γνώσεις τῶν βιβλίων δὲν ὠφελοῦν ἐδῶ καὶ πολύ. Ἐδῶ ἰσχύει ὁ δρόμος τῆς πράξης.

Ὅσο βαθύτερα στὴν ἀλητεία βυθίζεται ἕνα παιδί, τόσο δυσκολώτερο εἶναι νὰ ἐπαναφερθεῖ στὸν ἴσιο δρόμο. Ἕνα τέτιο παιδὶ ἔπαυσε νὰ εἶναι φορέας τοῦ πολιτισμοῦ τῆς κοινωνίας.

Τό ἔργο μας λοιπὸν εἶναι νὰ ἀποσπάσωμε τὸ παιδὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀλητεία, να συμπληρώσωμε τὶς ἐλλείψεις τῶν γνώσεών του, νὰ τὸ ἐνθαρρύνωμε καὶ νὰ δυναμώσωμε τὴ δημιουργική του ὁρμή. Ἡ ὁρμὴ γιὰ δράση ὑπάρχει σὲ κάθε ἄνθρωπο. Μόνο ποὺ μερικὲς φορὲς εἶναι βαθειὰ κρυμμένη ἢ ἔχει τραπεῖ πρὸς τὸ κακό. Τὸ ἔργο λοιπὸν τοῦ δασκάλου εἶναι νὰ βρεῖ τὸ σωστὸ κλειδὶ γιὰ ν' ἀνοίξει τὴ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ. Μὰ ἀκόμα ἔργο του εἶναι νὰ αἰστανθεῖ καὶ νὰ δείξει ἀγάπη καὶ ἐκτίμηση πρὸς τὸ δυστυχισμένο αὐτὸ παιδί, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ χάσει τὴ ψυχικὴ ἐπιβολὴ ἀπάνω του. Καὶ ἡ ἐπιβολὴ αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι βίαια, ἀλλὰ νὰ ἐπιδιώκει νὰ πετύχει τὴν ἐκούσια ὑποταγὴ τοῦ παιδιοῦ. Ὁ δάσκαλος αὐτὸς πρέπει νὰ ἔχει ἀρχὲς νὰ ἔχει ἰδανικὰ καὶ νὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ πρότυπο στοὺς μαθητές του. Ὅπως παντοῦ στὴν παιδαγωγική, ἔτσι κι' ἐδῶ, ἐκεῖνο ποὺ προέχει εἶναι ἡ προσωπικότητα τοῦ δασκάλου.

Πρωπάντων ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ προσπαθεῖ νὰ πετύχει τὴ ψυχικὴ ἐπαφὴ ἀνάμεσά του καὶ τῶν παιδιῶν. Πῶς θὰ γίνει ἡ ἐπαφὴ αὐτή, εἶναι ζήτημα τῆς ἀπόλυτης πρωτοβουλίας του. Ἀφορμὲς ὑπάρχουν ἄπειρες: Ἕνα εὐχάριστο γεγονός, ἕνα ἐπισόδειο στὴ διδασκαλία, ἕνα παιγνίδι, μιὰ ἀρρώστια κλπ. ἑνώνουν τὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν καὶ τοῦ δασκάλου. Ὁ δάσκαλος ἂς εἶναι πάντα ὁ βοηθός, ὁ ὁδηγὸς καὶ πολλὲς φορὲς καὶ ὁ συνεργάτης

Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ προσέχει πολὺ στὴν ἀκρίβῆ καὶ καθαρὴ ἐκτέλεση κάθε ἐργασίας. Κάθε τσαπατσουλιὰ πρέπει νὰ λείψει Ἔτσι τὸ παιδὶ συνειθίζει στὴν ἀκρίβεια καὶ τὴν τάξη, ποὺ εἶναι σπουδαῖοι παιδαγωγικοὶ παράγοντες. Ἐπίσης καὶ ἡ δασκαλία δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονότονη οὔτε ἀμέθοδη. Πρέπει νὰ εἶναι ζωντανὴ καὶ νὰ ρρουσιάζει ἀρκετὴ ποικιλία, γιατὶ ἔτσι προκαλεῖ τὴν προσοχὴ τῶν παιδιῶν.

Ὡστόοο δεν εἶναι ὅλα τὰ παιδιὰ δειλὰ καὶ ἀμήχανα. Μερικὲς φορὲς παρατηρεῖται τά ἀντίθετο. Πρωπάντων ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ προσέξει ἐκεῖνα τὰ παιδιά, ποὺ ὅλο θέλουν νὰ ἐπιδεικνύωνται καὶ νὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τ' ἄλλα. Ἡ τάση αὐτὴ πρὸς ἐπίδειξη δὲν εἶνατ τίποτα ἄλλο, παρὰ τὸ συναίσθημα τοῦ παιδιοῦ γιὰ τὴν κατωτερότητά του. Πολλὲς φορὲς ὅμως δὲν λείπουν καὶ τὰ τάλαντα.

Ἡ ἀγωγὴ τῶν ἐγκληματικῶν παιδιῶν πρέπει νὰ λογαριάσει ἀκόμη ὅτι, ἀπὸ τὰ παιδιὰ αὐτὰ λείπει ἡ ἔννοια τῆς καθαριότητας, τῆς τάξης καὶ τῆς ἰδιοκτησίας.

Βέβαια, ἕνα ἀλητόπαιδο δὲ μπορεῖ νὰ διορθωθεῖ ἀπὸ σήμερα ὡς αὔριο. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ δὲν ἔνοιωσαν ποτέ τους τὴ θέρμη τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς. Τὰ ὡραῖα ροῦχα, τὰ ὡραῖα σπίτια καὶ τὰ ὡραῖα παιχνίδια ἔβλεπαν μόνο στὰ ἄλλα παιδιά, ἐνῶ αὐτὰ δέχονταν ξύλο, βρισιὲς καὶ δοκίμαζαν τὴν κακία τῶν ἀνθρώπων. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἔστελναν οἱ ἴδιοι γονεῖς τους νὰ ζητιανέψουν ἢ νὰ κλέψουν καὶ συχνὰ ἔβλεπαν μὲ τὰ μάτια τους ἀνηθικότητες τῶν γονιῶν τους ἢ τῶν ἀδερφιῶν τους. Γιατὶ τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι παιδιὰ κατωτέρων τάξεων ζητιάνων, ἀλκοολιλῶν κλπ. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις ὅμως οἱ γονεῖς εἶναι ἄγνωστοι. Καὶ τὰ παιδιὰ αὐτὰ εἶναι τόσο συνειθισμένα στὴν κακία καὶ τὴν ἀνηθικότητα τὴν ἀταξία, ποὺ τους λείπει κάθε ἰδέα γιὰ τὸ ἀντίθετο. Δυσκολώτερο γίνεται τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας τῶν πάιδιῶν αὐτῶν ὅταν, δίπλα στὴ σωματικὴ κατάπτωση, προχωρεῖ καὶ ἡ ψυχικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ κατάπτωση. Τότε χρειάζεται πολὺς χρόνος καὶ μεγάλη ὑπομονή.

Ὅτι συμβαίνει μὲ τὴν καθαριότητα, συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ἰδιοκτησία. Ἕνα παιδὶ ποὺ δὲ γνώρισε τὴν ἰδιοκτησία δὲ μπορεῖ νὰ νοιώσει καὶ τὴ σημασία της γιὰ τὴν κοινωνία. γι' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ καταστήσωμε ὑπεύθυνο γιὰ μιὰ κλεψιὰ ποὺ κάνει. Οὔτε καὶ νὰ τὸ τιμωρήσουμα γι' αὐτό.

Ἕνας δάσκαλος τῶν ἐγκληματικῶν παιδιῶν ἔχει διπλὴ ἀποστολή. Νὰ φέρει στὸν ἴσιο δρόμο τὸν ἐσωτερικὸ καὶ τὸν ἐξωτερικὸ ἄνθρωπο. Νὰ σώσει σῶμα καὶ ψυχή. Καὶ κοντὰ οτὸ παιδὶ πρέπει νὰ παρακολουθεῖ καὶ τοὺς γονεῖς του. Πολλὲς φορὲς οἱ γονεῖς διορθώθηκαν ἀπὸ τὰ παιδιά τους..

Στὴν ἐργασία αὐτὴ μόνο οἱ δασκάλοι ἐκεῖνοι θὰ πετύχουν ποὺ ἔχουν ὑπομονή. Πρέπει νὰ μποροῦν νὰ περιμένουν ὥσπου ἡ βία νὰ γίνει ἕξη στὰ παιδιά. Καὶ τότε δὲν εἶναι σπάνιο, ὁ δάσκαλος αὐτὸς νὰ βρεῖ τοὺς καλύτερούς του βοηθοὺς ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ αὐτά. Π. Μ.

Σημείωσις «Σχολικῆς».—Στὸν τόπο μας δὲν ὑπάρχουν ἰδισίτερα σχολεῖα γιὰ ἐγκληματικὰ παιδιὰ ἐκτὸς ἴτως τὸ Ἐμπειρίκειο Ἄσυλο. Ὅλα αὐτὰ τὰ παιδιὰ φοιτοῦν στὰ ἴδια σχολεῖα μὲ τὰ καλὰ καὶ κανονικὰ παιδιά. Ὅτι τὸ παραπάνω ἄρθρο θὰ βοηθήσει τοὺς ἐκπαιδευτικούς μας στὸ χειρισμὸ τῶν διωστρεμμένων αὐτῶν φύσεων, τὸ θεωροῦμε βέβαιο.

Συνάδελφοι,
ὑποστηρίξτε μὲ φανατισμὸ τὴ «ΣΧΟΛΙΚΗ»

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ἄρθρο τοῦ Αὐστριακοῦ παιδαγωγοῦ
ΦΡΑΝΤΣ ΚΑΠΦΧΑΜΕΡ

Τὸ χριστιανικὸ Κράτος συνεπάγεται καὶ τὴν καλλιέργεια χριστιανικῆς ἀγωγῆς. Καὶ μόνο μὲ τὴ χριστιανικὴ ἀγωγὴ μπορεῖ νὰ σταθεῖ καὶ τὸ χριστιανικὸ Κράτος. Ὁ χριστιανισμὸς γιὰ μᾶς δὲν εἶναι ἕνα ἁπλὸ θρησκευτικὸ στολίδι, μὰ οὔτε καὶ ἁπλῆ παράδοση ὅπως εἶναι γιὰ κάθε ἀριστερὸ κράτος. Ὅπως ὅμως γιὰ τὸ ἀριστερὸ ἀριστερὸ κράτος ἡ θρησκεία εἶναι ἰδιωτικὴ ὑπόθεση, τόσο θὰ ἦταν ἐπικίνδυνο γιὰ τὸ χριστιανικὸ κράτος, ἡ θρησκεία νὰ εἶναι μόνο κρατικὴ ὑπόθεση. Ἡ ἐλπίδα τοῦ χριστιανικοῦ κράτους εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ τῶν πολιτῶν του. Καὶ ἡ ἀγωγὴ αὐτὴ πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται καὶ νὰ προστατεύεται ἀπὸ τὶς ἀρχές. Τὸ κράτος ἐκεῖνο ποὺ θέλει νὰ ὑπερνικήσει τὸν ἀριστερισμὸ πρέπει νὰ καλλιεργήσει τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή, γιατὶ μόνο μ' αὐτὴ ὑπερνικιέται ἀληθινὰ ὁ ἀριστερισμός. Καὶ ἕνα τέτιο εὐρωπαϊκὸ κράτος δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖ ὅτι ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη εἶναι δημιούργημα τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ὁ πολιτικὸς φιλελευθερισμὸς ἐννοεῖ τὴ θρησκεία σὰν μιὰ ἠθικὴ καλλιέργεια, ἐνῶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ αὐστηρὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα τὰ ἀφίνει στὸ δόγμα. Ὁ σοσιαλισμὸς ἀντίθετα δὲ μποροῦσε νὰ προχωρήσει μὲ τὰ ἡμίμετρα αὐτὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐκήρυξε τὴ θρησκεία ἰδιωτικὴ ὑπόθεση. Ἡ ἀνωγὴ ὅμως δὲν εἶναι καμιὰ κοσμικὴ ὑπόθεση, ποὺ νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴ στολίσει καὶ μὲ λίγη θρησκεία. Ἀνωγή, στὸ βαθύτερό της νόημα, εἶναι θρησκευτικὴ ἀπαίτηση. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶνε «ὁ ἀληθινὸς καὶ τέλειος χριστιανός». Ὁ θεὸς εἶναι κάτι πλῆρες, τέλειο, τὸ μόνο πλῆρες ποὺ ὑπάρχει. Ὁ θεὸς δὲν μπορεῖ νὰ μοιράσει μὲ κάποιον ἄλλον τὴν κυριαρχία του ἐπάνω στὸν κόσμο. Γιατὶ ἡ δύναμή του πηγάζει ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο, τὸ δημιουργὸ τοῦ κόσμου. Γι αὐτό, τὸ κοσμικὸ σχολεῖο, καὶ ὅταν ἀκόμη διαθέτει μερικὲς ὧρες γιὰ τὴ διδασκαλία περὶ θεοῦ, δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι χριστιανικὸ σχολεῖο.

Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ φυσικὰ πρέπει νὰ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία. Ὁ κυριώτερος παιδαγωγικὸς παράγοντας γι' αὐτὴν εἶναι ἡ οἰκογένεια. Εἶναι τὸ λίκνο τῆς σημερινῆς ἀγωγῆς. Μὰ καὶ τὸ σχολεῖο εἶναι ὑπεύθυνο γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ τῶν παιδιῶν. Ἡ ἀντίληψη πὼς ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ στὸ σχολεῖο εἶναι μόνο ζήτημα θρησκευτικοῦ μαθήματος εἶναι ἀπὸ τὴ ρίζα λανθασμένη. Ἡ θρησκεία δὲν εἶναι μάθημα κοντὰ στὰ ἄλλα μαθήματα, ὅπως εἶναι ἡ Ζωολογία ἢ Ἱστορία κλπ. Θρησκεία εἶναι κυρίαρχη ζωϊκὴ δύναμη, εἶναι διάθεση, ὑπερφυσικὴ ζωή. «Ἡ ἀγωγὴ πρέπει νὰ πηγαίνει ὡς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς, ἐκεῖ ὅπου γεννιοῦνται οἱ διαθέσεις» (Βίλμαν). Ἡ θρησκεία στὸ χριστιανικὸ σχολεῖο πρέπει νὰ εἶναι ἀρχὴ τῆς ἀγωγῆς. Ἐκεῖνο ποὺ κατὰ πρῶτο λόγο συμβάλλει στὴ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ εἶνε ὁ θρησκευτικὸς τόνος τοῦ σχολείου. Ὅλη ἡ σχολικὴ ἐργασία πρέπει νὰ ἐμπνέεται ἀπ' αὐτό. Δὲν εἶναι μόνο ὁ ὁ κλῆρος ὑπεύθυνος γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή, παρὰ καὶ ὁ λαϊκὸς δάσκαλος. Ἀπάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῶν σχολείων γράφουμε πὼς δὲ μαθαίνομε γιὰ τὸ σχολεῖο, παρὰ γιὰ ζωή. Μά, ἐννοεῖται, ὄχι μόνο γιὰ τὴν πρόσκαιρη μὰ καὶ γιὰ τὴν αἰώνια ζωή. Μέσα στὸ παιδὶ ὑπάρχουν θρησκευτικὲς τάσεις. Καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξή τους εἴμαστε ὑπεύθυνοι ἐμεῖς οἱ δασκάλοι.

Δὲ φτάνει ὅμως τὸ θρησκευτικὸ λοῦστρο οὔτε ἡ θρησκευτικὴ ἐξωτερικὴ τελετή. Τὸ σχολεῖο ποὺ ἀρκεῖται να κάνει μόνο σταυροὺς στοὺς τοίχους καὶ νὰ παίρνει μέρος σὲ θρησκευιικὲς τελετές, πολὺ λίγα πράματα κάνει γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή. Προπάντων πρόκειται γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς θρησκευτικῆς θέλησης. ***Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ πρέπει προπάντων νὰ προφυλαχτεῖ ἀπὸ τὸ φαρισαϊσμό.*** Ἡ ἐξωτερικὴ χριστιανικὴ ἀγωγὴ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνη. Σήμερα γίνονται πολλὰ γιὰ ἐξωτερικὲς θρησκευτικὲς τελετές, θεωροῦμε ὅμως ὑπερβολὴ τὸ νὰ ζητοῦμε τὴ θρησκευτικότητα σὰν ἀπαραίτητη ἀρχὴ στὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου. Περὶ αὐτοῦ ὅμως πρόκειται. Ἔτσι μόνο μπορεῖ νὰ σταθεῖ ἕνα χριστιανικὸ κράτος.

Θρησκευτικὸ σχολεῖο, ὅπως τὸ περιγράφω ἐδῶ, μπορεῖ περισσότερο νὰ γίνει τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ, παρὰ τὸ σχολεῖο τῆς πόλης. Στὸ χωριὸ ἡ θρησκεία εἶναι ἀκόμη σημαντικὴ δύναμη. Ὁ χωρικὸς ζεῖ ἀκόμα σὲ ἕναν κόσμο, ὅπου συνυπάρχουν φύση καὶ ὑπερφυσική, γῆ καὶ οὐρανός, Ἡ θρησκεία στὸ χωριὸ εἶναι ἀκόμα βαθειὰ ριζωμένη στὴν καθημερινὴ ζωή. Εἶναι ἀκόμα ἀναγκαία. Ὁ χωρικὸς τὴ χρειάζεται ὅπως χρειάζεται τὸ ψωμί. Τὸ χωρικὸ σπίτι μεταβάλλεται τὸ βράδυ σὲ ἐκκλησία. Ἡ ἐργατικὴ κοινότητα τοῦ χωρικοῦ μεταβάλλεται σὲ κοινότητα προσευχῆς. Ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ καταλαβαίνει ὁ κάτοικος τῆς πόλης,

Τὴν πραγματικότητα αὐτὴ δὲ μπορεῖ νὰ παραβλέψει τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ. Πρέπει νὰ εἶναι θρησκευτικὸ σχολεῖο. Τὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ ποὺ δὲν πσίρνει στὰ σοβαρὰ τὴ θρησκεία, εἶναι ξένο πρὸς τὴν ψυχὴ τοῦ χωρικοῦ. Καταστρέ-

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ[ΙΑΣ] Α. Ε.

46α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α - ΑΘΗΝΑΙ - Τηλέφ. 23136

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Δημητράτου Παναγῆ. *Μαθήματα Γεωγραφίας.* Τεῦχον 1ον *Ἡ Ἑλλάδα,* διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις. Τεῦχος 2ον *Ἤπειροι καὶ Ὠκεανοί,* διὰ τὴν Ε' τάξιν—Τεῦχος 3ον *Ἡ Εὐρώπη,* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν

Κολλάρου Ι. *Νέος Γεωγραφικὸς Ἄτλας, ἐγκεκριμένος.*

Κοντομάρη Ἀν. *Ζωολογία,* διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις, συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ζωολογία,* διὰ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,* διὰ τὴν Γ' τάξιν, συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,* διὰ τὴν Δ' τάξιν.

— *Λειτουργικὴ καὶ κατήχησις,* συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, *ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα,* διὰ τὴν Γ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα,* διὰ τὴν Δ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Κυριακάτου Χαρ. *Γραμματικὴ καθαρευούσης,* Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως.

Μεταξᾶ Νικ. *Γραμματικὴ καθαρευούσης,* Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Μιχαηλίδου Ε *Ὁ μικρὸς γεωμέτρης,* γεωμετρία διὰ τὰς ἀν. τάξεις.

Νικολάου Δ. *Φυσικὴ πειραματική,* διὰ τὴν Ε' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Φυσικὴ πειραματική,* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χάϊμαν Ἰωσ. *Φυτολογία,* διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χατζηκώστα Ι. *Μεθοδικὴ γραμματικὴ καθαρευούσης,* Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως μετὰ πολλῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΧΡ. ΚΑΛΟΓΗΡΑ
(ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ)

ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1) **«Οἱ Πιτσιρῖκοι».** Βιβλίο ψυχαγωγικὸ γιὰ μικρὰ παιδιά. Κατάλληλο γιὰ Σχολικὲς καὶ Οἰκογενειακὲς γιορτές, μὲ 20 κωμικοὺς διαλόγους, μονολόγους καὶ κωμῳδίες, μὲ κωμικὰ παιδικὰ παιχνίδια, μὲ 50 ποιηματάκια καὶ μὲ τονισμένα τραγούδια ἀπὸ τὸ διακεκριμένο μουσουργὸ κ. Διον Λαυράγκα. Ἔκδοσις δ' 1934, τιμ. δραχ. 50.

2) **«Προσευχὲς γιὰ τὰ σχολεῖα».** Ἐμμετρο προσευχητάριο σύμφωνα μὲ τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ἔκδοσις Γ' 1934, μὲ τονισμένη προσευχὴ ἀπὸ τὸν κ. Διον. Λαυράγκα. Τιμ. δραχ. 10.

3) **«Τὸ ξεκούρασμα τοῦ παιδιοῦ».** Μέρος Α'. Ἔκδοσις Β'. Μὲ ἑβδομήντα ποιήματα περιγραφικά, φρονηματιστικά, ἀλληγορικά, σατυρικά, εὐτράπελα καὶ πατριωτικά, κατάλληλα γιὰ σχολικὰ ἀναγνώσματα καὶ γιὰ οἰκογενειακὲς καὶ σχολικες γιορτές. Τιμ. δραχ. 25.

4) **«Τὸ ξεκούρασμα τοῦ παιδιοῦ».** Μέρος Β'. Μὲ ἕξη (6) κωμωδίες, ἐννιὰ (9) κωμικοὺς διαλόγους, τέσσαρους (4) κωμικοὺς μονολόγους, μὲ ἕνα (1) δρᾶμα καὶ μὲ τονισμένα τραγούδια. Τιμ. δραχ. 40.

Ὅλα εὑρίσκονται στὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ στὸν συγγραφέα.

Κάθε παραγγελία προπληρώνεται.

Τὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τοῦ παραγγέλλοντος.

Εἰς τοὺς παραγγέλλοντας ἄνω τῶν 20 ἀντιτύπων παρέχεται ἔκπτωσις 20 ο/ο.

φει τὸ δεσμὸ ἀνάμεσα στὴ θρησκεία καὶ τὴ ζωή, ἀνάμεσα στὶς γνώσεις καὶ τὴν πίστη, ἀνάμεσα στὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἐργασία. Καὶ αὐτὸ δὲ σημαίνει μόνο καταστροφὴ τῆς θρησκείας, παρὰ σημαίνει καὶ καταστροφὴ τῆς λαϊκῆς ψυχῆς.

Τέσσερες ἀπαιτήσεις πρέπει νὰ τεθοῦν σὲ κάθε σχολεῖο χωριοῦ;

1) Τὸ σχολεῖο πρέπει νὰ βρίσκεται σὲ ἀδιάκοπη ἐπικοινωνία μὲ τὴν ἐκκλησία—ὅπως βρίσκεται σὲ ἐπικοινωνία καὶ μὲ τὴν Κοινότητα.

2) Τὸ σχολεῖο πρέπει νὰ παρακολουθεῖ τὶς ἐκκλησιαστικὲς γιορτὲς—ὅπως παρακολουθεῖ καὶ τὶς κρατικές.

3) Ἡ τάξη τοῦ σχολείου πρέπει νὰ εἶναι θρησκευτικὴ κοινότητα—ὅπως εἶναι καὶ πολιτικὴ κοινότητα.

4) Μόνο ὁ θρησκευτικὸς δάσκαλος μπορεῖ νὰ πλησιάσει καὶ τὰ παιδιὰ πρὸς τὸ Θεό.

1. Ὅσο γιὰ τὴ σχέση τοῦ σχολείου μὲ τὴν ἐκκλησία, πρέπει νὰ εἰπωθεῖ πὼς ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Βῆμα τῆς ἐκκλησίας βγαίνουν οἱ θρησκευτικὲς δυνάμεις. Μόνο ὁ δάσκαλος σὰν ὄργανο θαησκευτικῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀνεπαρκής . .

2) Τὸ σχολεῖο πρέπει νὰ παρακολουθεῖ τὶς θρησκευτικὲς γιορτές. Αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἐξωτερικά, ὅπως π. χ. μὲ τὸ χριστουγεννιάτικο δέντρο, μὲ τὸ ἀρνὶ τῆς Λαμπρῆς, μὲ τὰ κάλαντα κλπ. Οἱ θρησκευτικὲς γιορτὲς εἶναι πίστη, εἶναι παραστάσεις θρησκευτικῆς πραγματικότητας, καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ καὶ πανάρχαιο ἀγαθὸ πολιτισμοῦ. Οἱ ἐκκλησιαστικὲς γιορτές. μὲ τὰ σύμβολα τους, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά τους, εἶναι γιὰ τὸ σχολεῖο ἀνεκτίμητη παιδαγωγικὴ δύναμη. Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων γίνεται πηγὴ θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Ἀκόμα μποροῦν ἀπ' αὐτὴ νὰ παίρνονται θέματα γιὰ θρησκευτικὲς σχολικὲς γιορτές. Τὴ Μεγάλη Σαρακοστὴ διαβάζομε βίους μαρτύρων, διαβάζομε τὰ Ἅγια πάθη κλπ.

3. Ἡ τάξη πρέπει νὰ εἶναι θρησκευτικὴ κοινότητα. Τέτια γίνεται προπάντων μὲ τὴν προσευχὴ καὶ μὲ τὴ θρησκευτικὴ γιορτή. Ὅταν ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ μπεῖ μέσα στὴν τάξη τοῦ σχολείου θὰ τὴ διαμορφώσει ἀνάλογα, ὅπως τὴ διαμόρφωσε καὶ τὸ σχολεῖο ἐργασίας. Μπορεῖ μέσα στὸ ἐργαστήριο τῶν παιδιῶν νὰ διασκευαστεῖ μιὰ γωνιὰ σὲ προσευχητάριο. Ἐκεῖ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ μιὰ θρησκευτικὴ εἰκόνα καὶ ἕνας σταυρός. Ἐκεῖ μποροῦν τὰ παιδιὰ νὰ ἀνάβουν καὶ κεριά. Τὸ ἀναμμένο κερὶ εἶναι βαθύτατο θρησκευτικὸ σύμβολο. Ὁ παιδαγωγὸς ποὺ ἀπορρίπτει τὰ πράγματα αὐτὰ ἢ τὰ θεωρεῖ μόνο σὰν Αἰσθητική, δὲν ξέρει πόσο τὸ παιδὶ κρέμεται ἀπὸ τὰ σύμβολα καὶ πόση παιδαγωγικὴ σημασία ἔχουν τὰ σύμβολα.

Στὸ προσευχητάριο αὐτὸ τὰ κορίτσια θὰ βάζουν τακτικὰ φρέσκα λουλούδια καὶ θὰ κολλοῦν στοὺς τοίχους διάφορες θρησκευτικὲς εἰκόνες ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ κ. ἄ. Τὰ ἁγόρια μποροῦν ἐκεῖ νὰ κάμουν τὴ φάτνη ὅπου γεννήθηκε ὁ Χριστός, μποροῦν νὰ κάμουν τὸ Γολγοθὰ κλπ.

Καὶ τώρα ἡ προσευχή. Μιὰ φορὰ μοῦ εἶπαν μερικοὶ δασκάλοι πὼς ἡ σχολικὴ προσευχὴ κατάντησε μιὰ μονότονη, βαρετὴ μηχανικὴ συνήθεια. Ἐννοεῖται ὅμως πὼς κι' ἐμεῖς ζητοῦμε τὴν ἀνανέωση τῆς σχολικῆς προσευχῆς. Καὶ ἡ ἀνανέωση αὐτὴ μπορεῖ νὰ γίνει ἀπὸ δυὸ ἀπόψεις Καὶ ἀπὸ τὴ σχέση της πρὸς τὴν ἐκκλησία καὶ ἀπὸ τὴ σχέση της πρὸς τὴ σχολικὴ ζωὴ τῶν μαθητῶν.

Οἱ προσευχὲς δὲν πρέπει νὰ εἶναι πάντα οἱ ἴδιες. Πότε πότε, ἀντὶς γιὰ προσευχὴ μπορεῖ νὰ τραγουδηθεῖ ἕνα θρησκευτικὸ τραγούδι. Ἔπειτα, ὅπως εἴπαμε, ἡ προσευχή, πρέπει νὰ ἔχει σχέση καὶ μὲ τὴ σχολικὴ ζωή. Στὰ μικρὰ παιδιὰ μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἡ ἐλεύθερη προσευχή: Ἕνα παιδὶ π. χ. τῆς τάξης εἶναι ἄρρωστο, ἢ πέθανε ἡ μητέρα του, ἢ ὁ πατέρας του εἶναι ἄνεργος, Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ κοινότητα τῆς τάξης προσεύχεται γιὰ τὸ παιδὶ αὐτό. Τὸ πατερημῶν δὲν πρέπει νὰ ψάλλεται κάθε μέρα γιὰ νὰ μὴ χάσει ἀπὸ τὴν ἀξία του. Ἂν καμιὰ μέρα εἶναι θρησκευτικὴ γιορτή, ὁ δάσκαλος πρέπει, πρὶν ἀπὸ τὴν προσευχή, νὰ πεῖ δυὸ λόγια γιὰ τὸν ἅγιο ποὺ γιορτάζεται.

Ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ γίνεται σὲ χαμηλὴ φωνή, ὑποβλητική.

Καὶ ἡ στάση τῶν παιδιῶν κατὰ τὴν προσετχὴ εἶναι σημαντικὴ καὶ ἔχει μεγάλη παιδαγωγικὴ ἀξία. Ἡ τοποθέτηση τῶν χεριῶν, ἡ ἐκτέλεση τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, ἡ ὀρθοστασία, ἡ γονυκλισία, ὅλα αὐτὰ εἶναι λειτουργικὴ φόρφωση. Εἶναι ἀγωγὴ πρὸς σεβασμό, πρὸς συνειδητὴ στάση τοῦ σώματος.

Ὅλα τὰ παραπάνω εἶναι ἕνα μέρος ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ μιᾶς τάξης. Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ προσπαθεῖ νὰ δημιουργεῖ στὰ παιδιὰ θρησκευτικὲς ἕξεις. Ἐκεῖνο ποὺ πρεπει πρὸ πάντων νὰ ἀποφύγει εἶναι, ἡ προσευχὴ καὶ οἱ ἄλλες ἐκδηλώσεις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος νὰ γίνωνται μηχανικὰ καὶ χωρὶς κατανόηση. Μὰ ἀκόμα πρέπει νὰ ξέρει πὼς γιὰ νὰ κάμει τὴν τάξη του θρησκευτική, πρέπει νὰ ἐργασθεῖ πολύ. Θρησκευτικὴ ζωὴ δὲν δημιουργεῖται ἀπὸ μιὰ ἡμέρα στὴν ἄλλη,

Φυσικά, γιὰ ὅλα αὐτὰ χρειάζεται ἕνας εὐσεβὴς δάσκαλος. Ἀλλιῶς ὅλα μένουν θρησκευτικὴ θεωρία. Τὸ παράδειγμά του, ἡ πίστη του εἶναι κεῖνα ποὺ θὰ συνεπάρουν τὰ παιδιά. Ἀγωγή, ἑπομένως καὶ θρησκευτικὴ ἀγωγὴ εἶναι ὑποβολή. Μὰ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὶς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις, ποὺ ἔχει τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ περιβάλλο του, ἀποτελεῖ ἐπίσης ἕνα τρόπο γιὰ τὴν καλλιέργεια θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ἕνα χριστιανικὸ κράτος χρειάζεται τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή. Ἀλλιῶς κινδυνεύει ἡ χριστιανική του ὑπόσταση. Δὲν ὑπάρχει ἐπίσης ἀμφιβολία πὼς ἕνα μεγάλο μέρος τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς θὰ τὸ ἐνεργήσει τὸ σχολεῖο. Γι' αὐτὸ ἡ μόρφωση τῶν δασκάλων ποὺ θὰ εἶναι οἱ πρωτεργάτες τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς, πρέπει νὰ περιλάβει καὶ τὴ θρησκευτικὴ μόρφωση. Ἡ θρησκευτικὴ μόρφωση ἀποτελεῖ γιὰ τὸ χριστιανικὸ σχολεῖο τὴν πρώτη καὶ σημαντικώτερη ἀπαίτηση.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΒΕΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ KARL SPITTELER

Κ. ΜΗΤΡΟΥ

1. ΟΡΦΑΝΟΣ

Θὰ ἦταν Ἰούλιος ἢ Αὔγουστος. Χωρὶς νὰ εἴμαστε ἄρωστοι μᾶς ἔβαλαν ἐμένα καὶ τὸ ἀδελφάκι μου στὸ κρεβάτι πολὺ νωρίς. Ἔξω φώτιζε ἡ ἡμέρα ἀκόμη. Ξαπλωμένος ὅπως ἤμουνα στὸ κρεβάτι μὲ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, σήκωσα λίγο τὸ κεφάλι μου καὶ κοίταξα ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Δυστυχία! Τὶ βλέπω; Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα μου μὲ τὸ καπέλλο στὸ κεφάλι. Περπατῶντας μὲ τὰ νύχια γιὰ νὰ μὴ τοὺς πάρουμε εἴδηση, ἄνοιξαν τὴν πόρτα σιγὰ σιγά, κοτέβηκαν τὴ σκάλα καὶ βγῆκαν ἔξω. Νά! Τοὺς βλέπω κάτω στὸ δρόμο. «Βέβαια δὲ θὰ φύγουνε» εἶπα, ἔτσι γιὰ νὰ ἐλαφρύνω τὴν ἀγωνία ποὺ μὲ εἶχε πιάσει. Καὶ ὅμως φεύγουν πραγματικά. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τοὺς ἔχασα ἀπὸ τὰ μάτια, ἔπειτα τοὺς ξαναεῖδα ἀπέναντι στὴν ἄκρη τοῦ λοφίσκου. Ἀνεβαίνανε σιγὰ σιγά. Περίεργο ὅμως, ὁλοένα γίνονται μικρότεροι, ὅλο μικρότεροι. Ἡ καρδιά μου σφίγγει. Σὲ λίγο δὲν εἶναι παρὰ δυὸ νάνοι ἐκεῖ ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου.

Καὶ τώρα, βέβαια, ἔλεγα γιὰ νὰ παρηγορηθῶ, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ξαναγυρίσουνε. Δὲν φαντάζομαι ν' ἀνεβοῦνε πιὸ ψηλά, νὰ πᾶνε στὸν οὐρανό. Φτάνει ποὺ γίνανε νάνοι. Μὰ ἀντὶ νὰ γυρίσουν, τί τρομερὸ ἡ καρδιά μου πάει νὰ σπάσει, τὰ πόδια τους ἄρχισαν νὰ βυθίζωνται μέσα στὴ γῆ, ὁλοένα περισσότερο, ἔπειτα τὰ γόνατά τους. Ἡ γῆ τοὺς κατάπινε σιγὰ σιγὰ καὶ νὰ τώρα μόνο τὸ κεφάλι τους φαίνεται. Καὶ κάρφωσα τρομαγμένος τὰ μάτια μου στὰ δυὸ ἀγαπημένα αὐτὰ κεφάλια. Μὰ ὅταν πιὰ ἡ γῆ κατάπιε καὶ τὰ κεφάλια τους καὶ τὰ ἔχασα ἀπὸ τὰ μάτια μου, σωριάστηκα στὸ κρεβάτι μου μὲ λυγμούς. Ὀρφανός! Πάει πιά δὲν θὰ ἔχω οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα.

Ὅταν ξύπνησα τὸ πρωί, ὤ, τὶ χαρά! Οἱ γονεῖς μου εἶχανε ξαναγυρίσει. Καὶ τὸ πιὸ περίεργο δὲν ἦσανε πιὰ νάνοι. Εἶχανε ξαναπάρει πάλι τὸ φυσικό τους ἀνάστημα.

2. ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Μέσα στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας, ἕνας τρομερὸς ἦχος μὲ ξύπνησε. Κάτι σὰν ἀγκομαχητό, ἕνα φοβερὸ λαχάνιασμα καὶ ἀναστεναγμοὶ μαζί. Νόμιζες πὼς κάποιο ἄγριο θηρίο μπῆκε ξαφνικὰ στὴν κρεβατοκάμαρη καὶ φυσομανοῦσε ὀπειλητικά. Κατατρομαγμένος ἔμπηξα τὶς φωνές, καὶ ἀμέσως σταμάτησε τὸ ρουθούνισμα. Καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια θέση, ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος τοῦ δωματίου ἔφτασε στ' αὐτιά μου ἡ γλυκειὰ καὶ ἥμερη φωνὴ τοῦ πατέρα μου: «Κοιμήσου ἥσυχα, παιδί μου. Δὲ θὰ ξαναροχαλίσω», Ὥστε, ὁ τρομερὸς αὐτὸς ἦχος ἦταν τὸ ροχαλητό, βέβαια αὐτὸ θὰ εἶναι, εἶπα μέσα μου, καὶ ὁ πατέρας μου λοιπὸν ροχάλιζε. Ἡσύχασα καὶ ἤθελα νὰ ξανακοιμηθῶ, μὰ δὲν πέρασαν πολλὲς στιγμὲς καὶ ξανάρχισε πάλι τὸ ροχαλητὸ ἀκόμη τρομερώτερο. Ἂν καὶ ἤξερα πὼς δὲν ἦτανε κανένα ἄγριο θηρίο, ἂν καὶ ἤμουνα βέβαιος πὼς ἦτανε ὁ πατέρας μου ποὺ ροχαλίζει ὅμως πάλι τρόμαξα. Μὰ γιατὶ ροχάλιζε ὁ πατέρας μου; Τί εἶχε καὶ ἦτανε τόσο θυμωμένος. Αἴνιγμα.

Ἔτσι πέρασε ὅλη ἡ νύχτα. Ροχαλητὸ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, οἱ τρομαχτικὲς φωνὲς οἱ δικές μου καὶ τὰ γλυκὰ παρηγορητικὰ λόγια τοῦ πατέρα.

Τὸ πρωὶ τὴν ὥρα ποὺ πίναμε τὸ γάλα μας, ὅλο κοίταζα τὸν πατέρα μου καὶ εἶχα πάντα μέσα μου τὸ φόβο μήπως ξαφνικὰ ἀρχίσει νὰ ροχαλίζει καὶ πάλι. Περίεργο ὅμως. Οὔτε ροχαλητό, οὔτε θυμός. Ἀντίθετα γελοῦσε τόσο εὐχαριστημένος καὶ γλυκομίλητος. Καὶ τότε ξαφνικὰ μοῦ ἦρθε ἡ φωτεινὴ ἰδέα: Ὁ πατέρας λοιπὸν δὲ ροχαλίζει τὴν ἡμέρα. Τὴν ἡμέρα εἶναι καλὸς καὶ ἥρεμος. Καὶ μόνο τὴ νύχτα τὸν πιάνει ὁ θυμός! Μὰ γιατὶ νὰ θυμώνει τὴ νύχτα; Δεύτερο αἴνιγμα.

Ἅμα τέλειωσε τὸ πρωινὸ πρόγευμα, ἡ Ἀγάθη ἡ ὑπηρέτριά μας, μὲ φώναξε στὴν κρεβατοκάμαρα. «Κοίταξε, μοῦ εἶπε, τὶ βρῆκα στὸ κρεβάτι τοῦ πατέρα σου!» Καὶ μοῦ ἔδειξε ἕνα πολὺ περίεργο ἔντομο μὲ τὴν προβοσκίδα του καὶ τὰ μακρυὰ παλιάτσικα πόδια του «Εἶναι ἕνας σκαραβαῖος» μοῦ ἐξήγησε ἡ Ἀγάθη, καὶ τὸν πέταξε χάμου καὶ τὸν πάτησε μὲ τὰ πόδια της Τί κρῖμα, ἀλήθεια, καὶ τί ἀκατανόητο ἀπὸ μέρος της. Καὶ ἐγὼ ποὺ θὰ εἶμουνα τόσο εὐχαριστημένος! Νὰ τρέχεις στὸ λόφο γιὰ νὰ πιάσεις τέτια ζῶα, καὶ αὐτὰ νὰ σοῦ ἔρχουνται μόνα τους στὸ σπίτι. Τί ἄλλο θέλεις; Τὶ χαρὰ ἀλήθεια, νὰ ἔχεις σκαραβαίους στὸ κρεβάτι καὶ σαλιάγκους καὶ τριζόνα στὸ τραπέζι νὰ παίζεις; Γιατὶ νὰ τὸ λιώσει μὲ τὰ πόδια της ἡ Ἀγάθη; Καὶ τότε ἕνα ἄλλο πρόβλημα βασάνισε τὸ μυαλό μου: Πῶς γίνεται ὁ πατέρας μου νὰ ροχαλίζει ὅλη τὴν νύχτα καὶ τὸ πρωῒ τὰ βρεθεῖ ἕνας σκαραβαῖος στὸ κρεβάτι του; Ἄλλο αἴνιγμα.

Μία νύχτα, ὁ πατέρας μου ξαναροχάλισε. Τὸ πρωῒ, χαρούμενος ἔτρεξα στὸ κρεβάτι του καὶ ἔψαχνα νὰ βρῶ κάποιο ἔντομο. Ἀπελπισία! Οὔτε τὴν ἡμέρα ἐκείνη, οὔτε ποτὲ ἄλλοτε δὲ βρῆκα. Μὰ τότε γιατὶ παρουσιάστηκε τὸ ἔντομο μόνο τὴ πρώτη φορὰ ποὺ ροχάλισε ὁ πατέρας μου; Καινούργιο αἴνιγμα.

Ἕνα πρωῒ, καθὼς σηκωθήκαμε, ὁ δρόμος μπροστὰ στὸ σπίτι μας εἶχε γίνει λίμνη, καὶ ὅ,τι εἶχε φυτρώσει στὸ χτῆμα τοῦ παποῦ ἦτανε ξεριζωμένο καὶ τσακισμένο ἐπάνω στὸ χῶμα. Μόνο ἕνα χωράφι μὲ στάρι εἶχε γλιτώσει, μὰ καὶ ἐδῶ τὰστάχυα εἶχανε γείρει τὸ κεφάλι τους κατάχαμα. Οἱ γονεῖς μου στὸ παράθυρο μιλούσανε καὶ συζητούσανε γιὰ τὴ ζημία καὶ τὴν καταστροφή, γιὰ τοὺς κεραυνοὺς καὶ τὴ θύελλα. Ἐγὼ ὅμως βρῆκα ποιὸς ἔκανε τὴ μεγάλη τούτη κοσταστροφή. Βέβαια τὸ πουλί, ὁ κοῦκος Θὰ βγῆκε ἀπὸ τὸν κρυψῶνα του τὴ νύχτα, καὶ ἦρθε νὰ πετάξει στὰ χτήματα τοῦ παποῦ μου. Ἔτσι εἶναι, νὰ καὶ ὁ δρόμος ἀπὸ ὅπου θὰ πέρασε. Μὰ πῶς ὁ κοῦκος μὲ τὰ μικρά του φτερά, ἔκανε μιὰ τέτοια ζημία, ποὺ μόνο ἕνας ἐλέφαντας θὰ μποροῦσε νὰ κάνει; Ἄλλο αἴνιγμα.

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ "ΣΧΟΛΙΚΗΣ,,

Α'. ΕΡΓΑ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

1 OSKAR PFISTER: «*Ψυχανάλυση καὶ Παιδαγωγική*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 100. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 35 καὶ 10 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 5.

2) ΜΙΧ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ: «*Διδακτικὲς ἀρχὲς τοῦ σχολείου ἐργασίας*». Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17 καὶ 5 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δρ. 3.

3) JOHN DEWEY: «*Τὸ σχολεῖο καὶ τὸ παιδί*». Μὲ πλατειὰ εἰσαγωγὴ τοῦ καθηγητῆ Claparéde. Μεταφραστής: Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ. 50 Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ 17, 3δρ. ἀκόμη γιὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

4) Ζ. ΚΑΒΕΡΑΟΥ: *Κοινωνιολογικὴ Παιδαγωγική*: Τόμος Α' καὶ Β'. Μεταφραστὴς *Μιχ. Παπαμαῦρος*. Τιμὴ οἱ δύο τόμοι δραχμὲς 70. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες μας δραχμὲς 20 οἱ δύο τόμοι καὶ 5 Δελτίο. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 3.

5) ΧΑΝΣ ΤΣΟΥΛΛΙΧΕΡ: *Ἡ ψυχανάλυσις εἰς τὸ σχολεῖον*. Μεταφραστὴς *Θ. Μακρόπουλος*, καθηγητής. Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀνσγνῶστες μας δραχ. 8 καὶ 3 Δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 2.

Β'. ΕΤΟΙΜΑ ΝΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ

6) Ε. ERKES: «*Πῶς πλάστηκε ὁ Θεὸς—ψυχολογία τῆς Θρησκείας*». Μεταφραστὴς Κ. ΜΗΤΡΟΥ καθηγητής.

Τιμὴ δρχ. 40 Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 15, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

7) ED. CLAPARÉDE: «*Τὸ συναίσθημα τῆς κατωρερότητας στὸ παιδί*». Μεταφραστὴς Κ Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ. 25. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 8, 2 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 4 Δελτία.

Γ'. ΘΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ ΣΕ ΛΙΓΟ

8) Ed. CLAPAREDE: «*Ψυχολογικὲς ὁμιλίες*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρ. 10, 2 δρ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικά, καὶ 5δελτία.

9) VERA BARKLEY: «*Οἱ ὡραῖες ἀνακαλύψεις τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Βερονίκης*».

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ μυήσει τὰ παιδιὰ 8—12 χρονῶν στὸ τόσο λεπτὸ πρόβλημα: πῶς γίνεται ἡ ἀναπαραγωγὴ τῆς ζωῆς στὰ φυτά, στὰ ζῶα, καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Τιμὴ δρχ. 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

10) ELISABETH HUGUENIN: «*Ἡ Συνεκπαίδευση ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν*».

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

11) «*Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις*»: Ἔμμετρη μετάφραση τοῦ ποιητῆ καὶ συναδέλφου ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ.

Τιμὴ δρχ. 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 10, 2 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 5 Δελτία.

Ὅσοι συνδρομητές μας πληρώσουνε τὴ συνδρομή τους ὡς τὶς 15 Νοεμβρίου ἔχουν ἀκόμη ἔκπτωση 15—20 ο)ο στὶς τιμὲς ποὺ δίνουμε τὰ βιβλία στοὺς ἀναγνῶστες μας.

Φυσικὰ γιὰ τοὺς συνδρομητές μας δὲν χρειάζονται δελτία.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΤΟ ΕΔΩΔΙΜΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΥΨΕΛΗ
ΧΑΥΤΕΙΑ
Ἀριθ. τηλεφ. 23-764
Ἔχει τὰ καλύτερα καὶ ἀγνότερα προϊόντα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΠΙΣ
Δοκιμάσατε καὶ θὰ πεισθῆτε, μὲ ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν, ὅτι ὑπερέχει καταπληκτικῶς πάσης λεπίδος ξένης προελεύσεως, οἱασδήποτε τιμῆς.
ΤΙΜΗ: Ἑκάστη λεπὶς δραχ. 2.50
Αἱ 10 » 22.
ΠΟΙΟΤΗΣ: Ἀνωτέρα πάσης λεπίδος.
ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ: Ἕκαστος θὰ εὕρῃ τὴν λεπίδα ποὺ τοῦ ἁρμόζει, διότι κατασκευάζεται εἰς τρεῖς παραλλαγὰς Νο 1, 2, 3. Ἡ μεγαλειτέρα διάρκεια. Τὸ πλέον εὐχάριστο ξύρισμα.
ΞΥΡΙΣΤΙΚΗ ΛΕΠΙΣ ΑΘΗΡ.

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ
Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια
SIGMOL
ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ καὶ ΙΩΔΙΟΝ, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

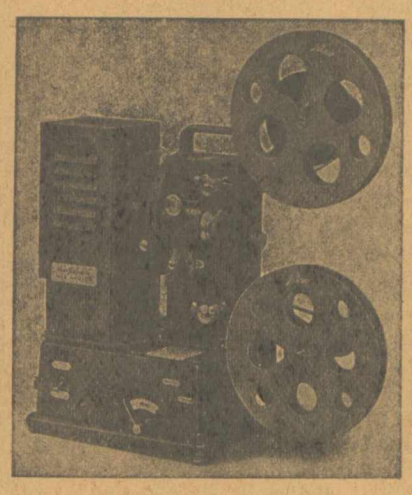
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ & Σ[ΙΑ]
ΑΠΕΛΛΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ
ΣΧΟΛΙΚΟΙ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ
"ΝΙΖΟ,,
ΟΡΓΑΝΑ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ
ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΠ.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Η ΕΚΘΕΣΗ, ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ἄρθρο τῆς γερμανίδος παιδαγωγοῦ **ΜΑΡΙΑΣ ΓΙΟΡΝΤΑΝ**

Δὲν θὰ ὑπάρχει δάσκαλος τῶν ἑλληνικῶν ποὺ δὲ στάθηκε πολλὲς φορὲς μὲ ἀπόγνωση μποστὰ στὰ τετράδια τῶν ἐκθέσεων τῶν μαθητῶν. Πόση ἐκνευριστικὴ ἐργασία δὲ χρειάζεται γιὰ νὰ διορθωθοῦν τὰ τετράδια αὐτά! Πολλὲς φορές, μπροστὰ στὰ λάθη μὲ τὶς κόκκινες μολυβὲς τὸν πιάνει ἡ ἀπελπισία, πὼς ὅλη του ἡ ἐργασία ὡς τώρα πῆγε χαμένη. Γιατὶ πάντα θὰ ὑπάρχουν μαθητές, ποὺ, μὲ ὅλες τὶς προσπάθειες τοῦ δασκάλου, δὲ δείχνουν καμιὰ πρόοδο. Ἐγὼ ὅμως ἐδῶ δὲν θέλω νὰ μιλήσω γιὰ τὴν πλευρὰ αὐτὴ τῶν ἐκθέσεων. Ἐκεῖνο ποὺ θέλω εἶναι, νὰ δείξω πῶς ***καὶ οἱ ἐργασίες αὐτές, ποὺ ἀπὸ γλωσσικὴ ἄποψη εἶναι ἀσήμαντες, ἔχουνε κάποιο παιδαγωγικὸ ἐνδιαφέρο.***

Ἔχω μιὰ τάξη ποὺ τὴν ἀποτελοῦν σχεδὸν καθυστερημένα παιδιά. Παιδιὰ τὸ περισσότερο ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν. Πολλὰ ἀπὸ τὰ κορίτσια τρέφονται πολὺ ἄσχημα, συχνὰ πεινοῦν καὶ τὸ ψωμί. Λὲν εἶναι λοιπὸν περιεργο γιατὶ δὲ μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν καὶ τὰ μαθήματά τους. Τὰ τετράδιά τους τῶν ἐκθέσεων εἶναι γεμάτα λάθη. Ὅσο ὅμως φτωχὴ κιὰν εἶναι ἡ ἔκφρασή τους, πάντα σὲ κάθε τετράδιο μοῦ παρουσιάζεται καὶ μιὰ μορφὴ παιδικῆς ψυχῆς Μιὰ μισοδουλεμένη φράση, δυὸ ἰδιαίτερες λέξεις κλπ. μὲ κάνουν πολλὲς φορὲς νὰ εἰσδύσω στὸ βάθος τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Καὶ πολλὲς φορὲς λίγες μόνο λέξεις τοῦ παιδιοῦ μὲ κάνουν νὰ βλέπω ὅλο τὸ περιβάλλον ὅπου μέσα ζεῖ.

Μιὰ ἔκθεσή μας π.χ. εἶχε τὸν τίτλο «Μένουμε στὸ σπίτι». Μιὰ μικρὴ μαθήτρια μοῦ γράφει λοιπὸν πῶς βράζει τό γάλα γιὰ τὸ μικρό της ἀδελφό: «Ἐκεῖ ποὺ κρατοῦσα ἔτσι τὸ Φραγκίσκο, ἔπιασε τὸ ἀδελφάκι τὸ κατσαρόλι μὲ τὸ γάλα καὶ τὸ ἔχυσε ὅλο ἐπάνω μου. Ἔκαψα τὰ πόδια μου καὶ τότε, ἐπάνω στὰ ἐγκαύματα ἔβαλα λάδι. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὅμως, μὲ ὅλες τὶς πληγὲς μου, πῆγα σχολεῖο».

Καθαρὰ βλέπω μπροστά μου τὸ χλωμὸ πρόσωπο τῆς μικρῆς μαθήτριας: Ἥσυχη, συνετή, λογική. Δὲ χάνει τὴν ψυχραιμία της ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ ἀτύχημα. Στὸ πρόσωπό της βλέπω κάθε μέρα τὸ κορίτσι ποὺ αἰσθάνεται τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ νοικοκυριοῦ τους καὶ ποὺ στὸ σπίτι βοηθάει ὅσο μπορεῖ.

Σὲ μιὰ δεύτερή της ἔκθεση, ποὺ ἦταν μιὰ ἐπισιολὴ στὴ θεία της διαβάζω: «Ἀλοίμονο. Λυπητερὰ Χριστούγεννα! Ὁ Χριστούλης φέτος εἶναι πολὺ φτωχός. Ὁ πατέρας εἶναι ἄνεργος, λείπουν τὰ χρήματα νὰ κάνωμε ψώνια». Ἐδῶ καὶ λίγες ἑβδομάδες, εἶχα παρατηρήσει πὼς καθυστεροῦσε στὰ μαθήματά της. Τὴν μάλωνα, μὰ αὐτὸ δὲν ὠφελοῦσε τίποτα. Ἦταν ὁλότελα ἀπρόσεχτη καὶ ἀμελέτητη. Ἔχω μπροστά μου τὴν τελευταία της ἔκθεση: «***Ἡ λυπηρὴ συγκομιδή***»: «Ὅταν μαζάψαμε σωρὸ τὸ καλαμπόκι, ὁ πατέρας μου ἔκατσε λίγο παράμερα νὰ ξεκαυραστεῖ. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ καθόταν, ἔσκυψε τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ κάτω. «Πατέρα» τοῦ λέγω, «κοιμήθηκες!». Τότε ὁ πατέρας μου ἄρχισε νὰ χτυπιέται .. Εἶχε πάλι νευρικὴ κρίση...». Τὰ σχόλια περιττά.

Μιὰ ἄλλη μαθήτρια γράφει γιὰ τὰ Χριστούγεννα: «Βλέπουμε μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα τὸ ὡραῖο χριστουγεννιάτικο δένδρο καὶ τὰ πολλὰ δῶρα.... Κάλτσες, μαντήλια, φορέματα.... μὰ ὁ ἀδελφός μου πῆρε μόνο παιχνιδάκια....» Πόσα δὲ λέει ἡ μιὰ αὐτὴ λέξη «μά».

Μιὰ φορὰ ἔδωσα γιὰ ἔκθεση τὸ θέμα: «Παγοδρόμιο». Μιὰ μαθήτρια γράφει: «Μόλις ἄρχισα νὰ περπατῶ ἀπάνω στὸν πάγο, γλύστρησα καὶ ἔπεσα. Τότε συχάθηκα καὶ ἔφυγα...». Ἔτσι εἶναι καὶ στὴ ζωή της, ἰδιότροπη, γκρινιάρα. Ὅταν τῆς ἔβαλα ἕνα πεντάρι στὴν ἔκθεσή της, ἔσχισε ἀπὸ τὸ θυμό της τὸ τετράδιο μποστά μου.

Πόσο διαφορετικὰ γράφει γιὰ τὸ ἴδιο θέμα μιὰ ἄλλη μαθήτρια: «Ἤρθε νὰ μὲ πάρει ἡ φιληνάδα μου γιὰ νὰ πᾶμε στὸ παγοδρόμιο. Μόλις τἄκουσα, χάρηκα πολύ. Σὲ δυὸ λεπτὰ ἤμουνα ἕτοιμη. Ὅταν περνούσαμε τὴ μεγάλη καμάρα, γλύστρησα καὶ πούφ! ξαπλώθηκα χάμω. Ἡ μητέρα μου καὶ ἡ φίλη μου ἄρχισαν νὰ γελοῦν. Ἐγὼ ὅμως δὲν στενοχωρήθηκα καθόλου...».

Μόνο ἔτσι βγαίνει κανεὶς πέρα στὴ ζωή. Ἡ μαθήτρια αὐτὴ εἶνε ἕνα ζωηρὸ κορίτσι. Δὲν δέχεται ἀσχημα ἀστεῖο, μὰ καὶ ποτὲ δὲ γίνεται χυδαία. Προστατεύει τὰ μικρότερα ἀδέρφια. Γιὰ ἕνα ἀτύχημα ποὺ τῆς ἔγινε μιὰ φορὰ γράφει:

«Μιὰ μέρα ταξείδευα κρεμασμένη ἀπὸ τὸ τράμ. Ἐκεῖ βρέθηκα σχεδὸν κάτω ἀπὸ τοὺς τροχούς. Ὅταν μὲ ἔσυραν, ἄρχισε νὰ πρίσκεται τὸ πόδι μου. Δὲν ἤξερα ἂν πρέπει νὰ γελῶ ἢ νὰ κλαίω. Ὅταν πῆγα σπίτι, εἶπα ψέματα στὴ μητέρα μου, πὼς μιὰ συμμαθήτρια μου μὲ ἔριξε μιὰ πέτρα στὸ πόδι. Μὰ ὅταν τὸ πόδι ἔγινε καλά, τῆς εἶπα τί εἶχε γίνει».

Στὴν ἔκθεση γιὰ μιὰ πυρκαϊά, μιὰ μαθήτρια γράφει: «Ἔτρεμα σύγκορμη». Μιὰ ἄλλη: «Τρομάξαμε, γιατὶ νομίσαμε πὼς ἡ πυρκαϊὰ ἦταν κοντά μας. Μὰ ὕστερα εἴδαμε πὼς ἦταν στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ». Καὶ αἱ δύο εἶναι χωριατοπούλες καὶ ξέρουν τί θὰ πεῖ πυρκαϊὰ σὲ χωριατόσπιτο.

Ὁλωσδιόλου διαφορετικὰ γράφει μιὰ ἄλλη μαθήτρια. Λέει γιὰ τὸν ἀδερφό της: «Ὅταν ὅμως κατέβαινε τὴ σκάλα, ἄφησε νὰ πέσει ὁ κουβᾶς ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει: Φωτιά! Φωτιά! Ἀμέσως βγήκαμε καὶ πήγαμε μαζὶ μὲ τὴν ἀντλία. Ὁ ἀδελφό μου ἤθελε μάλιστα νὰ βοηθήσει στὸ σβύσιμο. Ἄξαφνα ἔσκασε ὁ σωλήνας τοῦ νεροῦ καὶ ἔκαμε τὸν ἀδελφό μου μούσκεμα. Ἔ, τότε γυρίσαμε σπίτι».

Εἶναι φανερὸ πὼς ***οἱ καλύτερες ἐκθέσεις*** ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ ***εἶναι οἱ ἐλεύθερες.***

Σὲ μιὰ ἔκθεση γιὰ τὸν Γκαῖτε μιὰ μαθήτρια τελειώνει τὴν ἔκθεσή της μὲ αὐτὸ τὸ ποίημα:

Εἶμαι τραγουδιστής,
ἕνας περιπλανώμενος τραγουδιστής.
Κρέμομαι ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῶν
μεγάλων κυριῶν,
μὰ γιὰ ἀμοιβή μου δὲν
θέλω χρῆμα.
Κρασὶ μόνο παίρνω
Κρασὶ τοῦ Ρήνου...»

Δυστυχισμένε τραγουδιστή! Τὶ ἰδέα δίνεις γιὰ τὸν ἑαυτό σου! Ἐκεῖνος ὅμως μόνο θὰ καταλαβαίνει τὴν ἔκθεσή σου, ποὺ θὰ μάθει πὼς εἶσαι κορίτσι ἑνὸς ἰδιοκτήτη κρασοπουλιοῦ. Τὸ νὰ τολμᾶ ὅμως νὰ γράφει ποίημα στὸ τετράδιό της, χωρὶς νὰ μὲ ρωτήσει, δείχνει τὸ χαραχτήρα της. Οἱ λέξεις, οἱ σωστές φράσεις, ἡ ὀρθογραφία κλπ. δὲν τὴν πολυσκοτίζουν. Γράφει ὅπως τῆς ἔρθει στὴν πέννα της καὶ ***κάνει ἀμέτρητα λάθη, Καὶ ὅμως, οἱ ἐκθέσεις της εἶναι οἱ πιὸ ζωντανές.***

Ἅμα διαβάζω τὶς ἐκθέσεις τῶν μαθητριῶν μου, σκέφτομαι: Δὲν ἔχουν γλωσσικὴ ἱκανότητα οὔτε φαντασία. Ἔχουν ὅμως ἕνα μεγάλο προτέρημα: Εἶναι ἀληθινές, γνήσιες. Ὅσο φτωχὰ κιὰν εἶναι ὅσα γράφουν, τὰ ἔζησαν ὅμως. Δὲν τ' ἄκουσαν ἀπὸ ἄλλον οὔτε τὰ διάβασαν. Καὶ δὲ γράφουν μὲ δανεισμένες φράσεις. ***Ὅ,τι γράφουν βγαίνει ἀπὸ τὴ ψυχή τους.***

Ὅποιος ἐμβαθύνει στὶς μαθητικὲς ἐκθέσεις, θὰ βρεῖ καὶ στὴ χειρότερη κάτι, ποὺ θὰ τοῦ ἀρέσει. Καὶ οἱ μαθητὲς πρέπει νὰ βλέπουν πὼς ὁ δάσκαλος δείχνει ἐνδιαφέρο γιὰ τὶς χαρές τους καὶ τὶς λύπες τους ποὺ ἐκφράζουν στὶς ἐκθέσεις τους. Καὶ εἶναι γνωστὸ πὼς γιὰ νὰ βροῦμε τὴν καλύτερη σχέση πρὸς τὸ μαθητή μας, πρέπει νὰ τὸν γνωρίσουμε. Ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα μέσα γιὰ νὰ τὸν γνωρίσουμε εἶναι ἡ ἔκθεση. Εἶναι ὁ καθρέπτης τῆς ζωῆς του

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ ὀδοντοϊατρικοῦ τμήματος τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ»

Κ. Δ. Ε. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

μετώκισεν εἰς τὴν ὁδὸν Πατησίων 54 καὶ δέχεται καθ' ἑκάστην 8—9 1)2 π. μ. καὶ 3—8 μ. μ.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ;

ΕΝΑ ΒΟΗΘΗΜΑ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἄρθρο τοῦ παιδαγωγοῦ Δρ **ΟΣΚΑΡ ΜΠΑΡΤΑ**

Ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας ἔχει κυρίως τρεῖς σκοπούς:

1) Γλωσσικό, 2) πνευματικό, γιατὶ κάνει τὰ παιδιὰ ἱκανὰ νὰ διακρίνουν τὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ σώματα καὶ τὰ ζῶα, καὶ 3) πρακτικὸ σκοπὸ μὲ τὸ νὰ γνωρίζουν τὰ παιδιὰ τοὺς κυριώτερους ἀντιπροσώπους τοῦ βασιλείου τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, καθὼς καὶ τῶν ὀρυκτῶν μὲ τὴν ἄμεση ἀντίληψη.

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς σκοπούς πρέπει νὰ τονίζεται περισσότερο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς συνθῆκες τῆς λειτουργείας τοῦ σχολείου. Οἱ γνῶμες τῶν παιδαγωγῶν χωρίζονται στὸ σημεῖο τοῦτο. Παλαιοὶ δασκάλοι τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας τονίζουν τὸ γλωσσικὸ σκοπὸ καὶ ἀπαιτοῦν ἀπὸ ἕνα παιδί, ποὺ ἔκαμε 6 χρόνια στὸ σχολεῖο, νὰ μπορεῖ νὰ ἐξηγήσει σὲ ἄπτιστη ἑλληνικὴ γλῶσσα τὴν κατασκευή, τὴ σκοπιμότητα καὶ ὠφελιμότητα ἑνὸς φυσικοῦ σώματος. Ἡ ἀπαίτηση αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ μόνη ποὺ δικαιολογοῦσα παλαιότερους μεθοδικούς, ποὺ θεωροῦσαν τὰ φυσιογνωστικὰ μαθήματα σὰν ἕνα μέσο γιὰ τὴ γλωσσικὴ μόρφωσι τῶν μαθητῶν.

Ὅσο γιὰ τὴ μεγάλη γενικὴ πνευματικὴ σημασία τῆς διδασκαλίας τῶν φυσικῶν μαθημάτων, πρέπει νὰ εἰπωθεῖ πὼς θὰ τὴν ἀρνοῦνται ἐκεῖνοι, ποὺ εἶναι τῆς γνώμης, καὶ μὲ τὸ δίκιο τους, πὼς δὲν μποροῦμε στὸ σχολεῖο νὰ μορφώσουμε ἐρευνητὲς καὶ πὼς οἱ ἐρευνητές, στὸ μεγαλείτερο μέρος ἔχουν ἔμφυτη τὴν ἱκανότητα αὐτή. Ἀναμφισβήτητη ὅμως εἶναι ἡ ἀνάγκη, νὰ φέρνουμε τὰ παιδιὰ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὰ πράματα τοῦ γύρω μας κόσμου, καὶ νὰ τὰ κάνουμε ἱκανὰ νὰ προσανατολίζωνται μέσα στὸ περιβάλλον τους.

Εἶναι αὐτονόητο πὼς ὁ φυσικώτερος τρόπος γιὰ νὰ μάθουν τὰ παιδιὰ νὰ διακρίνουν τὰ πράματα καὶ τὰ διάφορα εἴδη τους εἶναι νὰ βγοῦμε μαζί τους στὸ ὕπαιθρο καὶ νὰ τοὺς δείξουμε πῶς ζοῦν καὶ κινοῦνται τὰ διάφορα πλάσματα καὶ ποιὰ στάση παίρνουν ἀπέναντι στὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ μεθοδικοὶ τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων ἀπαιτοῦσαν τὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας νὰ μεταφερθεῖ στὸ ὕπαιθρο, ἢ τοὐλάχιστο οἱ μαθητὲς νὰ κάνουν συχνὰ ἐκδρομὲς γιὰ διδαχτικοὺς σκοπούς. Κάθε προσφορὰ ἑνὸς φυσικοῦ ἀντικειμένου σὲ εἰκόνα, ἢ ἰχνογράφημα, ἢ βαλσαμωμένο κλπ. τὴ θεωροῦν σὰν μέσο ἀνάγκης, ἀφοῦ καὶ τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμο ἀπαιτεῖ τὴ γνωριμία τῆς φύσης «ἐπὶ τῇ βάσει ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν μαθητῶν», ποὺ μόνο στὸ ὕπαιθρο μπορεῖ νὰ γίνει. Ὁ λωγός, ποὺ τὸν βλέπουμε σκοτωμένο μὲ τὰ ὀρθάνοιχτά του μάτια, ἢ πέρδικα, ποὺ τὴ βλέπουμε σκοτωμένη μαζὶ μὲ ἄλλες κρεμασμένες στὸ σύρμα, μᾶς δίνουν πολὺ περιορισμένες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωή τους. Μὰ ὅσο ὠφέλιμη εἶναι ἡ διδασκαλία ἔξω στὸ ὕπαιθρο, ἄλλο τόσο εἶναι δύσκολο νὰ ἐφαρμοστεῖ.

Ἕνας παιδαγωγὸς λέει πώς, ἂν θέλουμε νὰ παρακολουθήσουμε τὴ ζωὴ τῆς φύσης ἀπὸ κοντά, πρέπει νὰ βγαίνουμε δύο δύο. ἢ τρεῖς τρεῖς ἔξω στὸ ὕπαιθρο. Καὶ στὸ ζήτημά μας, δηλαδὴ στὸ πῶς οἱ μαθητὲς θὰ μάθουν τὰ διάφορα εἴδη τῶν φυσικῶν σωμάτων, δὲ θὰ εἶχε καμιὰ σημασία, νὰ παίρνουμε τὴν τάξη μας καὶ νὰ βγαίνουμε ὅλοι μαζὶ στὸ ὕπαιθρο, ἐκτὸς πιὰ ἂν πρόκειται νὰ παρακολουθήσουμε μιὰ εἰδικὴ περίπτωση, π. χ. νὰ γνωρίσουμε τὸ κελάδημα ἑνὸς πουλιοῦ κλπ. Γιὰ νὰ γνωρίσουμε ὅμως καλὰ ἕνα ἀντικείμενο πρέπει νὰ ἔχουμε καιρὸ στὴ διάθεσή μας νὰ τὸ παρακολουθήσουμε. Μιὰ γλήγορη ἐπίσκεψη δὲ φτάνει. Γι' αὐτὸ πρέπει τὰ διάφορα ἀντικείμενα ποὺ βρίσκουμε στὴν ἐξοχή, νὰ τὰ παίρνουμε μαζί μας στὸ σχολεῖο μας καὶ νὰ τὰ ἐξετάζουμε μὲ τὴν ἡσυχία μας. Γιατί, ἂν στὴν ἐκδρομὴ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ 40 παιδιὰ τῆς τάξης βροῦνε δυὸ σπάνια ἢ περίεργα ἄνθη, ποῦ θὰ βροῦμε τὸν καιρὸ νὰ τὰ ἐξετάσουμε ἐκεῖ ἐπὶ τόπου; Βέβαια ὑπάρχουν παιδιά ποῦ μποροῦν νὰ διακρίνουν τὶς ἰδιορρυθμίες ἑνὸς ἀντικειμένου μὲ μιὰ μόνο ματιά. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα ποὺ γιὰ νὰ ξεχωρίσουν ἕνα ἰδιαίτερο γνώρισμα, πρέπει πρῶτα νὰ τὰ κάμουμε προσεχτικὰ σ' αὐτό. Τέλος ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, ποὺ ὅσο καὶ ἂν παρατηροῦν δὲν βλέπουν τίποτα. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, καὶ ἀνάμεσά τους πολλοὶ σημαντικοί—ποὺ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους δὲ μποροῦν νὰ διακρίνουν τὴν ἴρα ἀπὸ τὸ σιτάρι.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτούς, τὸ καλύτερο εἶναι τὰ ἀντικείμενα ποὺ μαζεύουμε στὴν ἐξοχή, νὰ τὰ κρεμᾶμε σὲ ἕνα πίνακα στὸ σχολεῖο, ὅπου ὁ κάθε μαθητὴς ἔχει τὸν καιρὸ νὰ τὰ παρατηρήσει μὲ τὴν ἡσυχία του. Βέβαια πρέπει οἱ μαθητὲς ἀληθινὰ νὰ παρατηροῦν τὰ ἀντικείμενα αὐτά. Συχνὰ γίνεται τοῦτο: Τὶς πρῶτες ἡμέρες ὅλοι στριμώχνονται μπροστὰ στὸν πίνακα γιὰ νὰ ἰδοῦν τὰ ἀντικείμενα. Σὲ δυὸ τρεῖς ἡμέρες ὅμως κανεὶς δὲν ἐνδιαφέρεται πιά. Φυσικὰ δὲ μποροῦμε νὰ τοὺς ἐξαναγκάσουμε νὰ τὰ προσέξουν, γιατὶ κάθε ἐξαναγκασμὸς καὶ μάλιστα στὰ φυσιογνωστικὰ μαθήματα εἶναι βλαβερὸς καὶ μόνο ἡ ἀγάπη στὴ φύση ὠφελεῖ. Ἔπειτα, ἕνα πουλὶ ποὺ δὲν κελαδεῖ πιὰ καὶ δὲν τρώει σπόρους, ἢ ἕνας κάβουρας ποὺ δὲν ἁπλώνει πιὰ τὰ πόδια του, εἶναι γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ μονο γιὰ τὴν κίνηση ἐνδιαφέρονται, κάτι νεκρὸ καὶ ἀδιάφορο καὶ δὲν τὸ προσέχουν.

Μερικὰ φυσιογνωστικὰ περιοδικὰ παρουσιάζουν διάφορα φυσικὰ ἀντικείμενα σὲ εἰκόνες καὶ προκηρύσσουν διαγωνισμὸ ἀνάμεσα στοὺς ἀναγνῶστες τους. Κάτω ἀπὸ τὶς εἰκόνες ὑπάρχει ἡ ἐρώτησι: «Τὶ εἶναι αὐτό;» Σὲ κείνους ποὺ θὰ ἐξηγήσουν σωστὰ τὴν εἰκόνα δίνονται γιὰ δῶρα διάφορα βιβλία.

Εἶναι φανερὸ πὼς ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι πολὺ χρήσιμος γιὰ νὰ γνωρίσουν τὰ παιδιὰ τὰ διάφορα φυσικὰ ἀντικείμενα. Τὸ μόνο μειονέχτημα εἶναι πὼς παρουσιάζονται οἱ εἰκόνες καὶ ὄχι τὰ ἀντικείμενα τὰ ἴδια.

Ἀπὸ διδαχτικὴ ἄποψη ὁ τρόπος αὐτὸς μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἔτσι: Ἀπάνω σὲ ἕνα πίνακα ἁπλώνουμε τὰ διάφορα ἀντικείμενα. Δίπλα ἐκεῖ ἔχουμε ἕνα κουτί, ποὺ μέσα μπορεῖ ὁ κάθε μαθητὴς νὰ ρίχνει τὸ ὄνομα τοῦ ἀντικειμένου γραμμένο ἀπάνω σὲ ἕνα χορτάκι. Γιὰ νὰ προκαλέσουμε τὴν ἅμιλλα τῶν παιδιών, μποροῦμε νὰ ἀμείβουμε τοὺς λύτες μὲ ἔπαινο ἢ καὶ ἕνα καλὸ βαθμό, ὅσο παλιὸ κιὰν φαίνεται τὸ σύστημα αὐτό. Ἡ ἀμοιβὴ αὐτὴ θεωρεῖται ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἔργο δικαιοσύνης. Γιὰ κείνους ποὺ θὰ καθορίσουν περισσότερα ἀντικείμενα, ἀπ' ὅσα δὲν ἐξετάστηκαν ἀκόμα στὴ διδασκαλία, βρίσκουμε μεγαλύτερες ἀμοιβές.

Μερικὲς λανθασμένες ἀπαντήσεις τῶν μαθητῶν δὲν πρέπει νὰ ξενίζουν τὸ δάσκαλο. Ἀντίθετα, πρέπει νὰ τοῦ εἶναι πολὺ εὐχάριστες. Γιατὶ ἀπὸ τὴ μιὰ τὸν πληροφοροῦν γιὰ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν μαθητῶν του, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸν κάνουν νὰ προσέξει μήπως γιὰ τὴ λανθασμένη ἀπάντηση φταίει ἡ ταχτοποίηση τῶν ἀντικειμένων ἐπάνω στὸν πίνακα, ὁπότε πρέπει νὰ ἀλλάξει. Οἱ ἀντιγνωμίες τῶν μαθητεῶν καὶ οἱ συζητήσεις ποὺ ἐπακολουθοῦν εἶναι πολὺ γόνιμες καὶ πρέπει ὁ δάσκαλος τῆς Φυσικῆς νὰ τὶς δέχεται μὲ εὐχαρίστηση.

Περιττὸ νὰ τονίσω πὼς ὁ τρόπος αὐτὸς θὰ δυναμώσει τὴν παρατηρικότητα τῶν μαθητῶν καὶ πὼς θὰ τοὺς κάνει νὰ προσέχουν πολὺ τὸ γύρω τους κόσμο.

Συνάδελφοι, ὑποστηρίξτε μὲ φανατισμὸ τὴν «ΣΧΟΛΙΚΗ»

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ^ΙΑΣ Α. Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

46Α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46Α

ΕΞΕΔΟΘΗ

Χ. Β. ΛΕΦΑ

"ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ,,

Τόμοι 2.

Ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Χριστ. Λέφα ἐξεδόθη καὶ κυκλοφορεῖ ἤδη εἰς δύο τόμους ἡ «Ἐκπαιδευτικὴ Νομοθεσία». περιλαμβάνουσα 1) πάσας τὰς γενικὰς διατάξεις, αἵτινες ἀφορῶσιν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν προσωπικὴν καὶ ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν τῶν λειτουργῶν τῆς στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, 2) πάσας τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις περὶ στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, 3) ἑρμηνευτικὰς καὶ κανονιστικὰς ἐγκυκλίους, 4) ἀποφάσεις τοῦ ἐκπ. συμβουλίου, του νομικοῦ συμβουλίου, τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ τοῦ συμβουλίου Ἐπικρατείας, δι' ὧν λύονται διάφορα ζητήματα, σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐκπαιδευτικὴν νομοθεσίαν.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ καθιστᾷ τὸ ἔργον τοῦ κ. Λέφα φωτεινὸν πράγματι ὁδηγὸν παντὸς ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ, εἶναι ὅτι ὑπὸ τὰς βασικὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας παρατίθενται κριτικαὶ μελέται αὐτῶν μετὰ συγκρίσεως πρὸς τοὺς ξένους νομοθέτας.

Τιμὴ τῶν δύο τόμων δρ. 300. Διὰ τὰς ἐπαρχίας 330.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ κ. Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ

Προβλήματα	Β' τάξεως Δημοτικοῦ Σχολείου		Δρ. 6.50
Προβλήματα	Γ'	»	» 6.50
Προβλήματα	Δ'	»	» 6.50
Προβλήματα	Γ'-Δ	»	» 9.—
Προβλήματα	Ε'	(ἐγκεκριμένα)	» 5.40
Προβλήματα	ΣΤ'	»	» 9.—
Προβλήματα	Ε'-ΣΤ'	»	» 9.—
Γεωμετρία	Ε'-ΣΤ'		» 8.50

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΥΠΟ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Γ΄ ΚΑΙ Κ΄ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕΤΑΤΕΘΕΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

Πρὸς

τὰς Α.Ε. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν

Ἀθήνας

Ἐξοχώτατε,

Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μερίμνῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος εἰς τὴν δεινῶς χειμασθεῖσαν πατρίδα μας μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Β'., μετὰ τὴν δοθεῖσαν ἀμνηστείαν καὶ χάριν γενικὴν εἰς πάντας τοὺς ἐνεργῶς δράσαντας κατὰ τὸ κίνημα τῆς 1ης Μαρτίου 1935 καὶ τὴν συντόμως ληφθησομένην ἡμετέραν ἀπόφασιν περὶ ἐπαναφορᾶς πάντων τῶν ἐκκαθαρισθέντων δημοσίων ὑπαλλήλων βάσει τῶν συντακτικῶν πράξεων τῆς 1ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε ἐπανορθώσει τὴν προσγενομένην μεγίστην ἀδικίαν εἰς τοὺς βάσει τῶν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Γ' καὶ Κ' συντακτικῶν πράξεων μετατεθέντας λειτουργοὺς τῆς τε Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ οἵτινες πάντων περισσότερον ἠδικήθησαν, διότι τοιαύτη τις ἄδικος, ἐξοντωτικὴ καὶ ἐκδικητικὴ μετάθεσις οὐδένα ἄλλον ἀντικειμενικὸν σκοπὸν εἶχεν ἢ τὸν ἐξαναγκασμὸν τοῦ λειτουργοῦ εἰς παραίτησιν, ὥστε διὰ τῆς παραιτήσεως ταύτης οὐδὲν δικαίωμα ἀποζημιώσεως (συντάξεως, Μ.Τ.Π.Υ. Τ.Π.Δ.Υ.) νὰ κέκτηται παρ' ὅλην τὴν μακρὰν εὐδόκιμον δημοσίαν ὑπηρεσίαν του καταστρεφομένων τῶν συγκροτηθεισῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν των.

Τῆς ἐξοντωτικῆς, ἀδίκου καὶ ἐκδικητικῆς ταύτης διώξεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κλάδου γενικῶς, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν περιφέρειαν καὶ ἰδιαιτέραν πατρίδα τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τὴν Φθιώτιδα, εἰς ἣν παρὰ πάντα ἠθικὸν δίκαιον, θεῖον, λογικὸν καὶ ἀνθρώπινον νόμον διέλυσεν οἰκογενείας οὐχὶ μόνον ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ δημοσίων ὑπαλλήλων, ἔκλεισε ἐκκλησίας καὶ χωρία ὁλόκληρα ἔμειναν ἄνευ πνευματικοῦ προστάτου των, ἵνα δι' αὐτῆς (κορέσῃ) ἱκανοποιήσῃ τὸ προσωπικὸν ἐκδικητικόν πάθος του, ὡς καὶ τῶν περὶ αὐτόν, ***θὰ σχηματίσητε σαφῆ ἀντίληψιν,*** Ἐξοχώτατε, ἂν ἀναγνώσητε τὸ ὑπ' ἀριθ. 114 τῆς 9 Σβρίου ἐ.ἔ. φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τευχος Γ'.).

Περὶ τῆς ἐξοντωτικῆς, ἀδίκου καὶ ἐκδικητικῆς δὲ ταύτης ἐνεργείας ὁμιλοῦσι παντὸς ἄλλου τὰ κάτωθι:

1) Ἡ οἰκογένεια τοῦ τέως Ἐπιθεωρητοῦ σχολιάτρου Λαμίας Κων. Καρυαμπᾶ διελύθη, τούτου μὲν ἀπολυθέντος τῆς δὲ συζύγου του διδασκαλίσσης Π. Καραστάθη μετατεθείσης ἐκ Λαμίας εἰς Ἀρτοτίναν.

2) Ὡσαύτως ἡ οἰκογένεια τοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ ἐν Λαμίᾳ γυμνάσιον Γεωργίου Κατσίκη διελύθη τούτου μὲν παραμένοντος εἰς τὴν θέσιν του τῆς δὲ συζύγου του διδασκαλίσης τελούσης εἰς ἐνδιαφέρουσαν κατάστασιν (8 μηνῶν) Σμ. Φίτσου μετατεθείσης εἰς Δρακοσπηλιάν.

3) Ἐπίσης ἡ οἰκογένεια τοῦ δημοδιδασκάλου Βασιλείου Κολοφωτιᾶ διελύθη, τούτου μὲν μετατεθέντος εἰς χωρίον τῆς Καρυστίας τῆς δὲ συζύγου του διδασκαλίσης Π. Παπαδημητρίου μετατεθείσης εἰς Χαλκίδα.

4) Ἡ οἰκογένεια τοῦ δημοδιδασκάλου Γεωρ. Λιόντου ὡσαύτως διελύθη τούτου μέν, ὡς προστάτου, μετατεθέντος ἐκ Λαμίας εἰς χωρίον τι τῆς Βερροίας τῆς δὲ ἀγάμου ἀδελφῆς του διδασκαλίσσης Λ. Λιόντου μετατεθείσης ἐκ Λαμίας εἰς χωρίον τι τῆς Λοκρίδος.

5) Ἡ δεκαμελὴς οἰκογένεια τοῦ δημοδιδασκάλου Λεων. Πολυμεροπούλου τῆς ὁποίας μάλιστα δύο μέλη τυγχάνουσι φοιτηταί, διεμελίσθη τούτου μετατεθέντος ἐκ Τσούκας εἰς χωρίον τῆς Θρᾴκης.

6) Τοῦ χωρίου Κόμματος ὁ ἐφημέριος καὶ διδάσκαλος Κων. Τσιφτσῆς μετετέθη εἰς Παλαιὰν Κουτσούφλιανην, ἵνα ἐκεῖθεν ἀσκήσῃ τὰ ἐφημεριακά του καθήκοντα· τίνι τρόπῳ ὅμως;

7) Ἡ οἰκογένεια τοῦ δημοδιδασκάλου Γ. Πολυμεροπούλου. τῆς ὁποίας ὁ προστάτης ὑποστὰς δὶς ἐγχείρησιν τοῦ στομάχου δι' ἕλκος κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τελῶν ὑπὸ αὐστηρὸν δέαιταν καὶ ἰατρικὴν ἐπίβλεψιν μετετέθη ἐκ τοῦ Προτύπου Δημ. Σχολείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Λαμίας εἰς τὸ Μακρολείδάδιον Δομοκοῦ, ἔνθα οὐδεμιᾶς οἰκογενειακῆς περιθάλψεως δύναται νὰ τύχῃ καθ' ὅσον αὐτη ὡς ἔχουσα μέλος της (τέκνον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος) φοιτοῦν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως δὲν δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὸν ἀρχηγόν της, ἵνα μὴ ἐγκατολείψῃ ἔρμαιον τῆς τύχης τὸ μικρὸν τοῦτο μέλος της,

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ πλεῖστα ἄλλα δυνάμεθα νὰ ἐναφέρωμεν, ἀλλὰ κρίνομεν ἀρκετὸν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐξοχότητα ὅτι ἐκ τῶν 300 καὶ πλέον δημοδιδασκάλων τῆς περιφερείας μας μόνον περὶ τοὺς 50!! ἔμειναν ἀκίνητοι κατὰ τὰς μεταβολὰς τοῦ παρελθόντος Σβρίου, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ μετεκινήθησαν, καὶ ὅτι ἐκ τῶν 13 διδασκαλισσῶν ποὺ ὑπηρετοῦσαν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα Λαμίας, αἱ 12 μετετέθησαν εἰς τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἐκ τῶν 14 διδασκάλων τῆς αὐτῆς πόλεως μετετέθησαν οἱ 4 εἰς τὰ ἄλλα τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, ἐπειδὴ πάντες οὗτοι καὶ ἰδίᾳ αἱ διδασκάλισσαι εἶχον φαινεταιτὸσθένος νὰ ἠγηθοῦν τοῦ ἀδελφοκτόνου κινήματος τῆς 1ης Μαρτίου! έ!

Ὁ τότε ὑπουργός, ἐξοχώτατε, ἀντλῶν τὴν δύναμιν ἐκ τῶν συντακτικῶν ἐκείνων πράξεων, ἔχυσε ὅλην του τὴν χολὴν καὶ ἔσβυσε τὸ ἐκδικητικόν του πάθος μεταθέτων πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν προσωπικῶς, κατά τοὺς συμβούλους του, ἐχθρικῶς διακειμένους, καταπατήσας πάντα ἐκεῖνα τὰ νόμιμα ἐφύδια ἅτινα περιέβαλον τοὺς ἐν λόγῳ ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργούς, ὥστε νὰ καθιστοῦν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ κατέχουν, οἵας κατεῖχον θέσεις, παραβλέψας καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τῆς ἐκπαιδεύσεως. μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψει προσόντα, ἱκανότητα, ἐργατικότητα κοὶ συμπεριφορὰν ἔν τεῖτῳ σχολείῳ καιἐν τῇκοινωνίᾳ τῶν μετατεθέντων ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τῶν ἀντικαταστησάντων αὐτούς.

Ὡς ἐκ τούτου παρατηροῦμεν ὅτι πλεῖστα σχολεῖα εἶναι κλειστά, ἐπειδὴ ἡ ἐξοντωτικὴ ἐνέργεια τοῦ τότε Ὑπουργοῦ ἐτοποθέτησε τὸν διδάσκαλον εἰς τόπον, τοῦ ὁποίου τὸ κλῖμα ἐπιζημίως διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ λειτουργοῦ ἐπέδρα ἐπ' αὐτοῦ καὶ τυχόντος διὰ τοῦτο μακρᾶς ἀναρρωτικῆςἐδείας καὶ ὅτι πλεῖσται ἐκκλησίαι χωρίων παραμένουν κλεισταί, ἐπειδὴ ὁ ἐφημέριος—διδάσκαλος μετετέθη πολὺ μακράν, πάντα δὶ ταῦτα πρὸς βλάβην αὐτοῦ τούτου τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος.

Διὰ ταῦτα

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν τὴν Ὑμετέραν ἐξοχότηνα, ὅπως μεριρνήσῃ διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς προσγενομένης εἰς ἡμᾶς ἀδικίας ταύτης διὰ νομίμου πράξεως τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως ἐγκρινομένης καὶ παρὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως νὰ ἀκυρωθῶσι πᾶσαι αἱ περὶ μεταθέσεων ἀποφάσεις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας αἱ δημοσιευθεῖσαι εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 114 Φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεῦχος Γ') ἢ

Ἐφ' ὅσον ἡ Ὑμετέρα ἐξοχότης κρίνει ὅτι οὕτω θέλει δημιουργηθῇ σάλος εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν (τὸν ὁποῖον ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, καθ' ὅσον μετά τινας ἡμέρας τὰ σχολεῖα ἔχουσι διακοπὰς καὶ τὸ προσωπικὸν κατ' αὐτὰς δύναται νὰ τακτοποιηθῇ), ***διὰ νομίμου πράξεως*** τῆς Σης Κυβερνήσεως νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὰ οἰκεῖα Ἐποπτικὰ καὶ Ἐκπαιδευτικὰ Συμβούλια νὰ ἀναθεωρήσωσι τὰς διὰ τῶν ἀνωτέρω ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ γενομένας καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 115 φύλλον τῆς Ἐφημ. τῆ. Κυβερνήσεως δημοσιευθείσας μεταθέσεις κατόπιν ὑποβολῆς παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπαιδευτικῶν λειτουργῶν αἰτήσεων πρὸς τοῦτο μετὰ σχετικῆς δηλώσεως ὅτι παραιτοῦνται τῶν ὁδοιπορικῶν των ἐξόδων καὶ ὅτι θέλουσι καταβάλει καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκείνων. οὓς θέλουν ἀντικατασήσει. ἢ

Ἐφ' ὅσον καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, τὸ ὁποῖον ἐπίσης δὲν θέλομενκαὶ νὰ σκεφθῶμεν, διότι κυβέρνησις ἀπαρτιζομένη ἀπὸ πρόσωπα, ὡς καὶ ἡ Ὑμετέρα ἐξοχότης, καὶ σκοπὸν ἔχουσα νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ὁμαλότητα, δὲν δύναται νὰ παρίδῃ τὴν προσγενομένην ἀδικίαν εἰς τοὺς ἐργατας τούτους, τοὺς καλλιεργητὰς πάσης ἠθικῆς, ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀρετῆς τᾶς νεολαίσς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ***διὰ πράξεως τῆς Σης Κυβερνήσεως*** ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τούτους λειτουργοὺς νὰ ἐνασκήσωσι τὸ διὰ τῶν ὑπὸ στοιχεῖα Γ' καὶ Κ' συντακτικῶν πράξεων ἀφαιρεθὲν ἀπ' αὐτῶν δικαίωμα τῆς προσφυγῆς εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο μεταβαίνουσα εἰς Ἀθήνας θέλει ἐπιδώσει τὸ παρὸν καὶ προφορικῶς ἀναπτύξει τὰ ἐν τῷ παρύντι πρός τὰς Α.Ε. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἡ ἀντιπροσωπεία ἀδικηθέντων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΜΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

I

Εἶναι μήνας Νοέμβρης. Ἔξω συννεφιὰ καὶ τὰ γύρω βουνὰ σκεπασμένα μὲ ἀντάρα. Δυνατὸς ἀέρας φυσάει καὶ ρίχνει στὴ γῆ τὰ κιτρινισμένα φύλλα τῶν δένδρων σὰν πουλιὰ πληγωμένα. Διδάσκω στὰ παιδιὰ τῆς Γ' καὶ Δ' τάξης τὴ Θυσία τοῦ Ἰσαάκ. Τὴ διηγοῦμαι ὅμορφα καὶ ζωντανά. Ἅμα ἔφτασα στὸ σημεῖο ὅπου ὁ Ἀβραὰμ βάνει μαχαίρι στὸ παιδί του ἀνεβασμένο στὸ Θυσιαστήριο, δίνω κάποιο τόνο διαφορετικο στὴ διήγηση. Τὰ παιδιὰ νομίζουν πὼς τὸ βλέπουν. Κάποιο κοριτσάκι αὐθόρμητα φώναξε:

—Ὄχ! σκιάζομαι!

Κι' ἔπειτα, σοῦ λένε, πὼς τὸ σημερινὸ σχολεῖο δίνει ἐφόδια γιὰ τὴ ζωή.

II

Ἡμέρα φθινοπωρινή. Στὸ ὕ παιθρο χορτάρια καὶ τὰ κοπάδια τὰ πρόβατα ἀφήνουν τὸν ἦχο τῶν κουδουνιῶν τους νὰ χαθεῖ στὴν ἀτμόσφαιρα. Ἄσπρα σύννεφα τρέχουνε στὸν οὐρανὸ σὰν νὰ κυνηγιοῦνται. Ἀπὸ τὰ τζάμια τοῦ σχολείου μου φαίνονται λίγοι διαβάτες, ποὺ πᾶνε γιὰ δουλειά. Διδάσκω στὴν Ε' καὶ ΣΤ' τάξη Γεωγραφία. Μιλᾶμε γιὰ τὴ γῆ ποὺ ἤτανε στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια σφαῖρα φλογισμένη καὶ τὴν κατάντησεν ἔτσι ὁ χρόνος. Κάποιο παιδὶ μοῦ λέει:

—Κύριε, πρόπερσυ στὰ θρησκευτικὰ μάθαμε πὼς τὴ γῆ τὴν ἔκαμε ἔτσι, ὅπως τὴ βλέπουμε, ὁ Θεός!

Κι' ἔπειτα σοῦ λένε πὼς τὸ σημερινὸ σχολεῖο μορφώνει τὸ λαὸ μὲ τὶς ἀλληλογρονθοκοπούμενες γνώσεις ποὺ τοῦ δίνει.

Πάνος Παλίρης

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΣ

ΠΩΣ ΠΛΗΡΩΝΕΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Φίλε κ. Διευθυντὰ

Σᾶς στέλλω ἀντίγραφο μιᾶς ἐπιστολῆς τῆς Κυρίας μου, γιὰ νὰ ἰδῆτε σὲ ποιὰ ἀπελπισία ἔφεραν τὶς οἰκογένειες τῶν μετατεθέντων οἱ μεσαιωνικοὶ «ἀνορθωταὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως» καὶ ὑψώσετε τὴν φωνήν σας ποὺ μπορεῖ νὰ ἀκουσθεῖ. ἴσως καὶ νὰ μᾶς ἐπαναφέρει στὰς θέσεις μας.

Ἀγαπητέ. . .

Ἡ ἀπόσταση ποῦ μᾶς χωρίζει δὲν ἀφίνει νὰ ἰδῆς τὸν πόνο ποὺ εἶναι ζωγραφισμένος στὸ προσωπό μου. Ἡ ἐξορία ποὺ σὲ κατεδίκασε ἡ Πολιτεία μὲ τὴν πιὸ ἄδικη καὶ ἀνήκουστη μετάθεση, ἔφερε τὴ δυστυχία ὁλόρθη στὸ σπίτι μας, στὴ 10μελῆ οἰκογένειά μας. Ὁ πόνος μου, ἡ στενοχώρια μου ἐκεῖ ποῦ βλέπω τὰ παιδια μας νὰ πηγαίνουν σὰν παλαβὰ διότι σὲ ἀναζητοῦν, ἐκεῖ ποὺ τὰ βλέπω νὰ στενοχωριοῦνται καὶ δὲ μπορῶ νὰ ἀνταποκριθῶ στὶς ἀπαιτήσεις των, νὰ ξεχάσουν, ἔστω καὶ προσωρινὰ τὶς καλὲς μέρες τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς ζωῆς των, μὲ φέρνουν σὲ ἀπελπισία. Ἡ ἀπελπισία μου μεγαλώνει κάθε μέρα, γιατὶ τὸ ἕνα βλέπω ξυπόλυτο, τὸ ἄλλο μισόγδυμνο, τὰ ἄλλα ρακένδυτα. Στρέφομαι δεξιά, ψάχνω ἀριστερὰ νὰ ὁλιγοστεύσω τὴ δυστυχία των. Ἀδύνανο.

. . . . ., Σὲ ἐξοράϊξω στὰ 10 μας παιδιά. Λάβε τὴν ἀπόφαση νὰ ἔρθεις στὸ σπίτι σου Μὴν καθυστερήσεις. Ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς διδασκαλικῆς σου ζωῆς να κλείσει τὴν 23 Δεκεμβρίου. Ἔλα στὸ σπίτι σου, στα παιδιά σου. Ἄφισε τὶς θεωρίες, ποῦ κάθε λίγο μοῦ ἔλεγες γιὰ τὴν ἱερότητα τοῦ ἔργου σου. Μὲ τὶς θεωρίες δὲ χορταίνει κανείς. Μὲ τὴν αὐτοθυσία σου στό δασκαλίκι βρεθήκαμε δυστυχιομένοι. Πόσες φορὲς δὲ σοῦ ἔλεγα, ρίξε μιὰ ματιὰ καὶ σὺ στὴ λίγη περιουσία μας νὰ τὴν ἔχουμε ἀποκούμπι; Πόσες φορὲς δὲν σοῦ ἔφερα παράδειγμα ἄλλους συναδέλφους σου ποὺ ἀδιαφοροῦσαν γιὰ σχολειό, γιὰ παιδιὰ γιὰ ἰδανικά; Πειράχθηκε κανένας τους τώρα; Μετακινήθηκε ἀπὸ τὸ σπίτι του; *Νὰ πῶς πλήρωσε ἡ Πολιτεία τοὺς κόπους σου νὰ κτίσῃς σχολικὸ μέγαρο, νὰ παρουσιάσῃς ἕνα σχολειὸ συγχρονισμένο, νὰ θυσιασθεῖς γιὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου μας.* Πόσες φορὲς σοῦ εἶπα πὼς οἱ Πολιτικοὶ εἶναι λαοπλάνοι καὶ θέλουν τὸν κόσμο θεόστραβο νὰ τὸν γδέρνουν; Νὰ τώρα, βγῆκαν τὰ λόγια μου. Σὲ μετέθεσαν γιατὶ ξεστράβωνες τὸν κόσμο. Θὰ ἐπιμένεις ἀκόμη στὶς θεωρίες σου; Πάρε τὴν ἀπόφαση μιὰ γιὰ πάντα, εἴτε σοῦ δώσουν σύνταξι, εἴτε ὄχι. Θὰ κατασταφοῦμε τέλεια ἂν ἐπιμείνεις νὰ συνεχίσεις τὸ δασκαλίκι.

Πές τε μου σεῖς κ. Διευθυντά, ἂν μπορῶ οὔτε μιὰ μέρα πιὰ νὰ μείνω δάσκαλος μακριὰ ἀπὸ τὰ παιδιά μου ἂν δὲν μὲ ἐπαναφέρουν κοντά τους. Καὶ νὰ συλλογίζομαι πὼς 25 χρόνια ἐργάσθηκα μόνο γιὰ τὸ Σχολεῖο, καὶ ἀδιαφορήσα πράγματι γιὰ πλουτισμό.

Ἐν ὀνόματι τῆς θείας δικαιοσύνης κάμετε ὅτι μπορέσετε γιὰ τὰ παιδιά μας.

Α. ΣΦ.
Δημοδιδάσκαλος

ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΔΙΩΓΜΟΝ

Ἐνῷ κατ' ἔτος διορίζεται ἀνάλογος ἀριθμὸς ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν Μ. Ἐκπαιδεύσεως ὅλων τῶν κλάδων κατ' ἀναλογίαν, προκειμένου περὶ τῶν καθηγητῶν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων ὄχι μόνον δὲν τηρεῖται καμμία ἀναλογία ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν διοριζομένων ἐκ τῶν ἄλλων κλάδων ἀλλ' οὔτε κἂν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων.

Διατὶ τοῦτο τὸ ἄτοπον εἰς βάρος μας; Μήπως οἱ ἁρμόδιοι δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὴν ἐξαθλιωμένην ζωήν μας, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς ἔρριξε ἡ ἀστοργία τοῦ Κράτους; Ὡς πότε θὰ ἀναμένωμεν τὸν διορισμόν μας φυτοζωῶντες;

Ἀπὸ τὸ 1928 καὶ ἐντεῦθεν περιμένομεν ἐπὶ ματαίῳ τὸν διορισμόν μας, ἐνῷ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πτυχίου μας πρὸς διορισμὸν ὑπεβλήθημεν εἰς κόπους καὶ παντοειδεῖς στερήσεις ἐξοδεύσαντες καὶ τὴν τελευτσίαν πεντάραν μας.

Ὁ μοναδικὸς διορισμὸς ἑνὸς τεχνικοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγινε πρὸ μηνὸς ἀποτελεῖ ἐμπαιγμὸν καὶ κατάφορον εἰς βάρος μας ἀδικίαν. Καθ' ἣν στιγμὴν διωρίσθησαν 52 φιλόλογοι, 18 θεολόγοι, 17 μαθηματικοί, 15 φυσικοί, 10 τῶν γαλλικῶν, 5 τῆς ὠδικῆς, 2 τῆς οἰκοκυρικῆς, διωρίσθη καὶ εἷς! τεχνικὸς πρὸς ἐμπαιγμὸν ὅλων ἡμῶν τῶν ἀδιορίστων. Τί ἔχουν νὰ ἀπαντήσουν οἱ ἁρμόδιοι ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Κεναὶ θέσεις ὑπάρχουν πολλαί... Μήπως ἐπιβαρύνουν τὸν προϋπολογισμὸν μὲ τὸν διορισμόν μας; Ἢ μήπως δὲν ἀναγνωρίζουν τὴν σπουδαιότητα τῶν τεχνικῶν μαθημάτων ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀπόψεως; Τί νὰ συμβαίνει ἄραγε; Κεναὶ θέσεις ὑπάρχουν πολλαί, μὲ τὸν διορισμὸν δὲ 20—30 τεχνικῶν ἐτησίως δὲν ἐπιβαρύνεται ὁ προϋπολογισμός, μόνον μὲ τοὺς τερατώδεις ἀναγκαστικοὺς νόμους ἐπιβαρύνεται τόσον ὅσον δὲν θὰ ἐπεβαρύνετο μὲ τὸν διορισμὸν ἑκατοντάδων ἀδιορίστων ἐκπαιδευτικῶν. Ἐπὶ πλέον καθ' ἣν στιγμὴν ὑπερβαίνομεν τοὺς 200 οἱ ἀδιόριστοι τεχνικοὶ δημιουργοῦνται καὶ νέα θύματα, οἱ καθηγηταὶ τῶν τεχνικῶν μαθημάτων, οἵτινες θ' ἀποφοιτήσωσι ἀπὸ τὸ ἤδη λειτουργοῦν μορφωτικὸν τμῆμα τῆς Α.Σ.Κ.Τ.

Εἶναι καιρὸς τὸ ζήτημά μας νὰ ρυθμισθῇ κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν. Ὁ κ. ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς ἔχει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ πιστεύομεν ὅτι τὰ δίκαια αἰτήματά μας ὄχι μόνον θὰ τὸν συγκινήσουν ἀλλὰ θὰ εὕρουν καὶ κάποιαν λύσιν ἱκανοποιητικήν. Ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ κακὴν διευθέτησιν τούτων ἐξαρτᾶται αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπόστασίς μας.

Θᾶνος Κουφέλλης
Ἀδιόριστος τεχνικὸς

Συνάδελφοι,
ὑποστηρίξτε μὲ φανατισμὸ τὴ 'ΣΧΟΛΙΚΗ,

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Ἀπαραίτητη γιὰ κάθε διδάσκαλον

Συντασσομένη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐπιτροπῆς ἐκ κορυφέων συγγραφέων, τῆς ὁποίας προεδρεύει ὁ πρύτανις τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸς ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ, ἀποτελεῖ μοναδικὸν βιογραφικὸν λεξικὸν καὶ ἀνθολογιαν ταυτοχρόνως τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας περιλαμβάνουσα λεξικογραφικῶς τὰς βιογραφίας ὅλων τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐντεῦθεν ἀκμασάντων Ἑλλήνων ποιητῶν, διηγηματογράφων, μυθιστοριογράφων, θεατρικῶν συγγραφέων, ζωγράφων, γλυπτῶν, μουσικῶν, ἠθοποιῶν καὶ γενικῶς ὅλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων καὶ καλλιτεχνῶν, μετὰ τῶν καλλιτέρων καὶ χαρακτηριστικωτέρων ἐκ τῶν ἔργων των (ποιημάτων, διηγημάτων, θεατρικῶν ἔργων, ζωγραφικῶν πινάκων, γλυπτικῶν ἔργων, μουσικῶν τεμαχίων κλπ.).

Κάθε μῆνα 1 τόμος μὲ 30 δελτία τοῦ «Ἀνεξαρτήτου» καὶ δρχ. 10 (ἐπαρχίαι 12)

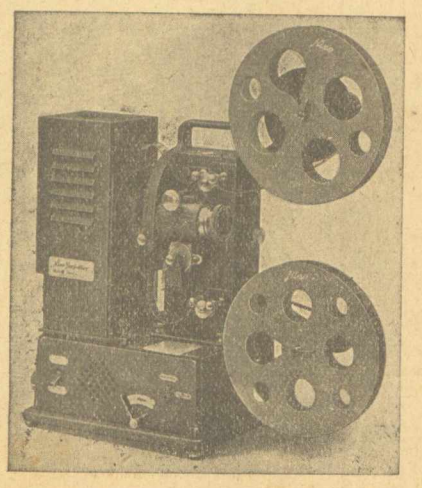

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ & Σ/Α
ΑΠΕΛΛΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΣΧΟΛΙΚΟΙ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ
"NIZO,,
ΟΡΓΑΝΑ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ
ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΠ.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Στέλνεται ΔΩΡΕΑΝ σ' ὅποιον συνάδελφο τὸν ζητήσει ἀπὸ τὴ «Σχολικὴ»

ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΒΟΡΟΝΩΦ

Τονώσατε τὸν ὀργανισμόν σας μὲ τὰ καταπότια

LONGO

Παρασκευάζονται μὲ εἰδικοὺς ἀδένας καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἄμεσα καὶ ἡ εὐεξία καταφανής.

Ἐγκεκριμένα ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου

Γενικοὶ Ἀντιπρόσωποι:

Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ. ΒΑΓΕΝΑΣ

Λυκούργου 7—Ἀθῆναι
Τηλέφ. 23.450

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ

Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια

SIGMOL

ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ **ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ** καὶ **ΙΩΔΙΟΝ**, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ κεντρικὰ Φαρμακεῖα καὶ Μυροπωλεῖα
Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι:
Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ. ΒΑΓΕΝΑΣ
Ὁδὸς Λυκούργου 7, Ἀθῆναι
Τηλέφωνον 23 450

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΣΕΒΑΣΜΟΥ

Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ

Κ. ΜΗΤΡΟΥ

('Από τὴν ἀνακοίνωση τοῦ W. SIEROSZEWSKI *τὸ 5ο Διεθνικὸ Συνέδριο τῆς ἀγωγῆς στὶς Βρυξέλλες 31 'Ιουλίου—4 Αὐγούστου 1935)*

Τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ παίζει σπουδαιότατο μέρος στὴν ἀνατροφὴ καὶ τὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ. Γίνεται ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἐλατήρια στὴ συμπεριφορὰ καὶ τὴ δράση τοῦ παιδιοῦ, καὶ μάλιστα, ἅμα λείπουν ἢ δὲν ἔχουν ἀκόμη ριζώσει ἄλλα ἠθικὰ ἐλατήρια. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ἀναπτυγμένο τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσέβασμοῦ, εὔκολα μπορεῖ νὰ δαμάσει ἕνα του ἐλάττωμα, ὅπως π.χ. τὸ φόβο, τὴ ζήλεια, τὴ λαιμαργία, τὴν ἁπληστία κλπ. Καὶ ἂν τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας δὲν τὰ ξεριζώνει ὁλότελα τὰ ἐλαττώματα τοῦτα, πάντα μᾶς βοηθεῖ ἀποτελεσματικὰ νὰ τὰ συγκρατήσουμε, καὶ λίγο ἢ πολὺ νὰ τὰ κυριαρχήσουμε.

Μὰ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη. Τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ παίρνει ἀκόμη μεγαλύτερη σημασία γιὰ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν μας, γιατὶ μποροῦμε νὰ τὸ καλλιεργήσουμε καὶ νὰ τὸ ἀναπτύξουμε ***πολὺ εὐκολώτερα*** ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἠθικὰ ἐλατήρια. Δύο εἶναι οἱ τρόποι. Ὁ πρῶτος τρόπος ὁ θετικός, μᾶς λέει: ***Δεῖξτε ἐμπιστοσύνη στὸ παιδί.*** Ὁ δεύτερος, ὁ ἀρνητικὸς τρόπος ἀπαιτεῖ νὰ ***ἀποφεύγουμε κάθε τιμωρία, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ταπεινώσει*** καὶ νὰ ἐξευτελίζει τὸ παιδί.

Καθένας ξέρει, πόσο βαθύτερα ριζώνει καὶ πόσο πλουσιώτερα ἀναπτύσσεται τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ σ' ὅσα παιδιὰ δείχνουμε ἐμπιστοσύνη, καὶ πιστεύουμε τὸ λόγο καὶ τὶς ὑποσχέσεις τους, καὶ πόσο μένει ἀτροφικὸ στὰ παιδιὰ ἐκεῖνα, ποὺ ὅλο ὑποπτευόμαστε,—ποὺ ἀδιάκοπα τὰ ἐλέγχουμε καὶ τὰ ἀνακρίνουμε καὶ τὰ τιμωροῦμε αὐστηρὰ γιὰ τὰ μικροψεματάκια τους. Εἶναι πολὺ προτιμότερο νὰ κάνουμε πὼς πιστεύουμε τὸ παιδί μας, ἀκόμη καὶ ὅταν βλέπουμε, πὼς δὲν μᾶς λέει ὅλη τὴν ἀλήθεια, καὶ κάτι μᾶς κρύβει, παρὰ νὰ τὸ μαλώσομε καὶ νὰ τοῦ εἰποῦμε πικρὰ λόγια, ἢ, τὸ χειρότερο ἀκόμη, νὰ τοῦ δείξουμε πὼς δὲν τοῦ ἔχουμε καμμιὰ ἐμπιστοσύνη, ὅπως κάνουνε τόσοι ἠθικολόγοι μὰ ἀψυχολόγητοι αὐστηροὶ γονεῖς καὶ δασκάλοι.

Ἅμα τὸ συναίστημα τοῦ αὐτοσεβασμοῦ καὶ τῆς ἀξιοπρέπειας ἔχει φυτρώσει μέσα καὶ ἀρχίζει νὰ βλασταίνει, νὰ εἴμαστε βέβαιοι πὼς τὸ παιδὶ μας ποὺ μᾶς εἶπε κάποιο ψεματάκι, μὰ ποὺ τοῦ δείχνουμε ἐμπιστοσύνη, θὰ ντραπῆ καὶ ***μόνο του θὰ ἔρθει νὰ ὁμολογήσει τὴν ἀλήθεια,*** ἢ θὰ συναιστανθεῖ τὸ λάθος του καὶ δὲ θὰ μᾶς πεῖ ψέματα. Θὰ καταλάβει πόσο πρόστυχο καὶ ταπεινωτικὸ εἶναι τὸ ψέμα, καὶ τὸ συναίστημα τοῦτο τῆς ταπείνωσης ἀπέναντι τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του θὰ τοῦ εἶναι πολὺ πιὸ δυσάρεστο, παρὰ οἱ τυχὸν συνέπειες, ἅμα εἰλικρινὰ μᾶς ὁμολογήσει τὴν πράξη του. Καὶ πόσο εὐκολώτερα—γιὰ νὰ φέρω καὶ ἕνα δεύτερο παράδειγμα—μποροῦμε νὰ πολεμήσουμε τὴ δειλία καὶ τὴν ἀδράνεια στὰ μικρὰ παιδιά, ἅμα ἐπικαλεστοῦμε τὸν αὐτοσεβασμό τους. Πέφτει τὸ μικρὸ παιδί, χτυπάει καὶ ἀρχίζει τὰ κλάματα. Ἀντὶ νὰ τρομάζουμε ἢ νὰ τὸ μαλώσουμε γιατὶ κλαίει εἶναι προτιμότερο νὰ τοῦ εἰποῦμε: «τὰ καλὰ παιδιά, τὰ παληκάρια ποτὲ δὲν κλαῖνε». Ἔτσι θὰ τοῦ ἀναπτύξουμε τὴν αὐτοπεποίθηση καὶ θὰ τὸ κάνουμε ἱκανὸ νὰ νικάει μόνο του τὰ ἐμπόδια στὴ ζωή του.

Καὶ ὅταν τὸ παιδί μας πάει στὸ σχολεῖο καὶ ὅσο μεγαλώνει, τόσο περισσότερο πρέπει νὰ τοῦ καλλιεργήσουμε ***τὸ συναίστημα τῆς εὐθύνης.*** Τὸ παιδί μας πρέπει ὁλοένα καὶ περισσότερο ***ἀξιόπρεπα*** νὰ δέχεται τὶς συνέπειες ἀπὸ τὶς πράξεις του. Ἡ μέθοδος τούτη, ποὺ στηρίζεται στὸ συναίστημα τοῦ αὐτοσεβασμοῦ εἶναι πολὺ πιὸ ἀποτελεσματική, ἀπὸ τὴ συνειθισμένη—τυραννικὴ ὅμως—μέθοδο μὲ τοὺς αὐστηρούς κανονισμούς, τὶς δεσμευτικὲς ἀπαγορεύσεις καὶ τιμωρίες. Γιατὶ οἱ αὐστηροὶ κανονισμοὶ εἶναι πάντα πολὺ βλαβερά. Ἄλλα παιδιὰ αἰσθάνονται τὸν πειρασμὸ νὰ τοὺς παραβοῦνε καὶ μηχανεύονται διάφορα τεχνάσματα. Ἄλλα παιδιά, ἀδύνατα, φοβοῦνται καὶ πολὺ συχνὰ γίνονται ὑποκριτικά, καὶ ἄλλα, τὰ πιὸ δυνατά, δὲν τοὺς ἀνέχονται κὰν καὶ ἐπαναστατοῦνε.

Εἶναι εὔκολο νὰ καλλιεργήσουμε τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ μέσα στὸ σχολεῖο στὴ τάξη μας φτάνει νὰ δείξουμε ὅσο μποροῦμε μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη στὰ παιδιά μας καὶ νὰ τὰ ἀφήσουμε ν' ἀναλάβουνε αὐτὰ τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἠθική τους συμπεριφορά. Καὶ ὅσοι δασκάλοι μεταχειρίζονται τὴ μέθοδο τούτη, ξέρουνε ἀπὸ τὴν πεῖρα τους τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Μάλιστα πολλὲς φορὲς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ μετριάζουνε τὰ αὐστηρὰ μέτρα, ποὺ ἐφαρμόζουνε τὰ ἴδια παιδιά, γιὰ νὰ μὴ προδώσουνε τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοὺς δείχνει ὁ δάσκαλός τους.

* * *

Ὁ χειρότερος τρόπος, ποὺ πνίγει τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὸν αὐτοσεβασμὸ στὰ παιδιὰ εἶναι οἱ ***ταπεινωτικὲς τιμωρίες***. Οἱ τιμωρίες δηλαδὴ ἐκεῖνες, ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ ἀψυχολόγητοι γονεῖς καὶ ἀδιαπαιδαγώγητοι δασκάλοι στὰ παιδιά τους γιὰ νὰ δείξουνε τὴ δική τους τὴ δύναμη Μιὰ σωματικὴ τιμωρία μπορεῖ νὰ ταπεινώσει τόσο πολὺ τὸ παιδί μας, καὶ νὰ τὸ κάνει νὰ χάσει μιὰ γιὰ πάντα τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό του.

Καὶ ὅπως ξέρουμε ἡ αὐτοπεποίθηση εἶναι ἡ βάση γιὰ τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ. Τὸ ἴδιο γιὰ τὰ μεγάλα παιδιά, οἱ χλευασμοὶ καὶ οἱ εἰρωνεῖες μπροστὰ σ' ὅλη τὴν τάξη, οἱ κοροϊδίες καὶ οἱ σκληρὲς παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἄγνοια, τὴν ἀμέλεια καὶ τὴν ἀνικανότητά τους, ποὺ τόσο πολὺ ἀκόμη καὶ σήμερα τὰ χρησιμοποιοῦνε πολλοὶ δασκάλοι, ἀδυνατίζουνε τὴν ἀντίστασή τους στοὺς διάφορους πειρασμούς, κλονίζουνε τὴν αὐτοπεποίθηση τῶν παιδιῶν, καὶ τὰ κάνουνε νὰ πιστέψουνε πὼς εἶναι πραγματικὰ ἀνότητα καὶ ἀνίκανα νὰ ἀνυψωθοῦνε μόνα τους ἠθικὰ καὶ νὰ ὑπερνικήσουνε τὶς δυσκολίες στὴ ζωή τους. Τὴ στιγμὴ ποὺ κλονίζουμε τὴν ἀξιοπρέπεια τῶν παιδιῶν μας, ἂς τὸ καταλάβουμε καλά, παραλύουμε τὸ πιὸ δυνατὸ ἐλατήριο, ποὺ ἔδινε τὴ δύναμη στὰ παιδιά μας καὶ τὰ ἔσπρωχνε νὰ προσπεράσουνε κάθε ἐμπόδιο, καὶ νὰ μὴ διαψεύσουνε τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοὺς εἴχαμε δείξει.

Πολλοὶ ὑποχρεώνουνε καὶ βιάζουνε τὰ παιδιὰ νὰ ζητήσουν «***συγγνώμη***» γιὰ τὰ λάθη, τὶς ἀταξίες, καὶ τὶς ἀπερισκεψίες ποὺ κάνουνε. Φυσικά, ἅμα τὸ παιδὶ νιώσει μόνο του τὴν ἀνάγκη νὰ διορθώσει τὸ λάθος του καὶ ζητήσει αὐθόρμητα συγγνώμη, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἀντίρηση. Στὴν περίσταση αὐτὴ ἡ συγγνώμη εἶνε εὐεργετικὴ καὶ ἠθικοπλαστική, γιατὶ πηγάζει ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη τοῦ παιδιοῦ. Εἶναι τὸ αὐθόρμητο ξέσπασμα τοῦ συναιστήματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐκτίμησης ποὺ τρέφει τὸ παιδὶ γιὰ τὸ πρόσωπο ποὺ πείραξε μὲ τὴ συμπεριφορά του καὶ ποὺ θέλει νὰ τοῦ δώσει ἱκανοποίηση. Ἅμα ὅμως ὑποχρεώνουμε τὸ παιδὶ νὰ ζητήσει συγγνώμη χωρὶς αὐτὸ νὰ θέλει, καὶ τὸ ταπεινώνουμε, τότε ἀντὶ καλὸ τοῦ κάνουμε μεγάλο κακό, γιατὶ τοῦ μειώνουμε τὴν ἀξιοπρέπειά του καὶ τονώνουμε τὰ ἐχθρικά του συναιστήματα του, ὥστε νὰ γεννηθεῖ βαθειὰ δυσαρμονία καὶ ἀγεφύρωτο χάσμα ἀνάμεσα μας καὶ τοῦ παιδιοῦ. Ἄλλωστε ἡ τέτια συγγνώμη, ὅπως θὰ τὸ βλέπουμε καθημερινά, ἔχει καταντήσει ἕνας ἁπλὸς τύπος χωρὶς καμμιὰ ἠθικὴ ἀξία, μὲ τὴ διαφορὰ ὅμως πὼς ἀφήνει στὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ παιδιοῦ μεγάλη δόση μνησικακίας. Οἱ λογικοὶ λοιπὸν γονεῖς καὶ οἱ διαισταντικοὶ δασκάλοι ποτὲ δὲ θὰ ἀναγκάσουνε τὰ παιδιὰ νὰ ζητήσουνε συγγνώμη εἴτε ἀπὸ τοὺς ἴδιους εἴτε ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα. Ἀπεναντίας θὰ προσπαθήσουνε μὲ τὸ λεπτό τους τρόπο νὰ κάνουνε τὰ παιδιὰ νὰ καταλάβουνε πὼς δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάνουνε κατάχρηση στὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοὺς δείχνουνε. Καὶ θὰ εἶναι πραγματικὸς θρίαμβος τους, ἅμα τὸ παιδὶ νιώσει μόνο του ἐπιταχτικὰ τὴν ἐσωτερικὴ ἀνάγκη νὰ διορθώσει μόνο του τὸ λάθος ποὺ ἔκανε, ἅμα δηλαδὴ καταλάβει μόνο του, πόσο πρόστυχο καὶ ἀναξιόπρεπο εἶναι νὰ συμπεριφέρνεται ἄσχημα καὶ νὰ πειράζει ἕναν ὁποιονδήποτε ἄλλον.

* * *

Δὲν εἶναι βέβαια εὔκολο πράμα, νὰ συμβιβάσουμε τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ αὐτοσεβασμοῦ μὲ ***τὴν πειθαρχία***. Τὸ παιδί, ποὺ ἔχει ἀναπτυγμένο τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας, ποὺ δὲν θ' ἀναγνωρίσει τὴν ***αὐθεντία ἑνὸς προσώπου***, ποὺ ἀντλεῖ τὴ δύναμη του εἴτε ἀπὸ τὴ μεγαλύτερη ἡλικία του, εἴτε ἀπὸ τὴ θέση, ποὺ κατέχει. Γιὰ τὸ παιδὶ ἀληθινὴ αὐθεντία εἶναι μόνο ἡ αὐθεντία ποὺ στηρίζεται στὸ ἠθικὸ κῦρος. Ἀκόμα καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ τῶν 3 ἢ 4 χρονῶν εἶναι σὲ θέση νὰ διακρίνουνε πολλὰ ἐλαττώματα ἠθικὰ ἢ πνευματικὰ στὰ πρόσωπα, ποὺ τὰ ἀνατρέφουνε. Καὶ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ὑπακοὴ σὲ τέτια πρόσωπα θὰ εἶναι πάντα ἀναγκαστικὸς καὶ γι' αὐτὸ δυσάρεστος, γιατὶ θὰ στηρίζεται στὴν ἐξωτερικὴ βία ἢ στὴν οἰκονομικὴ πίεση. Ἔτσι ὅμως καταστρέφεται, πνίγεται κυριολεχτικὰ τὸ συναίστημα τῆς ἀξιοπρέπειας. ***Ὥστε μόνον ἄνθρωποι μὲ μεγάλη ἠθικὴ ἀξία καὶ μὲ μεγάλη καρδιὰ εἶναι οἱ κατάλληλοι νὰ διαπαιδαγωγήσουνε τὴ νέα γενεά***, καὶ μόνον σὲ τέτιους παιδαγωγοὺς καὶ μορφωτὲς θὰ ὑποταχθεῖ αὐθόρμητα ἡ νιότη.

Ἀργότερα βέβαια ἅμα τὰ παιδιὰ γίνουν ἔφηβοι, καὶ βγοῦνε στὴ ζωή θὰ καταλάβουνε μόνα τους πὼς πολλὲς φορὲς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούουμε καὶ νὰ ἐκτελοῦμε τὶς διαταγὲς ἀνθρώπων, πού, μολονότι εἶναι λιγώτεροι ἔξυπνοι καὶ λιγώτερο ἄξιοι ἀπὸ μᾶς, τοὺς εὐνόησε ἡ τύχη νὰ γίνουνε προϊστάμενοί μας. Αὐτὸ ὅμως δὲ θὰ πεῖ πὼς εἴμαστε ἐμεῖς μειωμένοι, οὔτε θίγεται ἡ ἀξιοπρέπεια μας. Μὰ μὲ ποιὸ δικαίωμα τὴν ἀντίληψη αὐτὴ ποὺ θὰ μορφώσουν ἀργότερα, ζητᾶμε τὰ τὴν ἔχουν ἀπὸ τώρα τὰ παιδιά μας;

* * *

Πρέπει ὅμως πολὺ νὰ προσέξουμε, στὴν καλλιέργεια ποὺ θέλουμε νὰ κάνουμε στὸ συναίσθημα τῆς ἀξιοπρέπειας στὰ παιδιά μας ν' ἀποφεύγουμε μερικὰ σπουδαία λάθη, ποὺ συχνὰ γίνονται. Πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ μὴ λησμονήσουμε τὸ περιβάλλο, τὶς συνθῆκες ὅπου μέσα ζεῖ τὸ παιδί. Ἔπειτα νά πάρουμε ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ νὰ μὴ ξεφυλλισθεῖ ἡ ἀξιοπρέπεια σὲ φανατικὴ ὑπερηφάνεια γιὰ τὸ ἔθνος του καὶ περιφρόνηση τῶν ἄλλων, ἢ σὲ ἀνόητη καὶ ἀνυπόφορη ἀλαζονείαγιὰ τὴν κοινωνικὴ θέση τῆς οἰκογενείας του κλπ. Γιὰ ν' ἀποφύγουμε τὰ ἐπικίντυνα τοῦτα λάθη, ἔχουμε τὴν ὑποχρέωση παράλληλα μὲ τὴν ἀξιοπρέπεια νὰ ἀναπτύξουμε στὰ παιδιά μας ***τὸ σεβασμὸ στὴν ἀξιοπρεια τῶν ἄλλων.*** Πρέπει ἀκόμη πολὺ νωρὶς νὰ ἐμπνεύσουμε στὰ παιδιά μας ***τὴν ἐχτίμηση γιὰ κάθε σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἐργασία.*** Ἀντίθετα νὰ ἀποφύγουμε μ' ὅλη μας τὴν δύναμη νὰ καλλιεργήσουμε στὰ παιδιὰ τὴν ἐχτίμηση στὸν πλοῦτο, γιατὶ τίποτε δὲν κατεβάζει τὸ συναίστημα τῆς προσωπικῆς ἀξιοπρεπείας, ὅσο ἡ λατρεία τοῦ χρήματος.

Κι' ἂς μὴ μᾶς ἀντιτείνει κανείς, πὼς ἡ ἀξιοπρέπεια εἶναι ἀντίθετη ἢ δυσκολοσυμβιβάζεται μὲ τὴν πολύτιμη ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης. Βέβαια ἡ ταπεινοφροσύνη, ποὺ αἰατάνεται ὁ ἄνθρωπος μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ὁμορφιὰ τῆς φύσης, μπροστὰ στὰ αἰώνια προβλήματα καὶ αἰνίγματα, ἡ ταπεινοφροσύνη τούτη ἔχει μεγάλη ἀξία γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ μπορεῖ νὰ βαδίσει παράλληλα καὶ ἁρμονικὰ μὲ τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν αὐτοπεποίθηση Ἡ ταπεινοφροσύνη ὅμως, ποὺ πηγάζει ἀπ' τὴ δειλία καὶ τὴν εὐτέλεια, καὶ ποὺ ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπο νὰ γονατίζει καὶ νὰ σκύβει τὸ κεφάλι του, ἡ δεύτερη τούτη ταπεινοφροσύνη γεννάει τὸ βλαβερώτατο συναίστημα τῆς κατοτερότητας ποὺ τόσο συχνὰ τὸ συναντοῦμε, καὶ δὲ συμβιβάζεται μὲ τὴν προσωπικὴ ἀξιοπρέπεια. Τὸ χρέος μας ὅμως εἶναι ***νὰ μορφώσουμε ἀνθρώπους δυνατούς, μὲ συνείδηση τῆς ἀξίας τους, ἱκανοὺς νὰ βαδίσουνε θαρραλέα στὴν κατάχτηση τῆς ζωῆς, καὶ ὄχι ταπεινοὺς δούλους.***

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰωάννας Bonnardot: ***Ἡ συνεργασία τοῦ σχολείου μὲ τοὺς γονεῖς.*** Λυὼν 1933 σελ 64 τιμὴ φράγκα γαλλικὰ 4. Ἡ συνάδελφη καθηγήτρια ἐξετάζει ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές, μέσα στὶ λίγες σελίδες τοῦ βιβλίου της, τὰ σπουδαιότατα προβλήματα, ποὺ μᾶς παρουσιάζει ἡ σκόπιμη καὶ παιδαγωγικὴ συνεργασία τοῦ σχολείου μὲ τοὺς γονεῖς, καὶ δίνει πολύτιμες πραχτικὲς συμβουλὲς σ' ὅσους ἐνδιαφέρονται πραγματικὰ γιὰ τὴ μόρφωση τῶν παιδιῶν τους.

Ἀλίχης Descoeudres: ***Καὶ ἄλλοι ἥρωες.*** 1934, σελίδες 288 τιμὴ ἑλβετ. φράγκα 1,50. Τὸ πολύτιμο τοῦτο βιβλίο—δεύτερος τόμος—ὡραῖα τυπωμένο, παρ' ὅλη τὴ φτηνὴ τιμή του, ἀξίζει νὰ τὸ διαβάσουν ὄχι μόνο τὰ μικρὰ παιδιά, παρὰ καὶ οἱ ἔφηβοι Περιέχει ἐννέα βιογραφίες, σπουδαίων ἀνθρώπων, πραγματικὰ εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἡ ἀνεργία στὶς διάφορες χῶρες καὶ οἱ τραγικές της συνέπειες γιὰ τὴν παιδικὴ καὶ ἐφηβικὴ ἡλικία. Γενεύη 1933—1934. Ἔκδοση στὴν Ἀγγλικὴ γλῶσσα ***τῆς Διεθνικῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ.*** Τρία μέρη σελίδες 433 τιμὴ 5 φράγκα.

Ἡ Διεθνικὴ Ἑταιρεία γιὰ τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄλλη εὐεργετική της δράση, ἀνέλαβε νὰ μελετήσει τὶς συνέπειες ποὺ εἶχε ἡ παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ φτωχοῦ λαοῦ καὶ προπάντων τῶν ἀνέργων. Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου μᾶς παρουσιάζει τὰ πορίσματα τῆς σχετικῆς ἔρευνας στὴ Γερμανία, τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, στὸ Βέλγιο καὶ τὴν Ἑλβετία. Στὸ δεύτερο μέρος μᾶς μιλάει γιὰ τὶς συνέπειες τῆς ἀνεργίας στὴν παιδικὴ ἡλικία στὴν Αὐστρία, Μεγάλη Βρεττανία, καὶ Πολωνία. Τὸ τρίτο μέρος περιέχει τὰ πορίσματα γιὰ τὴ Βουλγαρία, Ἐσθονία. Φιλαντία, Νορβηγία, Σουηδία, Οὐγγαρία καὶ τὴ Γαλλία.

Κάθε ἀληθινὰ πολιτισμένος ἄνθρωπος πρέπει νὰ διαβάσει μὲ προσοχὴ τὸ βιβλίο τοῦτο. Θὰ συναιστανθεῖ τότε τὸ χρέος του καὶ θ' ἀγωνισθεῖ, μὲ ὅλη του τὴ δύναμη γιὰ τὸ ξερίζωμα τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας. Μὰ περισσότερο ἀπ' ὅλους πρέπει νὰ ἐνδιαφερθεῖ ὁ Δάσκαλος, ὁ μορφωτὴς τῆς νέας γενεᾶς. Ἡ οἰκονομικὴ ἀθλιότητα, ποὺ μαστίζει τὸ λαό, τοὺς ἀνέργους, ἔχει τραγικὲς συνέπειες ὄχι μόνο γιὰ τὴν ὑγεία τῶν παιδιῶν, ὄχι μόνο γιὰ τὴ σωματική τους ἀνάπτυξη, παρὰ καὶ γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ συναιστηματική τους ἐξέλιξη. Ὁ ἀληθινὸς ἐργάτης τῆς Παιδείας, ὁ ἄξιος τῆς ἀποστολῆς του Δάσκαλος θὰ νιώσει τὴν καρδιά του νὰ σπαράσσεται ἀπὸ τὸν πόνο, θὰ ἰδεῖ πὼς ἡ ἀνεργία καὶ ἡ πτώχεια εἶναι ἡ φριχτότερη πηγὴ δυστυχίας γιὰ τὰ Παιδιά, καὶ ***θὰ συναιστανθεῖ πόσο μεγάλη εἶναι ἡ εὐθύνη του, ἂν ἐξακολουθήσει ἡ τωρινή, ἀπελπιστικὴ, κατάσταση.***

Τὰ γενικὰ πορίσματα τῆς ἔρευνας σὲ περίληψη τὰ βρίσκει κανεὶς καὶ στὴ γαλλικὴ γλῶσσα. Ἡ γαλλικὴ ἔκδοση εἶναι πολὺ συντομώτερη καὶ πουλιέται στὰ Γραφεῖα τῆς Διεθνικῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ (Γενεύη 15 rue Sévrier 15) τιμὴ 0,50 φράγκου.

Στατιστικὴ τῆς Παιδείας στὴ Βουλγαρία: (Στὴ Βουλγαρικὴ καὶ Γαλλικὴ γλῶσσα) Σόφια 1933 σελ. 27. Ὁ ἀναγνώστης θὰ βρεῖ ὅλες τὶς στατιστικὲς πληροφορίες τὶς σχετικὲς μὲ τὰ σχολεῖα, τοὺς μαθητές, καὶ τὸ διδαχτικὸ προσωπικὸ στὴ Βουλγαρία.

Διαφωτιστικὲς ὁμιλίες στοὺς χωρικούς: Μαδρίτη 1934 σελίδες 192. Ἡ Ἱσπανικὴ Δημοκρατία, γιὰ νὰ ἀπολυτρώσει τοὺς χωρικούς, τοὺς ἀγρότες ἀπὸ τὸ μεσαιωνικὸ σκοτάδι, ὅπου τοὺς κρατοῦσε βυθισμένους ὁ φεουδαρχισμὸς μὲ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ ξεριζώσει τὶς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες. καὶ νὰ ὑψώσει τὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ των, ὀργάνωσε διαφωτιστικὲς ὁμιλίες μὲ ὁμιλητὲς τοὺς καλύτερους παιδαγωγοὺς καὶ ἐπιστήμονες.

Τὸ βιβλίο τοῦτο περιέχει τὸν ἀπολογισμὸ τῆς ἐργασίας ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1931 ὡς τὸ τέλος τοῦ 1933, καὶ εἶναι πολύτιμον γιὰ ὅποιον ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐκπαίδευση καὶ τὸ διαφωτισμὸ τοῦ χωρικοῦ.

Ἀμαλίας Arato: ***Ἡ ἐκπαίδευση τῶν κοριτσιῶν στὴν Εὐρώπη—μέση Παιδεία:*** Βρυξέλλες 1934 σελίδες 312 μὲ εἰκόνες, πίνακες καὶ πλουσία βιβλιογραφία—τιμὴ 25 βελγικὰ φράγκα. Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν γυναικῶν τῶν πτυχιούχων πανεπιστημίου ἀνάθεσε στὴ Δα Arato, καθηγήτρια στὸ λύκειο στὴ Βουδαπέστη νὰ μελετήσει τὸ σπουδαῖο πρόβλημα τῆς ἐκπαίδευσης τῶν κοριτσιῶν στὴν Εὐρώπη. Ἡ συνάδελφη ἐπισκέφτηκε 200 κοριτσίστικα σχολεῖα σὲ 24 χῶρες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ μᾶς δίνει τὰ πορίσματα τῆς ἔρευνάς της. Στὸ βιβλίο ποὺ σημειώνουμε, τὸ τόσο ζωντανὸ καὶ πλούσια ντοκουμενταρισμένο καταγίνεται ἰδιαίτερα μὲ τὰ ἀκόλουθα ζητήματα: — Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ ἡ ὀργάνωση τῆς Παιδείας στὰ διάφορα κράτη.—Ἡ πνευματική, ἠθικὴ καὶ αἰσθητικὴ μόρφωση τῶν κοριτσιῶν—ἡ σωματική τους ἀγωγὴ στὶς διάφορες χῶρες—ὁ ἐπιστημονικὸς καὶ ἐπαγγελματικὸς καταρτισμὸς τῆς καθηγητρίας—ἡ ἐργασία της καὶ οἱ ὅροι τῆς ἐργασίας της στὸ σχολεῖο—καὶ τί μέρος παίζει ἡ γυναῖκα στὴ ζωὴ τοῦ σχολείου καὶ τῆς κοινωνίας σὲ κάθε χώρα.

Τὸ βιβλίο τοῦτο εἶναι πολύτιμος σύμβουλος σὲ κάθε παιδαγωγὸ καὶ πρὸ πάντων σὲ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ ***τὴ συγκριτικὴ ἀγωγή.***

L. Poriniot: ***Ὁ ἀνορθογραφισμὸς καὶ τὸ λαϊκὸ σχολεῖο:*** Βρυξέλλες 1933 σελίδες 192, τιμὴ 17 βελγικὰ φράγκα. Ὁ Βέλγος

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΣ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΓΚΡΕΜΙΖΕΤΑΙ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΤΕΛΛΕΙ

Λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἀνησυχοῦνε γιὰ τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητας. Λίγοι εἶναι ὅσοι μὲ προσοχὴ ἐξετάζουνε τί γίνεται γύρω μας, μὲ σκοπὸ νὰ καταλάβουνε τὶς βαθύτερες αἰτίες τῆς σημερινῆς βαρβαρότητας καὶ δυστυχίας, γιὰ νὰ μπορέσουνε τότε καὶ τὸν ἑαυτό τους νὰ ὠφελήσουνε καὶ τοὺς συνανθρώπους των. Οἱ πολλοὶ κοιμοῦνται μέσα στὴν ἀφροντισιὰ καὶ τὴν ὀκνηρία τους, σὰν νὰ μὴ συμβαίνει τίποτε καὶ ὅλα νὰ πηγαίνουν καλά.

Ἂμα ὅμως κανεὶς φέρνει *τὸ βαρὺ τίτλο τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ»* καὶ δὲν ἔχει συναίσθηση γιὰ τὶς ὑποχρεώσεις του, νύστα, ἀδιαφορία, ὀκνηρία, σημαίνουν ἐγκληματικὴ προδοσία καὶ τραγικὴ διάψευση γιὰ τὶς προσδοκίες ποὺ στήριξε πάνω του ἡ Κοινωνία. Ἀπὸ ὅλους τοὺς πολίτες, ἀπὸ ὅλους τοὺς δημόσιους ὑπαλλήλους, ἐκεῖνοι ποὺ πρέπει νὰ γρηγοροῦν καὶ νὰ ἐξετάζουνε βαθειὰ τὰ πράγματα εἶναι οἱ Δασκάλοι, *οἱ λειτουργοὶ τῆς Παιδείας*. Αὐτοὶ ἔχουν ἀναλάβει τὴν ὑτοχρέωση νὰ μορφώσουνε τὴ νέα γενεά, σ' αὐτοὺς ἔχει ἀνατεθεῖ νὰ καθαρίσουνε τὴν *«Κόπρο τοῦ Αὐγείου»* γιὰ νὰ ὀρθοποδήσει ἡ Πολιτεία καὶ νὰ εὐημερήσει ἡ Κοινωνία.

Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς σήμερα ὁλότελα τυφλὸς γιὰ νὰ μὴ βλέπει πὼ ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς βρίσκεται σὲ ἀποσύνθεση.

Τὴν ὁλοφάνερη τούτη ἀλήθεια πρέπει βαθειὰ νὰ καταλάβει ὁ λειτουργὸς παιδαγωγὸς μὲ τὴν ἀξιόλογη τούτη μελέτη του ἔρχεται νὰ συμπληρώσει τὸ γνωστὸ πολύτιμο ἔργο του ***«Ἡ ἔκθεση καὶ ἡ διδασκαλία της στὰ σχολεῖα ἐργασίας»***. Ἐξετάζει τὸ ὀρθογραφικὸ πρόβλημα ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρές, ἀναλύει τὶς αἰτίες ὅπου ὀφείλεται ἡ σημερινὴ κρίση, ποὺ περνάει ἡ διδασκαλία τῆς ὀρθογραφίας, καὶ δίνει στὸ δάσκαλο γόνιμες πραχτικὲς ὁδηγίες στηριγμένες ἐπάνω στὰ πορίσματα τῆς πλούσιας παιδαγωγικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἔρευνας.

Τὸ βιβλίο τοῦτο εἶναι καὶ σὲ μᾶς ἐδῶ χρήσιμο. Θὰ δείξει πὼς ἡ ὀρθογραφία εἶναι ἕνα μικρὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ παράδοση ἐπιβλημένο—ΟΧΙ ΟΜΩΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ—τμῆμα τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας. Θὰ δείξει ἀκόμη πὼς ***τὸ κῦμα τῆς ἀγραμματωσύνης***—ποὺ μᾶς σερβίρουνε κάθε τόσο μερικὲς γνωστὲς ἐφημερίδες καὶ ποὺ τὸ διαλαλοῦνε οἱ σοφὲς ἐξεταστικὲς Ἐπιτροπές, γιὰ νὰ δίνουνε τὸ προσχημα στὴν ἀντίδραση νὰ σταματάει κάθε φιλότιμη ἐπιστημονικὴ προσπάθεια γιὰ τὸ ζωντάνεμα τοῦ νεκροῦ σχολαστικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος—δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ***κῦμα ἀνορθογραφισμοῦ***, ποὺ δὲν ἔχει καμιά, οὔτε τὴ παραμικρότερη, σχέση μὲ τὴν ἀληθινὴ μόρφωση. Καὶ τὸ χειρότερο θὰ δείξει ὅτι ὁ ***ἀνορθογραφισμὸς*** εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀηδίας ποὺ αἰστάνουνται τὰ ζωντανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀποβλακωτικὸ τρόπο μὲ τοὺς ἀμέτρητους γραμματικοὺς κανόνες ποὺ διδάσκεται σήμερα ἡ ὀρθογραφία στὰ σχολεῖα μας.

Τὰ παιδαγωγικὰ καὶ δικαστικὰ μέτρα γιὰ τὰ ἐγκληματικὰ καὶ παραστρατημένα παιδιά: Ἔκδοση τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν Γενεύη 1934 σελίδες 265 τιμὴ 7,50 ἑλβετ. φράγκα.

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶχε ἀναλάβει νὰ μελετήσει τὰ παιδαγωγικὰ καὶ δικαστικὰ μέτρα ποὺ ἔχουν ἐφαρμόσει τὰ διάφορα Κράτη γιὰ τοὺς ἀνήλικους. Τὰ πορίσματα τῆς ἔρευνας αὐτῆς δημοσιεύθηκαν σὲ τρεῖς τόμους. Ὁ α΄ καὶ ὁ β΄ τόμος μᾶς μιλοῦνε γιὰ τὰ ***«παιδικὰ δικαστήρια»*** Ὁ γ΄ τόμος ποὺ σημειώνουμε στὴ βιβλιογραφία μας περιέχει τὴν ἀπάντηση 40 Κρατῶν στὰ ἐρωτήματα ποὺ τοὺς ἔστειλε τὸ ἁρμόδιο τμῆμα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Βλέπουμε λοιπὸν ποιὰ μέτρα ἐφαρμόζονται στὰ διάφορα Κράτη γιὰ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παραστρατημένων καὶ ἐγκληματικῶν παιδιῶν. Καὶ τὸ συμπέρασμα ποὺ βγαίνει, εἶναι, πὼς μὲ ὅλη τὴν προσπάθεια ποὺ γίνεται τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι ***ἀκόμη*** ἱκανοποιητικά. Χρειάζεται ἀκόμη σοβαρὴ ἐργασία.

τῆς Παιδείας, γιὰ νὰ συνέλθει καὶ νὰ ἰδεῖ τὶς *νέες πνευματικὲς ἀξίες*, καὶ τοὺς νέους ἐκπαιδευτικοὺς προσανατολισμούς, ὅπου ἔχει στραφεῖ ἡ Ἀνθρωπότητα.

Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ κατάρα, ἡ καταστροφή, τὰ ἐρείπια τοῦ τετράχρονου Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ἡ παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση, ἡ ἀνεργία μὲ τὶς τραγικές της συνέπειες καὶ ἡ ἐξάτμιση τῆς εὐημερίας στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ποὺ ἀσυγκράτητα ὁρμάει νὰ ἐπιτελέσει τὴ ἀνορθωτικὸ καὶ ἀνασμορφωτικό τους ἔργο.

Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ὁ ἀπαίσιος ἀνταγωνισμὸς ἀνάμεσα στὰ Κράτη. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ παγκόσμια συνεννόηση, ἡ ὁμόνοια. Καὶ τὸ πρώτιστο καθῆκον κάθε λειτουργοῦ τῆς Παιδείας, ποὺ πραγματικὰ ἀγαπάει τὸν τόπο του εἶνε νὰ ἐργασθεῖ μὲ ὅλη του τὴ δύναμη καὶ μὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμὸ γιὰ νὰ ἐδραιωθεῖ ἡ δικαιοσύνη ἀνάμεσα στὰ ἔθνη καὶ νὰ γίνουνε σεβαστὰ τὰ δικαιώματα πρὸ πάντων τῶν μικρῶν Κρατῶν, ὅπως ἐμεῖς.

Ἀπαραίτητη ὅμως προϋπόθεση εἶναι γιὰ τὸν καθένα μας ἡ *αὐτοκάθαρση καὶ τὸ ξερίζωμα τῆς δοκησισοφίας*.

Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων, οἱ μεγαλύτεροι τοῦ κόσμου ἀναμορφωτές, χαραχτηρίζουνε τὴ δοκησισοφία γιὰ τὴ μεγαλύτερη πληγή, γιὰ τὴ φοβερώτερη ψυχικὴ ἀρρώστεια τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλοίμονο στὸν ἄνθρωπο καὶ στὸ κράτος, ποὺ αὐτοϋπνωτίζεται καὶ αὐτοπατᾶται πὼς ὅλα πηγαίνουνε καλά, πὼς ὅλα εἶναι τέλεια στὸν ἑαυτό του, στὸ στίτι του, καὶ γιὰ ὅλες τὶς ἐλλείψεις φταίει ὁ ἄλλος, ὁ γείτονάς του. Γιὰ νὰ ἀνορθώσουμε τὴν Πατρίδα, γιὰ νὰ ἀναμορφώσουμε τὴν Κοινωνία, πρέπει πρῶτ' ὀπ' ὅλα νὰ στρέψουμε καὶ νὰ βυθίσουμε τὸ βλέμμα μας στὸν ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ, ν' ἀνακαλύψουμε τὴν κακία ποὺ βασιλεύει μέσα μας, καὶ νὰ ξεκαθαρίσουμε τὸν ἑαυτό μας ἀπὸ κάθε ἐλάττωμα, ἀπὸ κάθε ἀπομεινάρι στὸ ὑποσυνείδητο, ποὺ σταματάει τὸ ἄνθισμα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πραγματικῆς ἀνυστερόβουλης συνεργασίας. Μόνο ὕστερα ἀπὸ τὴ ρίζικὴ αὐτοκάθαρσή μας θὰ ξεχειλίσει ὁ ἐνθουσιασμὸς γιὰ τὸν καινούργιο πολιτισμὸ ποὺ ἀνατέλλει, καὶ μόνον τότε θὰ γίνουμε συνειδητοὶ ἐργάτες τῆς ἀναδημιουργίας.

Καὶ ὁ λειτουργὸς τῆς Παιδείας, ὁ πραγματικὰ μορφωτὴς τῆς νέας γενεᾶς, ὁ ἱεραπόστολος ἔχει ὑπέρταιη ὑποχρέωση καὶ τὸν ἑαυτό του ν' ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴ δοκησισοφία, καὶ τὴν ψυχὴ τῶν παιδιῶν, ποὺ τοῦ ἐμπιστεύεται ἡ Κοινωνία, νὰ ἐξυγιάνει, καθαρίζοντάς την ἀπὸ κάθε κακὸ παραβλάστημα. Μόνον ἔτσι καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἐξυψωθεῖ, καὶ τὴν ψυχὴ τῶν μαθητῶν του θὰ ἐξευγενίσει.

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἄρθρα μου θὰ μιλήσω πλατειὰ γιὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀναγέννηση τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Ὁ πρωτοπόρος Πρόεδρός της, ὁ Κεμὸλ Ἀτατούρκ, εἶναι ἀληθινὰ Ἐκπαιδευτὴς καὶ Ἀναμορφωτής. Τὶς μεταρρυθμίσεις ποὺ ἔκανε στὴν Παιδεία, θὰ μπορούσανε σὲ πολλὰ ζωτικώτατα σημεῖα νὰ τὶς μιμηθοῦνε καὶ τὰ πιὸ πολιτισμένα εὐρωπαϊκὰ κράτη.

Πόλη Σεπτέμβριος 1935

ΑΝΤ. ΧΑΛΑΣ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Πρὶν ἀπὸ κάμποσες μέρες διαβάσαμε, πὼς στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας ἔγινε μεγάλη σύσκεψη, γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα τῆς Μακεδονίας. Στὸ τέλος μάλιστα ὁ κ. Χατζίσκος δήλωσε, πὼς αὐτὴ ἡ σύσκεψη δείχνει πόσο μεγάλο ἐνδιαφέρο ἔχει ἡ Κυβέρνηση γιὰ τὴν Βόρειο Ἑλλάδα, καὶ πὼς πρώτη φροντίδα της εἶναι ν' ἀνορθώσει τὴν Παιδεία. γιατὶ ἀναγνωρίζει τὴ μεγάλη της σημασία γιὰ τὴ χώρα μας. Δὲν ξέρουμε ποιοὶ λόγοι ἀνάγκασαν νὰ γείνη αὐτὴ ἡ σύσκεψη. Πολὺ φοβόμαστε μήπως ἡ σύσκεψη αὐ ἡ προετοιμάζει κανένα καινούργιο κακὸ στὴν ἐκπαιδευτικὴ κακοδαιμονία μας.

Γιατί ὡς τώρα τὸ περίφημο αὐτὸ κρατικὸ ἐνδιαφέρο δὲν κατόρθωσε τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ διατηρήσει τόσο καιρὸ πολλὰ σχολεῖα προπάντων σὲ ξενόφωνα χωριὰ κλειστά, καὶ ἄλλα ἀκόμη περισσότερα νὰ βρίσκονται σὲ πρωτόγονη κατάσταση, εἴτε ἀπὸ ἔλλειψη προσωπικοῦ, εἴτε ἀπὸ τὶς τρῶγλες, ποὺ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες μὲ τὴ δυνατὴ φαντασία μας τὶς ἀνεβάζουμε σὲ σχολεῖα.

Καὶ εἶναι ἡ Μακεδονία τὸ πιὸ εὐαίσθητο σημεῖο τοῦ τόπου μας, ὅπου μὲ τόση βουλημία στρέφουν τὰ ἀχόρταγα μάτια τους τόσοι καλοὶ γειτόνοι.

Ἄλλη ἀπόδειξη τῆς κρατικῆς μέριμνας εἶναι, πὼς τόσο καιρό, χρόνια τώρα σὲ πολλὲς περιφέρειες ἔμειναν κενὲς οἱ θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἀκόμη καὶ ἡ ἕδρα τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ περίφημη αὐτὴ ἕδρα τῆς *«συμπρωτευούσης»* ἔμεινε ἐφτὰ μῆνες χωρὶς ἐπιθεωρητή.

Ἡ θλιβερὴ αὐτὴ κατάσταση δὲν εἶναι ἀνιλητὴ μόνο στὸν εἰδικό, παρὰ καὶ στὸν τελευταῖο ξευγολάτη, ποὺ σέρνοντας βαρειὰ τὸ ἀλέτρι του δὲν ἔχει τὸν καιρὸ ν' ἀσχολεῖται καὶ ἔξω ἀπ' τὶς δουλειές του.

Μὰ ξέρει πὼς τὸ παιδί του θὰ μείνει στρωβό, καὶ πὼς θὰ γίνει αὔριο δοῦλος στὸν κάθε ἐπιτήδειο, ὅπως ὁ ἴδιος, καὶ καίγεται ἀπ' τὸν πόνο σὰν ἀναλογιέται, πὼς δὲν θὰ μπορέσει μ' ὅλο τὸν πόθο, νὰ ἰδεῖ τὸ παιδί του σὲ καλύτερη μοῖρα. ὅπως φιλοδοξεῖ κάθε πατέρας.

Τὸ πιὸ θλιβερὸ παράπονο ποὺ ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ στήθια τοῦ πτωχοῦ ἐργάτη εἶναι αὐτὸ ἴσα ἴσα: ***«Οὔτε ἕνα δάσκαλο γιὰ τὰ παιδιά δὲν μᾶς στέλνει ἡ Κυβέρνησις· καὶ πληρώνουμε τόσους φόρους»***. Χαραχτηριστικὸ ἀκόμα τοῦ κρατικοῦ ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ ἱκετήρια κραυγὴ μερικῶν ξενόλωσσων χωριῶν τῆς ἀνατολικῆς Μακεδονίας, νὰ τοὺς στείλει ἡ Κυβέρνησή μας δασκάλους, γιατὶ θέλουν τὰ ξενόγλωσσα παιδιά τους νὰ μάθουν νὰ μιλοῦν ἑλληνικά. Ὑποδείχνουν αὐτοὶ οἱ φτωχοὶ χωρικοὶ καὶ διαμαρτύρονται, γιὰ ὅ,τι τὸ ἴδιο τὸ κράτος πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἔπρεπε νὰ φροντίσει.

Καὶ ὅμως τὸ ἴδιο τὸ Κράτος ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ψήφισε αὐστηρότατο νόμο γιὰ τὴν ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Νόμο ποὺ προβλέπει αὐστηρὲς ποινές, ὄχι μόνο γιὰ τοὺς γονεῖς ποὺ δὲν στέλνουν τὰ παιδιά τους καθόλου σχολεῖο, παρὰ καὶ γιὰ κείνους ποὺ τὰ παιδιά τους δὲν φοιτοῦνε τακτικά. Πολὺ καλὸς ὁ νόμος κι' ἅγιος, μὰ δὲ φτάνει μόνον αὐτὸς νὰ διορθώσει μιὰ τόσο θλιβερὴ κατάσταση: Ἔπρεπε γιὰ νὰ φέρει καὶ κάποιο θετικὸ ἀποτέλεσμα, μὰ καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ ἰσορροπία, νὰ ὁρίζει καὶ ποινὲς τὸ ἴδιο αὐστηρὲς *καὶ γιὰ τοὺς κάθε τόσο ἁρμοδίους*, καταγίνονται μετὰ προσωπικὰ ρουσφετάκια καὶ δὲν φροντίζουν νὰ ἐφοδιάσουν ὅλα τὰ χωριὰ μὲ σχολεῖα καὶ δασκάλους, γιὰ νὰ ἔχουν ἔπειτα τὸ ἠθικὸ κῦρος νὰ ζητοῦν τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου. Ἴσως νὰ μὴ τοὺς συμφέρει. Ἕνας βουλευτὴς πρὸ χρόνων, φρόντισε καὶ κατήργησε τὸ ἑλληνικὸ σχολεῖο στὸ χωριόμου καὶ μὲ τὴν εἰλικρίνεια ποὺ τὸν χαραχτήριζε ὁμολογοῦσε πὼς φρόντισε γιὰ τὴν κατάργηση, *γιατὶ δὲν τὸν συνέφερνε νὰ μορφωθοῦν οἱ συγχωριανοί του καὶ νὰ τοῦ γίνουν ἔπειτα «κεχαγιάδες»*.

Τὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα γιὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ ἀναδημιουργία καὶ ὅλα τὰ πσχειὰ λόγια, ποὺ ἀκοῦμε κάθε τόσο γιὰ τὴ σπουδαιότητα τῆς παιδείας, χορτάσαμε νὰ τ' ἀκοῦμε. Κι' οὔτε μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τὰ πιστεψουμε. Δὲν βγαίνουνε ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ πίστη στὴν ἀξία τῆς παιδείας. Εἶναι μιὰ ἁπλὴ ἐπίδειξη, μιὰ ρουκέτα τῆς στιγμῆς. Οἱ ὑπουργοὶ συχνὰ ὑψώνουνε τὶς μαθητικές τους ἀναμνήσεις σὲ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα. Ἀπὸ ἐκεῖ ἀντλοῦνε τὸν παιδαγωγικό τους πρόγραμμα. Πιστεύουνε δηλαδὴ μὲ κάποιο νοσηρὸ αὐτοθαυμασμό, πὼς ἂν ἐφαρμοστεῖ ὁ τρόπος τοῦ σχολείου, ὅπου φοίτησε ὁ καθένας τους, θὰ γίνουν ὅλοι μεγάλοι καὶ τρανοὶ καὶ φωτισμένοι, ὅπως αὐτοί. Γι' αὐτὸ κι' ὁ καθένας τους προσπαθεῖ ν' ἀναποδογυρίζει ὅ,τι φτιάνει ὁ προηγούμενός του καὶ καταντήσαμε χρόνια τώρα νὰ προχωροῦμε στὰ κουτουρού πότε μπρὸς πότε πίσω, ἀνάλογα μὲ τ' ἄτομα ἢ τὸ κόμμα ποὺ βρίσκεται στὴν ἀρχή. Οἱ ὑπουργικὲς ἐγκύκλιες ἡ μιὰ πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη μᾶς ἔρχονται γιὰ νὰ μᾶς μεταδώσουν τὸ σύστημα ποὺ προτιμάει ὁ κ. ὑπουργός. Στὸ μεταξὺ κατρακυλάει ἡ παιδεία. Καὶ ὅταν ὁ κόσμος φωνάζει καὶ ζητάει νὰ συμπληρωθοῦνε οἱ κάμποσες χιλιάδες κενὲς θέσεις, στὴ δημοτικὴ καὶ μέση ἐκπαίδευση μπαίνει πάλι μπροστὰ ὁ προϋπολογισμός.

Μά, κύριοι, χωρὶς δασκάλους μὲ ζῆλο καὶ ἐνδιαφέρο γιὰ τὴ δουλειά τους καὶ χωρὶς σχολεῖα δὲν γίνεται τίποτα. Καὶ δὲν φτάνει. Πρέπει ἀκόμα νά στερεώσετε τὴ θέση τοῦ Δασκάλου.

Δὲν ξέρω τί γίνεται στὴν Παλιὰ Ἑλλάδα, μὰ ἐδῶ στὴ Μακεδονία, ἡ θέση τοῦ δασκάλου κατάντησε μαρτύριο πραγματικὸ μὲ τὴ φιλύποπτη ἀτμόσφαιρα ποὺ δημιουργήσανε γύρω του.

Ὡς τόσο περιμένουμε τ' ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης σύσκεψης τοῦ Ὑπουργείου τώρα μάλιστα ποὺ ἀνέλαβε ὁ νέος Ὑπουργός, ποὺ τόσα καλὰ μᾶς ὑπόσχεται. Μὰ πρῶτα ἀπ' ὅλα περιμένουμε τὸ διορισμὸ τόσων πτωχῶν νέων, ποὺ δὲν ζητοῦνε τίποτ' ἄλλο, παρὰ νὰ προσφέρουνε τὰ νειάτα τους στὴν ποιὸ σπουδαία δημιουργικὴ ἐργασία. Καὶ ὅσο εἶναι ἀκόμα καιρὸς καὶ πρὶν νὰ φθαροῦνε, ὄχι μόνο σωματικὰ ἀπὸ τὴν πεῖνα, παρὸ καὶ ψυχικὰ ἀπὸ τὴν ἀπογοήτευση. Γιατὶ ὁ χειρότερος σύμβουλος προπάντων στοὺς νέους εἶναι ἡ ἀπογοήτευση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΣΤΩΡΗΣ

Συνάδελφοι
ὑποστηρίξτε μὲ φανατισμὸ τὴν
«ΣΧΟΛΙΚΗ»

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ κ. Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ

Προβλήματα Β΄	τάξεως Δημοτικοῦ Σχολείου	Δρ.	6.50
Προβλήματα Γ΄	» » »	»	6.50
Προβλήματα Δ΄	» » »	»	6.50
Προβλήματα Γ΄-Δ	» » »	»	9.—
Προβλήματα Ε΄	» (ἐγκεκριμένα)	»	5.40
Προβλήματα ΣΤ΄	» »	»	9.—
Προβλήματα Ε΄-ΣΤ΄	»	»	9.—
Γεωμετρία Ε΄-ΣΤ΄		»	8.50

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ

Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια

SIGMOL

ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ καὶ ΙΩΔΙΟΝ, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

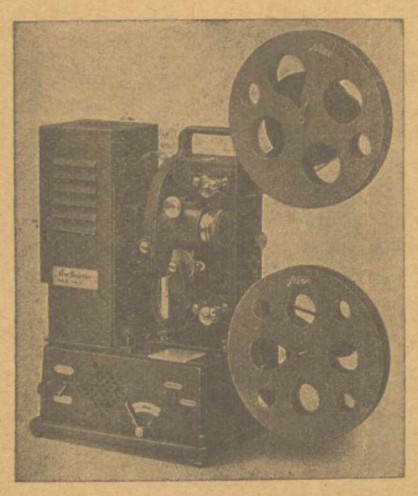

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ & Σ^ΙΑ
ΑΠΕΛΛΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ
"NIZO"
ΟΡΓΑΝΑ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ
ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΠ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΠΕΝΤΕ ΠΕΡΙΣΠΟΥΔΑΣΤΑ ΕΡΓΑ

ΤΟΥ Κ.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Π. ΧΑΛΑ

Ἀπαραίτητα διὰ κάθε διανοούμενον φιλοδοξοῦντα νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ διὰ μέσου τῶν αἰώνων Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

1) *Ἡ ἀλληλογραφία μου μὲ τὸν ποιητὴ Κωστῆ Παλαμᾶ* Δρ.50.

2) *Τὰ σατυρικὰ γυμνάσματα τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ καὶ ἡ Σωκρατικὴ παράδοσις*, ὅπου δίδεται ἡ κλεὶς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δρ. 100.

3) *Τὸ μυστήριον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου*, ὅπου ἀποκαλύπτεται ἡ ἀπόκρυφος διάταξις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου Δρ. 25.

4) *Τὸ βιβλίον τῶν προδόξων* Δρ, 15.

5) *Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ*. Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Φιλοσοφίαν. Δρ. 15

6) *Βοσπορίτικα Τραγούδια* Δημ. Η. Ἠλιάδη Μὲ πρόλογον Ἀντ. Φ. Χαλᾶ. Σελίδες 96. Ἔκδοσις πολυτελείας Δρ. 30.

Πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπολεῖον

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ^ΙΑ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α - ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^ΙΑ

ΕΞΕΔΟΘΗ

Ο ΝΕΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Εἶναι μία πλήρης Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία Ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν.

ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΤΟΥΝΤΑ

"ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ,,

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐτησία Ἐσωτερικοῦ δρ. 100
Ἐξάμηνος » » 50
Ἐτησία Ἐξωτερικοῦ δολ. 3

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις γραφεῖα τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ»

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ: ΦΙΛΟΘΕΗΣ 5Α

ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Κύριε Ὑπουργὲ τῆς Παιδείας ὑπάρχει, θὰ τὸ ξέρετε, καὶ στὴ Μυτιλήνη ἕνα Διδασκαλεῖο. Γιὰ τὸ κτίριό του, ἀληθινὸ μέγαρο τῆς λαϊκῆς Παιδείας, ξοδευτήκανε ὁλόκληρα ἑκατομμύρια. Δὲν ἔφτασιν ὅμως. Ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία σας σᾶς φωνάζει μῆνες τώρα νὰ ἐγκρίνετε συμπληρωματικὴ πίστωση γιὰ νὰ τελειώσει τὸ κτίριο.

Τὸ προσωπικὸ τοῦ Διδασκαλείου κουράστηκε νὰ γράφει καὶ νὰ διαμαρτύρεται πῶς λείπουνε ὅλα τὰ τζάμια, πῶς τὰ θρανία εἶναι στρεβλωτήρια καὶ πῶς δὲν ὑπάρχουνε οὔτε ὄργανα Φυσικῆς καὶ Χημείας οὔτε ἐποπτικὰ μέσα καὶ χάρτες, ἀπαραίτητα γιὰ νὰ μορφωθοῦνε ὑποφερτὰ οἱ τίμιοι ἐργάτες τῆς λαϊκῆς Παιδείας.

Πότε ἐπὶ τέλους, Κύριε Ὑπουργέ, θ' ἀνοίξετε τὰ παράθυρα τοῦ Γραφείου σας νὰ φύγει ὁ μολυσμένος ἀέρας τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς, γιὰ νὰ συνέλθετε;

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΙΣ ΔΩΔΩΝΗΝ

Μετὰ τὴν 15ην Αὐγούστου ἀρχίζουν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Δωδώνη, ἀρχαιολογικαὶ ἔρευναι, κατόπιν προσφάτων σημαντικῶν ἀλλ' ὅμως τυχαίων εὑρημάτων. Ἤδη τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἰωαννίνων ἐψήφισε τὴν διάθεσιν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον 100.000 δραχμῶν.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟΝ

ΤΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΕΝΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΖΗΤΗΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΑΥΤΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΕΚΤΑΚΤΩΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ποία εἶναι ἡ ἐκπαιδευτικὴ κίνησις εἰς τὰς ξένας χώρας; Ποῖα εἶναι τὰ ἰδεολογικὰ ρεύματα ποὺ πνέουν εἰς τὸν ἔξω κόσμον; Καὶ ἀκόμη ποῖα συνέδρια λαμβάνουν χώραν εἰς τὰ διάφορα κράτη καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων; Ἡ «Σχολικὴ Ἐφημερὶς» ἡ ὁποία ἔθεσεν ὡς σκοπὸν τῆς ἐκδόσεώς της τὴν πλήρη διαφώτισιν τοῦ ἀναγνωστικοῦ της κοινοῦ ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἐκπαιδευτικῆς φύσεως, δὲν ἠτο δυνατὸν νὰ μὴν ἐνδιαφερθῇ καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγκαινιάζει ἀπὸ σήμερον παρομοίας ἐπισκοπήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ βλέπουν, κατὰ διαστήματα, τὸ φῶς, ὥστε ἡ κατατόπισις τῶν ἀναγνωστῶν μας νὰ εἶναι καὶ ἔγκαιρος καὶ πλήρης. Ἡ πρώτη τοιαύτη ἐπισκόπησίς μας κατὰ χώρας, ἔχει ὡς ἑξῆς:

1. ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ

α'.) Διεθνῆ Παιδαγωγικὰ συνέδρια

Τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα 11-18 Αὐγούστου συνέρχονται εἰς τὴν Ὀξφόρδην τρία διεθνῆ παιδαγωγικὰ συνέδρια: Τὸ 6ον διεθνὲς συνέδριον τῆς Παιδαγωγικῆς, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσε ἡ Παγκόσμιος Παιδαγωγικὴ Ὁμοσπονδία, τὸ ἐτήσιον συνέδριον τῆς διεθνοῦς Ὁμοσπονδίας τῶν διδασκαλικῶν Συλλόγων καὶ 17ον διεθνὲς συνέδριον τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Συλλόγων τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

β) Αὔξησις τῶν μισθῶν

Εἰς τὰ 1931 μὲ τὴν πτῶσιν τῆς ἀγγλικῆς λίρας 742 σχολικαὶ ἀρχαὶ εἶχον ὑποβιβάσει διὰ λόγους οἰκονομίας τοὺς μισθοὺς τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων των. Ἐξ αὐτῶν αἱ 626 ἦραν τὸν ὑποβιβασμὸν καὶ ἐπανέφεραν τοὺς μέχρι τοῦ 1931 μισθούς, 43 ἐβελτίωσαν τὸν μισθὸν καὶ 34 διατηροῦν ἀκόμη τοὺς περιωρισμένους μισθούς.

2. ΒΕΛΓΙΟΝ

α') Τὸ διεθνὲς συνέδριον τῆς ἀγωγῆς

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1935, ὁ Σύνδεσμος τῶν Βέλγων διδασκάλων ὠργάνωσε εἰς τὰς Βρυξέλλας διεθνὲς συνέδριον τῆς ἀγωγῆς μὲ τὰ ἀκόλουθα ἕνδεκα θέματα: Τὸ πρόβλημα τῆς ἀγωγῆς, ἡ σωματικὴ ἀγωγή, ἡ ἠθικὴ ἀγωγή, ἡ καλαισθητικὴ ἀγωγή, ἡ ψυχολογικὴ μελέτη τοῦ παιδιοῦ, αἱ νέαι μέθοδοι τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῆς Διδακτικῆς, ἡ ἀγωγὴ τῶν καθυστερημένων παιδιῶν ὁ καταρτισμὸς τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ὁ σχολικὸς κινηματογράφος, τὸ ραδιόφωνον εἰς τὰ σχολεῖα, τὰ σχολικὰ κτίρια καὶ ὁ πλουτισμός των.

β) Τὸ σχολεῖον διὰ τοὺς γονεῖς

Ὁ τρίτος κύκλος τῶν μαθημάτων—ὁμιλῶν διὰ τοὺς γονεῖς ἔχει ἀφιερωθῇ εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας ἀπὸ φυσιολογικῆς ψυχολογικῆς, κοινωνικῆς, ἠθικῆς **σεξουαλικῆς** καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως.

3. ΓΑΛΛΙΑ

α) Ἡ μόρφωσις τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων

Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων ὑπέβαλε εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τὴν ἀκόλουθον εὐχήν:

«Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων ἐκτιμῶσα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν ἀνάγκην τῆς βαθείας μορφώσεως καὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἐκφράζει τὴν εὐχὴν καὶ παρακαλεῖ τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον τοῦ Ὑπουργείου νὰ μελετήσῃ ὑφ' ὅλας τὰς ἀπόψεις τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως τῶν καθηγητῶν παιδαγωγικοῦ καταρτισμάτος».

4. ΕΛΒΕΤΙΑ

α) Ὁ Ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν μαθητῶν

Τὸ ζωτικώτατον πρόβλημα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν μαθητῶν ἀπασχολεῖ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐντατικῶς τὰς ἁρμοδίους ἀρχὰς τῆς Ἑλβετίας.

Ὁ Ἑλβετικὸς Σύνδεσμος διὰ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν καὶ τὴν προστασίαν τῶν μαθητευομένων, εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ διαφορα ἐπαγγέλματα, ἔχων ὅλην τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν ὑλικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Πολιτείας, ὀργανώνει σειρὰν μαθημάτων διὰ νὰ μορφώσῃ καὶ νὰ καταρτίσῃ ἐπιστημονικῶς τοὺς συμβούλους τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ. Μέρος εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα λαμβάνουν κυρίως **οἱ διδάσκαλοι** τῆς Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τοῦ καντονιοῦ Neuchâtel συνιστᾷ θερμῶς δι' ἐγκυκλίου του εἰς τοὺς καθηγητὰς νὰ συμμετάσχουν εἰς τὰ μαθήματα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ καταρτισμοῦ.

Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὀργανώνει καὶ διὰ τὸ παρὸν σχολικὸν ἔτος εὐρυτάτην ἔρευναν διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ μελετήσῃ ἐπιστημονικῶς τὴν διάθεσιν καὶ τὴν κλίσιν, τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται μέσα των οἱ μέλλοντες ν' ἀποφοιτήσουν μετὰ ἓν ἔτος ἀπὸ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα μαθηταὶ οἱ συμπληρώσαντες τὴν ἡλικίαν τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως.

5. ΠΟΛΩΝΙΑ

α) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1933—34 ἐφοίτησαν εἰς τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα 5,199.994 μαθηταί. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1934—1935 ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτώντων μαθητῶν ηὐξήθη εἰς 5 324.002. Κατὰ τὸ νέον σχολικὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς ἀνῆλθε εἰς 5.413.145. Ὁ ἀριθμὸς δηλαδὴ τῶν φοιτώντων μαθητῶν εἰς τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα ὑπερβαίνει τὸ 1)6 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Πολωνίας.

β) Τὸ συνέδριον τῶν σχολικῶν Ἐπιτροπῶν

Σχολικοὶ Ἐπίτροποι καλοῦνται εἰς τὴν Πολωνίαν οἱ Διευθυνταὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως εἰς ἑκάστην ἐκπαιδευτικὴν περιφέρειαν. Ἡ Πολωνία εἶναι διηρημένη ἀπὸ ἀπόψεως ἐκπαιδευτικῆς εἰς δέκα «ἐπιτροπικὰς» περιφερείας.

Εἰς τὸ τελευταῖον συνέδριόν των οἱ Σχολικοὶ Ἐπίτροποι ἠσχολήθησαν μὲ τὰ ἀκόλουθα θέματα: Τὰ σχολικὰ κτίρια καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις νέων, πρέπει ν' αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν δημοδιδασκάλων, τὸ πρόβλημα τῶν σχολικῶν ἐφορειῶν, τὰ σχολεῖα τῶν μειονοτήτων, σχέσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀρχῶν πρὸς τὰς διοικητικὰς ἀρχάς, τὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, τὰ κληροδοτήματα αἱ σχολικαὶ ὑποτροφίαι, τὰ προβλήματα τῆς συνεκπαιδεύσεως, ἡ κίνησις τῶν νέων, ἡ μετασχολικὴ ἐκπαίδευσις, ἡ ἐπιθεώρησις τῶν σχολείων κ. τ. λ.

γ) Οἱ «Πρωτοπόροι»

Ἡ σπουδαιοτέρα ὀργάνωσις τῶν νέων εἰς τὴν Πολωνίαν εἶναι οἱ Πρωτοπόροι (Straz przednia).

Σκοπὸς τῆς ὀργανώσεως εἶναι ἡ μόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος, ἡ αὐτοαγωγή, ἡ ἀλληλοβοήθεια διὰ νὰ δημιουργηθῇ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνωτέρα πνευματικὴ ζωὴ διὰ τὴν γεότητα. Ὅλα τὰ μέλη τῆς ὀργανώσεως πρέπει νὰ γνωρίσουν τελείως τὸν τοπον τους — τὴν ἱστορίαν, τὸν πολιτισμόν, τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ την πολιτικὴν τῆς Πολωνίας –καθὼς καὶ τοὺς γειτονικούς των λαούς, καὶ νὰ ἐπιζητησουν τὴν συνεργασίαν μὲ τοὺς νέους τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ὁ σπουδαιότερος ἐμψυχωτὴς τῶν νέων εἰς τὴν κίνησίν των ταύτην εἶναι ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

δ) Τὸ Ἰνστιτοῦτον τῆς Κοινωνικῆς Ἐργασίας καὶ τῆς μετασχολικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Εις τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πολωνίας λειτουργεῖ καὶ ἀποφέρει καλοὺς καρποὺς το σπουδαῖον τοῦτο παιδαγωγικον ἵδρυμα διὰ την μελέτην τῶν τεχνικῶν ὅρων καὶ τῶν κοινωνικῶν παραγόντων τῆς ἐργασίας, καὶ διὰ την ἔρευναν τῶν προβλημάτων τῆς μετασχολικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἡ φοιτησις εἶναι διετής. Γίνονται δεκτοὶ ὅσοι ἔχουν κάποιαν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν μόρφωσιν εις τὰ προβλήματα ταῦτα καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ εἰδικευθοῦν. Τὰ μαθήματα διαιροῦνται εἰς ὑποχρεωτικὰ καὶ προαιρετικά. Ὑποχρεωτικὰ εἶναι: ἡ τεχνικὴ τῆς διανοητικῆς ἐργασίας, ἡ λογικοποιημένη ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας, ἱστορία τῆς μετασχολικης ἐκπαιδεύσεως, κοινωνικὴ καὶ πολιτική.

Τὰ προαιρετικὰ μαθήματα εἶναι διαφόρων τριῶν κύκλων. Ὁ πρῶτος κύκλος ἔχει ὡς κύριον θέμα τὴν μετασχολικὴν ἀγωγὴν καὶ διδακτικὴν—ὀργάνωσιςτης μετασχολικῆς διδασκαλίας,μεθοδολογια τῆς μετασχολικῆς διδακτικῆς, σχολικὴ ὑγιεινή, τυποι τῆς ἐφηβικῆς ηλικίας καὶ ἡ ἀνάλογος ἀγωγή, ἐργατικη νομοθεσία, προστασία τοῦ ἐργάτου κλπ. Ὁ δεύτερος κύκλος ἔχει ὡς κεντρικὸν θέμα τὴν ὀργάνωσιν τῶν βιβλιοθηκῶν, καὶ τοῦ τρίτου κύκλου κεντρου εἶναι η πρυστασ.α τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς μητέρας—ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, ψυχολογια της μητρότητος, κοινωνικὴ προστασία, πρόνοια κ.λ.π.

6. ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

α) Ἐκθεσις παιγνιδιῶν

Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν νηπιαγωγείων ὠργάνωσε προ ὀλίγου καιροῦ εἰς την Πράγαν πλουσιωτατην ἔκθεσιν παιγνιδιῶν διὰ καθαρῶς παιδαγωγικοὺς σκοπούς. Εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ὀργάνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης συνετέλεσεν ἡ ἠθικὴ **καὶ ὑλικὴ ἐνίσχυσις τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς** τῆς πρωτευουσης καὶ ὁ ἐνθουσιασμος τοῦ κοινοῦ. Ἡ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκθέσεως ἀποτελουμένη ἀπὸ διδασκάλους ἐχρησιμοποίησε πάντα τὰ πορίσματα τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης ἐν σχέσει μὲ τὰ ἀτομικὰ καὶ ὁμαδικὰ παιγνίδια τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀπὸ τὴν βρεφικὴν—ἕως τὴν ἡλικίαν τῶν 14 ἐτῶν.

Μέσα εἰς τὰς αἰθούσας τῆς ἐκθέσεως κάθε παιδὶ 3—14 ἐτῶν ἦτο ἐλεύθερον νὰ παίζει μὲ τὰ παιγνίδια τοῦ γούστου του. Καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ γονεῖς εἶχον ὅλην τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηροῦν ποῖα παιγνίδια ἐπροτιμοῦσαν τὰ παιδιά, τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔδειχναν, τὴν διαρκειαν παιδικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὰ διάφορα παιγνίδια, καὶ νὰ συναγάγουν τὰ πορίσματά των. Ἀπὸ τὸ τόσον χαριτωμένον τοῦτο πείραμα ἐπιστοποιήθη—καὶ ἐπείσθησαν ὅλοι—τὸ πόρισμα τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ, ὅτι δὲν ἀρέσουν, ὅσον νομίζει ὁ πολὺς κόσμος, οὔτε προσελκύουν τὰ παιδιὰ τὰ τέλεια παιγνίδια, ὅσον κι' ἂν εἶναι καλοφτιαγμένα καὶ ἑλκυστικά. Ἀπεναντίας τὰ παιδιὰ προτιμοῦν τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀπὸ εὔπλαστον ὑλικὸν παιγνίδια, διότι τὰ παιγνίδια αὐτὰ κάνει, ὅ,τι θέλει τὸ παιδί, τὰ μεταπλάττει μὲ τὴν φαντασίαν καὶ δημιουργεῖ κάτι δικό του.

β) Ἡ πρώτη ἀνάγνωση

Ἀπὸ τοῦ 1928 ἐξακολουθοῦν τὰ πειράματα ἐπὶ τῆς λεγομένης «ὁλικῆς» μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῆς πρώτης ἀναγνώσεως. Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολείων τῆς Βοημίας εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσίν του ἀναφέρει ὅτι εἰσήχθη ἡ «ὁλικὴ» μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς πρώτης ἀναγνώσεως (τὰ παιδιὰ διδάσκονται τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν ἀπ' εὐθείας μὲ ὁλοκλήρους λέξεις καὶ φράσεις, προτοῦ νὰ μάθουν τὰ γράμματα) εἰς 328 σχολεῖα τῆς περιφερείας του. Τὰ προτερήματα τῆς νέας μεθόδου ἀναγνωρίζονται ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν περισσότερον. Διότι ἡ «ὁλικὴ» μέθοδος διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ἀνάγνωσιν πλουτίζει ἀφαντάστως τὸ λεξιλόγιόν των καὶ ***δίδει ἄριστα ἀποτελέσματα ἐν σχέσει μὲ τὴν ὀρθογραφίαν.***

γ) Μετασχολικὴ ἀγωγὴ

Ἡ μετασχολικὴ ἀγωγὴ διὰ τοὺς μὴ φοιτῶντας πλέον εἰς τὸ σχολεῖον μαθητευομένους ἐφήβους εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ τὰ ἐργοστάσια ἀνεδιωργανώθη ἐπὶ νέων βάσεων. Ἔχουν μέχρι σήμερον ἱδρυθῇ 800 σχολεῖα γενικῆς μορφώσεως καὶ 1000 σχολεῖα εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως διὰ τὰ ἐργαζόμενα παιδιά. Τὰ εἰδικὰ ταῦτα σχολεῖα συμπληρώνουν τὴν γενικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ μετάλλου, εἰς τὴν οἰκοδομικὴν, τὴν ξυλουργικὴν, τὴν ὑφαντουργίαν, τὴν βιομηχανίαν τῶν τροφίμων καὶ εἰς πλεῖστα ἄλλα βιοτεχνικὰ ἐπαγγέλματα.

Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἡ φοίτησις διαρκεῖ ἀπὸ 4 ἕως 6 πλήρη ἐξάμηνα.

δ) Σχολικὴ ὑγιεινὴ

Εἰς τινα πειραματικὰ δημοτικὰ σχολεῖα τὰ παιδιὰ ἑκάστην πρωΐαν πρὶν ν' ἀρχίσῃ τὸ μάθημα κάμνουν 7 ἕως 10 λεπτὰ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου ***ἀναπνευστικὰς ἀσκήσεις.*** Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι εὐχάριστα. Μετὰ 6 μόνον μῆνας οἱ σχολικοὶ ἰατροὶ διεπίστωσαν πόσον μεγάλην εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εἶχον αἱ ἀναπνευστικαὶ αὗται ἀσκήσεις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θώρακος τῶν παιδιῶν.

ε) Παιδικὸν θέατρον

Ἡ Παιδαγωγικὴ Ἑταιρεία «ὁ Κομένιος» ἱδρυσε εἰς τὴν Πράγαν ***παιδικὸν θέατρον, τὸ ὁποῖον δίδει καθ' ἑβδομάδα παιδιά.*** Ὁ σκοπὸς τοῦ παιδαγωγικοῦ θεάτρου προκατόχου του, τοῦ καθηγητοῦ κ. Κανελλοπούλου καὶ δὲν παραιτήθηκε, γιὰ νὰ καταυτηριάσει μὲ τὸ θάρρος, ποὺ τὸν διέκρινε ἄλλοτε, τὶς ἀπάνθρωπες καὶ αἱματηρὲς ἀδικίες;

Μὰ οὔτε τὸ ἕνα ἔκανε ὁ κ. Κούσουλας οὔτε τὸ ἄλλο. Μήπως ἄραγε ἀνέβηκε στὴ Γενικὴ Γραμματεία ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια συνταξιοῦχος, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ καλλιτερέψει τὴ γέρικη σύνταξή του;

Καὶ ὄχι μόνο δὲν τόλμησε νὰ παραιτηθεῖ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου κ. Κούσουλας, παρά, χωρὶς κὰν νὰ κοκκινίζει ἀπὸ ντροπή, συμβουλεύει καλοκάγαθα τοὺς «ἐκκαθαρισθέντας» νὰ ***τοῦ προσαγάγουν σημειώματα πολιτικῶν παραγόντων*** περὶ τοῦ ὅτι ἠδικήθησαν κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν».

Τόσο παχειὰ λοιπὸν εἶναι ἡ σύνταξη ποὺ θὰ πάρει;

ΚΑΘΕΙΣ ΤΑ ΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ...

Ο κ. ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Κούσουλας ἀναγκάστηκε νὰ δηλώσει μέσα στὸ Γραφεῖο του πὼς ***«κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν ἐγένοντο πολλαὶ ἀδικίαι».***

Εἴχαμε πιστέψει, πὼς ὁ κ. Κούσουλας δέχτηκε τὴ Γενικὴ Γραμματεία 20 ἡμέρες πρὶν νὰ λήξει ἡ προθεσμία γιὰ τὴν ἐκκαθάριση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κλάδου, μὲ τὴ τριπλῆ εὐγενικὴ φιλοδοξία: Πρῶτα νὰ συγκρατήσει μὲ τὸν ἠθικό του χαρακτῆρα τὸ Ὑπουργεῖο ἀπὸ τὸν κατήφορο, ὅπου κατρακυλοῦσε, ἔπειτα νὰ σταματήσει τὰ ἀνομήματα τοῦ ξεθεμελιωτοῦ τῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ, καὶ τέλος νὰ προλάβει, σὰν Πρόεδρος, ὅλες τὶς ἀμέτρητες ἀδικίες τῆς ἐκκαθαριστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ περισώσει ὅλα νὰ ἀθῶα θύματα.

Ὁμολογοῦμε πὼς γελαστήκαμε. Ἀφοῦ ὁ κ. Κούσουλας ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος πὼς ἔπεσε θῦμα τῆς σατανικῆς ὑποβολῆς τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ἐκκαθαρισικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἑπομένως ἀφοῦ ἔγινε ἄθελά του συνεργὸς σὲ ἀμέτρητες ἀδικίες, γιατὶ τότε δὲν ματαίωσε τὴν ἐκκαθάριση ἔστω καὶ τὴν τελευταία στιγμή, μιὰ καὶ εἶδε τὴν πλάνη του; Ἢ ἀφοῦ δὲν εἶχε τὴ δύναμη, γιατὶ δὲν μιμήθηκε τὸ φωτεινὸ παράδειγμα ἑνὸς προκατόχου του, τοῦ καθηγητοῦ κ. Κανελλοπούλου καὶ δὲν παραιτήθηκε, γιὰ νὰ καταυτηριάσει μὲ τὸ θάρρος, ποὺ τὸν διέκρινε ἄλλοτε, τὶς ἀπάνθρωπες καὶ αἱματηρὲς ἀδικίες;

Μὰ οὔτε τὸ ἕνα ἔκανε ὁ κ. Κούσουλας οὔτε τὸ ἄλλο. Μήπως ἄραγε ἀνέβηκε στὴ Γενικὴ Γραμματεία ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια συνταξιοῦχος, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ καλλιτερέψει τὴ γέρικη σύνταξή του;

Καὶ ὄχι μόνο δὲν τόλμησε νὰ παραιτηθεῖ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου κ. Κούσουλας, παρά, χωρὶς κὰν νὰ κοκκινίζει ἀπὸ ντροπή, συμβουλεύει καλοκάγαθα τοὺς «ἐκκαθαρισθέντας» νὰ ***τοῦ προσαγάγουν σημειώματα πολιτικῶν παραγόντων*** περὶ τοῦ ὅτι ἠδικήθησαν κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν».

Τόσο παχειὰ λοιπὸν εἶναι ἡ σύνταξη ποὺ θὰ πάρει;

τὴν ἀπορρίπτουν κατὰ 100 ο)ο. Τὸ ὕψος τῶν ἐφέσεων στὰ ἀγόρια ὁμως ἡ ὀπισθοδρόμηση. Ἐδῶ ἡ ἐπιθυμία εἶχε ἀνοδικὴ τροπή, στὰ κορίτσια ὁμως ἡ ὀπισθοδρόμηση εἶναι φανερή.

Σύνοψη: Ἀναφέρομεν τέλος μερικὰ γνωρίσματα ψυχολογικῆς φύσεως, ποὺ εἶναι πολὺ σημαντικὰ γιὰ τὴν Παιδαγωγικὴ τῆς Ἐφηβικῆς ἡλικίας. Τὰ γνωρίσματα αὐτὰ βγαίνουν λιγότερο ἀπὸ τοὺς παρακάτω ἀριθμοὺς καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς διατύπωσης τῆς ἐπιθυμίας, ὅπως ὅταν π. χ οἱ νεαροὶ ζητοῦν «βιβλία γιὰ τὶς ἀληθινὲς συνθῆκες τῆς ζωῆς στὶς ξένες χῶρες», «ἀνέκδοτες περιπέτειες», «πολὺ τραγικὰ δράματα», «ἐνδιαφέροντα τεχνικὰ διηγήματα», «μυθιστορήματα ποὺ σὲ κάνουν νὰ κλαῖς», «βιβλία γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ κόσμου», «βιβλία γιὰ τὴν γνωριμία τῶν ἀνθρώπων» κλπ. ἄπειρα:

1. Οἱ ἀναγνωστικὲς ἐπιθυμίες τῶν ἐφήβων, καὶ προπάντων μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ 17 ἔτους, εἶναι ἀκαθόριστες, σκοτεινὲς, πολυσήμαντες. Αὐτὸ ἰσχύει προπάντων γιὰ τὰ κορίτσια.

2. Λυρικά, δραματικά, ἀνώτερη ποίηση καὶ τὰ τέτοια ἐνδιαφέρουν τὸν ἔφηβο ποὺ ἐργάζεται στὴν πρακτικὴ ζωὴ λιγότερο, παρὰ τὸν ἔφηβο τῶν ἀνωτέρων σχολείων. Αὐτὸ ἐξηγεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τῆς ἐπίδρασης τοῦ σχολείου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

3. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν ἐπιθυμιῶν γιὰ μὲν τ' ἀγόρια εἶναι στὸ 17 ἔτος, γιὰ δὲ τὰ κορίτσια στὸ 18.

4. Τὸ 18 ἔτος, τὸ ἔτος τῆς συμπλήρωσης τῆς ἥβης, παρουσιάζει τὸ φαινόμενο ὅτι οἱ ἀναγνωστικὲς ἐπιθυμίες τῶν ἐφήβων πλησιάζουν τὶς ἐπιθυμίες τῶν ἡλικιωμένων.

5. Τὰ ἀναγνώσματα, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴ γενετήσια ὁρμή, παρουσιάζονται περισσότερο στὰ κορίτσια (δράματα, ἐρωτικά, λυρικά, ἰατρικά, οἰκιακά), παρὰ στ' ἀγόρια (Βιομηχανικά, ἀθλητικά, πολιτικά, ἐφημερίδες).

6. Τὰ διηγήματα καὶ οἱ περιγραφὲς ταξιδιῶν κατὰ τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας ἀποτελοῦν περισσότερο ἀπὸ τὸ μισὸ μέρος τῶν ἐπιθυμιῶν.

Μ. Π.

Χαρακτηρισμὸς τῶν ἡλικιῶν: Πολὺ σημαντικὲς εἶναι καὶ οἱ διαφορὲς τῶν ἐπιθυμιῶν ἀνάμεσα στὶς διάφορες ἡλικίες. Τονίζομε ἐδῶ τὰ κυριώτερα γνωρίσματα τῶν διαφόρων ἡλικιῶν ὅπως βγαίνουν ἀπὸ τὶς παραπάνω στατιστικές. Οἱ ἀσύνδετες στὴν ἀρχὴ μεταξύ τους ἐπιθυμίες τῶν δεκαπενταετῶν τακτοποιοῦνται ὅσο προχωρεῖ ἡ ἡλικία, καὶ μάλιστα γρηγορώτερα στοὺς μαθητὰς τῶν μέσων σχολείων, παρὰ στὶς μαθήτριες. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴ διανοητικὴ ἐπιβάρυνση ποὺ ἔχουν τὰ κορίτσια τῆς ἡλικίας αὐτῆς, ποὺ κοντὰ στὰ μαθήματά τους, ἔχουν νὰ μάθουν καὶ Μουσική, ξένες γλῶσσες, χορὸ κλπ., ποὺ ὅλα αὐτὰ ὑποβιβάζουν τὸ βαθμὸ τῆς ἐπιθυμίας τῶν κοριτσιῶν γι

ΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΜΑΣ

ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΟΡΙΖΩΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΕΔΩ Ο ΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Συμφώνως πρὸς τὸ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐξουσιοδοτήσεως νομοθετικὸν διάταγμα, περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου περὶ διορισμοῦ ἐπιθεωρητῶν εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐπιθεωρηταὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων διορίζονται μόνον μετεκπαιδευθέντες ἐπὶ διετίαν εἰς τὸ ἡμέτερον ἢ ξένον Πανεπιστήμιον ἢ οἱ ἔχοντες πτυχίον τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου ἢ ξένου Πανεπιστημίου, πτυχιοῦχοι ἄρρενες δημοδιδάσκαλοι καὶ ἔχοντες ἄμεμπτον ἠθικὴν καὶ εὐδόκιμον δεκαετῆ τοὐλάχιστον πραγματικὴν δημοσίαν εἰς δημοτικὸν σχολεῖον ὑπηρεσίαν, κατόπιν ἐπιτυχοῦς δοκιμασίας, ἐνεργουμένης ἀνὰ διετίαν ὑπὸ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἔχουν ὑπερβῆ τὸ 45ον ἔτος τῆς ἡλικίας των κατὰ τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς δοκιμασίας ταύτης συντάσσεται πρακτικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται πάντες οἱ ἐπιτυχόντες. Ἐκ τούτων διορίζονται διὰ διατάγματος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κατ' ἐκλογὴν ἐπιθεωρηταὶ δημοτικῶν σχολείων εἰς κενὰς ἢ κενουμένας θέσεις. Ἐξαιρετικῶς κατὰ τὸν ἐφετεινὸν διαγωνισμὸν κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἐφαρμοσθῇ διὰ πρώτην φορὰν τὸ παρὸν διάταγμα, δύνανται νὰ μετάσχωσι τῆς δοκιμασίας καὶ δημοδιδάσκαλοι ἔχοντες ἀκατα- τοὐλάχιστον πραγματικὴν δημ- δημοτικὸν σχολεῖον ὑπηρε- ν τῶν 50 ἐτῶν, ἀνωτέ- σωγὴν τοῦ διατάγ- μενος πίναξ τῶν ντων θὰ ἰσχύσῃ ἐπὶ ἓν μό- ἔτος ἀπὸ τῆς κυρώσεώς του ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ.

Οἱ προϋπηρετήσαντες εἰς θέσιν μονίμου ἐπιθεωρητοῦ ἀναδιορίζονται μετὰ πρότασιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ἐφ' ὅσον ἔχουν εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν καὶ ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 60 ἐτῶν.

ΙΔΡΥΟΝΤΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Χατζῖσκος κατέθεσεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐξουσιοδοτήσεως διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου προτείνεται ἡ ἵδρυσις γραφείου ΜορφωτικοῦΚινηματογράφου πορὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Τοῦ διατάγματος προηγεῖται εἰσηγητικὴ ἔκθεσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξηγεῖται διεξοδικῶς ἡ μεγάλη σημασία τοῦ κινηματογράφου ὡς μοφωτικοῦ μέσου εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ μέσην ἐκπαίδευσιν. Τονίζει δὲ ὅτι διὰ τοῦ νομοσχεδίου θὰ συντελεσθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ προφύλαξις τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀπο την βλαβερὰν ἐπίδρασιν τῶν ἀκαταλλήλων ταινιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ δίδεται ἀντάλλαγμα εἰς τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς παρακολουθήσεως ἔργων εἰς τοὺς μεγάλους κινηματογράφους.

Διὰ τοῦ διατάγματος συνιστᾶται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας Γραφεῖον Σχολικοῦ Μορφωτικοῦ Κινηματογράφου, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ μορφωτικοῦ κινηματογράφου καὶ ἡ διὰ παντὸς μέσου διάδοσις αὐτοῦ μεταξὺ τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίᾳ δὲ ἡ μέριμνα διὰ τὴν κατασκευήν, τὴν προμήθειαν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ μηχανημάτων καὶ διὰ τὴν λειτουργίαν ἐν γένει τῶν κινηματογραφικῶν προβολῶν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους.

Ὡς πόροι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ θὰ διατεθοῦν οἱ ἑξῆς : 100.000 δραχμαὶ ἐτησίως ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας δι' ἀγορὰν ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας, ὑποχρεωτικὴ εἰσφορὰ τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐκ τεσσάρων δραχμῶν ἐτησίως, προαιρετικὴ εἰσφορὰ τῶν μαθητῶν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, αἱ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δωρεαὶ καὶ κληροδοτήματα καὶ τὸ προϊὸν τῆς πωλήσεως ἢ ἐκμισθώσεως εἰς σχολικὰς ἐφορείας κινηματογραφικῶν μηχανημάτων ἢ ταινιῶν.

ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΕΘΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ!

ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ ΘΑ ΔΙΟΡΙΖΗ ΕΦΕΞΗΣ Η ΕΙΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΕΝ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Διὰ νομοθετικοῦ διατάγματος ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξουσιοδοτήσεως, ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν ὡς ἑξῆς αἱ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσαι διατάξεις περὶ διορισμοῦ καὶ μεταθέσεων τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν.

Ἄρθρον 1.—Οὐδεὶς διορίζεται λειτουργὸς τῆς δημοτικῆς ἢ μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν γένει εἰς ὑπηρεσίαν, ὑπαγομένην ὑπὸ τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας, ἂν μὴ προσαγάγῃ, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προβλεπομένων ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων δικαιολογητικῶν, καὶ 1) πιστοποιητικὸν τῆς Εἰδικῆς Ἀσφαλείας, βεβαιοῦν ὅτι δὲν ἐμφορεῖται ὑπὸ κομμουνιστικῶν ἀρχῶν καὶ 2) πιστοποιητικὸν ἐπιθεωρητοῦ σχολιάτρου, ἢ νομιάτρου, βεβαιοῦν ὅτι δὲν πάσχει ἐκ μεταδοτικῆς νόσου καὶ ὅτι ἔχει σωματικὴν ἀρτιότητα καὶ ὑγείαν συμβιβαζομένην μὲ τὸ ἔργον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ.

Ἐπίσης οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς δι' εἰσιτήριον ἐξέτασιν εἰς τὰς Παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας, ἂν μὴ προσαγάγῃ ὅμοια πιστοποιητικά.

ΔΙΑΓΡΑΦΗ ΑΡΘΡΟΥ

Τὸ 2ον ἄρθ. τὸ ὁποῖον ὥριζεν ὅτι προκειμένου περὶ μεταθέσεων συντάσσονται ὑπὸ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου δύο πίνακες διορισμῶν, εἰς τὸν ἕνα τῶν ὁποίων καταγράφονται οἱ Πτυχιοῦχοι τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸν ἕτερον οἱ Πτυχιοῦχοι τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κλπ. δὲν ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξουσιοδοτήσεως.

Ἄρθρον 3.—Αἱ μεταθέσεις, αἱ ἀποσπάσεις καὶ αἱ προαγωγαὶ τοῦ ἐποπτικοῦ καὶ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολείων τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐνεργοῦνται μὲν μέχρι τῆς 10ης Σεπτεμβρίου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ ταύτης ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων Ἐκπ. Συμβουλίων κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 4653 «περὶ διοικήσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως», ὅπως ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νόμων, ὡς καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς περὶ αὐτῶν κειμένας διατάξεις, μὴ ἐφαρμοζομένου ἐπ' αὐτῶν τοῦ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθρου 10 τῆς ὑπὸ στοιχ. Γ' Συνταχτικῆς πράξεως, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῆς παρ. 1 τοῦ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθρου 3 τῆς ὑπὸ στοιχ. Κ' Συντακτικῆς πράξεως, ὡς καὶ τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρου 10 τῆς αὐτῆς ὑπὸ στοιχ. Γ' Συντακτικῆς πράξεως.

Ἄρθρον 4.—Τῶν κατὰ τμήματα συνεδριάσεων τοῦ ἐκπαιδ. Συμβουλίου, ἐν αἷς συζητοῦνται θέματα σχετικὰ πρὸς τὸν διορισμόν, τὴν προαγωγήν, τὴν ἀπόσπασιν, τὴν μετάθεσιν καὶ τὴν πειθαρχικὴν τιμωρίαν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, μετέχουσιν ὡς τακτικὰ μέλη αὐτοῦ καὶ οἱ οἰκεῖοι προϊστάμενοι τῶν τμημάτων τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς.

Ὁμοίως ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξουσιοδοτήσεως διεγράφη καὶ τὸ ἄρθρον 5ον, ὅπερ ὡμίλει περὶ μεταθέσεων τῶν λειτουργῶν μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως μέχρι τέλους Αὐγούστου.

ΟΙ ΑΠΟΛΥΘΕΝΤΕΣ

Ἄρθρον 6.—Οἱ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 5 τῆς ὑπὸ στοιχ. Γ' Συνταχτικῆς πράξεως ἀπολυθέντες τῆς ὑπηρεσίας κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῆς εἰκείας ἐπιτροπῆς ἐκπαιδ. λειτουργοὶ ἀναδιορίζονται δι' Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως εἰς τὰς θέσεις, ἐξ ὧν ἀπελύθησαν κατὰ προτίμησιν καὶ ἄνευ τῆς τηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὸν διορισμὸν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προϋποθέσεων, ὡς σειρᾶς [illegible] ὑπὲρ τῆς ἐπα- [illegible] ἐφ' ὅσον ἤθελε γνωμοδοτήσει [illegible] ὑπὸ τοῦ [illegible] χαφορᾶς αὐτῶν ἐπὶ [illegible] δείας συγκροτουμένη καὶ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου καὶ δύο ἐκπαιδ. συμβούλων, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ ὁριζομένων.

Ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ὁ Ὑπουργὸς ὑποχρεοῦται νὰ συγκροτήσῃ τὴν ἄνω ἐπιτροπήν, αὕτη δ' ὀφείλει ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν τὸ βραδύτερον ἀπὸ τῆς συγκροτήσεώς της νὰ ὑποβάλῃ τὰς προτάσεις της, αἵτινες δύνανται νὰ στηρίζωνται εἴτε εἰς αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, εἴτε καὶ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀντίληψιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Αὐγούστου 1935
Ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας Πληρεξούσιος Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἐδ. 1 ἄρθρ. 10 τῆς ὑπὸ στοιχ. Γ' συντακτικῆς πράξεως τῆς 1ης Ἀπριλίου 1935 ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῆς παρ. 1 τοῦ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθρ. 3 τῆς ὑπὸ στοιχ. Κ' Συντακτικῆς Πράξεως τῆς 6ης Μαΐου 1935.

Αἱ διὰ τοὺς διορισμοὺς ἢ ἀναδιορισμούς, τὰς προαγωγάς, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, μετατάξεις, ἀποσπάσεις, ἀποχωρήσεις ἐκ τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ σωματικῆς ἀνικανότητος ἢ λόγῳ ὁρίου ἡλικίας, θέσιν εἰς διαθεσιμότητα ἢ ἔξοδον ἐξ αὐτῆς προαπαιτούμεναι κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν ἀποφάσεις ἢ γνωμοδοτήσεις ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων καταργοῦνται, ὑποκαθισταμένων εἰς τὰ δικαιώματα τῶν συμβουλίων τούτων τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν καὶ ἀναστελλομένων κατὰ τοῦτο τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 114 τοῦ Συντάγματος.

Ἐδ. 2 ἄρθρ. 10 τῆς ὑπὸ στοιχ. Γ' Συντακτικῆς πράξεως τῆς 1ης Ἀπριλίου 1935.

Πᾶσαι αἱ διατάξεις τῆς ἰσχυούσης νομοθεσίας, δι' ἃς ὁρίζεται ὡρισμένος χρόνος παραμονῆς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει πρὸς μετάθεσιν καὶ προαγωγὴν ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λιπαὶ προϋποθέσεις αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ μεταθέσεις ἢ προαγωγὰς ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν καταργοῦνται.

Ἄρθρον 5ον.—Τῆς ὑπὸ στοιχεῖον Γ' Συντακτικῆς πράξεως τῆς 1ης Ἀπριλίου 1935. Ἐπὶ 50 ἡμέρας ἀπὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 2 ἀναστέλλεται ἡ μονιμότης ἁπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν λειτουργῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ διδακτικὸν καὶ ἐποπτικὸν προσωπικὸν τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, τῆς Γυμναστικῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Γυμναστηρίου Μέσης [illegible] σεως οἱουδήποτε βαθμοῦ, καθὼς καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, ἐπιτρεπομένης τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν, Ἡ ἀπόλυσις αὐτῶν γίνεται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ κατόπιν γνώμης ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἑνὸς ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου καὶ τριῶν Διευθυντῶν ἢ Τμηματαρχῶν ὁριζομένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας δι' ἀποφάσεως αὐτοῦ δι' ἧς ὁρίζονται καὶ οἱ ἀναπληρωταὶ αὐτῶν.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

Τέλος δημοσιεύεται μιὰ Ἔκθεσις τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Νομοθ. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ διορισμῶν, κεταθέσεων κ.λ.π. τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν κειμένων διατάξεων» διὰ τῆς ὁποίας παρέχεται: ἡ βεβαίωσις ὅτι διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἐν λόγῳ διατάγματος «δὲν προκαλεῖται ἐπιβάρυνσις τοῦ Προϋπολογισμοῦ».

ΘΑ ΑΝΕΓΕΡΘΟΥΝ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΙΟΝ

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Χατζῖσκος κατήρτισε καὶ κατέθεσεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐξουσιοδοτήσεως νομοθετικὸν διάταγμα περὶ τροποποιήσεας τοῦ νόμου «Περὶ ἱδρύσεως ἐν Χίῳ Χιακοῦ Ἡρώου». Δι' αὐτοῦ ὁρίζεται ὅτι ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τοῦ 1.500.000 δραχμῶν τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς ἐπιβληθείσης εἰδικῆς φορολογίας ἑνὸς λεπτοῦ κατ' ὀκᾶν εἰς τὰ εἰσαγόμενα ἐν Χίῳ προϊόντα, διατίθεται κονδύλιον 2. 700.000 διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν διδακτηρίων τοῦ Δήμου Χίου. Τὰ ἐκ τῆς εἰδικῆς φορολογίας εἰσπραχθησόμενα ποσὰ θὰ διατίθενται ὡς ἑξῆς: 80 ο)ο διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν διδακτηρίων τοῦ Δήμου Χίου, 15 ο)ο ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Χιακοῦ Ἡρώου καὶ 5 ο)ο διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν δι' ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας τῶν διδακτηρίων τῆς ὑπαίθρου χώρας τῆς νήσου Χίου.

ΤΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΝ ΜΙΣΟΣ ΕΙΣΗΛΑΣΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ Ι. ΣΥΝΟΔΟΝ

ΤΟ Δ)ΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΣ

Ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξουσιοδοτήσεως ἐνεκρίθη τὸ ὑποβληθὲν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας νομοθετικὸν διάταγμα «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κωδικοποιηθέντος 5187 καταστατικοῦ νόμου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἔχον οὕτω :

Ἄρθρον μόνον. Τὸ ἐδάφιον 4 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κωδικοποιημένου 5187 νόμου ἀντικαθίσταται οὕτως :

«Ἡ Συνοδικὴ περίοδος εἶναι ἐνιαυσία ἀρχομένη τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους τῆς νέας ἐν τοσούτῳ περιόδου (1935-1936) ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Νόμου».

Ὁ παρὼν νόμος ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Αὐγούστου 1935
Ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας Πληρεξούσιος Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ

ΣΗΜ. ΣΧΟΛ. Διὰ τοὺς μὴ γνωρίζοντας, παρέχομεν τὴν πληροφορίαν ὅτι διὰ τοῦ τροποποιουμένου ἄρθρου (4ου, τοῦ νόμου 5187) ἡ ἐνιαυσία Συνοδικὴ περίοδος ἤρχετο τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἑκάστου ἔτους.

ΟΙ ΑΠΟΡΡΙΦΘΕΝΤΕΣ ΘΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΘΟΥΝ

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Χατζῖσκος μετὰ τὴν δικαίαν ἐξέγερσιν τῶν γονέων τῶν ἀπορριφθέντων μαθητῶν, ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἐπικρατήσασα αὐστηρότης κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῶν ἐξ ἰδιωτικῶν σχολείων προερχομένων καὶ τῶν κατ' ἰδίαν διδαχθέντων μαθητῶν ὑπερέβη τὰ ἐπιτρεπόμενα ὅρια καὶ ἐδήλωσεν ὅτι πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δικαιοσύνης θὰ καταρτίσῃ τὸ διάταγμα τῆς ἐπανεξετάσεως αὐτῶν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας προεκηρύχθη διαγωνισμὸς διὰ τὴν βράβευσιν πέντε σχολικῶν θεατρικῶν ἔργων καὶ πέντε σχολικῶν ἀσμάτων. Τὰ θεατρικὰ ἔργα ποὺ θὰ βραβευθοῦν θὰ λάβουν ἓξ χιλιάδας δραχμάς, τὰ δὲ σχολικὰ τραγούδια πέντε χιλιάδας, πιθανώτατα δὲ νὰ αὐξηθῇ τὸ ποσὸν αὐτὸ μέχρι καὶ δέκα χιλιάδων δραχμῶν. Ἡ προθεσμία ὑποβολῆς λήγει τὸν Νοέμβριον.

ΝΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΘΗ Η ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΠΑΝΕΛΘΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΠΟΛΥΘΕΝΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων διαβημάτων ἐκ μέρους τῶν ἀδίκως ἐκκαθαρισθέντων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, ἀλλὰ κυρίως λόγῳ τῶν ἀθρόων παραπόνων ἐκ μέρους κυβερνητικῶν πληρεξουσίων ὅτι κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἐκπαιδευτικῶνλειτουργῶν ἐγένοντο πολλὰ σφάλματα καὶ ἀδικίαι εἰς βάρος φίλων των, ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἀπεφάσισε ν' ἀναθεωρήσῃ τὰς γενομένας ἐκκαθαρίσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Πρὸς τοῦτο κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ ὑπουργείου του καὶ δύο ἐκπαιδευτικῶν συμβούλων, ἥτις θὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου τῆς ἀναψηλαφήσεως τῶν πινάκων τῶν ἐκκαθαρισθέντων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν τῆς Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀνεκοίνωσεν ὅτι οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοί, οἵτινες θὰ κριθῶσιν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὅτι κακῶς ἀπελύθησαν, θὰ διορισθῶσιν ἀμέσως, προτιμώμενοι ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικὰ συμβούλια καὶ ἀπὸ τοὺς διὰ πρώτην φορὰν διοριζομένους.

ΕΚΔΡΟΜΕΙΣ!

Ὁ καλύτερος σύντροφος καὶ ὁδηγός σας εἰς τὰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ μαγευτικὰ τοπία τῆς Ἀττικῆς εἶναι ὁ μέγας καὶ λεπτομερὴς τοπογραφικὸς

ΧΑΡΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Σᾶς τὸν προσφέρει ὁ «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ» μὲ 10 δελτία καὶ 15 δραχ.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΑΗΣΜΟΝΗΜΕΝΑ ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΓΑΛΛΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Α΄. Τὸ ἀποθηκευτικὸ Σχολεῖο

Ἡ πλατειὰ μάθηση, ποὺ δίνουμε στὸ σχολεῖο ἔχει πραγματικὴ ἀξία γιὰ κάθε παιδὶ καὶ γι᾽ αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ γιὰ ὅλα τὰ παιδιά»

«Ἔτσι μᾶς διαβεβαιώνουνε σοβαρὰ οἱ ὑποστηρικτὲς τοῦ σημερινοῦ ***ἀποθηκευτικοῦ*** σχολείου. Ἐγὼ ὅμως θ᾽ ἀποδείξω, πὼς τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι βλαβερὸ γιὰ ὅλα τὰ παιδιά, στὰ περισσότερα μάλιστα πολὺ βλαβερό.

α) ***Πρώτη συνέπεια*** : Τὰ παιδιὰ εἶναι κλεισμένα ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ σχολεῖο, κάθονται ἀκίνητα καὶ ***ἀνάπασχόλητα*** στὰ θρανία τους, καὶ βασανίζονται μὲ τ᾽ ἀμέτρητα μαθήματά τους ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ σχολεῖο καὶ στὸ σπίτι ἀπὸ τὶς 8 τὸ πρωῒ ὡς τὶς 8 τὸ βράδυ. Φαίνεται, πὼς τὸ ἀποθηκευτικὸ σχολεῖο μας ***διάλεξε τὴν ἀκινησία*** γιὰ νὰ μορφώσει πραγματικὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ μαθητῆ ;

«Κυττάξτε τὰ κακόμοιρα τὰ παιδιά. Καρφωμένα στὰ θρανία τους, ἀκοῦνε, ἢ κάνουνε πὼς ἀκοῦνε τὰ σοφὰ λόγια τοῦ δασκάλου. Ἕνας διαβάτης ὅμως φταρνίστηκε. Ἀλλοίμονο κάποιο παιδὶ ξιπάστηκε καὶ θέλησε νὰ κάνει τὸ ἴδιο. Καὶ τότε ὅλα τὰ παιδιὰ παράτησαν στὴ μέση τὸ δάσκαλό τους καὶ ἄρχισαν νὰ κρυφογελοῦν στὴν ἀρχή, ὡς ποὺ ξέσπασαν σὲ λίγο. Φαντάζεσθε τί ἔγινε! Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἅμα περνᾶτε ἐμπρὸς ἀπὸ μιὰ αἴθουσα διδασκαλίας, προσέξτε μὴ φταρνιστεῖτε τὴν ὥρα ποὺ διδάσκει ὁ δάσκαλος....

«Τὸ παιδὶ στὸ σχολεῖο μὲ δυὸ τρόπους χρησιμοποιεῖ τὰ πόδια του. Ἢ τὰ κρατάει ἀκίνητα γιὰ νὰ εὐχαριστήσει τὸ δάσκαλό του, ἢ πατάει τὸν διπλανό του, ἢ χαϊδεύει μὲ τὴν πατοῦσα του τὴν πλάτη τοῦ μπροστινοῦ του, γιὰ νὰ κάνει τ᾽ ἄλλα παιδιὰ νὰ γελάσουνε λιγάκι....

«Μὲ ὅλο τὸ φαινομενικὸ πλοῦτο καὶ τὴν ποικιλία τοῦ προγράμματος, ***ἡ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ*** στὸ σχολεῖο εἶναι ***τρομερὰ μονότονη***. Τί ποτε καινούργιο· Κανένα ἀπρόοπτο. Τί τοῦ ζητᾶμε τοῦ παιδιοῦ ;— Νὰ κάθεται ἀκίνητο, νὰ μὴ μιλάει μὲ τὸ διπλανό του, καὶ ὅλο νὰ ἀκούει. Κάποτε κάποτε τὸ βγάζουμε νὰ εἰπεῖ μάθημα. Τὸ σκουλήκι ποὺ τὸ τρώει εἶναι ἡ ἀδιάκοπη ἀνησυχία του μήπως τὸ ρωτήσει κάτι ὁ δάσκαλός του ἢ τὸν βγάλει στὸ μάθημα. Ἀπρόοπτα ; Πῶς! Ὑπάρχουνε, ἅμα ἀρωστήσει, ἢ πεθάνει ὁ δάσκαλός του. Χτὲς ὁ ἐπιστάτης μπῆκε στὴν τάξη καὶ εἶπε στὰ παιδιὰ πὼς ὁ κ. Κ. εἶναι ἄρωστος, μάθημα δὲ θὰ γίνει, καὶ μποροῦν νὰ φύγουνε. Τὶ ἔγινε, τὸ ξέρετε καὶ σεῖς ἀπὸ τὰ μαθητικά σας χρόνια. Φωνές, γέλια, χαρές! Καὶ ἀκόμη βλέπω—πῶς νὰ λησμονήσω τὸ ξέσπασμα τῆς παιδικῆς εἰλικρίνειας ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν κοντούλη, ξανθομάλη νὰ θέλει νὰ μπήξει τὸν ἐνθουσιασμό του στὴν πλάτη τῶν συμμαθητῶν του μὲ τὰ χτυπήματα, ποὺ τοὺς ἔδινε».

* *
*

β) ***«Δεύτερη συνέπεια : Ὁ μαθητὴς εἶναι ὑπόδικος***. Ὁ δάσκαλος, καὶ μὲ τὸ δίκιο του, δὲν τοῦ ἔχει ἐμπιστοσύνη. Γιατὶ πὼς θέλετε νὰ ἔχει ἐμπιστοσύνη ὁ δάσκαλος στὰ παιδιά, ὅταν μὲ τὸ σημερινὸ ἀποθηκευτικό μας σήστημα τὰ παραφορτώνουμε μὲ τόσα μαθήματα, καὶ τὰ παραβαραίνουμε μὲ τόση ἐργασία, ποὺ καὶ ὁ πιὸ εὐσυνείδητος μαθητὴς δύσκολα θὰ τὴν ἑτοιμάσει ὅπως πρέπει ; Γι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ δάσκαλος, σπάει τὸ κεφάλι του νὰ βρίσκει τὰ κατάλληλα ἀστυνομικὰ μέτρα γιὰ νὰ μὴ τοῦ ξεφύγει κανένας ἔνοχος. Κι᾽ κάθε φορὰ γράφει στὸν κατάλογό του ἕνα συνθηματικὸ ἀριθμὸ—***τὸ βαθμὸ***—ὥστε τὴν ἡμέρα τῆς κρίσης, ὅταν θὰ κάτσει στὴ δικαστική του ἕδρα, νὰ δικάσει τίμια καὶ εὐσυνείδητα σύμφωνα μὲ τοὺς ἀριθμοὺς ποὺ ἔγραφε στὸν κατάλογό του. Ὁ δάσκαλος λοιπὸν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ γίνεται ἀστυνόμος καὶ δικαστὴς καὶ ὁ μαθητὴς μπροστά του ὁ ὑπόδικος, ὁ ὕποπτος, ποὺ ἀδιάκοπα φροντίζει νὰ μὴ τὸν τσακώσουν «ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ». Περίφημος, ἀλήθεια τρόπος γιὰ νὰ καλλιεργήσουμε τὴν εἰλικρίνεια στὰ παιδιά!!

Ψέματα καὶ πάλι ψέματα γιὰ νὰ μπαλώσουνε τὴν κακοτυχία τους. Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μὴ τοὺς σηκώσει ὁ δάσκαλος νὰ μὴ τοὺς ρωτήσει, ἅμα κουτσοξέρανε τὸ μάθημα ; Τὶ γκίνια εἶναι τούτη ν᾽ σ᾽ ἐξετάσει σήμερα ποὺ δὲν πρόφτασες νὰ διαβάσεις ; Μὰ χειρότερη καὶ ἀπὸ τὰ ψέματα εἶναι ***ἡ ὑποκριτικὴ μισοειλικρίνεια,*** ὅπου ἀναγκάζει τὰ παιδιὰ τὸ σύστημά μας νὰ καταφεύγουνε. Ἐνῶ δὲν ξέρουνε τίποτε, σηκώνουνε λαμπάδα τὸ χέρι τους καὶ τὸ στόμα τους ἀφήνει κάποια λόγια, πανάθλια ράκη, γιὰ νὰ δείξουνε πὼς κάτι ξέρουνε. Γιατί, μὲ τὸ δίκιό τους, ἀπὸ τὸ μηδενικὸ ποὺ τὰ περιμένει, προτιμοῦνε κάποιο κάπως μεγαλύτερο βαθμό. Θὰ παίξει σπουδαῖο μέρος τὴν ὥρα τῆς κρίσης στὸ τέλος τῆς χρονιᾶς. Ἔπειτα μὲ τὶ τσαχπινιὰ προσπαθοῦνε νὰ κρύψουνε τὴν ἄγνοιά τους, ἅμα τὰ ρωτάει ὁ δάσκαλος. Σοῦ δίνουνε κάποια διφορούμενη ἀπάντηση, σοῦ σερβίρουνε κάποια ἐξυπνάδα καὶ βάζουν ὅλη τους τὴν ***πονηριὰ*** γιὰ νὰ σὲ ξεγελάσουνε. Δὲ θέλω ν᾽ ἀραδιάσω τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα—τὶς βρισιές, ποὺ στολίζουνε τὰ παιδιὰ τὸ δάσκαλό τους, ἅμα πιστέψουν πὼς τ᾽ ἀδίκησε μὲ τὸ μικρὸ βαθμὸ ποὺ τοὺς ἔβαλε. Μοναδικός, ἀλήθεια, τρόπος νὰ διδάξουμε τὴν εὐγενικότητα καὶ τὴν καλὴ συμπεριφορὰ στὰ παιδιά!! Θυμηθῆτε μόνο τὴ σκηνή, ἅμα ὁ μαθητὴς παρουσιάσει γιὰ πέμπτη, ἕχτη φορὰ στὸν πατέρα του τὸν ἔλεγχο μὲ τὸν κακὸ βαθμὸ ποὺ ξαναπῆρε. Καὶ ὅμως ὑπάρχουνε τόσοι ***ἀνόητοι πατέρες ποὺ πιστεύουνε πὼς τὸ παιδί τους δὲν ἀξίζει τίποτε γιατὶ πῆρε μικρὸ βαθμό!*** Σὰν νὰ εἶναι ὁ «κακὸς μαθητὴς» τοῦ σχολείου πραγματικὰ ἀνίκανος. Καὶ δὲν εἶναι νὰ λυπηθοῦμε χίλιες φορὲς περισσότερο τὸν «καλὸ μαθητή» πού, ἐνῶ ἡ φύση δὲν τὸν προίκισε καὶ τόσο μ᾽ ἐξυπνάδα, σκοτώνεται ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ νὰ ἀποθηκέψει στὸ δυσκολοχίνητο μυαλό του ὅλα ὅσα τοῦ δίνουν οἱ δασκάλοι. μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ εὐχαριστήση τὸν πατέρα του, ποὺ τὸν θέλει νὰ τὸν καμαρώσει δικηγόρο ; Περιφρονεῖ βλέπετε, τὸ ἐπάγγελμά του, μολονότι πλούτισε καὶ ἀναδείχτηκε! Τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί! Ἡ ὁμορφιὰ τῆς φύσης, τὸ θαῦμα αὐτὸ ποὺ λέγεται ἡ κίνηση τῶν ἄστρων, ἡ ζωὴ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, οἱ ἡρωικὲς πράξεις, ἡ πάλη τοῦ ἀνθρώπου νὰ δημιουργήσει τὴν ἐπιστήμη, τὰ ὡραιότερα ποιήματα, οἱ μεγαλόπνοες ἰδέες τοῦ Νεύτωνα καὶ τοῦ Καρτέσιου καὶ τόσα ἄλλα, ὅλα αὐτὰ χρόνια ὁλόκληρα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κάθε φορὰ καὶ μιὰ καινούργια εὐκαιρία γιὰ νὰ διατρέξει τὸν κίντυνο νὰ πάρει κακὸ βαθμό. Χρόνια ὁλόκληρα βασανίζεται, ἔχασε τὴν ἡσυχία του καὶ ξέμαθε νὰ θαυμάζει τὶς ὁμορφιὲς τοῦ γύρω του κόσμου καὶ δὲν μπορεῖ νὰ νοιώσει μέσα του τὸν παλμὸ νὰ ὑψωθεῖ στὴ σφαῖρα τοῦ ὡραίου καὶ τοῦ καλοῦ. ***Μόνο ἅμα εἶναι κανεὶς νέος νιώθει μέσα του τὴ βαθειὰ ἐκείνη ἐξυψωτικὴ συγκίνηση ἐμπρὸς στὴν ὁμορφιὰ τῆς φύσης καὶ τῆς καρδιᾶς. Καὶ ὅμως ποτὲ στὸ σχολεῖο οὔτε ἡ φύση οὔτε ἡ ἐπιστήμη μᾶς φάνηκαν ὡραῖες !***

«Ὅλα τὰ παιδιά, καὶ οἱ «καλοὶ» καὶ οἱ «κακοὶ» μαθητές, ὅπως τὰ λένε, κάποια πρόοδο θὰ κάνουνε στὸ σχολεῖο. Εἶναι μάλιστα σημαντικὴ ἡ πρόοδός τους ἀπὸ τὸν ἕνα χρόνο στὸν ἄλλο.

Ὅλα, καὶ οἱ «καλοὶ» καὶ οἱ «κακοὶ» γίνονται καλύτεροι—συγκριτικὰ μὲ τὸν ἑαυτό τους—ὅλα ἀποχτοῦνε κάποια μεγαλύτερη βεβαιότητα καὶ αὐτοπεποίθηση, ὅλα ἀναπτύσσουνε λίγο πολὺ τὶς ἱκανότητες τους, καὶ τὶς δεξιότητες. Καὶ ὅμως ὁ δάσκαλος, ***ἀντὶ νὰ τοὺς δείχνει ἐμπιστοσύνη καὶ νὰ τὰ σπρώχνει μπροστά,*** κάνει τὸ ἀντίθετο. Ἐπειδή, σύμφωνα μὲ τὸ ἀποθηκευτικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα, ὅλα τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ μάθουνε τὶς ἴδιες γνώσεις— δὲν ***πρέπει οὔτε ἕνα δράμι νὰ λείψει***—ὁ δάσκαλος δὲν κάνει ἄλλη δουλειὰ παρὰ νὰ ψάχνει, ὄχι τὶ ἔμαθε, παρὰ τὶ λείπει ἀπὸ τὸν κάθε μαθητή. Δὲν κάνει δηλαδὴ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μετράει καὶ νὰ ***κακοζυγίζει πολλὲς φορὲς τὰ λάθη τοῦ καθενός***. Μὰ γιὰ νὰ εἰποῦμε καὶ τὴν ἀλήθεια, τούτη ἡ δουλειὰ τοῦ δασκάλου εἶναι πιὸ εὔκολη καὶ πιὸ ἐντυπωσιακή, παρὰ νὰ κάθεται καὶ νὰ ἐχτιμάει ἀκριβοδίκαια κάθε φορὰ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν Καὶ ἀξίζει νὰ θαυμάσει κανεὶς τὴν προσοχὴ καὶ τὴν φροντίδα ποὺ καταβάλλουνε πολλοὶ δασκάλοι νὰ μετρᾶνε χρόνια ὁλόκληρα τὰ λάθη τῶν μαθητῶν τους. Εἶναι ἀκούραστοι καὶ τόσο εὐσυνείδητοι. Γιατὶ βέβαια, τὶ σημασία ἔχει πόσες λέξεις ἔγραψε σωστὰ ἕνα παιδὶ στὸ γραφτό του. Ἀξία ἔχουνε μόνο τὰ λάθη, οἱ ἀνορθογραφίες, καὶ αὐτὰ πρέπει ὁ δάσκαλος νὰ βαθμολογήσει ! Γιατὶ ὅσο ἕνα παιδὶ κάνει λάθη, δὲν ἔφτασε ἀκόμη στὴν τελειότητα, καὶ ἅμα δὲ γίνει τέλειο στὴν ὀρθογραφία, πὼς θὰ βιοπαλαίσει μεθαύριο ; (!!) Καὶ ὑπάρχουνν δασκάλοι ποὺ στὰ σοβαρὰ πιστεύουνε, πὼς ἕνας μαθητὴς ποὺ πῆρε στὸ ἐνδειχτικὸ βαθμὸ ὁλικὸ 6,50 ἀξίζει πραγματικὰ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν ἄλλον ποὺ πῆρε 6,38 ἢ 6,46. Μὰ οἱ βαθμοὶ καὶ οἱ μερικοὶ καὶ οἱ ὁλικοὶ δέν ἀξίζουνε τίποτε. Εἶναι ἕνα συγχωροχάρτι ὄχι γιὰ τὸ μαθητή, παρὰ γιὰ τὸ δάσκαλο. Γιατὶ τὶ θὰ εἰπεῖ, σᾶς παρακαλῶ, ὁ ὁλικὸς βαθμὸς 6,50, κιὰν ἀκόμη δεχτοῦμε, πὼς οὔτε ἡ τύχη βοήθησε, οὔτε ἡ ἀντιγραφὴ κρυφοδούλεψε ; Μᾶς δείχνει τάχα ὁ βαθμὸς τὴν πραγματικὴν ἱκανότητα, τὴν ἰδιοφυΐα τοῦ παιδιοῦ ; Μὰ τὸ σχολεῖο οὔτε ποὺ ἐνδιαφέρεται γι᾽ αὐτὰ τὰ μικροπράματα! Τὸ σχολεῖο γιὰ ἕνα μόνο νοιάζεται. ***Νὰ ἰσοπεδώσει ὅλα τὰ παιδιά,*** γιατὶ ὅλα τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ μοιάσουν ὁλοένα καὶ περισσότερο μὲ τὸν «ΠΡΟΤΥΠΟ ΜΑΘΗΤΗ» ποὺ τὸν ἔχει στήσει μπαλσαμωμένο μπροστὰ στὰ μάτια τοος. Εἶναι τὸ μοντέλο, τὸ τέλειο, γιατὶ ποτὲ δὲν κάνει λάθη, ***ἀδιάφορο τὶ ξέρει καὶ τὶ θὰ κάνει ὅσα τυχὸν ξέρει....***

Ἔτσι ***«τὰ παιδιά μας πάντοτε εἶναι «χρεῶστες» τοῦ σχολείου***. Κάθε πρωῒ ἅμα πᾶνε στὸ σχολεῖο, καὶ σὲ κάθε μάθημα, τρέμει ἡ καρδιά τους μὴ τυχὸν παρουσιαστεῖ ὁ δικαστικὸς κλητῆρας, — ὁ δάσκαλος—καὶ τοὺς ζητήσει νὰ πληρώσουνε τὸ χρέος τους. Ζοῦνε τὰ παιδιά μας ὁλημερὶς μέσα στὴν ἀδιάκοπη ἀνησυχία τοῦ ὑπόδικου, τοῦ ἔνοχου μήπως τοὺς τσακώσουνε. Θαυμάσιος τρόπος γιὰ νὰ μορφώσουμε τὸ χαραχτῆρα τῶν παιδιῶν μας καὶ νὰ τονώσουμε τὴν αὐτοπεποίθηση τους. Ἄλλα σκύβουνε τὸ κεφάλι τους καὶ ὑπομένουνε. Ἄλλα ὅμως παιδιὰ σὰν νὰ ἐπαναστατοῦν γιὰ νὰ ξετινάξουνε τὴν τυραννία ἀπὸ τὴ ράχη τους, καὶ γίνονται ἀνυπάκουα. Καὶ γιατὶ ὄχι ; Δὲν ἔχουνε λοιπὸν τὸ δικαίωμα νὰ εἰποῦνε σ᾽ ἐκεῖνον, ποὺ ἡ Πολιτεία τὸν ἔβαλε νὰ τὰ μορφώσει,πὼς τὰ παρασκώτισε μὲ τὰ τόσα του ἐρωτήματα, πὼς τὰ παραζάλισε μὲ τὸ ἀνυπόφορο ὑλικὸ ποὺ τὰ παραφορτώνει κάθε μέρα ;

«Μοῦ ἔτυχε πολλὲς φορὲς νὰ συναντήσω στὸ δρόμο ἢ σὲ φιλικὰ σπίτια λίγους μῆνες ἀφοῦ τέλειωσαν τὸ σχολεῖο τους, νέους ποὺ σ᾽ ὅλα τὰ μαθητικά τους χρόνια ἦσανε «κακοὶ μαθητές». Ἀπίστευτο ἢ καλύτερα πρᾶμα πολὺ συνειθισμένο, πῶς ἀλλάξανε καὶ στὴν ἔκφραση καὶ στὴ συμπεριφορά τους. ***Ἄνθησε ἡ προσωπικότητα*** τους, ὅπως ἀνθίζει τὸ παραμελημένο δέντρο, ποὺ τὸ συχνοποτίσαμε καὶ τὸ περιποιηθήκαμε. Ἀπολησμονήσανε φαίνεται, τὴν ἀβεβαιότητα, τὴν κατωτερότητα, ὅπου τὰ εἶχε κατα δικάσει τὸ προκομένο σχολεῖο μας. Φυσικὸ ἡ ἐξυπνάδα τους εἶναι ἡ ἴδια. Μὰ στὸ σχολεῖο δὲν περνοῦσε ἑβδομάδα, δὲν περνοῦσε ἡμέρα, χωρὶς νὰ τοὺς λέμε πὼς δὲν ἀξίζουνε τίποτε. Ἄλλωστε ποιὲς ἦσαν ***οἱ πραγματικές τους ψυχικὲς ἱκανότητες; Νὰ κάτι, τὸ πιὸ σπουδαῖο ἀπ᾽ ὅλα, ποὺ τὸ ἀποθηκευτικό μὰς σχολεῖο*** ΠΟΤΕ, μ᾽ ὅλους τοὺς βαθμοὺς ποὺ ἔβαλε, ***δὲ νοιάστηκε νὰ ἐξακριβώσει***. «Ἀλήθεια νὰ μὴ τὸ ξεχάσω. Ἡ ἀπειλὴ τοῦ κακοῦ βαθμοῦ εἶναι τὸ πιὸ σωφρονιστικὸ μέτρο γιὰ τοὺς «κακοὺς μαθητές»! Τοὺς ἀναγκάζει, λένε, νὰ διαβάζουν ! Καλὸ κι αὐτό. ***Μὰ ἐγὼ ξέρω πὼς τὴν ἀπειλὴ τοῦ κακοῦ βαθμοῦ τὴ μεταχειρίζονται συχνὰ ἢ οἱ κακοὶ δασκάλοι ἢ ὅσοι διδάσκουνε ἕνα μάθημα, χωρὶς νὰ κατορθώσουν νὰ κάνουνε τὰ παιδιὰ νὰ ἐνδιαφερθοῦνε».***

Β΄. Τὸ ἀποβλακωτικὸ σχολεῖο.

Ἡ ἐξυπνάδα τοῦ παιδιοῦ καὶ ἡ βλακεία τοῦ μαθητή.

«Τὰ παιδιά μας ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο εἶναι ἔξυπνα καὶ μέσα εἶναι βλάκες. Καὶ πολὺ φυσικά, ἀφοῦ τὸ σχολεῖο ἀποκοιμίζει καί, τὸ χειρότερο, παραλύει τὴ σκέψη τους. Καὶ πὼς θέλετε τὰ μὴ παραλύει ἡ σκέψη τους, ὅταν μὲ τὰ ἐρωτήματα ποὺ τοὺς κάνουν οἱ δασκάλοι τους καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ τὰ ἐρωτοῦν, τὰ φέρνουν σὲ δύσκολη θέση, ὥστενὰμὴμποροῦννὰ σκεφθοῦνε καὶ νὰ τὰ χάνουνε ; Σκέπτομαι θὰ εἰπεῖ κρίνω, διστάζω. Καὶ ἅμα ὁ μαθητὴς διστάζει καὶ δὲν ἀπαντάει ἀμέσως, θὰ εἰπεῖ πὼς δὲν τὸ ξαίρει ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἐρωτοῦν. Γιὰ νὰ μὴ τοῦ κατεβάσει λοιπὸν ὁ δάσκαλος τὸν περίφημο βαθμό, ξεφουρνίζει πρόθυμα σὰν παπαγάλος ὅτι τοῦ ἔρθει στὸ στόμα.

«Ἔπειτα πῶς μπορεῖ νὰ μὴν παραλύει ἡ σκέψη τοῦ παιδιοῦ μέσα στὸ σχολεῖο, ὅταν τοῦ δίνουνε οἱ δασκάλοι του γιὰ πνευματικὴ τροφὴ πράματα, ποὺ οὔτε τὰ θέλει οὔτε τὰ ζήτησε ; ***Ὅταν ἡ δουλειά του μέσα στὸ σχολεῖο εἶναι ν᾽ ἀποστηθίσει τὶς ἰδέες τῶν ἄλλων καὶ νὰ τὶς διατυπώσει μὲ λόγια, ποὺ δὲν εἶναι δικά του ;*** Ὅταν ὅλα ὅσα μαθαίνει στὸ σχολεῖο εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ὑπακοῆς του στὸ δάσκαλο, καὶ ὄχι τῆς δικῆς του δημιουργικῆς ἐνέργειας ;

«Καὶ τὸ χειρότερο ἀκόμη, ***ὁ δάσκαλος εἶναι πάντα βιαστικός***. Δὲν ἀφήνει τὰ παιδιὰ νὰ ἀνα-νεύσουν. Ἔχει τόσα πράματα νὰ διδάξει, καὶ τὰ παιδιὰ τώρα ποὺ τὸ μυαλό τους εἶναι εὐκίνητο καὶ ζωηρό, πρέπει ὅλα νὰ τὰ μάθουνε! ***Τὰ παραφορτώνει λοιπὸν μὲ διδακτικὰ βιβλία***. Καὶ τί ὡραῖα ποὺ εἶναι γραμμένα! ***Ἡ συντομία τους ἀποβλακωτική !*** Ὅλη ἡ σοφία κλεισμένη συστηματικὰ στὶς σελίδες του. Ὅλα τὰ ποιδιά. φτάνει μόνο νὰ διαβάζουνε καὶ νὰ παπαγαλίζουνε ὅλα, θα γίνουνε σοφά, χωρὶς διόλου νὰ κουρασθοῦνε !!

«Μὰ τί περιέχουν τὰ διδακτικὰ βιβλία ; Τί ἄλλο παρὰ περιληπτικὰ λόγια ; Καὶ τό παιδί, ἅμα μαθαίνει τὸ μάθημα, λόγια καὶ μόνο λόγια καρφώνει στὴ μνήμη του Μὰ τὰ λόγια, ὅσο κι᾽ ἂν εἶναιθαυματουργά, ποτὲ δὲν μποροῦν νὰ μάθουν στὰ παιδιά, ὅσα θὰ τὰ διδάξουν τὰ ἴδια τὰ πράματα....

Γι᾽ αὐτὸ πολλὰ παιδιὰ εἶναι πολὺ γερὰ στὴ φυσική, στὴ γεωγραφία, μὰ στὸ βάθος δὲν καταλαβαίνουνε τίποτε οὔτε ἀπὸ τὴ φυσικὴ οὔτε ἀπὸ τὴν γεωργαφία οὔτε πήρανε ποτὲ εἴδηση μὲ τὶ κόπους καὶ ἐπιμονὴ κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος νὰ λύσει ἕνα πρόβλημα καὶ νὰ ἐξιχνιάσει τὰ μυστικὰ τῆς γῆς καὶ τῆς φύσης. ***Ἡ μάθηση ποὺ πέρνουνε τὰ παιδιὰ στὸ σχολεῖο εἶναι ἕνα ἐξωτερικὸ βερνίκι, ποὺ διόλου δὲν τὰ κάνει ἱκανώτερα οὔτε μεγαλώνει τὴ δύναμη τοος.*** ΜΑΘΑΙΝΩ στὸ σχολεῖο θὰ εἰπῆ : μπορῶ νὰ δείξω πὼς κάτι ξέρω, καὶ τίποτε ἄλλο.... Ὅσο στὰ σχολεῖα μας θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ βασιλεύουνετὰ διδαχτικὰ βιβλία, ἡ πνευματικὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ θὰ βρίσκεται στὸ στραβὸ δρόμο, ἡ σκέψη τῶν μαθητῶν θὰ ἀποκοιμίζεται καὶ ἡ κρίση τους θὰ παραλύει... Γιατὶ στὸ βάθος τὶ δουλειὰ κάνει ὁ μαθητὴς στὸ σχολεῖο ; ***κατατάσσει, κρίνει καὶ κολλάει ἐτικέτες*** σὲ πράματα καὶ σὲ ζωντανὰ πλάσμαααα, ποὺ δὲν τὰ ξέρει, ἀφοῦ ποτὲ δὲν τὰ μελέτησε προσεχτικά. Καὶ τὴν ἀποβλακωτικὴ αὐτὴ συνήθεια μπορεῖ ἴσως νὰ τὴν κρατήσει σ᾽ ὅλη του τὴ ζωή»...

«Καὶ ἐπειδὴ τὰ μαθήματα εἶναι πολλὰ καὶ ἡ δουλειὰ τόσο βιαστική —ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ προφτάσει νὰ διαλέξει ὅλο τὸ ὑλικό, ποὺ τοῦ ἐπιβάλλει τὸ ἄσοφο πρόγραμμα— τὰ παιδιά μας στὸ σχολεῖο λαχανιάζουν νὰ τελειώσουν τὴ βαρειὰ ἀγγαρεία τους ὅπως ὅπως καὶ μ᾽ ὅλα τὰ τεχνάσματα ποὺ θ᾽ ἀνακαλύψει ἡ πανουργία τους. ***Καὶ ἔτσι ἡ ἠθικὴ τους μόρφωση διαστρεβλώνεται,*** τὶ θὰ εἰπεῖ ἐπιμονὴ καὶ ζῆλος ἀληθινὸς ποτέ τους δὲν τὸ μαθαίνουν, οἱ προσπάθειές τοος εἶναι ψεύτικες, καὶ ***χάνουνε τὴν αἰσιοδοξία καὶ τὴν πεποίθηση στὸν ἑαυτό τους.*** Ποτὲ τὸ ἀποβλακωτικὸ σχολεῖο μας δὲ ἐδίδαξε στα παιδιά μας νὰ ἐκμεταλλευθοῦνε.τὸν ἐσωτερικό τους πλοῦτο καὶ τὴ φυσική τους ἱκανότητα. Καὶ ὅμως ὁ πιὸ χειρότερος μαθητὴς εἶναι ἱκανὸς νὰ δημιουργήσει κάτι, καὶ ὄχι νὰ κάνει μόνο λάθει, ὅπως τὸν κατάντησε τὸ σχολεῖο. Γιατὶ οἱ δασκάλοι δὲν καλλιεργοῦν τὶς φυσικὲς ἱκανότητες τῶν μαθητῶν, δὲν τοὺς δίνουν ἀκατάπαυστα τὴν εὐκαιρία ν᾽ ἀναπτύξουν ὅτι πολύτιμο ἔχουνε μέσα τους, οὔτε ποτὲ τοὺς ἤναψαν τὸν ἐνθουσιασμὸ τους, γιὰ ν᾽ ἀγαπήσουνε πραγματικὰ κάτι. Καὶ τὶ μαρτύρια τρομερὸ γιὰ τὸ ζωντανὸ δάσκαλο, Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερο βασανιστήριο, ἀπὸ τὸ νὰ δίνεις ἀδιάκοπα ἐξηγήσεις σὲ ἀκίνητα καὶ σιωπηλά, θὰ ἔλεγα, ἄψυχα παιδιὰ γιὰ ζητήματα, ποὺ οὔτε κὰν σὲ ἐρωτήσανε, οὔτε τὰ ἐνδιαφέρει !»

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΠΕΝΤΕ ΠΕΡΙΣΠΟΥΔΑΣΤΑ ΕΡΓΑ

ΤΟΥ Κ.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Π. ΧΑΛΑ

Ἀπαραίτητα διὰ κάθε διανοούμενον φιλοδοξοῦντα νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ διὰ μέσου τῶν αἰώνων Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

1) ***Ἡ ἀλληλογραφία μου μὲ τὸν ποιητὴ Κωστῆ Παλαμᾶ*** Δρ.50.

2) ***Τὰ σατυρικὰ γυμνάσματα τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ καὶ ἡ Σωκρατικὴ παράδοσις,*** ὅπου δίδεται ἡ κλεὶς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δρ. 100.

3) ***Τὸ μυστήριον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου,*** ὅπου ἀποκαλύπτεται ἡ ἀπόκρυφος διάταξις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου Δρ. 25.

4) ***Τὸ βιβλίον τῶν πρραδόξων*** Δρ. 15.

5) ***Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.*** Σύντομος εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Φιλοσοφίαν. Δρ. 15

6) ***Βοσπορίτικα Τραγούδια*** Δημ. Η. Ἠλιάδη Μὲ πρόλογον Ἀντ. Φ. Χυλᾶ. Σελίδες 96. Ἔκδοσις πολυτελείας Δρ. 30.

Πωλοῦνται εἰς τὸ Βιβλιοπολεῖον

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ[ΙΑ]

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46[Α] - ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΣ

ΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΔΙΟΡΙΣΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Διάβασα καὶ ἐγὼ τὴν προκαταρχτικὴ κριτικὴ τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» στὸ φύλλο τῆς 1 Σεπτεμβρίου—σελίδα 3—γιὰ τὰ πιστοποιητικὰ τῆς ὑγείας. Γιὰ νὰ ἰδεῖ ὅλος ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος, πόσο δίκιο ἔχετε, ὅταν γράφετε πὼς «τὰ πιστοποιητικὰ τῆς ὑγείας δίνονται μὲ τὴ μεγαλύτερη εὐκολία *σ' ὅσους διαθέτουνε πολλῶν εἰδῶν* μέσα καὶ προπάντων πολιτικά», πὼς γι' αὐτοὺς θὰ γίνουν «τὸ εἰσιτήριο» τοῦ διορισμοῦ, «ἐνῶ γιὰ τοὺς ἄλλους ὅσοι δὲ διαθέτουνε τίποτε θὰ κατανιήσουνε *ἀπροσπέραστο ἐμπόδιο*» στὸ διορισμό τους, ἐπιτρέψτε μου νὰ διηγηθῶ τὸ πάθημά μου.

Τέσσερα χρόνια περίμενα νὰ ἔρθει ἡ σειρά μου νὰ διοριστῶ. Τέσσερα χρόνια πίκρας καὶ ἀγωνίας. Ἔφτασε καὶ ἡ μαύρη σημερινὴ ἐποχή, ποὺ ὁ κομματισμὸς θέλει τὸ δάσκαλο δοῦλο του, καὶ τὴν Παιδεία χτῆμα του. Παρακάλεσα μὲ πόνο στὴν ψυχή, ταπεινώθηκα στοὺς κομματάρχες τοῦ χωριοῦ μου, ἐξευτελίστηκα περιμένοντας σὰν τὸ πεινασμένο σκυλὶ τὸ ξεροκόμματο. Καὶ ὅταν εἶχα πιεῖ ὅλο τὸ ποτήρι τῆς ἐξουθένωσης ὡς τὸν πάτο, καὶ ἤλπιζα—τί ἄλλο μοῦ ἔμεινε—πὼς ὁ παράγοντας τοῦ τόπου μου θὰ μοῦ ἔφερνε τὸ διορισμό, ὅπως τόσες φορὲς τὸ εἶχε ὑποσχεθεῖ,—Τρέξε μοῦ λέει *στὸ σχολίατρο* νὰ πάρεις πιστοποιητικὸ πὼς εἶσαι καλὰ καὶ στὴν ὑγείᾳ σου (καὶ στὸ μυαλὸ) καὶ ἀπὸ κεῖ στὴν *Εἰδικὴ Ἀσφάλεια* πὼς δὲν «ἐμφορεῖσαι ὑπὸ κομμουνιστῶν ἀρχῶν»».

Δὲ φτάνουνε λοιπὸν ὅσα ξόδεψα ὡς τώρα μέσα στὰ 4 χρόνια ποὺ περιμένω σὲ χαρτόσημα καὶ πιστοποιητικὰ—πάνω ἀπὸ 1500 δραχμὲς—πρέπει κι' ἄλλα νὰ ξοδέψω; Καὶ ποῦ νὰ τὰβρῶ; Ἂς εἶναι, δανείστηκα καὶ πάλι, πῆρα τὸ τραῖνο καὶ πῆγα ν' ἀνταμώσω στὴν ἕδρα του τὸ σχολίατρο. Χτύπησα στὴν πόρτα του. Ἡ ὑπηρέτριά του, καλὰ δασκαλεμένη, καὶ πολὺ εὐγενικιὰ μὲ πέρασε στὸ σαλόνι του. Κόσμος καὶ κοσμάκης, ἄλλα ἀνθρώπινα ράκη τῆς φαυλοκρατίας, πε, ριμένανε. Ὁ σχολίατρος, λίγο κοιλαρᾶς ἀπὸ τὴν κακοπέραση, φαίνεται, μὲ τὴ φανέλα του, ἱδρωμένος, ἄνοιγε κάθε τόσο τὴν πόρτα τοῦ γραφείου του.

Ἐπὶ τέλους ἔφτασε καὶ ἡ σειρά μου. Πέρασα κι' ἐγὼ μέσα καὶ ἄρχισε ἡ ἐξέταση. Τρία τέταρτα τῆς ὥρας μὲ βασάνισε γιὰ νὰ μὲ πείσει πὼς εἶμαι μύωπας, ἐνῶ τὸ μάτι μου κόβει χιλιόμετρα πέρα. Ἔπειτα μὲ ἀκροάστηκε. Μὲ ρώτησε ἂν ἔπαθα πλευρίτιδα.

—Κουνήσου ἀπὸ τὴ θέση σου γιατρέ μου! Τί λές, εἶμαι 22 χρονῶν παληκάρι, ποτέ μου δὲν ἀρώστησα.

Στάθηκε τότε περίλυπος ἀπέναντί μου, σταύρωσε τὰ χέρια του καὶ μ' ὅλη τὴν ἀνθρώπινη συμπάθεια μοῦ λέει:

—Παιδί μου εἶσαι καρδιακός!! Ἡ καρδιά σου δὲ θ' ἀνθέξει στὸ βαρὺ ἔργο τοῦ δασκάλου. Κύτταξε νὰ βρεῖς κανένα ἄλλο ἐπάγγελμα πιὸ ἥσυχο. Νὰ ἀποφεύγεις τὴ συγκίνηση, νὰ κάνεις ἥσυχη ζωή, νὰ τρῶς κολά.

—Τί λές, γιατρέ μου; Εἶμαι καρδιακός; Καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία; Ἄχ, τὸν καημένο τὸν πατέρα μου;

—Στάσου, παιδί μου, δῶσε μου τὸ χέρι σου. Περίεργο, ὁ σφυγμός σου δὲν εἶναι ἄσχημος. Γιά, ξαναπέρασε αὔριο νὰ σὲ ξαναεξετάσω.

Τὸν χαιρέτησα, καὶ ἄνοιξα τὴν πόρτα γιὰ νὰ φύγω.. Στὴ σκάλα ἀντάμωσα ἕνα ἡλικιωμένο κύριο μὲ μιὰ κοπέλα.

—Ἐπάνω εἶναι παληκάρι μου ὁ γιατρός;

—Ἐπάνω, τοῦ εἶπα. Τώρα μ' ἐξέτασε καὶ μ' ἔβγαλε καρδιακό.

Καὶ σένα; Τὸ ἴδιο καὶ τὴν κόρη μου ἀπ' ἐδῶ. Μά, ἔνοια σου, ἐγὼ θὰ τὸ πάρω τὸ πιστοποιητικὸ τῆς ὑγείας γιὰ τὴν κόρη μου. Κύτταξε ἐδῶ. Στὸ ἕνα χέρι κρατῶ αὐτὸ τὸ γράμμα Εἶναι ἀπὸ τὸν ἰδιαίτερο τοῦ συμπατριώτου μου τοῦ Ὑπουργοῦ. Στὸ ἄλλο...

Τὴν ἄλλη μέρα ξαναπῆρα τὸ τραῖνο καὶ γύρισα στὸ χωριό μου γιὰ νὰ ξαναπροσκυνήσω τὸν κομματάρχη.

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ

Σ. Α.

Ἀδιόριστος δάσκαλος

ΤΟ ΜΕΓΑΘΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Μὲ ἀπερίγραπτο πόνο γιὰ τὴν κατάντια τῆς παιδείας μας, σᾶς γράφω τὶς λίγες αὐτὲς γραμμὲς ἀπὸ τὴν ἀπόμερη γωνιὰ ὅπου τώρα τελευταῖα μὲ ἔξακον τίσανε.

Τραγικὸ κατήφορο πῆρε ἡ ἐκπαίδευσή μας. Ἐνῶ νομίζαμε πὼς *τὸ μεγαθήριο τῶν Ἀθηνῶν* σταμάτησε νὰ καταβροχθίζει ἀθῶα θύματα, ἐνῶ πιστεύαμε πὼς θὰ σταματοῦσε ὁ ἀπάνθρωπος κομματισμὸς τὶς ἐχθροπραξίες του ἐνάντια στὸν ἐκπαιδευτικὸ κλάδο, νέο σάλο, νέα ἀναστάτωση ξαπέλυσαν τὰ «πειθήνια ὄργανα» τοῦ Ὑπουργείου μας.

Ὁμαδικὲς μεταθέσεις—*ὁμαδικὲς ἐκτελέσεις*. Διδάσκαλοι στὸ τέλος πιὰ τῆς δασκαλικῆς τους ζωῆς, πετάχτηκον 200 χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά τους.

Πᾶνε καὶ σχολικοὶ κῆποι, πάει καὶ μαθητικὸ συσσίτιο. Σταμάτησε πιὰ κάθε προοδευτική, κάθε δημιουργικὴ δουλειά.

Στεῖλτε μου, σᾶ; παρακαλῶ. τὴ «ΣΧΟΛΙΚΗ» τὸ μόνο παρήγορο ὄργανό μας στὴ νέα μου θέση.

Ε. Π.
Δημοδιδάσκαλος

ΤΟ ΜΑΣΤΙΓΩΜΑ

Μ' ἐνθουσιάζει ἡ ἔκδοσις τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ». Βλέπω μὲ βαθύτατη ἱκανοποίηση, πὼς χτυπᾶτε ἀλύπητα κάθε ἀδικία καὶ παρανομία καὶ ξεσκεπάζετε κάθε μέτρο βλαβερὸν γιὰ τὴν Παιδεία, ποὺ οἱ ἁρμοδιοι μὲ τὴν «ταχυδακτυλουργική τους μαεστρία» ὅπως γράφετε, φροντίζουν νὰ τὸ παρουσιάσουν ὠφέλιμο, ἐνῶ στὸ βάθος κρύβει τοὺς πιὸ ἰδιότελους καὶ ἀθεμίτους σκοπούς. Καὶ μόνο ποὺ ἡ «ΣΧΟΛΙΚΗ» δὲν ἔχει καμία διάθεση—τὸ ἀπέδειξε ὡς τώρα μὲ τὸ τσουχτερὸ μαστίγωμα ποὺ τοὺς δίνει—νὰ λιβανίζει τοὺς ἰσχυρούς, αὐτὸ καὶ μόνο φτάνει γιὰ νὰ τὴν ἀγαπήσει κάθε Δάσκαλος, ποὺ ποθεῖ πραγματικὰ τὴν πρόοδο.

Ὁ τόσο καφτερὸς ὅσο καὶ δικαιότατος ἔλεγχος, ἴσως νὰ μὴ συγκρατήσῃ τοὺς ἁρμοδίους τοῦ ὑπουργείου μας. Μὰ ὅσο πορωμένοι καὶ ἀναίσθητοι κιὰν εἶναι, δὲ μπορεῖ νὰ μὴν αἰσθάνονται κάποια τύψη μέσα τους, τὴ στιγμὴ ποὺ βλέπουνε πὼς τοὺς παρακολουθεῖτε μ' ἄγρυπνο μάτι καὶ ξεσκεπάζετε τὰ ἀνομήματά τους.

Κρατᾶτε λοιπὸν πάντα ἕτοιμο τὸ μαστίγιο σας, καὶ μὴ φοβηθῆτε νὰ μαστιγώνετε κάθε ἀδικία. Ὅλος ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος ἀναγνωρίζει τὶς πολύτιμες ὑπηρεσίες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» καὶ στέκεται ἀκλόνητα στὸ πλευρό σας.

Μ. Ε.
Δημοδιδάσκαλος

«Τὸ ἀληθινὸν πανεπιστήμιον τῆς ἐποχῆς μας, λέγει ὁ Ἄγγλος σοφὸς Θωμᾶς Καρλάϋλ, εἶναι μία συλλογὴ καλῶν βιβλίων». — Ἐπωφεληθῆτε τῆς εὐκαιρίας ποὺ σᾶς προσφέρει ὁ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ,

νὰ ἀποκτήσητε σχεδὸν δωρεὰν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην πολυτίμων βιβλίων. – Κατάλογος παρέχεται εἰς τοὺς αἰτοῦντας. Διὰ τοὺς διδασκάλους, τοὺς φοιτητὰς καὶ ἐν γένει τοὺς σπουδαστὰς παρέχονται μέγισται εἰδικαὶ εὐκολίαι.

Ο "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ,,

εἶναι ὑπερήφανος, διότι ἐπέτυχε νὰ φέρῃ εἰς πέρας δύο μνημειώδεις ἐκδόσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ σημειώσουν σταθμὸν εἰς τὰ ἐκδοτικὰ χρονικὰ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Τὴν

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ

(Τόμοι 1—16, σελίδες 3.310)

Καὶ τὴν

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΝ

(Τόμοι 1—14, σελίδες 2.400)

Κάθε τόμος δίδεται μὲ 5 δελτία τοῦ «Ἀνεξαρτήτου», ἀσχέτως ἡμερομηνίας καὶ δρ. 5 (ἐπαρχίαι 6)

ΤΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΜΕΘΟΡΙΑΚΟΥΣ

Διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες, πὼς ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Μακεδονίας δείχνει ἀληθινὸ ἐνδιαφέρο γιὰ τὴν Παιδεία, καὶ πιέζει τὴν Κυβέρνηση νὰ ξαναδώσει ἐπίδομα στοὺς δασκάλους ποὺ ὑπηρετοῦνε στὰ παραμεθόρια χωριὰ τῆς Μακεδονίας. Ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος θὰ χρωστάει μεγάλη εὐγνωμοσύνη στὸ δραστήριο Γενικὸ Διοικητή, ἂμα τὸ ἐπιτύχει. Γιατὶ τὸ ἐπίδομα τοῦτο εἶναι δικαιότατο. Εἶναι μιὰ μικρὴ ἀνακούφιση γιὰ τὰ βάσανα ποὺ τραβοῦμε ἐμεῖς οἱ παραμεθοριακοὶ δασκάλοι. Ἡ ζωή μας ἔχει καταντήσει ἀβίωτη.

α') Ζοῦμε ἀδιάκοπα μέσα σὲ φόβο. Οἱ κομιταντζῆδες καθε λίγο καὶ λιγάκι ἐμφανίζονται γιὰ νὰ τρομοκρατήσουνε τὸν πληθυσμό. Κάθε κίνηση σταματάει, ὅπως δὰ ἔγινε ἀκόμη τώρα τελευταῖα στὴν Ἀσύμη.

β) Ἡ συγκοινωνία μὲ τ' ἀπομακρυσμένα τοῦτα χωριὰ εἶναι πολὺ δύσκολη. Ἡ ζωή μας κινδυνεύει ἅμα κατεβοῦμε μιὰ φορὰ τὸ μῆνα στὴν πόλη γιὰ νὰ πάρουμε τὸ μισθό. Ὄχι μόνο οἱ κομιταντζῆδες, παρὰ καὶ οἱ μικροληστεῖες, καὶ τὸ κρῦο, τὰ χιόνια ποὺ μᾶς ἀποκλείουν, καὶ οἱ λύκοι ποὺ κατεβαίνουνε τὸ χειμῶνα, ἅμα τοὺς σφίξει ἡ πεῖνα.

γ') Καὶ ἂν κανένας μας, ἀρωστήσῃ, καὶ δὲν ὑπάρχει στὸ χωριὸ κοινοτικὸς γιατρός, δὲ φτάδει ὁλόκληρος ὁ μυσθός μας γιὰ νὰ γιατρευθοῦμε. Ποῦ νὰ κατεβῆς ἄρρωστος στὴν πόλη!

δ') Ὅλα τὰ τρόφιμα εἶναι πανάκριβα, ἀφοῦ ἐπιβαρύνονται μὲ τόσα μεταφορικά. Ἡ ζωή μας ἐδῶ εἶναι 20% τὸ λιγότερο ἀκριβώτερη. Καὶ πέρασε ἡ ἐποχὴ ποὺ φιλοδορούσανε οἱ κάτοικοι τὸ δάσκαλο. Τὸ ἀντίθετο μάλιστα. Ὅλοι οἱ χωρικοὶ ἔχουν τὴν ἀπαίτηση νὰ τὰ ἀκριβοπληρώνει ὅλα ὁ δάσκαλος, γιατὶ «παίρνουνε μισθό».

καὶ Ε') Γεωργικὸ κλῆρο οὔτε δώσανε στοὺς παραμεθοριακοὺς δασκάλους, ὅπως εἴχανε ὑποσχεθεῖ, οὔτε ὑπάρχει καμιὰ ἐλπίδα νὰ μᾶς δώσουνε. Θὰ μπορούσαμε τότε κάτι νὰ μπαλώσουμε καὶ νὰ τὰ βγάλουμε πέρα.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τούς λόγους εἶναι δικιότατο νὰ δοθεῖ τὸ ἐπίδομα. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ καταλάβω, γιατὶ θὰ δοθεῖ μόνο στοὺς δασκάλους ποὺ ὑπηρετοῦνε στὰ παραμεθόρια χωριὰ τῆς Μακεδονίας, καὶ ὄχι καὶ σὲ μᾶς τοὺς παραμεθοριακοὺς τῆς Θράκης. Γιατὶ ἐνήργησε ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Μακεδονίας; Γι' αὐτό; Μὰ τότε ἔχει τὴν ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ φροντίσει καὶ γιὰ μᾶς ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῆς Θράκης. Καὶ ἔχουν τὴν ὑποχρέωση οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Νομοῦ μας νὰ διαμαρτυρηθοῦνε καὶ νὰ ζητήσουνε νὰ ἐπεκταθῇ τὸ ἐπίδομα καὶ σὲ μᾶς. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη.

Λ. Κ.
Δημοδιδάσκαλος στὴν παραμεθόριο

Σημ. «ΣΧΟΛΙΚΗΣ». Ὅλος ὁ ἐκπαιδευτικὸς κλάδος ἀναγνωρίζει πόσο δίκιο ἔχουνε οἱ παραμεθοριακοὶ συνάδελφοι, καὶ ὅλοι μας θὰ ἀγωνισθοῦμε νὰ ξαναδοθῇ τὸ ἐπίδομα τους.

Ἐλπίζουμε πὼς τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας θὰ ξυπνήσει καὶ θὰ δείξει κάποιο ἐνδιαφέρο γιὰ τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἐλπίζουμε ἀκόμη πὼς ἡ ἁρμοδία ὑπηρεσία τνῦ ὑπουργείου, ἅμα συνέλθει ἀπὸ τὸν τραγικὸ χορὸ τῶν δασκάλων, θὰ καταλάβει πὼς ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ τὴν ἠθικὴ καὶ ἀπὸ τὸ συμφέρο τοῦ Κράτους νὰ ἐπεκταθεῖ τὸ παραμεθοριακὸ ἐπίδομα καὶ στοὺς συναδέλφους τῆς Θράκης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

ΝΑ ΒΑΔΙΣΟΥΜΕ ΜΕ ΘΑΡΡΟΣ

Ἔχω μπροστά μου τὰ τέσσερα πρῶτα φύλλα τῆς «Σχολικῆς Ἐφημερίδος». Πιστέψτε με πώς, ὅταν πρωτοεῖδα τὸν τίτλο ἤμουνα γιομᾶτος ἀμφιβολία. Θὰ μποροῦσε τάχα νὰ ἐκδοθεῖ στὴν Ἑλλάδα μιὰ σοβαρὴ ἐφημερίδα καθαρὰ σχολική; Θὰ μποροῦσε νὰ γίνει ἕνα τέτιο θαῦμα στὴν Ἑλλάδα. Δικαιολογημένη ἀμφιβολία γιατί, δυστυχῶς, ὡς τώρα ζήσαμε μέσα σὲ μιὰ ἀπέραντη ἐρημιὰ καὶ τίποτε δὲν εἶχε γίνει γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Πάντα πίστευα πὼς ἐκεῖ πάνω, στὸ κέντρο, οἱ δάσκαλοι μας καὶ οἱ παιδαγωγοί μας μποροῦσαν καὶ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ μᾶς δώσουν μιὰ συστηματικὴ ὥθηση μὲ ἕνα σχολικὸ περιοδικό, μιὰ σχολικὴ ἐφημερίδα, μὰ πάντα ὅλη ἡ δράση τους περιορίζονταν σὲ μιὰ ἀ-

> **Η "ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ,,**
>
> **Ἀπολέπει εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν καὶ τὴν ὕψωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ μας.**
>
> **Ἔχει τὰς στήλας της ἀνοικτὰς εἰς πάντας καὶ διὰ πᾶσαν δικαίαν καὶ νόμιμον ὑπόθεσιν.**
>
> **Ἡ «Σχολικὴ» θὰ μαστιγώνῃ ἀλύπητα πᾶσαν ἀδικίαν γινομένην εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν κλάδον ὁποθενδήποτε καὶ ἂν προέρχεται.**

ναμφισβήτητα γερὴ ἐργασία, χωρὶς ὅ μως αὐτὴ νὰ βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ στενὸ ὁρίζοντα τῆς ἀκαδημαϊκῆς συζήτησης! Δὲν ἔλειψε βέβαια ἡ παιδαγωγικὴ ἐργασία ἐκεῖ πάνω καὶ στὰ τελευταῖα χρόνια ἡ παιδαγωγικὴ κίνησις ἁπλώθηκε πολύ, ἔγινε θὰ ἔλεγα ἐφάμιλη μὲ τὴν κίνηση στὰ προοδεμένα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη. Μὰ ἡ παιδαγωγικὴ αὐτὴ ἐργασία περιορίζονταν γιὰ τοὺς λίγους, ὅσοι εἶχανε τὴν εὐκαιρία νὰ πέρνουνε μέρος σὲ ἐκπαιδευτικὰ συνέδρια, νὰ ἀκοῦνε παιδαγωγικὲς διαλέξεις καὶ νὰ διαβάζουνε τὰ παιδαγωγικὰ βιβλία ποὺ ἐκδίδονταν. Ἔπειτα γιὰ τὶς γερὲς σκέψεις τῶν πρωτοπόρων μας παιδαγωγῶν, γιὰ ὅλα ὅσα σχετίζονται μὲ τὰ σχολεῖα, τὴν ὀργάνωσή τους, ἢ λίγο ἢ τίποτε δὲν ξέραμε ἐμεῖς ποῦ ζοῦμε μακριὰ ὅπὸ τὸ κέντρο. Ὕστερα ἔλλειπε κάτι σπουδαιότερο: ἡ συνοχὴ τοῦ κλάδου γύρω ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους, ὁ σύνδεσμος καὶ ὁ ὁμαδικὸς ἀγῶνας γιὰ τὴν ἀνύψωση τῆς Παιδείας μας. Θὰ μοῦ πῆτε πὼς αὐτὰ τὰ ἐκπροσωπουσαν οἱ ὀργανώσεις μας. Δὲν τὸ πολυπιστεύω, γιατὶ σ' αὐτὲς ἐπικρατοῦσε πάντα γιὰ ἰδανικὸ ἡ ὑλικὴ βοήθεια τῶν μελῶν

μὲ τὴ διευκόλυνση στὶς ὑποθέσεις των καὶ ὄχι ἡ καλλιέργεια τῆς πνευματικῆς γνωριμίας καὶ τῆς ψυχικῆς συνοχῆς γιὰ τὸν κοινὸ ἀγῶνα,

Μὲ τέτιες ἰδέες ἤμουνα πάντα, ἰδέες βγαλμένες ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ βλέποντας πὼς τίποτα ὡς τώρα δὲν γινόταν, ἀμφέβαλλα ἂν μποροῦσε νὰ γίνει καὶ τώρα, ποὺ στὸν ἐκεῖ ἐκπαιδευτικό μας κόσμο ἐπικρατεῖ ἡ ἀναστάτωση, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπανθρωπία καὶ τὴν ἄφθαστη φαυλοκρατία τοῦ Ὑπουργείου. Μὰ φαίνεται, πὼς ἐφαρμόζεται καὶ ἐδῶ τὸ ἀρχαῖο «οὐδὲν κακὸν ἀμιγὲς καλοῦ». Ἔπρεπε νὰ γίνει τὸ τσεκούρεμα στὴ δύσμοιρη ἐκπαίδευσή μας γιὰ νὰ βγοῦν μερικοὶ ἐκλεκτοὶ πρωτοπόροι παιδαγωγοί μας, νὰ ἀρχίσουν τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ ἐκδώσουν τὴ «Σχολικὴ Ἐφημερίδα». Γιατὶ ἔτσι γίνηκαν τὰ πράγματα καὶ νὰ τώρα ποὺ βρήκαμε τὸ δρόμο μας.

Ἔχω μπροστά μου τὰ τέσσερα πρῶτα φύλλα τῆς «Σχολικῆς Ἐφημερίδας». Ἐπὶ τέλους ἄρχισε τὸ χάραγμα τοῦ δρόμου, ποὺ θὰ μᾶς βγάλει ἀπὸ τὰ τέλματα καὶ θὰ μᾶς φέρει στὴν ὅαση. Πέρασα ἅπλησταὅλες τὶς σελίδες της. Ὁρμητικὴ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὰ δικαιώματα τοῦ φτωχοῦ δασκάλου, καυστικὴ στὴν κριτική της, κρατάει σιβαρὰ τὴ σημαία τῆς προόδου, ἀνοίγει τὸν καινούργιο δρόμο γιὰ τὴ λαϊκὴ παιδεία, δίνει πληροφορίες πολύτιμες καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα μᾶς δίνει ἄφθονο ἐκπαιδευτικὸ ὑλικό. Τί ἄλλο ζητούσαμε; Τίποτα. Τί ζητοῦμε τώρα; Νὰ προκόψει ἡ ἀγαπημένη μας «Σχολικὴ Ἐφημερίδα». Τὸ εὐχόμαστε μ' ὅλη τὴν καρδιά, καὶ πιστεύουμε πὼς ὅλοι οἱ ζωντανοὶ συνάδελφοι θὰ βαδίσουνε μὲ θάρρος δίπλα της τολμηροὶ συναγωνιστές.

Αἴγυπτος, Σεπτέμβριος 1935

Κίμων Γεωργιάδης

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΤΑΣ ΤΡΙΧΟΒΑΦΑΣ

Ὅσοι χρησιμοποιοῦν τριχοβαφὰς αἰσθάνονται συνεχεῖς κεφαλαλγίας, ἡμικρανίας, ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς καὶ πολλάκις ἀναφύονται ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, των ἐξανθήματα, χωρὶς νὰ γνωρίζουν ὅτι ἡ αἰτία τούτων εἶνε ἡ τριχοβαφή, ἣν μετεχειρίσθησαν.

Μὴ κουράζετε πλέον τὸν ἐγκέφαλόν σας. Τὸ ἐν Ἰταλίᾳ ἐργοστάσιον **Fattori et Co** σᾶς προσφέρει τὴν μεγάλην ἐφεύρεσίν του, ἀνεγνωρισμένην παρ' ὅλων τῶν Ἰατροσυνεδρίων τοῦ κόσμου ὡς καὶ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ μας Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 252 γνωματεύσεως τούτου τὸ Hairs Restorer Fattori.

Fattori Ἓν φάρμακον τριπλῆ θεραπεία

1) Ἐξαλείφει τελείως τὴν πυτιρίδα ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας.

2) Ἐπαναφέρει τὸν χρωματισμὸν τῶν τριχῶν εἰς τὸ ἀρχικόν των χρῶμα.

3) Σταματᾶ τὴν τριχόπτωσιν.

Ζητεῖτε ἐπιμόνως Fattori.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεῖα καὶ μυροπωλεῖα.

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Ἑλλάδα

Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ. ΒΑΓΕΝΑΣ

Δυκούργου 7—Ἀθῆναι

Τηλέφ. 23.450

Διαρκὴς παρακατάθήκη ἐν Πύργῳ: Φαρμακεῖον

Β. ΚΟΡΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ

Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια

SIGMOL

ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ **ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ** καὶ **ΙΩΔΙΟΝ**, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ κ. Μ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ

Προβλήματα	Β'	τάξεως Δημοτικοῦ Σχολείου	Δρ.	6.50
Προβλήματα	Γ'	» »	»	6.50
Προβλήματα	Δ'	» »	»	6.50
Προβλήματα	Γ'-Δ	» »	»	9.—
Προβλήματα	Ε'	» (ἐγκεκριμένα)	»	5.40
Προβλήματα	ΣΤ'	»	»	9.—
Προβλήματα	Ε'-ΣΤ'	»	»	9.—
Γεωμετρία	Ε'-ΣΤ'		»	8.50

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^ΙΑ

ΕΞΕΔΟΘΗ

Ο ΝΕΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Εἶναι μία πλήρης Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία Ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν.

ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΤΟΥΝΤΑ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η ΕΝΝΟΙΑ "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ,, ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ **ZAN ΠΙΑΖΕ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΓΕΝΕΥΗ

Χωρὶς ἀμφιβολία, τὸ παιδὶ δὲ ζεῖ καμιὰ ἀπὸ τὶς ἠθικὲς ἔννοιες τόσο ἄμεσα ὅσο τὴν ἔννοια «δικαιοσύνη». Ἡ ἀναπόφευκτη συχνὴ σύγκρουση τοῦ παιδιοῦ μὲ τοὺς ἐνήλικους, οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὰ ἴδια τὰ παιδιά, στὰ παιγνίδια καὶ μέσα στὴν τάξη, εἶναι ἀδιάκοπες εὐκαιρίες γιὰ νὰ γεννηθοῦνε καὶ νὰ ἀναπτυχθοῦνε σιγὰ σιγὰ στὸ παιδὶ οἱ ἰδέες «δίκαιο καὶ ἄδικο».

Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ μελετήσουμε τὴν ἐξέλιξη τούτη ἀπὸ διπλὴ ἄποψη: τὴν ψυχολογικὴ καὶ τὴν παιδαγωγική.

Τὸ συναίστημα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἡ ἔννοια «δικαιοσύνη».

Εἶν' ἀλήθεια, πὼς μπορεῖ κανεὶς κάπως τεχνητά, νὰ ξεχωρίσει τὸ συναίστημα τῆς δικαιοσύνης, ὅλες δηλαδὴ τὶς ἄμεσες κρίσεις ποὺ τὶς ζεῖ τὸ παιδὶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ ἔρχεται σ' ἐπαφὸ μὲ τὸν γύρω του κόσμο, τὴν κοινωνική, ὅπως λέμε, πραγματικότητα, ἀπὸ τὴν ἔννοια «δικαιοσύνη», ἀπὸ τὶς στοχαστικὲς δηλαδὴ κρίσεις ποὺ κάνει μέσα του τὸ παιδὶ μὲ τὴν ἀνάμνηση ἢ ὅταν ἀκούσει ἢ διαβάσει κάτι καὶ τὸ κρίνει ἂν εἶναι σωστὸ ἢ ἄδικο. Ἔτσι ἕνα παιδί, εἴτε θῦμα εἴτε μάρτυρας μιᾶς ἀδικίας, μπορεῖ ν' ἀντιδράσει ζωηρὰ χωρὶς ὡστόσο νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ κρίνει σωστὰ ἅμα τοῦ διηγηθοῦν μιὰν ἱστορία.

Φυσικά, τὸ συναίστημα τῆς δικαιοσύνης εἶναι πιὸ σπουδαῖο παρὰ ἡ θεωρητικὴ ἔννοια «δικαιοσύνη». Ἡ τελευταία, εἶναι μονάχα μιὰ συνειδητὴ σκέψη πάνω στὸ συναίστημα. Καὶ ἡ ἐπίδρασή της στὴ ζωή, θἀφανερωθεῖ ἀργότερα, ὅταν τὸ παιδὶ ἀποχτήσει συνείδηση γι' αὐτή. Ἀκόμα, γιὰ νὰ εἶναι ἡ ἐπίδρασή της ὠφέλιμη, θὰ πρέπει νά ζωογονεῖται ἀπὸ τὸ συναίστημα, ποὺ τὸ ζεῖ ἄμεσα τὸ παιδὶ καί νὰ τροφοδοτεῖται ἀπὸ τήν πεῖρα του. Ὁ Κὰντ μᾶς εἶπε γιὰ τὴν ἠθικὴ σκέψη ὁριστικὰ πράματα ἀπὸ ψυχολογικὴ ἄποψη.

Θὰ ἤτανε λοιπὸν σωστό, γιὰ νὰ εἶναι ἡ μελέτη μας ὁλοκληρωτική, ν' ἀρχίσουμε τὴν ἔρευνά μας ἀπὸ τὸ συναίστημα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐπειδὴ τὸ συναίστημα ἔχει τὰ πρωτεῖα καὶ ἐπειδὴ μονάχα ἀναλύοντας τὸ συναίστημα τοῦτο θὰ μποροῦσουμε νὰ δώσουμε μὲ ἀκρίβεια τὴ σημασία ποὺ ἔχει ἡ ἔννοια «δικαιοσύνη», Γιὰ λόγους ὅμως τεχνικοὺς καὶ πολὺ εὐκολονόητους θ' ἀκολουθήσουμε, δυστυχῶς, τὴν ἀνάστροφη πορεία. Εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολο νὰ νοιώσουμε ζωντανὰ τὰ συναιστήματα ποὺ γεννιοῦνται στὸ παιδὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ἀντιδρᾶ σὲ κάτι πραγματικὸ παρὰ νὰ ὑποβάλουμε στὸ παιδὶ ἐρωτήματα, ὅσο εὔστροφα κιὰν εἶναι γιὰ νὰ ἀναλύσουμε τὴν ἔννοια ποὺ ἔχει δημιουργήσει γιὰ τὴ δικαιοσύνη.

Μονάχα οἱ γονεῖς, οἱ δασκάλοι καὶ οἱ σχολικοὶ ψυχολόγοι ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν σὲ κάθε σχολεῖο γιὰ νὰ μελετοῦνε τὰ δύσκολα καὶ ἀνώμαλα παιδιά, μποροῦνε νὰ κάνουνε παρατηρήσεις χρήσιμες γιὰ τὸ συναίστημα τῆς δικαιοσύνης στὰ παιδιά.

Ἂς πάρουμε ἕνα μονάχα παράδειγμα ποὺ εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ παρατηρήσῃ ἡ δεσποινίδα Ραμπέρ (1). Ἕνα κοριτσάκι 11—12 χρονῶν, ποὺ τὸ πιάσανε νὰ κλέβει καὶ νὰ λέει ψέματα, τὸ περιμαζεύει μιὰ φιλικὴ οἰκογένεια. Οἱ ροπὲς φαίνεται πὼς ἐξαφανίζονται. Σὲ λίγο καιρό, ἡ οἰκογένεια πῆρε ἐπίσης καὶ τὴν ἀδελφὴ τοῦ κοριτσιοῦ. Ἀμέσως τὸ παιδὶ ξαναρχίζει νὰ λέει ψέματα καὶ νὰ κλέβει. Μιὰ διακριτικὴ ἀνάκριση ἀποδείχνει ***πὼς τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ὑπόφερνε πολύ***, ἐπειδὴ ὁ πατέρας της δείχνει ἐπίμονα τὴν προτίμησή του στὴν ἀδελφή της. Ὁ γυρισμὸς τῆς ἀδελφῆς εἶναι ἀρκετὸς γιὰ νὰ κάνει νὰ ξαναγεννηθοῦνε τὰ συναιστήματα ἐκεῖνα καὶ νὰ σπάσει ἡ ἰσορροπία ποὺ ἄρχιζε νὰ δημιουργεῖται.

Ὅπως κιὰν ἔχει, ἡ ἔρευνα καὶ ἡ μελέτη τῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη» ἔχει σπουδαιότητα. Ἡ δημιουργία καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνειδητῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη» στὸ παιδὶ συμβαδίζει καὶ συνδέεται μὲ τὴ ζωντανή του πεῖρα. Καὶ εἶναι χρήσιμο νὰ ξέρουμε καὶ τὴ θεωρητική, τὴ συγκεκριμένη ὄψη τῆς τῆς παιδικῆς δικαιοσύνης.

Ἡ μέθοδος ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴν ἔρευνα.

Ἀκολουθήσαμε, ἡ δίδα Ραμπὲρ στὴ Γενεύη καὶ στὸ Καντόνι τοῦ Βὼντ καὶ ἐγὼ στὴ Γενεύη καὶ στὴ Νεοκαστέλη, τὴν ἴδια τεχνικὴ ποὺ γενικὰ ἔχουν χρησιμοποιήσει ὅσοι ἐρευνητὲς καταπιάστηκαν νὰ ἐρευνήσουν τὴν ἠθικὴ κρίση τοῦ παιδιοῦ: Διηγοῦνται δηλαδὴ στὸ παιδὶ μιὰν ἱστορία καὶ τοῦ ζητοῦνε νὰ εἰπεῖ τὴν κρίση του γι' αὐτὴν καὶ τί θὰ ἔκανε σὲ μιὰ τέτοια περίσταση. Ἐμεῖς ὅμως, χρησιμοποιήσαμε τὶς ἱστορίες πρὸ πάντων σὰν θέματα συνομιλίας καὶ συζήτησης μὲ τὸ παιδὶ καὶ ὄχι σὰν test. Τὸ σπουδαῖο δὲν εἶναι νὰ ξαίρουμε τὸ ναὶ ἢ τὸ ὄχι, τὴν κρίση δηλαδὴ ποὺ θὰ ἐκφέρει τὸ παιδί, ὅπως γίνεται μὲ τὰ tests. Πολὺ σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἐσωτερικὰ ἐλατήρια, ποὺ κινοῦν τὸ παιδὶ στὴν κρίση του. Καὶ τὰ ἐλατήρια αὐτὰ θέλουμε ν' ἀποκαλύψουμε. Πρέπει κανεὶς στὶς τέτιες ἔρευνες νὰ ἐμπνέεται πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν κλινικὴ μέθοδη τοῦ ψυχιάτρου, παρὰ ἀπὸ τὴ στατιστικὴ μέθοδο, ποὺ εἶναι κατάλληλη στὰ tests. Καὶ ἂν καὶ ἐμεῖς θ' ἀναφέρουμε μερικὲς στατιστικές, αὐτὸ τὸ κάνουμε μονάχα σὰν εἰσαγωγὴ στὴν ποιοτικὴ ἀνάλυση. Γιατί μόνο ἡ ποιοτικὴ ἀνάλυση μπορεῖ νὰ μᾶς βεβαιώσει ἂν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας ἔχουν καλὴ βάση.

Ἀκόμα μιὰ λέξη. Μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεχωρίσει δυὸ πλευρὲς στὴν ἔννοια «δικαιοσύνη». Ἡ πρώτη στηρίζεται στὴν ἰδέα τῆς ἰσότητας, εἶναι ἡ ἐπιμεριστικὴ δικαιοσύνη. Ἡ ἄλλη πλευρά, στηρίζεται στὴν ἀνταπόδοση. κλείνει μέσα της τὶς «κυρώσεις», εἶναι ἡ ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη. Στὴ μελέτη μας τούτη θὰ μιλήσουμε μόνο γιὰ τὴν ἐπιμεριστικὴ δικαιοσύνη. Ὡστόσο γιὰ νὰ μὴ γίνει σύγχιση στὶς ὑποδιαιρέσεις θὰ πραγματευτοῦμε δυὸ τρία περιστατικὰ ποὺ θἴγουνε τόσο τὴν ἀνταπόδοση ὅσο καὶ τὴν ἰσότητα, συζητῶντας γιὰ τὴ δικαιοσύνη στὶς παιδικὲς σχέσεις.

Ι ΑΥΘΕΝΤΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

Ἅμα ζητήσει κανεὶς ἀπὸ τὰ παιδιὰ παραείγματα ἀδικίας, ἢ ἅμα μαζεύει ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας σχετικὲς μὲ τὴν ἰδέα τῆς δικαιοσύνης, ἡ πιὸ συχνὴ περιπτωση ποὺ θὰ συναντήσει, εἶναι ἡ περίπτωση ὅπου οἱ γονεῖς μεταχειρίζονται τὰ παιδιὰ ἄνισα. Εἶναι, πραγματικὰ πολὺ δύσκολο, νὰ τηροῦν πάντα οἱ γονεῖς αὐστηρὴν ἰσότητα στὸν καταμερισμὸ τῆς δουλειᾶς καὶ στὶς χάρες. Τὶ θὰ γίνει λοιπὸν ἅμα διηγηθοῦμε στὰ παιδιὰ ἱστορίες βγαλμένες καὶ ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὴν ἴδια τους τὴν πεῖρα; Θὰ δώσουνε δίκιο στοὺς μεγάλους, ἔτσι ποὺ ἡ ἔννοια «δικαιοσύνη» νὰ συγχίζεται μὲ τὴν ἔννοια «αὐθεντία», ἢ, θὰ ὑπερασπίσουνε πιὸ πολὺ τὴν ἰσότητα, ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τὴ δικαιοσύνη; Ὅπως μποροῦμε νὰ περιμένουμε, ἡ δεύτερη στάση κυριαρχεῖ μὲ τὴν ἡλικία ὁλοένα περισσότερο ἀπὸ τὴν πρώτη. Γιὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ ἀπὸ 6 ἕως 7 χρονῶν ἡ δικαιοσύνη συγχίζεται μὲ τὸ νόμο. Δὲν ὑπάρχει, θεωρητικὰ βέβαια, παρὰ μιὰ μονάχα ἀρετή, ἡ ὑπακοὴ καὶ ἐκεῖνο ποὺ ζητάει ὁ μεγάλος εἶναι ὁριστικὰ δίκαιο. Ἀντίθετα, ὕστερα ἀπὸ τὰ 8 ἢ 9 χρόνια τρία τέταρτα ἀπὸ τὰ παιδιὰ ξεχωρίζουνε τὴ δικαιοσύνη ἀπὸ τὴν «αὐθεντία» καὶ γι' αὐτὰ ἡ δικαιοσύνη συμπίπτει μὲ τὴν πλέρια ἰσότητα.

Τέσσερα παραδείγματα.

Γιὰ παράδειγμα παίρνουμε τὶς ἀκόλουθες τέσσερις ἱστορίες. α' Ἦταν μιὰ φορὰ μιὰ προσοκτικὴ κατασκήνωση μ' ἀγόρια (ἢ μὲ κορίτσια) ὁ καθένας ἔπρεπε νὰ καθαρίζει μὲ τῆσειρά του καὶ νὰ ταχτοποιεῖ τό κάθε τί.

Ὁ ἕνας ἔπρεπε νὰ πάει γιὰ ψώνια, ἕνας ἄλλος νὰ κάμει τὸ ξέπλυμα, ἄλλος νὰ πάει γιὰ ξύλα, ἢ νὰ σκουπίσει κτλ. Μιὰ μέρα τὸ ψωμὶ σώθηκε. Ἐκεῖνος ποὺ θὰ πήγαινε εἶχε φύγει. Τότε ὁ ἀρχηγὸς ζήτησε ἀπὸ ἕναν ἄλλο, ποὺ εἶχε τελειώσει τὴ δική του τὴ δουλε ά, νὰ πάει νὰ πάρει ψωμί. Τὶ ἔκανε ὁ πρόσκοπος αὐτός; «Τὶ σκέπτεσαι γι' αὐτό;

β' Μιὰ μητέρα μιὰ Πέμπτη ἀπόγιομα, εἶπε στὸ ἀγοράκι της καὶ στὴν κόρη της νὰ τὴν βοηθήσουνε λίγο στὸ νοικοκυριό, γιατὶ ἤτανε κουρασμένη. Τὸ κοριτσάκι, θὰ ἔπλενε τὰ πιάτα καὶ τ' ἀγοράκι θα πήγαινε νὰ φέρει ξύλα. Μὰ τ' ἀγοράκι βγῆκε στὸ δρόμο νὰ διασκεδάσει μὲ τοὺς φίλους του. Ἡ μαμὰ τότε εἶπε στὴν κορούλα της νὰ κάμει ὅλη τὴν ἐργασία.

Τὶ ἀποκρίθηκε ἡ κόρη;»

γ' «Σὲμιὰν οἰκογένεια ἦσαν τρία ἀδέρφια, ἕνα μεγάλο καὶ δύο δίδυμα. Ὁ καθένας τους ἔπρεπε νὰ γυαλίζει κάθε πρωῒ τὰ παπούτσια του. Μιὰ μέρα ὁ μεγάλος ἀρώστησε. Τότε ἡ μαμά, εἶπε στὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ γυαλίσει ἐξὸν ἀπὰ τὰ δικά του τὰ παπούτσια καὶ τὰ παπούτσια τοῦ μεγάλου. Ἐσὺ τὶ λὲς γι' αὐτό;»

«Ἕνας πατέρας εἶχε δυὸ ἀγόρια. Τὸ ἕνα γκρίνιαζε πάντα ἅμα τοῦ λέγανε νὰ κάνει μιὰ δουλειά. Τὸ ἄλλο δὲν τὶς ἀγαποῦσε κι αὐτὸ τὶς δουλειές, μὰ πήγαινε χωρὶς νὰ γκρινιάζει. Τότε ὁ πατέρας ἔστελνε πιὸ συχνὰ τὸ παιδὶ ποὺ δὲν ἔλεγε τίποτε. Ἐσὺ τί νομίζεις γι' αὐτό;»

Οἱ ἀπαντήσεις ποὺ δώσανε τὰ παιδιά, δείχνουν μιὰν ὁλοκάθαρη ἐξέλιξη ὅσο μεγαλώνει τὸ παιδί. Τὸ παιδιὰ ποὺ δίνουν τὰ πρωτεῖα στὴν ἰσότητα καὶ ὄχι στὴν «αὐθεντία», ἀντιπροσωπεύουνε, στὶς ἱστορίες α' καὶ β' τὰ 8 ο)ο στὰ 6 χρόνια, τὰ 52 ο)ο στὰ 7 χρόνια, τὰ 72ο)ο στὰ 8 χρόνια, τὰ 92 ο)ο στὰ 9 καὶ στὰ 10 χρόνια, τὰ 97 ο)ο στὰ 11 χρόνια καὶ τὰ 100 ο)ο στὰ 12 χρόνια.

Ὅσο γιὰ τὶς ἱστορίες γ' καὶ δ' τὰ 75 ο)ο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν 7 χρονῶν, ὑπερασπίζουνε τὴν «αὐθεντία» καὶ τὰ 80ο)ο πάνω κάτω ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποὺ εἶναι 8 ἕως 12 χρονῶν ὑπερασπίζουνε τὴν ἰσότητα.

Ποιοτικὴ ἀνάλυση

Μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε τὶς ἀπαντήσεις σὲ τέσσερες κατηγορίες. Ὑπάρχουνε πρῶτα-πρῶτα τὰ παιδιὰ ποὺ θεωροῦνε σωστὴ τὴν ἐντολὴ τοῦ ἐνήλικου, ποὺ δὲν ξεχωρίζουνε λοιπὸν τὸ δίκηο ἀπὸ τὴν αὐθεντία. Ἔρχονται ὕστερα τὰ παιδιὰ ποὺ θεωροῦνε τὴν ἐντολὴ ἄδικη, τὴν παραδέχονται ὅμως καὶ τὴν ἐκτελοῦνε χωρὶς συζήτηση. Κατὰ τρίτο λόγο ἔρχονται τὰ παιδιὰ ποὺ βρίσκουνε τὴν ἐντολὴ ἄδικη καὶ προτιμοῦνε τὴ συζήτηση μὲ τὸν ἐνήλικο καί τέλος, ἐκεῖνα ποὺ εἶναι καλόκαρδα καὶ περιποιητικὰ καὶ ἡ ἐντολὴ εἶναι ἄδικη καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι κανεὶς ἀναγκασμένος νὰ ὑπακούσει. Γιὸ μᾶς φυσικὰ ἔχει ἐνδιαφέρον ἡ γραμμὴ ποὺ ξεχωρίζει τὸν πρῶτο τύπο ἀπὸ τοὺς ἄλλους τρεῖς. Ὁ δεύτερος τύπος ἀποτελεῖ ἕναν ἐνδιάμεσο σταθμὸ ἀνάμεσα στοὺς τύπους τῶν ἄκρων.

Μερικὰ παραδείγματα τοῦ πρώτου αὐτοῦ τύπου ποὺ τὸν συναντοῦμε μονάχα στὰ μικρὰ παιδιά:

ΔΗΜ. (6 χρονῶν καὶ 2 μηνῶν) ***Ἱστ. α'.*** Ἔπρεπε νὰ πάει. — Γιατί;— Γιατὶ τῆς τὸ εἶπανε.— Εἶναι σωστὸ νὰ πάει στὴ θέση τῆς ἄλλης;— Ναί. Γιατὶ (ἂν δὲν τὸ ἔκανε) θὰ τὴν τιμωροῦσανε».

ΒΑΡ. (6. 11.) ***Ἱστ. α'.*** «Ἔπρεπε νὰ πάει νὰ πάρει ψωμί.— Γιατί;— Γιατί τὴ διατάξανε.— Ἦτανε σωστὸ ἢ ὄχι αὐτὸ ποὺ τὴ διατάξανε;— Ἦταν σωστό, γιατὶ τῆς τὸ εἶχανε πεῖ».

ΣΕΜΑ. (7 χρονῶν), ***Ἱστ. δ'.*** Ἦτανε σωστὸ γιατὶ ὁ μπαμπᾶς του τοῦ εἶπε νὰ πάει.

ΖΙΓΚ. (8.8.) ***Ἱστ. β'.*** Ἔπρεπε νὰ κάμει καὶ τὶς δυὸ δουλειὲς ἀφοῦ ὁ ἀδελφός της δέν ἤθελε.— Ἦτανε σωστό;— Πολὺ σωστό. Κάνει μιὰ καλὴ πράξη.

ΖΑΝ. (9 χρονῶν) ***Ἱστ. γ'.*** «Ἦτανε σωστό;—Ναὶ νομίζω.—Τί εἶπε τὸ δεύτερο παιδὶ ἀπὸ τὰ δίδυμα;—Πρέπει νὰ δώσει τρία παπούτσια στὸ ἕνα παιδὶ καὶ τρία στὸ ἄλλο,—Τότε;—Μὰ πρέπει νὰ κάμει ὅτι τοῦ λέει ἡ μαμά του.—Μὰ ἦταν σωστὸ αὐτὸ ποὺ τοῦ εἶπε ἡ μαμά του; —Ναί.

Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ὑποψιαστεῖ κάποια σύγχυση στά λόγια τῶν παιδιῶν. Ἴσως τὰ παιδιὰ νὰ μὴν ἐκφράστηκαν καθαρά. Ἴσως νὰ ἤθελαν νὰ εἰποῦν κάτι σὰν αὐτό: «Πρέπει νὰ ἀκοῦμε κι' ἂν αὐτὸ δὲν εἶναι δίκαιο». Κιὅταν τὸ μικρὸ παιδὶ μᾶς λέει πὼς αὐτὸ εἶναι «σωστό», ἴσως νὰ τὸ εἶπε μὲ τὸ νόημα πὼς «εἶναι ἡ ἀπάντηση σωστή». Μὰ ὅπως τὸ ἔχουμε ἐλέγξει τὰ παιδιὰ τοῦτα γνωρίζουνε τὴ λέξη «δίκαιο», «σωστὸ», μὲ τὸ νόημα «τὸ ἀντίθετο τοῦ ἄδικου». Γιὰ παράδειγμα γιὰ τὰ «σωστὰ» πράματα μᾶς ἔφεραν: τὸ παιχνίδι χωρὶς ζαβολιές, τὴν ἴση μοιρασιὰ κτλ.

Στὴν πραγματικότητα, τὸ φαινόμενο εἶναι πιὸ βαθύ. Ἐδῶ πρόκειται χωρὶς ἄλλο γιὰ μιὰ ταυτότητα, ἀδιαφοροποίηση τοῦ «σωστοῦ» καὶ «δίκαιου» μὲ κεῖνο ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τὴν αὐθεντία. Μιὰ τέτοια περίπτωση θὰ ἤτανε σημαντικὴ γιὰ τὴν ψυχολογία τῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη» γιατὶ εἶναι αὐτονόητο πὼς τὸ νὰ ἐξομοιώνεται καὶ νὰ ταυτίζεται ἡ δικαιοσύνη μὲ τὴν «αὐθεντία», τὴν ἐντολὴ δηλαδὴ τοῦ ἰσχυρότερου, τοῦ ἐνήλικου δημιουργεῖ ἕνα πρόβλημα: Ἡ δικαιοσύνη θ' ἀναπτυχθεῖ στὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ σεβασμὸ στὴν «αὐθεντία» ἢ παρ' ὅλο ποὺ ὑπάρχει ἡ αὐθεντία ἡ ἔννοια «ἰσότητα» θὰ φανερωθεῖ καὶ θὰ ἐπιβληθεῖ. Ἔχει λοιπὸν σημασία νὰ προσέξουμε στὶς ἀπαντήσεις ποὺ μᾶς δίνουν τὰ παιδιά.

Θὰ ἤτανε ὑπερβολικὸ νὰ εἰποῦμε πὼς τὸ παιδὶ τῶν 6 ἢ τῶν 7 χρονῶν δὲ γνωρίζει τὴν ἔννοια «δικαιοσύνη». Πολλὰ ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς ἔρευνάς μας διστάζουνε νὰ χαρακτηρίσουνε δίκαιες τὶς ἐντολές, ποὺ περιέχονται στὶς παραπάνω ἱστορίτσες. Μονάχα ποὺ ἡ ἰδέα «δικαιοσύνη» σκεπάζεται ἀπὸ τὴν «αὐθεντία» καὶ μόνο ὅταν ἡ αὐθεντία ἀποσυρθεῖ, ὅταν δηλαδὴ δὲν ὑπάρχει πιθανὴ σύγκρουση μὲ τὴ ὑπακοὴ στὴν αὐθεντία, τότε μόνο παρουσιάζεται ἡ ἰδέα τῆς «ἰσότητας». Ὥστε γιὰ τὰ μικρὰ παιδιά, μιὰ καὶ δόθηκε ἡ ἐντολή, ἔστω καὶ ἀντίθετη μὲ τὴν ἰσότητα πρέπει νὰ ἐκτελεστεῖ, ἐπειδὴ δόθηκε ἀπὸ τὸν ἐνήλικο. Τέτοια περιστατικὰ ἐπιβεβαιώνουνε τὴν ἐνδιαφερτικὴ ἄποψη ποὺ ὑποστήριξε ὁ Μποβέ.

Σύμφωνα μὲ τὴ θέση αὐτὴ τὸ παιδὶ πιστεύει στὴν ἀρχὴ πὼς οἱ γονεῖς του εἶναι τέλειοι ἠθικὰ καὶ μόλις στὰ 5—7 χρόνια του ἀνακαλύπτει καὶ ὁμολογεῖ στὸν ἑαυτό του πὼς μποροῦνε κι' οἱ γονεῖς του νὰ ἔχουνε ἀτέλειες. Ὥστε ἡ ἔννοια «καθῆκον» ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴν ὑπερεχτίμηση καὶ τὸ σεβασμὸ τοῦτο στοὺς γονεῖς θὰ ἐπικρατεῖ φυσικὰ πέρα πέρα στὴν πρωτόγονη ἠθικὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ ἐπομένως θὰ εἶνε ὑπέρτερη ἀπὸ τὴν ἔννοια «δικαιοσύνη» καὶ θὰ τὴν νικάει, ἅμα ἔρθουν σὲ σύγκρουση.

Μερικὰ παραδείγματα τώρα γιὰ τὴ δεύτερη κατηγορία, δηλαδὴ γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ ἐγκωμιάζουνε πάντα τὴν ὑπακοή, μὰ χωρὶς νὰ τὴν παραδέχονται ἐσωτερικά, χωρὶς λοιπὸν νὰ βρίσκουνε τὴν ἐντολὴ ποὺ πήρανε σύμφωνη μὲ τὴ δικαιοσύνη.

ΜΟΝ. (6 1)2) ***Ἱστ. β'. Θὰ ἔκανε καὶ τὰ δυό.***—Θὰ ἦτανε σωστό;—***Ὄχι δὲν ἦνανε σωστό.***—Γιατὶ θὰ τὰ ἔκανες καὶ τὰ δυό;—***Γιὰ νὰ ὑπακούσω γιατὶ θὰ φοβόμουνα μὴ μὲ μαλλώσουνε.***

ΕΡΜΠ. (9, 10) ***Ἱστ. β'.*** «Θὰ ἔπρεπε νὰ πάει ἀμέσως.—Γιατί;—Γιατὶ ὅταν ζητοῦνε κάτι πρέπει νὰ πηγαίνουμε ἀμέσως.—Ἦτανέ σωστό; Ὄχι δὲν ἦτανε ἡ σειρά της.—Γιατὶ πῆγε;—Γιὰ νὰ ὑπακούσει.

Βλέπει κανείς, πόσο καλὰ ξεχωρίζουνε τοῦτα τὰ παιδιὰ μὲ ὅλο ποὺ συμμορφώνονται μὲ τὴν ἐντολὴ ποὺ τοὺς δίνεται ποιὸ εἶναι δίκιο καὶ ποιὸ τοὺς ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὴν «αὐθεντία». Ἂς φέρουμε καὶ ἕνα δυὸ παραδείγματα τῆς τρίτης κατηγορίας, δηλαδὴ γιὰ τὰ παιδιά, ποὺ χωρὶς νὰ κηρύχνουνε τὴν ἀνταρσία, πιστεύουνε πὼς δὲν πρέπει νὰ ὑπακούει κανεὶς σὲ μιὰν ἄδικη διαταγή. Πρέπει κανεὶς ν' ἀντιστέκεται ἢ καλύτερα νὰ συζητάει μὲ τοὺς γονεῖς.

ΚΛΑ. (9.8) ***Ἱστ. α'.*** «Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάμει. Δὲν ἦτανε δική της δουλειά. Ἦτανε σωστό; — Ὄχι».—***Ἱστ. β'.*** «Ἔπρεπε νὰ κάμει μονάχα τὴ δική της τὴ δουλειὰ καὶ ὄχι καὶ τὴ δουλειὰ τοῦ ἄλλου.—Γιατὶ ὄχι;—Δὲν ἦτανε σωστό».

ΦΡΙ. (11 χρονῶ) ***Ἱστ. γ'.*** «Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάμει.—Ἦτανε σωστὸ αὐτὸ ποὺ τοῦ εἶπε ἡ μαμά του;—Ὄχι κύριε. Ἔπρεπε νὰ δώσει στὸν καθένα τρία παπούτσια.—Μὰ δὲν τοῦ τὸ εἶπε ἡ μητέρα του;—Ἡ μητέρα δὲν εἶχε δίκιο. Δὲν ἦτανε σωστό».

Βλέπουμε πὼς γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦτα ἡ ἰσότητα εἶναι ἀνώτερη ὄχι μόνο ἀπὸ τήν ὑπακοὴ παρὰ καὶ ἀπὸ τὴν συγκατάβαση. Ἀντίθετα, τὰ παιδιὰ ποὺ ἀνήκουνε στὴν τέταρτη κατηγορία, μ' ὅλο ποὺ θεωροῦνε τὴν ἐντολὴ ἄδικη, πιστεύουνε πὼς πρέπει νὰ τὴν ἐχτελέσουνε ἀπὸ καλωσύνη καὶ εὐγένεια. Ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ ὑποχρέωση καὶ ὑπακοὴ παρὰ γιὰ αὐθόρμητη εὐγένεια.

ΠΕΡ. (11. 9) ***Ἱστ. α'.*** «Πῆγε νὰ φέρει. — Ἦτανε σωστό; —Δὲν ἦτανε σωστὸ μὰ ἦτανε εὐγενικό».

ΜΠΑΛΤ. (11. 9). ***Ἱστ. β'.*** «Τὸ ἔκαμε. — Καὶ τὶ σκέφτηκε γι' αὐτό; Πὼς ὁ ἀδελφός του δὲ φέρθηκε καλά. Ἦτανε σωστὸ νὰ τὸ κάμει; Δὲν ἦτανε σωστό, μὰ τὸ ἔκαμε γιὰ χατήρι τῆς μαμᾶς της.

Μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε τρία στάδια στὴν ἐξέλιξη

Ἔτσι βλέπουμε νὰ βγαίνει ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις αὐτὲς ποὺ ἀναλύσαμε, ἕνας ἀρκετὰ ξεκάθαρος νόμος στὴν ἐξέλιξη τῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη». Εἶν' ἀλήθεια, πὼς δὲν μποροῦμε νὰ μιλᾶμε γιὰ ξεχωριστὰ στάδια, γιατὶ δὲν εἴμαστε καθόλου βέβαιοι ἂν κάθε παιδὶ περνάει διαδοχικὰ ἀπὸ τὶς τέσσερις κατηγορίες ποὺ περιγράψαμε. Αὐτὸ ἐξαρτᾶται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὸ περιβάλλο κι' ἀπὸ τὴν ἀγωγή. Ξέρουμε μάλιστα πὼς μποροῦμε νὰ ἀπευθυνθοῦμε πολὺ νωρὶς στὴ συνεργασία καὶ στὴ συντροφικότητα καὶ ν' ἀντικαταστήσουμε στὰ παιδάκια τῶν 3 καὶ 4 χρονῶν τὴν ἀνόητη ὑπακοὴ ποὺ τοὺς ἐπιβάλλουμε, χωρὶς συζήτηση μὲ τὴν ἀλληλοβοήθεια. Ὕστερα ἀπὸ τὴ διπλὴ τούτη ἐπιφύλαξη νομίζω, πὼς μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε τρία μεγάλα στάδια στὴν ἀνάπτυξὴ τῆς ἰσότητας—δικαιοσύνης, σχετικὰ μὲ τὴν αὐθεντία τῶν μεγάλων (καὶ θὰ ἰδοῦμε πὼς τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ παιδιά).

Στὸ πρῶτο στάδιο, ἡ ἔννοια δικαιοσύνη δὲν ἔχει διαφοροποιηθεῖ ἀπὸ κεῖνο ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τὴν ὑπακοή. Δίκηο εἶναι αὐτὸ ποὺ διατάζει ὁ μεγάλος. Ὅπως θὰ ἰδοῦμε, στὸ στάδιο τοῦτο ἡ ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη ἔχει πιὸ μεγάλη θέση ἀπὸ τὴν ἐπιμεριστικὴ δικαιοσύνη, ποὺ στηρίζεται στὴν ἰσότητα. Θὰ μπορούσαμε λοιπὸν νὰ εἰποῦμε πὼς τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα στὸ στάδιο τοῦτο εἶναι ἡ ἀπουσία τῆς ἐπιμεριστικῆς δικαιοσύνης, μιὰ καὶ ἡ ἔννοια τούτη ἔχει μέσα της κάποιαν αὐτονομία καὶ ἐπομένως μιὰ κάποια χειραφέτηση ἀπὸ τὸ σεβασμὸ ποὺ ἔχει τὸ παιδὶ στὴν αὐθεντία τοῦ μεγάλου.

Στὸ δεύτερο στάδιο ἡ ἔννοια τῆς ἰσότητας ἀναπτύσσεται καὶ ὑπερτερεῖ ἀπὸ κάθε ἄλλο καὶ ἡ δικαιοσύνη ἔρχεται, σὲ περίπτωση ποὺ θὰ παρουσιασθεῖ σύγκρουση, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ὑπακοή.

Ἀντίθετα, στὸ τρίτο στάδιο, ἡ ἰσότητα λεπτύνεται καὶ ὑποχωρεῖ σὲ μιὰν ἀντίληψη τῆς δικαιοσύνης πιὸ ξελαμπ

τῶν 8 καὶ 9 χρονῶν, τὸ 26 ο)ο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν 10 χρονῶν καὶ τὰ 62 ο)ο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν 11 καὶ 12 χρονῶν φέρνουν γιὰ αἰτιολογία τὴν ἰσότητα γιὰ νὰ μὴ κλέβουνε στὴν ἀντιγραφή. Μερικὰ παραδείγματα γιὰ τὶς ἀπαντήσεις πρώτου τύπου :

ΜΟΝ. (6 1)2 χρονῶν) «Ὁ δάσκαλος μᾶς μαλλώνει».

ΝΟΥΡ (6 1)2 χρονῶν) «Εἶναι κακό. Τρώει κανεὶς «τιμωρία».

ΚΟΥΣ. (6 1)2) «Ἡ δασκάλα τὸ ἀπαγορεύει».

Ἡ ἀπάντηση «εἶναι ἀπάτη» εἶναι πιὸ λεπτή. Γιὰ τοῦτο δὲν τὴ συναντοῦμε παρὰ ὕστερα ἀπὸ τὰ 8 χρόνια,σὲ μιὰν ἀναλογία 5 ο)ο στὰ παιδιὰ τῶν 8 καὶ 9 χρονῶν καὶ 10 ο)ο πάνω κάτω στὰ παιδιὰ τῶν 10 καὶ 12 χρονῶν. Καὶ τώρα ἕνα δυὸ παραδείγματα παιδιῶν ποὺ φέρνουν γιὰ αἰτιολογία τὴν ἰσότητα :

ΤΕ. (9 χρονῶν καὶ 7 μηνῶν). «Πρέπει νὰ τὰ βρίσκουμε μοναχοί μας, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ἔχουν ὅλοι τὸν ἴδιο βαθμό, πρέπει νὰ τὰ βρίσκουμε μόνοι μας».

ΓΟΥΑΛΝΤ. (9 χρονῶν καὶ 4 μηνῶν)· Κλέβουμε τὴ δουλειὰ τ' ἀλλουνοῦ.—Κι' ἂν ὁ δάσκαλος δὲν τὸ ξαίρει ;— Εἶναι ἄσχημο νὰ τὸ ξαίρει ὁ πλαϊνός μου.— Εἶναι σωστὸ ν' ἀντιγράφουμε ;— Ὄχι. Ὁ πλαϊνὸς μπορεῖ μὲ τὸ δίκαιο του νὰ πάρει καλὸ βαθμὸ καὶ τοῦ παίρνουμε τὴ θέση του».

Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ὑποθέσει πὼς ἡ ἰσότητα ὑπερισχύει μὲ τὸ πέρασμα τῆς ἡλικίας καὶ νικάει τὴν ἀλληλεγγύη. Μὰ τοῦτο δὲν εἶναι παρὰ μονάχα ἕνα φαινόμενο ποὺ ὀφείλεται στὶς συνθῆκες τῆς σχολικῆς ἐργασίας. Στὴν πραγματικότητα ὅμως ἡ ἐπιμεριστική, ἡ ἐξισωτικὴ δικαιοσύνη ἀναπτύσσεται σὲ στενὴ συνάρτηση μὲ τὴν ἀλληλεγγύη τῶν παιδιῶν. Τοῦτο θὰ μᾶς τὸ δείξει καθαρὰ τὸ ἀκόλουθο σημεῖο τῆς ἔρευνας μας. Γιὰ νὰ ἐρευνήσουμε λοιπὸν τὴ σύγκρουση τῆς σχολικῆς αὐθεντίας (δάσκαλος κ.τ.λ.) μὲ τὴν ἰσότητα καὶ τὴν ἀλληλεγγύη τῶν παιδιῶν, δώσαμε στὰ παιδιὰ μας τὸ ἀκόλουθο πρόβλημα, παρμένο ἀπὸ κάποια ἀνάμνησή μου ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο, ὅταν ἤμουνα μαθητής. Γιὰ εὐκολονόητους λόγους, ἀπὸ διάκριση δὲν ἀναφερθήκαμε στὴν ἀφήγησή μας στὸ σχολεῖο, μὰ τὰ ρίξαμε ὅλα σ' ἕνα πατέρα πολὺ ἀπομακρυσμένο σὲ τόπο καὶ σὲ χρόνο : «Ἦταν μιὰ φορά, ἐδῶ καὶ παραπολὺν καιρό, σ' ἕνα μακρυνό μέρος, ἕνας πατέρας, ποὺ εἶχε δυό γυιούς. Ὁ ἕνας ἦτανε φρόνιμος καὶ ὑπάκουος. Ὁ ἄλλος ἦτανε καλὸς τύπος μὰ συχνὰ ἔκανε ἀνοησίες. Μιὰ μέρα ὁ πατέρας φεύγει γιὰ ταξίδι καὶ λέει στὸν πρῶτο : «Θὰ προσέχεις καλὰ τί κάνει ὁ ἀδελφός σου κι ὅταν γυρίσω θὰ μοῦ τὰ πεῖς». Ὁ πατέρας φεύγει κι' ὁ ἀδελφὸς ἐξακολουθεῖ τὶς ἀταξίες. Ὅταν ὁ πατέρας γυρίζει πίσω ζητάει ἀπὸ τὸν ἄλλο νὰ τοῦ τὰ διηγηθεῖ ὅλα. Τί θὰ ἔπρεπε νὰ κάμει ;»

Τὸ συμπέρασμα βγαίνει ὁλοκάθαρο. Τὰ μικρὰ στὴ μεγάλη τους πλειοψηφία, σχεδὸν τὰ 9)10 ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν 6 καὶ 7 χρονῶν, βρίσκουνε πὼς πρέπει νὰ τὰ μαρτυρήσουνε ὅλα στὸν πατέρα. Τὰ μεγαλύτερα παιδιά, ἡλικίας 9 χρονῶν καὶ ἐπάνω βρίσκουνε πὼς δὲν πρέπει νὰ μαρτυρήσουνε τίποτε καὶ μερικὰ φτάνουν ἀκόμα νὰ ὑποστηρίξουν πὼς σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση τὸ ψέμα εἶναι πιὸ ἠθικὸ παρὰ τὸ νὰ προδώσει κανένας τὸν ἀδελφό του.

Νὰ τὰ παραδείγματα γιὰ τὴν πρώτη συμπεριφορά :

ΒΑΛ. (6 χρονῶν). Τί ἔπρεπε νὰ εἰπεῖ; Πὼς ὁ ἄλλος ἦτανε κακός.—Ἦτανε σωστὸ νὰ τὸ μαρτυρήσει ἢ ὄχι;—Σωστό.—Γνωρίζω ἕνα ἀγοράκι, ποὺ σὲ μιὰν ὁμοια περίπτωση εἶπε στὸν πατέρα του : «Ἄκουσε, δὲν εἶναι δική μου δουλειὰ τὸ τί κάνει ὁ ἀδελφός μου. Ρώτησε σὺ τὸν ἴδιο». Εἶχε δίκηο νὰ τὰ πεῖ αὐτὰ στὸν πατέρα του ; — Δὲν εἶχε δίκηο.—Γιατί; Ἔπρεπε νὰ τὸ πεῖ. —Ἔχεις ἀδερφό ;—Ναί.—Λοιπόν, ἂς εἰποῦμε πὼς μελάνωσες τὸ τετράδιό σου. Ὁ ἀδελφός σου μπαίνει στὸ σπίτι καὶ λέει : «Νά, ὁ Ἔρικ ἔχυσε τὰ μελάνια». Ἔχει δίκηο ;—Ἔχει δίκηο.—Ξαίρεις τί θὰ εἰπεῖ νὰ εἶναι κανένας μαρτυριάρης ;—Αὐτὸς ποὺ λέει τί κάνει ὁ ἄλλος.—Τὸ νὰ εἰπεῖ ὁ ἀδερφός σου πὼς μελάνωσες τὸ τετράδιό σου εἶναι μαρτυριά ;—Ναί.—Καὶ στὴν ἱστορία ποὺ σοῦ εἶπα εἶναι τὸ ἴδιο ;—Δὲν εἶναι μαρτυριά.—Γιατί ; —Γιατί δὲν τὰ εἶπε μόνος του, τὸν ρώτησε ὁ πατέρας του».

ΗΡΑ. (6 χρονῶν) : «Ἔπρεπε νὰ τὸ εἰπεῖ, ἀφοῦ τὸν ρώτησε ὁ πατέρας του». —Ἔπρεπε νὰ τὸ μαρτυρήσει ἢ ὄχι ; —Ἔπρεπε.—Ἂν ἀπαντήσει : «δὲν εἶναι δική μου δουλειὰ τί κάνει ὁ ἀδελφός μου», αὐτὸ στέκει ;—Θὰ μποροῦσε νὰ τὸ εἰπεῖ. Εἶναι καλύτερο νὰ εἰπεῖ αὐτό, ἢ νὰ μαρτυρήσει τί ἔκανε ὁ ἀδελφός του ; — Ναί. Ἦτανε καλύτερο νὰ μαρτυρήσει αὐτὸ ποὺ ἔκανε ὁ ἀδελφός του».

Ἂς φέρουμε τώρα ἕνα δυὸ παρσδείγματα γιὸ παιδιὰ ποὺ δὲν παραδέχονται τὴ μαρτυριά :

ΣΕΝ. (6 χρονῶν καὶ 18 μηνῶν) : Ἐγὼ δὲ θὰ τὸ ἔλεγα στὸν μπαμπᾶ, γιατὶ τότε θὰ ἤμουνα μαρτυριάρης. Θὰ ἔλεγα : «ἦτανε φρόνιμος».—Μ' ἂν αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια ;—Θὰ ἔλεγα : «Ἦτανε φρόνιμος». Ἕνα ἄλλο παιδὶ εἶπε : «Δὲν εἶναι δική μου δουλειὰ κ.τ.λ.... Ρώτησε τὸν ἴδιο». Ἔκανε καλά ;—Ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ εἰπῶ πὼς δὲ μὲ νοιάζει. Θὰ ἔλεγα : «ἦτανε φρόνιμος».

ΦΑΛ. (8 χρονῶν) : «Ἔπρεπε νὰ τὰ μαρτυρήσει ;—Ὄχι, γιατὶ τότε θὰ ἔκανε μαρτυριά.—Μὰ ὁ πατέρας του, δὲν τὸν εἶχε ρωτήσει ;—Δὲν ἔπρεπε νὰ εἰ πεῖ τίποτα, νὰ εἰπεῖ πὼς ὁ ἀδερφός του φέρθηκε καλά.—Τί ἦτανε τὸ καλύτερο, νὰ μὴν εἰπεῖ τίποτα, νὰ μὴν ἀποκριθεῖ, ἢ νὰ εἰπεῖ πὼς φέρθηκε καλά ;—Νὰ εἰπεῖ πὼς φέρθηκε καλά».

Βλέπουμε τὸ μηχανισμὸ ποὺ ἔχουνε οἱ κρίσεις αὐτές. Ἀπὸ τὴ μιὰ ὑπάρχει ὁ νόμος, ἡ αὐθεντία : Ζητᾶμε ἀπὸ τὸ παιδὶ νὰ καταγγείλει, ἄρα εἶναι σωστὸ νὰ τὸ κάμει (μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀνταποδοτικῆς δικαιοσύνης). Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὑπάρχει ἡ ἀλληλεγγύη ἀνάμεσα στὰ παιδιά : Εἶναι κακὸ νὰ προδίνουν καὶ νὰ μαρτυροῦνε τὸν πλησίο τους γιατὶ τὸ θέλει ὁ ἐνήλικος, καὶ εἶναι παράνομο νὰ ἐπεμβαίνει κανεὶς στὶς δουλειὲς τοῦ γείτονα. Ἡ πρώτη συμπεριφορὰ ἐπικρατεῖ στὰ μικρὰ παιδιά, ἡ δεύτερη στὰ μεγάλα. Ἡ ἀνάκριση τούτη θαρρεῖς καὶ μᾶς δείχνει ἀκόμη καθαρότερα ἀπὸ τὰ προηγούμενα συμπεράσματα τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὶς δυὸ ἠθικὲς συμπεριφορὲς ποὺ παίρνει τὸ παιδί, ἀνάμεσα δηλαδὴ στὴν ἠθικὴ συμπεριφορὰ ποὺ τὴν ὑπαγορεύει ἡ ὑπακοὴ καὶ ἡ αὐθεντία καὶ στὴν ἠθικὴ συμπεριφορά. ποὺ τὴν ὑπαγορεύει ἡ ἰσότητα καὶ ἡ ἀλληλεγγύη.

Καὶ τὸ σπουδαῖο ζήτημα εἶναι νὰ γνωρίζουμε ἂν ὁ συντελεστὴς ποὺ θὰ καθορίσει τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη» θὰ εἶναι ἡ συμπεριφορὰ τῆς ὑπακοῆς ἢ ἡ συμπεριφορὰ τῆς γενναιόδωρης ἀλληλεγγύης. Στὴ λύση τοῦ προβλήματος τούτου θὰ μᾶς βοηθήσει ἡ ἀνάλυση τῆς ἔννοιας «δικαιοσύνη» στὶς σχέσεις τῶν παιδιῶν ἀναμεταξύ τους.

ΙΙ. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ἡ ψυχολογικὴ μελέτη γιὰ τοὺς κανόνες ποὺ κανονίζουν τὰ παιχνίδια στὸ παιδί—μελέτη ποὺ δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν περιορίσουμε μέσα στὸ ἄρθρο τοῦτο, μ' ὅλο ποὺ εἶναι πιὸ πλούσια ἀπὸ κάθε ἐρωτηματολόγιο, γιὰ τὴν κατανόηση τῆς ἠθικῆς στὸ παιδί—δείχνει ὁλοφάνερα τὴν ἐξέλιξη ποὺ παίρνει καὶ ἡ ἐπιμεριστικὴ (μὲ βάση τὴν ἰσότητα) καὶ ἡ ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη, στὶς σχέσεις τῶν παιδιῶν ἀναμεταξύ τους.

Ἂς ἀρχίσουμε ἀπ' τὴν ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη. Μποροῦμε ἐδῶ ποὺ φθάσαμε νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη γιατὶ οἱ ποινές, οἱ κυρώσεις μέσα στὴν κοινωνικὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν, βρίσκονται, χωρὶς ἀμφιβολία, πολὺ πιὸ κοντὰ στὴν ἀντίληψη τῆς ἰσότητας παρὰ οἱ ποινές, οἱ κυρώσεις ποὺ ἐπιβάλουν οἱ μεγάλοι στὰ παιδιά. Τὸ παιδὶ τὶς ποινὲς ποὺ τοῦ ἐπιβάλλουν οἱ ἐνήλικοι τὶς φαντάζεται σὰν ἕνα εἶδος ἐξιλασμοῦ, ἐνῶ ἡ ἀντάπόδοση τῶν παιδιῶν ἀναμεταξύ τους σὰν νὰ στηρίζεται ἐπάνω σὲ κάποιαν ἀμοιβαιότητα.

Ἀνταπόδοση καὶ ἀμοιβαιότητα.

Ἡ Δίδα Ραμπὲρ ἔθεσε τὰ παρακάτω ἐρωτήματα σὲ 167 παιδιά : α' «Σ'ἕνα σχολεῖο ἕνα μεγάλο ἀγόρι χτυποῦσε ἕνα πιὸ μικρό. Τὸ μικρὸ δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ ἀνταποδώσει τὰ χτυπήματά του, γιατὶ ἦτανε πολὺ ἀδύνατο. Μιὰ μέρα λοιπόν, στὸ διάλειμα, ἔκρυψε μέσα σ' ἕνα παληὸ ντουλάπι τὸ μῆλο καὶ τὸ ψωμὶ τοῦ μεγάλου. Ἐσὺ τὶ νομίζεις γι' αὐτό;

Ἐρώτημα β'. Ἂν σοῦ δώσουνε μιὰ γροθιὰ τί θὰ κάμεις;».

Οἱ ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν στὸ πρῶτο ἐρώτημα ξεχωρίζουν σὲ δυὸ τύπους : «Εἶναι κακὸ» ἢ «Καλὰ ἔκανε». Ἡ πρώτη ἀπάντηση μὲ τὰ χρόνια ἐλαττώνεται: 81 ο)ο στὰ παιδιὰ 6 χρονῶν 67 ο)ο τῶν 7 χρονῶν 35 ο)ο στὰ παιδιὰ τῶν 8 χρονῶν 27 ο)ο στὰ 9, 13 ο)ο στὰ 10, 9 ο)ο 11 καὶ 5 ο)ο στὸ 12. Νὰ καὶ παραδείγματα :

ΜΟΝ. (6 χρονῶν) «Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πάρει.—Γιατί;—Εἶναι κακό.—Γιατὶ τὸ ἔκαμε ;—Ὁ ἄλλος τὸν ἔδειρε.—Ἦτανε σωστὸ νὰ τὸ πάρει ;—Δὲν ἦτανε σωστό. Ἔπρεπε νὰ τὸ εἰπεῖ στὴ δασκάλα».

ΜΠΛΙ. (6 χρονῶν) «Δὲν ἔπρεπε γιατὶ ἔτσι ἔγινε κλέφτης.—Γιατὶ τὸ ἔκαμε ;— Γιατὶ ὁ μεγάλος τὸν εἶχε δείρει.—Τί ἔπρεπε νὰ κάμει ;—Νὰ τὸ εἰπεῖ στὴ μαμά του.—Ἔπρεπε νὰ τοῦ γυρίσει πίσω τὶς ξυλιές;—Ὄχι γιατὶ θὰ τὸν μαλλώσει ἡ μαμά του».

ΤΑΚ. (11 χρονῶν). «Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάνει γιατὶ ὁ μεγάλος δὲν θὰ εἶχε νὰ φάγει.—Ἔπρεπε ν' ἀφίσει νὰ τὸν δέρνουνε ;—Ὄχι ἔπρεπε νὰ ἐκδικηθεῖ, νὰ εἰπεῖ σὲ κάποιονε νὰ τὸν βοηθήσει νὰ ἐκδικηθεῖ. Ὄχι ὅμως νὰ τοῦ πάρει τὸ ψωμί του».

Βλέπουμε ποιὰ εἶναι ἡ στάση ποὺ πήρανε τα παιδιὰ αὐτά. Τὰ πιὸ πολλὰ ἀπὸ τὰ μικρὰ πιστεύουνε πὼς δὲν πρέπει νὰ ἐκδικηθοῦνε, γιατὶ εἶναι καλύτερο νὰ καταφεύγουμε στὴ δικαιοσύνη τῶν μεγάλων. Γιὰ τὰ παιδιὰ αὐτά, ἡ ἐκδίκηση εἶναι ἕνα κακό, οὐσιαστικὰ ὅμως εἶναι κακὸ γιατὶ τὴν ἀπαγορεύουν.

Μὰ σ' ὅσα ἀπὸ τὰ μεγάλα παιδιὰ ἀποδοκιμάζουνε τὸν ἥρωα τῆς ἱστορίας, ἐκεῖνο ποὺ ἐπικρατεῖ δὲν εἶναι ἡ ὑποταγὴ στὴ δικαιοσύνη τῶν μεγάλων, παρὰ ἡ ἰδέα πὼς δὲν ὑπάρχει καὶ τόση σχέση ἀνάμεσα στὸ νὰ κλέψει ὁ μικρὸς τὸ ψωμάκι καὶ στὸ ξύλο ποὺ ἔφαγε. Ἔτσι λοιπὸν ὁ ΤΑΚ, ποὺ ἀντιπροσωπεύει τούτη τὴ ἀντίληψη μᾶς λέει : Ὁ μικρὸς ἔπρεπε νὰ γυρίσει πίσω τὶς ξυλιὲς εἴτε μονάχος του εἴτε μὲ τὴ βοήθεια ἑνὸς μεγάλου, ὄχι ὅμως καὶ νὰ κλέψει. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι σωστὸ εἶναι ἡ ἀμοιβαιότητα, δὲν εἶναι ἡ ἐκδίκηση. Ὥστε τὰ παιδιὰ τοῦτα ἐμπνέονται ἀπὸ τὰ ἴ ια ἐλατήρια ποὺ ἐμπνέονται καὶ ὅσοι ἐπιδοκιμάζουνε τὸν ἥρωα.

ΑΥΓ. (10 χρονῶν) : «Ἔκανε καλὰ γιατὶ ὁ μεγάλος ἦτανε δειλός.—Ἦτανε σωστό ;— Ναὶ γιατὶ οἱ μεγάλοι δὲν πρέπει νὰ χτυπᾶνε τὰ μικρά».

ΜΠΑΟΥΜ. (11 χρονῶν) : «Ἔπρεπε νὰ τὸ κάμει γιατὶ δὲ μποροῦσε νὰ ὑπερασπίσει τὸν ἑαυτό του.

Ἦταν σωστὸ νὰ φερθεῖ ἔτσι ;—Ὄχι πολὺ σωστό, γιατὶ ὁ μεγάλος εἶχε πάρει τὸ ψωμὶ καὶ τὸ μῆλο καὶ δὲν μπόρεσε νὰ τὰ φάει.—Τί ἔπρεπε νὰ κάμει γιὰ νὰ φερθεῖ ὁλωσδιόλου σωστά ;—Νὰ τὸν δείρει κι' αὐτός».

Ἕνα λοιπὸν ἀπὸ τὰ δυό, συμβαίνει.Εἴτε ὀνομάζουνε ἐκδίκηση τὸ γεγονὸς νὰ ἀνταποδώσουνε τὰ παιδιὰ ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποὺ πήρανε καὶ τότε ἡ ἐκδίκηση εἶναι σωστή. Εἴτε. ὀνομάζουνε ἐκδίκηση τὴν ψύχραιμη ἐπινόηση γιὰ νὰ κάνουνε μιὰ πανουργία ποὺ θὰ δυσαρεστήσει ἐκεῖνον ποὺ ἔκανε τὴν ἀδικία καὶ τότε ἡ ἐκδίκηση εἶναι ἀδικη. Στὴν ἱστορία μας ὅμως, ὅλα σχεδὸν τὰ μεγαλείτερα παιδιὰ εἶναι σύμφωνα: πὼς ἦτανε καλύτερα νὰ τὸν ἔδερνε κι' ὁ μικρός. Μὸ ἀφοῦ ἦταν, ἀδύνατο νὰ τὸ κάμει αὐτό, εἶχε ὁ μικρὸς τὸ δικαίωμα, γιὰ ν' ἀποκαταστήσει τὴν ἰσορροπία, νὰ κρύψει τὸ κολατσὸ τοῦ μεγάλου.

Τὸ δεύτερο ἐρώτημα (ἂν πρέπει νὰ ἀνταποδώσει τὸ ξύλο ποὺ ἔφαγε) δὲν ἔχει τὶς δυσκολίες αὐτές. Οἱ ἀπαντήσεις ἔχουνε μεγάλη ἁπλότητα. Τὰ παιδιά, μ' ὅλο ποὺ βεβαιώνουν μὲ ὅλη τους τὴν εἰλικρίνεια πὼς δὲν πρέπει νὰ ἐκδικούμαστε (μὲ τὴν εἰδικὴ ἔννοια τῆς ψύχραιμης ἐκδίκησης), ὑποστηρίζουνε ὅμως, ὅσο περνᾶ ἡ ἡλικία πιὸ πολύ, πὼς εἶναι αὐστηρὰ δίκαιο νὰ ἀνταποδώσει τὸ ξύλο ποὺ ἔφαγε. Τὴν ἀπάντηση «εἶναι ἄσχημο» τὴ δώσανε τὰ 50 ο)ο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν 6 χρονῶν, τὰ 35 ο)ο στὰ 7 καὶ 8 χρόνια, τὰ 28 ο)ο στὰ 9 χρόνια; τὰ 8ο)ο στὰ 10 χρόνια καὶ κανένα παιδὶ τῶν 11 καὶ 12 χρονῶν. Τὴν ἴδια ἀπάντηση τὴ δώσανε τὰ κορίτσια στὴν παρακάτω ἀναλογία : 82 ο)ο 6 χρονῶν, 45 ο)ο 7 χρονῶν, 25 ο)ο 8 χρονῶν καὶ 14 ο)ο 9 χρονῶν (0 τὰ κορίτσια 10—12 χρονῶν). Ὅσο γιὰ τὸ τί πρέπει ν' ἀνταποδώσουνε, τὰ μισὰ κοντὰ ἀπὸ τὰ ἀγοράκια τῶν 7 χρονῶν καὶ τὸ ἕνα τρίτο ἀπὸ τῶν 8 χρονῶν ἐπιμένουνε πὼς ὁ μικρὸς ἔπρεπε νὰ δείρει τὸ μεγάλο πιὸ πολύ. Ὕστερα μὲ τὴν ἡλικία ὑποστηρίζουνε πὼς πρέπει ἡ ἀμοιβαιότητα νὰ εἶναι ὁλοκληρωτικὴ (μιὰ ἀσήμαντη ὁμάδα παιδιά, 11—12 χρονῶν ὑποστήριξε νὰ δώσει λιγώτερο ξύλο). Ἐνῶ τὰ κορίτσια ἀρχίζουνε ἀπὸ τὴν ἰσόποση ἀμοιβαιότητα καὶ ὅσο περνάει ἡ ἡλικία ζητοῦνε ὁλοένα καὶ συχνότερα ν' ἀνταποδώσει κανεὶς λιγώτερο (80, 67 καὶ 78 ο)ο στὰ 10, 11 καὶ 12 χρόνια).

Ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ ἀξία ποὺ ἔχει ἡ στατιστικὴ τούτη, ἡ ἀνάλυση στὶς ἀπαντήσεις τοῦτες μᾶς δείχνει ξεκάθαρα τὰ ἐλατήρια τοῦ παιδιοῦ. Τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἐδῶ προτιμοῦνε νὰ μαρτυρήσουνε καὶ νὰ καταφύγουνε στὴ δικαιοσύνη τῶν ἐνηλίκων. Ἐνῶ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ εἶναι ὀπαδοὶ τῆς φιλοδίκαιης ἀμοιβαιότητας.

ΛΟΥΚ. (9 χρονῶν καὶ 7 μηνῶν) : «Τὴ ξαναδέρνω».—Πόσες τῆς δίνεις;—Ὅσες μοῦ ἔχει δώσει.— Γιατί ὄχι περισσότερες ; —Γιὰ νὰ εἶναι ὁ λογαριασμὸς δίκαιος.—Αὐτὸ εἶναι σωστό ;—Ναί.

ΚΛΑΙ. (9, 8) : «Τὸν δέρνω καὶ ἐγώ.— Κι ἂν σοῦ δώσει τρεῖς ξυλιές ;— Τοῦ δίνω τρεῖς.— Καὶ πέντε ;— Τοῦ δίνω πέντε.—Γιατί ὄχι πιὸ πολλές ;—Θὰ τὸν πείραζα πιὸ πολύ.— Αὐτὸ εἶναι σωστό ; —Ναί».

Οἱ ζαβολιὲς στὰ παιχνίδια.

Ἡ λακωνικὴ εὐφράδεια ποὺ ἔχουνε οἱ ἀπαντήσεις τοῦτες μᾶς γλυτώνει ἀπὸ τὸ νὰ σταθοῦμε περισσότερο. Ἂς ἐρθοῦμε τώρα σ' ἕνα ζήτημα ποὺ θὰ εἶναι σὰν μιὰ μετάβαση ἀπὸ τὴν ἀνταποδοτικὴ δικαιοσύνη στὴν ἐπιμεριστική! Γιατὶ δὲν πρέπει στὰ παιχνίδια νὰ κάνουμε ζαβολιές ; Ἡ ἐξέλιξη στὶς ἀπαντήσεις στὸ ἐρώτημα τοῦτο βαδίζει ἀνάλογα, ὅπως καὶ στὶς ἀπαντήσεις ποὺ πήραμε ὅταν ἐξετάσαμε τὸ κλέψιμο στὴν ἀντιγραφὴ μέσα στὴν τάξη. Καὶ ἐδῶ δηλαδὴ ἡ προσήλωση στὴν αὐθεντία τοῦ ἐνήλικου, ποὺ ἐπικρατεῖ στὰ μικρὰ παιδιά, ὑποχωρεῖ σιγά, σιγὰ καὶ ὁλοένα περισσότερο στὴν προσήλωση στὴν ἰσότητα.

Μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε καὶ τὶς ἀπαντήσεις τοῦτες σὲ τέσσερις κατηγορίες. Τὰ παιδιὰ ποὺ ἀνήκουνε στὴν πρώτη κατηγορία περιορίζονται νὰ βεβαιώσουνε πὼς δὲν πρέπει νὰ κάνουνε ζαβολιὲς γιατὶ εἶναι «ἄσχημο» καὶ γιατὶ «ἀπαγορεύεται». Ἡ αὐθεντία ποὺ ἐξασκοῦν οἱ ἐνήλικοι ἔχει τὴ θέση τοῦ νόμου. Οἱ ἀπαντήσεις αὐτὲς ἀντιπροσωπεύουνε τὰ 64 ο)ο στὰ 6—9 χρόνια καὶ φτάνουνε στὰ 8 ο)ο στὰ 10—12 χρόνια. Στὶς ἀπαντήσεις τῆς δεύτερης κατηγορίας ὑποστηρίζεται πὼς πρέπει νὰ χτυπιέται ἡ ζαβολιὰ γιατὶ εἶναι ἀντίθετη μὲ τοὺς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ, χωρὶς τίποτε ἄλλο : 6 ο)ο στὰ μικρὰ (6—9 χρονῶν) καὶ 24 ο)ο στὰ μεγαλύτερα παιδιά. Οἱ ἀπαντήσεις τῆς τρίτης κατηγορίας ἀπευθύνονται στὴ συνεργασία : Ἡ συνεννόηση θὰ ἦτανε ἀδύνατη ἂν ὅλος ὁ κόσμος ἔκανε ζαβολιές, δὲ θὰ μπορούσανε πιὰ νὰ παίζουνε κτλ. Τοῦτος ὁ τύπος λείπει στὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ παρουσιάζεται στὰ μεγάλα σὲ μιὰν ἀναλογία 20 ο)ο. Τέλος, ὁ τέταρτος τύπος ὑποστηρίζει πὼς ἡ ζαβολιὰ εἶναι ἀντίθετη ἀπὸ τὴν ἰσότητα, εὐνοεῖ μερικοὺς σὲ βάρος τῶν ἄλλων. Ἔτσι ἀποκρίθηκαν κι' ὅλας τὰ 30 ο)ο ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ τὰ 48 ο) ἀπὸ τὰ μεγάλα παιδιά.

Τὰ παιδικὰ ψέματα.

Μιὰ καὶ μιλοῦμε γιὰ τὴ συνεργασία ποὺ ἀναπτύσσεται ὁλοένα καὶ περισσότερο ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ ὅπως φανερώνουνε οἱ παραπάνω ἀπαντήσεις, ἀξίζει νομίζω, νὰ γνωρίζουμε ἀπὸ ποιὰν ἡλικία μερικὰ πράμματα ποὺ ἀπαγορεύουνται στὴ σχέση τοῦ παιδιοῦ μὲ τὸν ἐνήλικο, ὅπως π.χ. τὸ ψέμμα, κρίνονται ἀξιοκατάκριτα ἀπὸ τὰ παιδιὰ καὶ στὶς ἀναμεταξύ τους σχέσεις.

Χωρὶς νὰ θέλουμε ἐδῶ πέρα νὰ καταπιαστοῦμε μὲ τὰ παιδικὰ ψέμματα—θὰ ἐρευνήσουμε τὸ θέμα τοῦτο σὲ μιὰ ἄλλη μας μελέτη—εἶναι ξεκάθαρο πὼς τὰ παιδικὰ ψέμματα τὰ ἀπαγορεύουν οἱ μεγάλοι, πολὺ πρὶν τὸ παιδὶ εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβει τὴν ἠθικὴ σπουδαιότητα ποὺ ἔχει ἡ ἀλήθεια.

Ὥστε, τὸ νὰ λέει τὸ παιδὶ τὴν ἀλήθεια εἶναι ἕνα χρέος, ποὺ τοῦ ζητοῦμε νὰ κάνει πολὺ πρὶν ἡ ἐξέλιξη τῆς συνεργατικότητας καταστήσει τὴ φιλαλήθεια αὐθόρμητη. Ἀπὸ τὴν ἄποψη τούτη εἶναι πολὺ χρήσιμο νὰ γνωρίζουμε ἀπὸ πότε τὰ παιδιὰ θὰ βάλουν τὸ ψέμα στοὺς ἐνήλικους στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ τὸ ψέμα ποὺ λένε στοὺς συνομήλικούς των.

Ἡ Δίδα Ραμπὲρ ρώτησε 167 παιδιὰ ἂν τὸ ψέμα καὶ στὶς δυὸ αὐτὲς μορφὲς εἶναι τὸ ἴδιο «ἄσχημο» εἴτε ὄχι. Τὰ μικρὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ 6 ὡς τὰ 9 χρόνια, (85 ο)ο) νομίζουν πὼς τὸ χειρότερο εἶναι νὰ λένε ψέματα στοὺς ἐνήλικους. Ἀντίθετα τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ 10—13 χρονων ὑποστηρίζουνε (51 ο)ο) πὼς εἶναι τὸ ἴδιο τὸ ψέμα καὶ στοὺς μεγάλους καὶ στοὺς ὁμήλικους. 17 ο)ο μάλιστα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ νομίζουν πὼς εἶναι πιὸ ἄσχημο νὰ λένε ψέματα στοὺς συνομήλικους. Ἕνα δυὸ παραδείγματα ἀπὸ τὰ μικρὰ παιδιά.

ΠΡΟΥΣ. (8 χρονῶν καὶ 5 μηνῶν) «Ἕνα παιδὶ δὲν ξαίρει ἂν εἶναι ἀλήθεια. Ἕνας μεγάλος ὅμως ξέρει. Εἶναι πιὸ ἄσχημο!

ΕΡ. (9, 8) : Σ' ἕνα παιδὶ δὲν πειράζει νὰ εἰπεῖς ψέματα. Σ' ἕνα παιδὶ μπορεῖς νὰ λές, σ' ἕνα μεγάλο δὲν πρέπει».Ἀξαναφέρω δυὸ παραδείγματα γιὰ τὰ μεγαλύτερα παιδιά :

ΝΤΕΝ. (11 χρονῶν) : «Εἶναι πιὸ ἄσκημο νὰ εἰπεῖς ψέματα σ' ἕνα παιδὶ γιατὶ θὰ τὸ πιστέψει.»

ΚΟΥ. (12, 8) : «Ἂν εἰπεῖς ψέματα σὲ μεγάλο σὲ τιμωρεῖ περισσότερο μὰ καὶ τὶς δυὸ φορὲς εἶναι τὸ ἴδιο ἄσκημο».

Ἡ ἐπιμεριστικὴ δικαιοσύνη στὶς σχέσεις τῶν παιδιῶν συναμεταξύ τους.

Ἂς περάσουμε τώρα στὴν ἐπιμεριστικὴ δικαιοσύνη στὶς σχέσεις τῶν παιδιῶν ἀναμεταξύ τους. Κυρίως μελετήσαμε δυὸ σημεῖα, ποὺ μᾶς φαίνονται τὰ πιὸ σπουδαῖα : Τὴν ἰσότητα ἀνάμεσα σὲ συνομήλικα καὶ ἀνάμεσα σὲ διαφορετικῆς ἡλικίας παιδιά.

Στὸ πρῶτο σημεῖο μποροῦμε νὰ εἴμαστε σύντομοι : Ὅλα τὰ παιδιὰ ποὺ ἐξετάσαμε ὑποστηρίξανε τὴν ἠθικὴ ἀνάγκη τῆς ἰσότητας.

Διηγηθήκαμε σὰν παράδειγμα τὴν ἱστορία γιὰ ἕνα καλόκαρδο παιδὶ ποὺ οἱ συμμαθητές του τὸ στέλνανε πολὺ συχνὰ νὰ φέρνει τὶς μπάλες ποὺ πέφτανε στὸ παιχνίδι μακρυά. Ὅλα τὰ παιδιὰ μᾶς ἀποκριθήκανε ***πὼς αὐτὸ εἶναι ἄδικο***. Ἐνῶ ὅπως εἴδαμε παραπάνω σὲ μιὰ ἀνάλογη ἱστορία, ἅμα ἡ αὐθεντία τοῦ ἐνήλικου συγκρούεται μὲ τὴν ἰσότητα τὰ μικρὰ παιδιὰ παραδεχτήκανε τὴν ἀνισότητα. Στὰ ζητήματα τῆς μοιρασιᾶς συμβαίνει τὸ ἴδιο. Γι

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Η ΚΑΡΙΚΑΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Αναδημοσιεύουμε τὸ παρακάτω ἄρθρο τῆς καλλιτέχνιδος καὶ παιδαγωγοῦ κ. ΑΛΛΟ·Ι·ΖΑΣ ΦΙΡΕΝΤΣ, ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Oesterreichische Schule» *τῆς Βιέννης, μὲ τὴν πεποίθηση πὼς θὰ βοηθήσει πολὺ τοὺς κ. κ. συναδέλφους μας.*

Τί ἐννοοῦμε ἅμα λέμε **καρικατοῦρα;** Συνήθως ὁρίζεται ἔτσι: «Καρικατούρα καὶ γελοιογραφία εἶναι μία γραφικὴ ἢ λογοτεχνική, συνειδητὰ κωμικὴ παράσταση ἀνθρώπων ἢ ἀντικειμένων, ὅπου τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα ὑπερβάλλονται μὲ τέτιο τρόπο, ὥστε ἡ παράσταση, μὲ ὅλη τὴν ὁμοιότητά της, νὰ εἶναι γελοία.

Ὁ σκοπὸς τῆς καρικατούρας μπορεῖ νὰ εἶναι ποικίλος. Ἐδῶ ὅμως ἐπιθυμοῦσα προπάντων νὰ μιλήσω γιὰ τὴν καρικατούρα ἐκείνη ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὴν εὐχάριστη συναναστροφὴ μὲ τὰ παιδιά. Καὶ ὅπως ἄφησα νὰ νοηθεῖ στὴν ἀρχή, θὰ μιλήσω σὰν παιδαγωγὸς καὶ θὰ ἐξετάσω μόνο τὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν καρικατούρα καὶ τὸ παιδί.

Εἶναι συνήθεια νὰ δίνουμε στὰ χέρια τῶν παιδιῶν γιὰ νὰ παίζουν διάφορες καρικατοῦρες. Ὅπως π.χ. γάτες μὲ στραβὰ μάτια, σκύλους, ποὺ τὸ κεφάλι τους πιάνει τὸ μισό τους σῶμα, κόκκινες μαϊμοῦδες, διάφορους φασουλῆδες κλπ. Τὰ παιδιὰ ἀγαποῦν τὶς καρικατοῦρες ὑπερβολικά. Σὲ κάθε περίσταση δείχνουν ὅλη τὴν ἀγάπη τους σ' αὐτὲς καὶ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά τους σὲ κάθε γελοιογραφικὴ ἱστορία.

Ὁ παιδαγωγὸς ὅμως πρέπει νὰ σκεφθεῖ μήπως ἡ καρικατούρα, κοντὰ στὴν εὐθυμία ποὺ προξενεῖ στὸ παιδί, ἐπιδρᾶ βλαβερὰ ἀπάνω στὸ θυμικὸ τῶν παιδιῶν. Πολλὲς φορὲς ἡ καρικατούρα προκαλεῖ τὰ γέλια γιὰ μιὰ σημαντικὴ ἀνωμαλία, ποὺ παρουσιάζει. Γιὰ κεῖνον ὅμως ποὺ τυχὸν ἔχει στὴν πραγματικότητα τὴν ἀνωμαλία αὐτή, ἡ καρικατούρα κάθε ἄλλο προκαλεῖ παρὰ τὰ γέλια. Ὅλες οἱ καρικατοῦρες παρουσιάζουν τέτιες ἀνωμαλίες ἤ, ἂς ποῦμε, σωματικὲς δυσαρμονίες, γιατὶ ἔτσι μόνο προκαλοῦν τὰ γέλια. Μακριὰ καὶ κόκκινη μύτη, μιὰ μεγάλη κρεατοελιὰ ἀπάνω στὴ μύτη, ἀλλιθώρισμα, στραβὰ πόδια κλπ. Μὰ ἀκόμα ἡ καρικατούρα μπορεῖ νὰ παρουσιάζει καὶ πνευματικὰ ἐλαττώματα: ἔλλειψη ἐξυπνάδας, ἀργὴ ἀντίληψη κλπ. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ ἄσχημος χαρακτήρας ἑνὸς προσώπου στὰ παραμύθια π.χ. ποὺ πρέπει νὰ συνδυασθεῖ καὶ μὲ ἄσχημο ἐξωτερικό, μπορεῖ νὰ ἔχει δυσάρεστες συνέπειες. Τὸ ἐξωτερικό, ἡ μορφή, ἡ ἐξωτερικὴ ἐντύπωση, αὐτὰ ὅλα εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μένει γιὰ τὸ παιδί. Καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ συμπεραίνει τὸ παιδὶ καὶ γιὰ τὴ ψυχή. Καὶ ἅμα τὸ ἐξωτερικὸ εἶναι ἄσχημο, τὸ παιδὶ τοῦ ἀποδίδει καὶ ἄσχημες ἰδιότητες, δηλαδὴ ἀπὸ σωματικὰ ἐλαττώματα συμπεραίνει καὶ ψυχικὰ ἐλαττώματα.

Τί συμβαίνει ὅμως στὴν πραγματικὴ ζωὴ μὲ τὴ σχέση ἀνάμεσα στὸ χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση; Μήπως τὰ στραβὰ πόδια δὲν προδίδουν συχνὰ ἀνάγκες καὶ στερήσεις τῆς ζωῆς; Ἡ κόκκινη μύτη δὲν προδίδει συχνὰ τὸν μπεκρή; Ἢ μήπως δὲν μᾶς προξενεῖ λύπη νὰ βλέπουμε πὼς ἕνας ἄνθρωπος δὲν βλέπει καλά; Καὶ μήπως μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ γελοῦμε γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναπηρία ἑνὸς ἀνθρώπου; Ἔτσι τὰ ἴδια φαινόμενα, τὴ μιὰ φορὰ μᾶς προκαλοῦν τὰ γέλια, ὅπως στὴν καρικατούρα, καὶ τὴν ἄλλη φορὰ μᾶς προκαλοῦν τὴ λύπη, στὴν πραγματικὴ ζωή. Καὶ ὅμως ἐμεῖς οἱ μεγάλοι βάζουμε τὸ παιδὶ χωρὶς προπαρασκευὴ μπροστὰ στὰ προβλήματα αὐτά, καὶ τὸ ἀφήνουμε μόνο του νὰ πάρει στάση ἀπέναντί τους.

Φυσικὰ θὰ μοῦ ἀντιτάξουν μερικοὶ πὼς τὸ παιδὶ δὲν παίρνει ποτὲ σοβαρὰ τὰ ζητήματα αὐτά. Ἐπειτὰ λένε, εἶναι καὶ ἡ ἀγωγὴ ποὺ θὰ δημιουργήσει ἕνα ἀντιστάθμισμα. Ἡ καημένη ἡ ἀγωγή, πόσα λάθη δὲν πρέπει νὰ διορθώσει, ποὺ τὰ διαπράττομε ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀπερισκεψία! ***Πρῶτα σερβίρομε στὸ παιδὶ ἕνα σωρὸ ἀνοησίες καὶ ὕστερα φωνάζουμε τὴν ἀγωγὴ νὰ τὶς ξεκαθαρίσει.*** Ἔτσι μπορεῖ ὅμως νὰ παραμερίζουμε τὰ προβλήματα, μὰ δὲν τὰ λύνουμε.

Πολλὲς φορὲς ὁλότελα ἀσήμαντα περιστατικὰ κάνουν τεράστια ἐντύπωση στὴ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ, καὶ καμιὰ ἀγωγὴ δὲ μπορεῖ νὰ τὴν ἐξαλείψει. Ὁ παιδαγωγὸς ὅμως πρέπει νὰ θέσει στὸν ἑαυτό του τὴν ἐρώτηση, μήπως δὲν ὑπάρχουν ἄλλα μέσα νὰ προκαλέσει τὴν εὐθυμία καὶ τὸ γέλιο τῶν παιδιῶν ἢ μήπως τοῦτο πρέπει νὰ γίνεται πάντα σὲ βάρος τῶν ἄλλων: Γιατὶ δὲν ἀποκλείεται, τὰ ἐλαττώματα ποὺ παρουσιάζουν οἱ καρικατοῦρες νὰ τὰ συνδυάζουν τὰ παιδιὰ μὲ παρόμοια ἐλαττώματα ποὺ ἔχουν στὴν πραγματικότητα μερικοὶ συμμαθητές τους καὶ ἔτσι νὰ δοθεῖ ἀφορμὴ γιὰ νὰ κοροϊδεύουν τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ παιδιά. Ἔπειτα μπορεῖ τὸ παιδί, μὲ τὴ φαντασία του, κάθε ἀνωμαλία καὶ δυσαρμονία ποὺ θὰ συναντήσει στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς φύσεως, νὰ τὴν πάρει γιὰ γελοία, ὅπως γίνεται γιὰ τὴν καρικατούρα. Πὼς τὸ παιδὶ σχηματίζει ἔτσι στραβὴ ἰδέα γιὰ τὸν κόσμο εἶναι φανερό.

Παραδέχομαι βέβαια πως οἱ καρικατοῦρες ποὺ θὰ ἴδεῖ τὸ παιδὶ καὶ οἱ γελοιογραφικὲς ἱστορίες ποὺ θὰ ἀκούσει εἶναι ἐλάχιστες ἀπέναντι στὸ πλῆθος τὶς ἐντυπώσεις ποὺ παίρνει ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωή. Ἔτσι τὸ παιδὶ εἶναι σὲ θέση νὰ μορφώσει μιὰ εἰκόνα τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ παραπλανᾶται πολὺ ἀπὸ τὶς καπικατοῦρες. Πάντα ὅμως ὁ κίνδυνος τῆς παραπλάνησης ὑπάρχει.

Μὲ ἕνα παράδειγμα θὰ δείξω πόσο ἀναστατώνει τὸ παιδὶ ἡ δυσαρμονία ἀνάμεσα στὴν καρικατούρα καὶ τὴ ζωή: Ἐπεσκέφθηκα μιὰ φορὰ ἕνα ἱπποδρόμιο μὲ μεγάλες μαθήτριες. Ὅπως πάντα, ἔτσι καὶ τὴ φορὰ αὐτὴ χειροκροτοῦνταν οἱ κλόουν. Ὅταν τέλειωσε ἡ παράσταση καὶ ἑτοιμαζόμαστε νὰ φύγουμε, πέρασε ἀπὸ κοντά μας ὁ κλόουν, φυσικὰ ντυμένος μὲ ροῦχα περιπάτου. Ἦταν ἕνας κοντὸς ἀνθρωπάκος, μὲ στραβὰ πόδια καὶ φοβερὰ ἄσχημο πρόσωπο. Οἱ μαθήτριές μου ἔβλεπαν στὸν κλόουν μιὰ ἀπαίσια καρικατούρα, ποὺ τοὺς προξενοῦσε ἀηδία. Ἡ μιὰ ἐψιθύρισε στ' αὐτὶ τῆς ἄλλης: Μὰ αὐτὸς εἶναι ὁ κλόουν; Καὶ κατάλαβαν πόσο καμιὰ φορὰ τὰ ροῖχα καὶ τὰ στολίδια κρύβουνε τὴ δυστυχία καὶ πόσο ἡ συμφορὰ τοῦ ἑνὸς εἶναι εὐτυχία στὸν ἄλλο! Ἀμφιβάλλω ἂν τὰ παιδιὰ αὐτὰ ξαναχειροκροτήσανε μὲ τόσο ἐνθουσιασμὸ ἕνα κλόουν.

Ἐγὼ προσωπικὰ ἐνδιαφέρομαι καὶ γιὰ ἕνα ἄλλο σημεῖο τῆς καρικατούρας. Μὲ ἐνδιαφέρει ἡ καρικατούρα γιὰ τὴ γελοιογράφηση ξένων λαῶν. Συχνά, δίπλα στὶς ἀγγελίες ξένων προϊόντων, καφέ, τσαγιοῦ, κουρμάδων κλπ. βλέπομε καὶ εἰκόνες ἀνθρώπων τῶν μερῶν τῆς παραγωγῆς. Πάντα ὅμως μὲ ἀποκρουστικὰ χαρακτηριστικά. Τὰ μάτια τῶν Μογγόλων, τὰ χείλια τῶν Νέγρων κλπ. Ἐπίσης καὶ βιβλία μὲ εἰκόνες βάζουν τοὺς ἥρωές τους νὰ περνοῦν διάφορες περιπέτειες μέσα στοὺς ἄγριους λαούς. Καὶ κατὰ κανόνα οἱ ἄγριοι εἶναι πάντα ἀνθρωποφάγοι. Πὼς ἔτσι δίνεται στραβὴ ἰδέα γιὰ τοὺς ξένους λαοὺς εἶναι φανερό. Μὰ καὶ στὴν καθημερινὴ ζωὴ μεταχειριζόμαστε μερικὲς ἐκφράσεις, ποὺ χαραχτηρίζουν τοὺς ξένους λαούς. Στὰ ἄναχτα παιδιὰ λέμε: Κάνετε σὰν τοὺς Ἰνδιάνους. Σὲ ἀδέξια παιδιὰ λέμε: Μὴ φέρνεσε σὰν Κινέζος. Σὲ ἀκάθαρτα παιδιὰ λέμε: Φαίνεστε σὰν τοὺς ἀγρίους τῆς Ἀφρικῆς κλπ. Ἔτσι, ἔστω καὶ ἔμμεσα, ὁ ξένος λαὸς παρουσιάζεται σὰν καρικατούρα.

Καὶ τὸ κακὸ εἶναι πὼς ἐδῶ τὸ παιδὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωὴ τῶν ξένων λαῶν, καὶ γι' αὐτὸ ὁδηγεῖται ἀπ' τὴν καρικατούρα καὶ ἀδικεῖ τοὺς λαοὺς αὐτούς. Γι αὐτὸ παιδαγωγικὸ εἶναι νὰ ἀποφεύγεται ἡ καρικατούρα ξένων λαῶν. Τὸ χρέος μάλιστα τοῦ σχολείου εἶναι νὰ φρροντίζει ὥστε τὰ παιδιὰ νὰ ἀποχτοῦν τὴ σωστὴ ἀντίληψη ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν ξένων λαῶν.

Καὶ τώρα δυὸ λόγια γιὰ τὴν καρικατούρα ποὺ παρασταίνουν νὰ ἴδια τά παιδιά. Τέτια εἶναι τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα ποὺ νομίζουν πὼς ἔχουν περισσότερες ἱκανότητες ἀπὸ τὰ ἄλλα καὶ ἐπιδιώκουν μὲ τὴν καρικατούρα νὰ ἀναδειχθοῦν ἀνάμεσα στοὺς φίλους τους. Ἔπειτα εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ γίνωνται τὰ παιδιὰ καρικατσοῦρες. Μπορεῖ πολλὲς φορὲς καὶ ἡ παραμικρὴ εἰρωνία τῶν συμμαθητῶν τους νὰ προκαλέσει μελαγχολία, λύπη καὶ μίσος. Τὸ παιδὶ ξέρει τὰ ἐλαττώματά του, μὰ ξέρει πὼς δὲν φταίει γι αὐτά. Καὶ ἅμα τὸ εἰρωνευθοῦν αἰσθάνεται ἀπεριόριστη λύπη.

Ἀπὸ ὅλα τὰ παραπάνω φαίνεται πὼς τὸ παιδὶ δὲν εἶναι ὥριμο γιὰ καρικατούρα.

Ἀφῆστε τὴν καρικατούρα στοὺς μεγάλους. Δῶστε καὶ στὰ παιδιὰ τὴν εὐθυμία καὶ τὴ χαρά, προσέξτε ὅμως νὰ μὴν παραμορφωθεῖ μ' αὐτὰ τὸ πνεῦμα τους καὶ τὸ θυμικό τους.

Μετάφρ. Μ. Π.

Η ΔΙΦΩΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ ΧΕΡΤΣ

(ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ)

Ὁ καθηγητὴς τῆς Μουσικῆς μπαίνει στὴν αἴθουσα τῆς διδασκαλίας καὶ ἀρχίζει τὸ μάθημά του: «Λοιπόν, παιδιά, ἀπὸ σήμερα θὰ ἀρχίσουμε νὰ τραγουδοῦμε δίφωνα τραγούδια. Ποιὸς θέλει νὰ τραγουδήσει δεύτερη φωνή;»

—«Ἐγώ, κύριε, ἐγώ!» ἀρχίζουν νὰ φωνάζουν πολλοὶ ἀπὸ διάφορα θρανία.

—«Πῶς! Καὶ σύ, Ἄννα, θέλεις δεύτερη φωνή;» λέει ὁ καθηγητὴς μὲ ἔκπληξη.

Ἕνα ἀπὸ τὰ παιδάκια τότε φωνάζει: «Μάλιστα, κύριε! Ἡ Ἄννα, σ' ὅλα τὰ τραγούδια τραγουδεῖ πάντα δεύτερη φωνή».

—«Μὰ ἡ Ἄννα ἔχει ἐξαιρετικὰ ψηλὴ φωνή, λέει πάλι ὁ καθηγητής. Ὕστερα ὁρίζει ἀρκετὰ παιδιὰ γιὰ τὴ δεύτερη φωνή. Μερικὰ εἶναι δειλὰ καὶ διστάζουν. Ἡ διαβεβαίωση ὅμως τοῦ καθηγητῆ πὼς θὰ τὰ ὁδηγεῖ ἡ Ἄννα, τοὺς δίνει θάρρος. Ὁ καθηγητὴς μὲ πεῖρα, φυσικά, ξέρει πὼς αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνεται γιὰ πολὺ καιρό. Γιατί, ἡ ὡραία φωνὴ τῆς Ἄννας, ποὺ μοιάζει μὲ φωνὴ σοπράνας, θὰ ζημιωθεῖ ἅμα τραγουδεῖ πάντα δεύτερη φωνή. Καὶ ὅμως, πόσο συχνὰ γίνεται αὐτό, παιδιὰ δηλαδὴ μὲ ψηλὴ φωνή, νὰ εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ τραγουδοῦν βαθειὲς φωνές, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τραγουδηθεῖ ἕνα πολύφωνο τραγούδι!

Εἶναι βέβαιο πὼς, ἐκεῖνος ποὺ, σ' ἕνα λαϊκὸ τραγούδι, μπορεῖ μόνος του νὰ κάμει δεύτερη φωνὴ φανερώνει πὼς ἔχει μουσικὴ κλίση. Ἡ κλίση αὐτὴ εἶναι διαφορετικοῦ βαθμοῦ στὰ διάφορα ἄτομα. Μερικὰ ἄτομα εἶναι σὲ θέση νὰ κρατοῦν μιὰ φωνὴ σὲ ὅλο τὸ τραγούδι. Ἄλλα πάλι ἔχουν τὴν ἱκανότητα, σὲ κάθε στίχο τοῦ τραγουδιοῦ, νὰ ἀλλάζουν τὴ φωνή, πρᾶγμα ποὺ ἀποδείχνει πόσο δυνατὴ εἶνε ἡ ἀκοή τους. Μὰ ἡ εὐκινησία αὐτὴ καὶ ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴ μιὰ φωνὴ στὴν ἄλλη μπορεῖ ἀπὸ τὸν ἔμπειρο καθηγητή, μὲ λίγο κόπο, νὰ γίνει συνήθεια σὲ ὅλους τοὺς μαθητές. Ἐκεῖνοι μάλιστα ποὺ ἔχουν κλίση στὴ μουσική, ἀγαποῦν καὶ τὰ τραγούδια καὶ ὄχι μόνο τραγουδοῦν πολὺ καὶ μὲ εὐχαρίστηση, παρὰ εἶναι καὶ πρόθυμοι νὰ τραγουδήσουν σὲ ὅλες τὶς φωνές. Ἐκεῖνοι ὅμως βέβαια, ποὺ δὲν ἔχουν μουσικὴ προδιάθεση, θὰ κουρασθοῦν περισσότερο. Μὰ ἡ τοποθέτηση τῶν ψηλῶν φωνῶν στὴ δεύτερη καὶ τρίτη φωνὴ εἶναι βλαβερὴ γιὰ ὅσους ἔχουν μουσικὴ κλίση. Γιατί, ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα μόλις οἱ μαθητὲς μὲ μουσικὴ κλίση καὶ ψηλὴ φωνὴ μάθουν τὴν τεχνικὴ τῶν κατώτερων φωνῶν, τότε τὸ τραγούδι καταντᾶ μηχανικὴ πράξη γι' αὐτούς. Ἔτσι δὲν προάγονται μουσικὰ καὶ οἱ ἱκανότητές τους δὲν ἀναπτύσσονται.

Σὰν καθηγητὴς τῆς Μουσικῆς, χρόνια πολλὰ ἔβλεπα τὴ ζημιὰ αὐτὴ ποὺ γινόταν στοὺς καλύτερους μαθητές μου.

Τέλος μοῦ ἦρθε αὐτὴ ἡ ἰδέα: Γιὰ πολλὰ τραγούδια ἐπινόησα μιὰ νέα μελωδία. Ἡ μελωδία αὐτὴ ἔπρεπε νὰ περιλαβαίνει τοὺς ἴδιους τόνους, ποὺ ἦταν μέσα στὴ γνωστὴ μελωδία τοῦ τραγουδιοῦ. Ἔπρεπε νὰ μπορεῖ νὰ τραγουδηθεῖ μόνη της καὶ νὰ εἶναι ὡραία. Ἀκόμα ἔπρεπε νὰ μπορεῖ νὰ τραγουδηθεῖ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ γνωστὴ μελωδία τοῦ τραγουδιοῦ.

Ὅταν ἑτοίμασα τέτιες νέες μελωδίες γιὰ ἀρκετὰ τραγούδια, ἡ διδασκαλία μου ἐπῆρε ἀπὸ τότε αὐτὴ τὴ μορφή: Μαθαίναμε πρῶτα ἕνα σχολικὸ τραγούδι μὲ τὴ γνωστή του μελωδία. Π.χ. τὸ τραγούδι «Χτυπᾶ ὁ μύλος». Τότε ἔλεγα ἐγὼ στὰ παιδιά: «Τώρα θὰ σᾶς τραγουδήσω ἐγὼ μιὰ ἄλλη μελωδία τοῦ τραγουδιοῦ αὐτοῦ». Τὰ παιδιὰ ἀκοῦν τὴ νέα αὐτὴ μελωδία, χωρὶς νὰ ξέρουν πὼς ἡ μελωδία αὐτὴ μπορεῖ νὰ τραγουδηθεῖ μαζὶ μὲ τὴ γνωστὴ μελωδία τοῦ σραγουδιοῦ. Οἱ μουσικοὶ μαθητὲς μαθαίνουν τὴ νέα αὐτὴ μελωδία γλήγορα. Τότε τοὺς βάζω νὰ τὴν τραγουδήσουν ἐγὼ δὲ παίζω στὸ βιολί μου τὴν παλιὰ μελωδία καὶ καλῶ τοὺς ἄλλους μαθητές, τοὺς λιγότερο μουσικούς, νὰ μὲ ἀκολουθήσουν τραγουδῶντας. Τὰ παιδιὰ βλέπουνε πὼς οἱ δύο μελωδίες μποροῦν νὰ τραγουδηθοῦν μαζί. Ἔτσι σιγὰ σιγά, ἔχουμε μιὰ νέα διφωνία, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ διάφορες μελωδίες.

Εἶναι φυσικό, μὲ τὴ μέθοδο αὐτή, πὼς ἐκεῖνοι ποὺ θὰ μένουν στὴν παλιὰ μελωδία, θὰ εἶναι οἱ περισσότεροι καὶ μόνο οἱ καλοὶ μουσικοὶ θὰ μπορέσουν νὰ τραγουδήσουν ἀμέσως τὴ νέα. Καὶ αὐτὸ ὅμως εἶναι πάλι καλό. Γιατὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτό, στὴ μελωδία τοῦ τραγουδιοῦ κυριαρχοῦνε οἱ τόνοι τῆς παλιᾶς, τῆς κύριας μελωδίας.

Τὸ μουσικὸ καὶ παιδαγωγικὸ κέρδος τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶναι πολὺ μεγάλο, ὅπως μπόρεσα ὁ ἴδιος νὰ διαπιστώσω σὲ μιὰ πολύχρονη πεῖρα. Μρῶτα πρῶτα ἀποφεύγεται ἡ βιαία μετάβαση ἀπὸ τὴ μιὰ φωνὴ στὴν ἄλλη. Ἔπειτα οἱ μουσικοὶ μαθητές, μὲ τὴ νέα συμπληρωματικὴ μελωδία, παίρνουν νύξεις γιὰ νὰ ἀναπτύξουν τὶς ἱκανότητές τους καὶ νὰ προαχθοῦν μουσικά. Μὰ καὶ οἱ λιγώτερο μουσικοὶ προθυμοποιοῦνται νὰ μάθουν καλὰ τὴν παλιά, κύρια μελωδία.

Στὸ εἶδος ὅμως αὐτὸ τῆς διφωνίας βρίσκεται ἀκόμα μεγαλύτερος πλοῦτος. Ἡ νέα μέθοδος ἀσκεῖ τοὺς ἀρχάριους μουσικοὺς σὲ νέες κινήσεις στὸ βιολί τους καὶ σὲ νέο ρυθμὸ τοῦ ἴδιου τραγουδιοῦ. Ὁ καθηγητὴς μπορεῖ ἀκόμα νὰ βάζει τοὺς προχωρημένους μαθητὲς νὰ παίζουν πότε τὴ μιὰ μελωδία καὶ πότε τὴν ἄλλη μὲ διαφορὰ μιᾶς ὀκτάβας.

Γιὰ τὸν εἰδικὸ εἶναι περιττὸ νὰ εἰπῶ περισσότερα γιὰ τὴν ὠφελιμότητα τῆς μεθόδου αὐτῆς. Ἕνα ὅμως πρέπει ἐκόμα νὰ τονίσω: Ἡ σύγχρονη ἐκτέλεση ἑνὸς δίφωνου... πολύφωνου τραγουδιοῦ, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ δυὸ ξεχωριστὲς μελωδίες, δυναμώνει τὶς ἱκανότητες τοῦ μικροῦ τραγουδιστῆ. Ἔτσι τὸ παιδὶ παίρνει μιὰ ἰδέα γιὰ τὶς πολύφωνες μουσικὲς συνθέσεις, ὅπως μᾶς παρουσιάζονται στὸ Μπάχ, στὸν Μπετόβεν καὶ στοὺς ἄλλους μεγάλους δασκάλους τῆς Μουσικῆς.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,, ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ[ΙΑΣ] Α. Ε.

46α ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α - ΑΘΗΝΑΙ - Τηλέφ. 23136

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Δημητράτου Παναγῆ. *Μαθήματα Γεωγραφίας.* Τεῦχον 1ον *Ἡ Ἑλλάδα*, διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις. Τεῦχος 2ον *Ἤπειροι καὶ Ὠκεανοί*, διὰ τὴν Ε' τάξιν—Τεῦχος 3ον *Ἡ Εὐρώπη*, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν

Κολλάρου Ι. *Νέος Γεωγραφικὸς Ἄτλας, ἐγκεκριμένος.*

Κοντομάρη Ἀν. *Ζωολογία*, διὰ τὰς Γ' καὶ Δ' τάξεις, συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ζωολογία*, διὰ τὰς Ε' καὶ ΣΤ' τάξεις συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου*, διὰ τὴν Γ' τάξιν, συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου*, διὰ τὴν Δ' τάξιν.

— *Λειτουργικὴ καὶ κατήχησις*, συμφώνως μὲ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, *ἐγκεκριμένον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου*, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα*, διὰ τὴν Γ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Ἀριθμητικὰ προβλήματα*, διὰ τὴν Δ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Κυριακάτου Χαρ. *Γραμματικὴ καθαρευούσης*, Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως.

Μεταξᾶ Νικ. *Γραμματικὴ καθαρευούσης*, Γ' καὶ Δ' τάξεως.

Μιχαηλίδου Ε. *Ὁ μικρὸς γεωμέτρης*, γεωμετρία διὰ τὰς ἀν. τάξεις.

Νικολάου Δ. *Φυσικὴ πειραματική*, διὰ τὴν Ε' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

— *Φυσικὴ πειραματική*, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χάϊμαν Ἰωσ. *Φυτολογία*, διὰ τὴν ΣΤ' τάξιν συμφώνως μὲ τὸ ἰσχῦον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα.

Χατζηκώστα Ι. *Μεθοδικὴ γραμματικὴ καθαρευούσης*, Ε' καὶ ΣΤ' τάξεως μετὰ πολλῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων.

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΥΛΙΔΟΣ

Διὰ τῶν καταποτίων Sigmol ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου. Τὰ καταπότια

SIGMOL

ἐμπεριέχουν ἐν συνδυασμῷ ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΥ, ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ καὶ ΙΩΔΙΟΝ, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα εἰδικῶς ἐνδείκνυνται ἐναντίον τῆς Συφιλίδος.

ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΒΟΡΟΝΟΦ

Τονώσατε τὸν ὀργανισμόν σας μὲ τὰ καταπότια

LONGO

Παρασκευάζονται μὲ εἰδικοὺς ἀδένας καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀποτελέσματά εἶναι ἄμεσα καὶ ἡ εὐεξία καταφανής.

Ἐγκεκριμένα ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου

Γενικοὶ Ἀντιπρόσωποι:

Α. Β. ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ & Ι. Γ. ΒΑΓΕΝΑΣ

Λυκούργου 7—Ἀθῆναι

Τηλέφ. 23.450

ΔΕΛΤΙΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΚΑΙ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ "ΣΧΟΛΙΚΗΣ,,

Α'. ΕΡΓΑ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

1 OSKAR PFISTER: «*Ψυχανάλυση καὶ Παιδαγωγική*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 100. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 35 καὶ 10 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 5.

2) ΜΙΧ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ: «*Διδακτικὲς ἀρχὲς τοῦ σχολείου ἐργασίας*».

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17 καὶ 5 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δρ. 3.

3) JOHN DEWEY: «*Τὸ σχολεῖο καὶ τὸ παιδί*». Μὲ πλατειὰ εἰσαγωγὴ τοῦ καθηγητῆ Claparéde. Μεταφραστής: Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ. 50 Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3δρ. ἀκόμη γιὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

4) Z. ΚΑΒΕΡΑΟΥ: *Κοινωνιολογικὴ Παιδαγωγική*: Τόμος Α' καὶ Β'. Μεταφραστὴς *Μιχ. Παπαμαῦρος*. Τιμὴ οἱ δύο τόμοι δραχμὲς 70. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες μας δραχμὲς 20 οἱ δύο τόμοι καὶ 5 Δελτίο. Για τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 3.

5) ΧΑΝΣ ΤΣΟΥΛΛΙΧΕΡ: *Ἡ ψυανάλυσις εἰς τὸ σχολεῖον*. Μεταφραστὴς *Θ. Μακρόπουλος*, καθηγητής. Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες μας δραχ. 8 καὶ 3 Δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 2.

Β'. ΕΤΟΙΜΑ ΝΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ

6) E. ERKES: «*Πῶς πλάστηκε ὁ Θεὸς—ψυχολογία τῆς Θρησκείας*». Μεταφραστὴς Κ. ΜΗΓΡΟΥ καθηγητής.

Τιμὴ δρχ. 40. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 15, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

7) ED. CLAPARÉDE: «*Τὸ συναίσθημα τῆς κατωτερότητας στὸ παιδί*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ. 25. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 8, 2 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 4 Δελτία.

Γ' ΘΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ ΣΕ ΛΙΓΟ

8) Ed. CLAPAREDE: «*Ψυχολογικὲς ὁμιλίες*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρ. 10, 2 δρ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικά, καὶ 5δελτία.

9) VERA BARKLEY: «*Οἱ ὡραῖες ἀνακαλύψεις τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Βερονίκης*».

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ μυήσει τὰ παιδιὰ 8—12 χρονῶν στὸ τόσο λεπτὸ πρόβλημα: πῶς γίνεται παραγωγ τῆς ζωῆς στὰ φυτά, στὰ ζῶα, καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Τιμὴ δρχ. 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

10) ELISABETH HUGUENIN: «*Ἡ Συνεκπαίδευση ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν*».

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

11) «*Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις*»: Ἔμμετρη μετάφραση τοῦ ποιητῆ καὶ συνα δέλφου ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ.

Τιμὴ δρχ. 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 10, 2 δρχ ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 5 Δελτία.

Ὅσοι συνδρομητές μας πληρώσουνε τὴ συνδρομή τους ὡς τὶς 15 Νοεμβρίου ἔχουν ἀκόμη ἔκπτωση 15—20 ο)ο στὶς τιμὲς ποὺ δίνουμε τὰ βιβλία στοὺς ἀναγνῶστες μας.

Φυσικὰ γιὰ τοὺς συνδρομητές μας δὲν χρειάζονται δελτία.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΤΟ ΕΔΩΔΙΜΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΥΨΕΛΗ
ΧΑΥΤΕΙΑ
Ἀριθ. τηλεφ. 23-764
Ἔχει τὰ καλύτερα καὶ ἀγνότερα προϊόντα

Ο ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΠΗΓΗ ΦΩΤΟΣ

Πολλοὶ πιστεύουνε, πὼς τὸ ἔργο τῆς Παιδείας ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ τὸ νὰ μεταδώσουμε στὴ νέα γενεὰ τὴν ΠΑΡΑΔΟΣΗ, καὶ δὲν καταλαβαίνουν, πὼς μέσα στὴν κληρονομιὰ αὐτή, ποὺ θέλουμε νὰ μεταβιβάσουμε στὴ νεολαία μας, ὑπάρχουνε καὶ ἀρκετὰ ἄχρηστα καὶ πολλὰ βλαβερὰ στοιχεῖα, ποὺ χρειάζονται ξεκαθάρισμα. Λησμονοῦνε τὰ σοφὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται». Ἔτσι παραγεμίζουμε τὸ μυαλὸ τοῦ δυστυχισμένου παιδιοῦ μὲ πολλὲς ἄχρηστες καὶ ἀχρησιμοποίητες γνώσεις καὶ μὲ ἀνόητες προλήψεις. Καὶ μὲ τὴν αὐστηρὴ ἐξωτερικὴ πειθαρχία πνίγουμε τὴν πρωτοβουλία τῶν μαθητῶν, καὶ ἀκόμη πιὸ πολὺ τὴν πολύτιμη ἐκείνη ψυχικὴ λειτουργία ποὺ ξεχωρίζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὰ ζῷα, τὸ ΛΟΓΙΚΟ. Καμιὰ σχεδὸν προσπάθεια δὲν γίνεται μέσα στὸ σημερινὸ ἐκπαιδευτικό μας σύστημα, νὰ καλλιεργηθεῖ καὶ νὰ ἀναπτυχθεῖ τὸ κριτικὸ πνεῦμα στοὺς μαθητάς μας, γιὰ νὰ διακρίνουνε τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψέμα, τὴν πνευματικὴ ὁμορφειὰ ἀπὸ τὴν ἀσχημία, τὸν ἀνθρωπισμὸ ἀπὸ τὴν ἀπανθρωπί~. Καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι τὸ θεμέλιο καὶ ἡ οὐσία τῆς Παιδείας.

Ἂν ἡ Παιδεία μας προσανατολιζότανε σ' αὐτὴ τὴ μόνη σωστὴ κατεύθυνση, θὰ ἀνύψωνε τὴ νέα γενεὰ πρός τὰ εὐγενικὰ ἀνώτερα Ἰδανικά, καὶ θὰ δημιουργοῦσε τοὺς διαδόχους μας ἱκανοὺς ν' ἀναμορφώσουνε τὴ νέα κοινωνία. Καὶ ὅσο τό Σχολεῖό δὲν κατορθώνει νὰ κάνει τοὺς τροφίμους του ἱκανούς, μόνοι των ἅμα ἀφήσουνε τὰ μαθητικὰ ἡ φοιτητικὰ θρανία, νὰ βρίσκνυνε καὶ νὰ ξεκαθαρίζουνε τὴ διαφθορὰ καὶ τό βόρβορο τὴν ἀπανθρωπία καὶ τὴν πνευματικὴ ἀσχημία καὶ ἐγκληματικοτητα, ὁπουδήποτε κιαν ἐμφωλεύουνε, τότε καὶ τὸ ἐκπαιδευτικό μας σύστημα εἶναι χρεωκοπημένο, καὶ ὁ Πολιτισμός μας θὰ πάθη ἀποσύνθεση.

***

Μὰ καὶ ἕνα ἄλλο σπουδαῖο ἐλάττωμα παρουσιάζει ἡ Παιδεία μας. Ὅποιος ξέρει νὰ παρατηρεῖ θὰ διαπιστώσει πὼς ποτὲ δὲν καταγίνεται μὲ τὴν οὐσία. Διδάσκουν οἱ Δασκάλοι καὶ οἱ καθηγητὲς ὧρες ὁλόκληρες «περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων». Μὰ ἡ ἀλήθεια, ἡ οὐσία δὲ βρίσκεται οὔτε μέσα στὰ βιβλία οὔτε ἔξω στὴν ἐπιφάνεια. Ἡ ξένη γνώση μοιάζει μὲ τὴ βαφή, ποὺ μεταχειρίζονται πολλοὶ γιὰ νὰ κρύψουνε ὄχι τὰ γερατιά τους, παρά τὶς ἄσπρες τρίχες των. Μοιάζει μὲ τὴ περούκα τοῦ φαλακαοῦ. Ποτὲ δὲν εἶναι πραγματικὸ μέρος τοῦ σώματός μας, ποτὲ σάρκα ἀπό τὴ σάρκα μας, ἡ ξένη γνώση. Ὅταν τὸ παιδὶ καταπίνη ξένες γνῶμες, ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ τραφεῖ καὶ ν' ἀναπτύξει τὸν ἐσωτερικό του πλοῦτο. Ὅταν τὸ παιδὶ ὑπνοτίζεται ἀπὸ τή δύναμη τῆς αὐθεντίας ποτὲ δὲν θὰ μπορέσει νὰ γίνει δημιουργικὸς συντελεστὴς μέσα στὴν κοινωνία.

Μὰ γιὰ νὰ μπορέσει ὁ λειτουργὸς τῆς Παιδείας νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴ μεγάλη του ἀποστολὴ καὶ νὰ βαστάξει στοὺς ὤμους του τὸ δύσκολο ἔργο του, γιὰ νὰ γίνει πραγματικὸς μορφωτὴς τῆς νέας γενεᾶς καὶ ἀναμορφωτὴς τῆς κοινωνεᾶς, πρέπει νὰ εἶναι πρῶτα ὁ ἴδιος ἀληθινὰ μορφωμένος. Ὄχι φωνογράφος τῆς ξένης σοφίκς, παρὰ ὁ ἴδιος πηγὴ φωτός, γιὰ ν« φωτίζει τὸ δρόμο, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια του θὰ βαδίσει τὸ κάθε παιδὶ στὴν ἐξέλιξη του, ὥστε ν' ἀνθίσουν ὅλα τὰ λουλούδια, καὶ νὰ τραφοῦν οἱ εὔχυμοι καρποί του.

Ὁ λειτουργὸς τῆς Παιδείας ἔχει στὰ χέρια του ἀφάνταστη δύναμη. Σ' αὐτὸν ἔχει πέσει ὁ ἁγιώτατος κλῆρος νὰ διαπλάσσει, νὰ ἐξαγνίσει, νὰ καθαρίσει καὶ νὰ μεταμορφώσει, γιὰ νὰ ἀνατείλει ὁ νέος πολιτισμός. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργο του τὸ ἀληθινό, ὅπου πρέπει μ' ὅλη του τὴ δύναμη ν' ἀφοσιωθεῖ. Καὶ μόνον ὅποιος πιστεύει ἀκλόνητα στὴ μεγάλη του ἀποστολή, μόνον αὐτὸς εἶναι ὁ εὐλαβητικὸς ἱεροφάντης, ἄξιος νὰ ἱερουργεῖ μέσα στὸν πανέμορφο Ναὸ τῆς ἀληθινῆς Παιδείας.

Πόλη Ὀκτώβριος 1935

ΑΝΤ. ΧΑΔΑΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑ ΛΑΒΕΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ
ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΚΛΕΙΣΟΥΝ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Μέσα στὴν σημερινὴ οἰκονομικὴ κρίση καὶ ἀνεργία κιντυνεύουν νὰ κλείσουνε πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα, γιατὶ ὁ φτωχὸς οἰκογενειάρχης δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ στείλει τὰ παιδιά του στὸ σχολεῖο.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ νομίσει κανείς, πὼς εἶμαι ὑπερβολικός, θὰ φέρω ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ πρόχειρα παραδείγματα, ποὺ ζοῦμε ἐμεῖς οἱ δασκάλοι, ποὺ ὑπηρετοῦμε στὰ χωριά.

Εἶναι πολὺ συνηθισμένο φαινόμενο νὰ ἔχει ἕνας φτωχὸς οἰκογενειάρχης 3—4 παιδιὰ στὸ Δημοτικὸ σχολεῖο. Ἂς λογαριάσουμε τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδά του γιὰ νὰ μπορέσει νὰ στείλει τὰ παιδιά του στὸ σχολεῖο.

Γιὰ ν' ἀγοράσει τὰ λίγο ἢ πολὺ ἄχρηστα, ἔτσι ποὺ εἶναι γραμμένα, «ἀναγνωστικά» τους χρειάζεται τὸ λιγώτερο 100 δραχμές. Γιὰ ν' ἀγοράσει τὰ βοηθητικά τους βιβλία χρειάζεται ἄλλες 100 δραχμές, Γιὰ γαφικὴ ὕλη γιὰ τὰ 4 παιδια του γιὰ ὅλο τὸ χρόνο ἄλλες 120 δραχμὲς τὸ λιγώτερο. Ὅλα μαζὶ κάνουν 320 δραχμές. Προσθέστε τώρα τὰ βιβλιόσημα, τὴν ὑποχρεωτικὴ συνεισφορὰ στὸ Σχολικὸ Ταμεῖο, τὸν ὑποχρεωτικὸ ἔρανο γιὰ τὸ καινούργιο Ταμεῖο Μαθητικῆς Προνοίας, τὶς δραχμοῦλες γιὰ τὸν σχολικὸ κινηματογράφο, τὸ νέο χαρτόσημο 20 δραχμὲς γιὰ τὰ ἐνδειχτικά, τὰ μικροέξοδα γιὰ καμιὰ σχολικὴ ἑορτή, τὰ μικροέξοδα γιὰ τὶς σχολικὲς ἐκδρομές, τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα γιὰ τὰ ροῦχα καὶ τά παπούτσια ποὺ θὰ φορέσουνε τὰ 4 παιδιά του στὶς ἐξετάσεις, προσθέστε δηλαδὴ στὶς 320 δραχμὲς ποὺ εἴπαμε καὶ ἄλλες τὸ λιγώτερο 700 δραχμές, καὶ τότε, πέστε μου καὶ σεῖς, μπορεῖ νὰ στείλει στὸ σχολεῖο τὰ παιδιὰ του ὁ φτωχὸς οἰκογενειάρχης, ποὺ πολλὲς φορὲς δυσκολεύεται ν' ἀγοράσει καὶ τὸ ψωμί. Ποῦ θὰ βρεῖ τὶς 1000 δραχμές, μιὰ ὁλόκληρη περιουσία γι' αὐτόν; Καὶ δὲν θ' ἀναγκασθεῖ νὰ τ ἀποσύρει ἢ νὰ μὴ τὰ στείλει διόλου, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἀνάγκη τὸν κάνει νὰ τὰ «καλογερέψει ἀπὸ μικρά» στὴ δουλειά; Θὰ κλείσουν λοιπὸν τὰ περισσότερα δημοτικὰ σχολεῖα;

Ἐκεῖ κατάντησε ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευση στόν τόπο μις. Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ κηφίζονται νόμοι καὶ ὑποχρεώνονται οἱ γονεῖς νὰ στέλνουν τὰ παιδιά τους στὸ σχολεῖο, τιμωροῦνται μάλιστα, ἅμα δὲν τὰ στείλουνε, καὶ ἀπὸ τὴι ἄλλη μεριὰ εἶναι τόσα βάρη, ποὺ μὲ πόνο ἀναγκάζονται νὰ μὴ τὰ στείλουν. Γι' αὐτὸ μαίνεται ὁ ἀναλφαβητισμὸς στὴ χώρα μας.

Τί γίνεται ὅμως στ' ἄλλα κράτη τὰ πολιτισμένα, ποὺ θέλουνε πραγματικὰ μὲ τὴν Παιδεία νὰ ὑψώσουνε νὸ λαό τους;

Ἐκεῖ ἡ φοίτηση στὰ λαϊκὰ σχολεῖα εἶναι ὁλότελα ΔΩΡΕΑΝ! Ἐκεῖ καὶ τὰ βιβλία, καὶ τὴ γραφικὴ ὕλη τὰ δίνει ἡ σχολικὴ Ἐφορεία, καὶ τὰ πολύχρωμα χαρτόσημα εἶναι ἄγνωστα, καὶ τὰ ἐνδειχτικὰ δὲν κοστίζουνε τίποτε, καὶ τὰ μικροέξοδα γιὰ τὶς σχολικὲς ἑορτὲς καὶ ἐκδρομὲς τὰ καταβάλλει τό σχολικὸ Ταμεῖο.

Καὶ τὸ σπουδαιότερο τὸ σχολεῖο χορηγεῖ σ' ὅλα τὰ ἄπορα παιδιὰ τὰ παπούτσια τους. τὰ ροῦχο τους καὶ τὴν τροφή τους τὸ πρωϊνό τους γάλα καὶ τὸ μεσημέρι τὸ θρεφτικὸ καὶ καλομαγειρευμένο φαγητό τους. Καὶ τὸ πιὸ πολὺ ἀκόμη σπουδαιότερο. τὰ ἴκανὰ καὶ ἄξια ἄπορα παιδιά, τὰ παίρνει τὸ Κράτος ἢ ἡ Κοινότητα καὶ τὰ σπουδάζει ὑπότροφα, γιατὶ ἐλεῖ καταλαβαίνουμε πὼς τὸ συμφέρο τῆς κοινωνίας ἀπαιτεῖ νὰ μὴ χάνονται πολύτομες δυνάμεις. Τὰ ἱκανὰ καὶ ἄξια ἄπιρα παιδιὰ θὰ γίνουνε μιὰ μέρα, ἅμα μορφωθοῦνε, δημιουργικοὶ ἐργάτες τῆς ἐπιστήμης. καὶ σπουδαῖοι συντελεστὲς γιὰ τὴν εὐημερία τῆς κοινωνίας.

Ἂς ἐλπίσουμε, πὼς ὁ νέος μας Ὑπουργός, ποὺ τόσα πολλὰ μᾶς ὑπόσχεται μὲ τὶς προγραμματικές του δηλώσεις, θὰ πάρει ὅλα τὰ μέτρα καὶ δὲ θὰ διστάσει νὰ καταργήσει ὅλα τὰ δυσκολοβάσταχτα γιὰ τὸ φτωχὸ οἰκογενειάρχη ἐκπαιδευτικὰ βάρη, γιὰ νὰ στερηθοῦνε τὰ παιδιά μας τὴν πνευματικὴ τροφή. Καὶ ἡ καινωνία καὶ ἐμεῖς οἱ δασκάλοι θὰ τοῦ ἀναγνωρίσουμε μὲ εὐγνωμοσύνη τὴν πολύτιμη τούτη ὑπηρεσία, ποὺ θὰ προσφέρει ὁ Ὑπουργός μας στὸν τόπο μας.

Ε. Μ.
Δημοδιδάσκαλος

ΞΕΝΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

Τὸ καλοκαίρι μὲ τὴ ζέστη αἰσθανόμεθα πάντοτε τὸν πειρασμὸν νὰ καθίσωμεν εἰς ἕνα δροσερὸν κέντρον καὶ νὰ παραγγείλωμεν ἕνα ποτῆρι ΜΠΥΡΑ.

Εἶναι ὅμως λάθος νὰ πιστεύῃ κανεὶς ὅτι ἡ ΜΠΥΡΑ χρησιμεύει ἀποκλειστικῶς ὡς δροσιστικόν. Ὅπως μᾶς ξεδιψᾷ καὶ μᾶς δροσίζει τὸ καλοκαίρι, ἔτσι μᾶς θερμαίνει τὸν χειμῶνα μὲ τὸ κρῦο. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ποτὰ—ἀλκολικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον—τὰ ὁποῖα μᾶς φαίνονται ἐπίσης κατάλληλα διὰ νὰ δώσουν εἰς τὸν ὀργανισμόν μας θερμότητα, τὰς ἐπὶ πλέον θερμίδας ποὺ χρειαζόμεθα. Ὅλα ὅμως τὰ ποτὰ αὐτὰ ἔχουν μίαν στιγμιαίαν καὶ ἀπότομον ἐπίδρασιν εἰς τὸν ὀργανισμόν μας, τὸν ὁποῖον ἀφήνουν ἐντὸς ὀλίγου κουρασμένον. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει κανὲν ποτόν, ὅπως ἡ μπύρα, πού, ἐνῷ εἶνε τόσον δροσερόν, μᾶς παρέχει τὴν ἀπαιτουμένην θερμότητα καὶ τόνωσιν ὥστε νὰ αἰσθανόμεθα τὴν εὐεξίαν καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ἐργασίαν καὶ μέσα εἰς τὸ μεγαλύτερο κρύο.

Ὁ κόσμος ἀγνοεῖ ἀκόμη, ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σπουδαίαν αὐτὴν θερμαντικὴν ἰδιότητα, ἡ μπύρα ἔχει καὶ ἄλλας πολυτίμους διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν ἰδιότητας. Πόσοι ἄραγε γνωρίζουν ὅτι ἡ μπύρα εἶναι τὸ μόνον ποτόν, τὸ ὁποῖον δικαίως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ΠΛΗΡΗΣ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΤΡΟΦΗ.

Ἡ θρεπτικὴ ἀξία τῆς ΜΠΥΡΑΣ εἶνε μεγίστη.

Διότι περιέχει τόσα θρεπτικὰ στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὸν ὀργανισμόν μας. Π. χ μιὰ λίτρα μπύρα ἰσοδυναμεῖ εἰς περιεκτικότητα εἰς ὑδατάνθρακας μὲ 150 γραμμάρια ψωμιοῦ. Εἰς λευκωματοειδῆ στοιχεῖα ἰσοδυναμεῖ μὲ 60 γραμμάρια ψωμὶ ἢ 120 γραμμάρια γάλα ἢ 25 γραμμάρια κρέας. Ἡ μπύρα περιέχει ἐπίσης 0,35 γραμμάρια φωσφορικὸν ὀξύ κατὰ λίτραν, τρεῖς φορὰς περισσοτέρας ἀζωτούχους οὐσίας ἀπὸ τὸν οἶνον, 4—10 φορὰς περισσότερον ζάκχαρον καὶ αὐτὰ μὲ ὀξύτητα δεκαπλασίως μικροτέραν. Ἐπίσης ἀγνοεῖται, ὅτι ἡ ΜΠΥΡΑ εἶνε τὸ μόνον ποτὸν ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον περιέχει τὴν περίφημον ΒΙΤΑΜΙΝΗΝ Β', ἡ ὁποία ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ πάντων τῶν εἰδικῶν ὡς ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Δι' αὐτὸ συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἡ μπύρα εἰς τὰς τροφούς, διότι πλουτίζει τὸ γάλα των μὲ βιταμίνας.

Ἐξ ἄλλου ὁ μακρὸς βρασμὸς καθιστᾷ τὴν μπύρα τελείως ἀπηλλαγμένην ἀπὸ παθογόνους μικροοργασισμούς.

Ἡ ΜΠΥΡΑ ἔχει ἐπὶ πλέον καὶ θρεπτικὰς καὶ ΤΟΝΩΤΙΚΑΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ. Τὸ νερὸ τὸ ὁποῖον περιέχει εἰς μεγάλην ἀναλογίαν καταπραΰνει τὴν δίψαν, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ προσδίδει εἰς τὴν μπύραν ἰδιότητας ἀναλόγους πρὸς τὰς τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων. Τὸ οἰνόπνευμα τὸ ὁποῖον περιέχει εἶνε ἐλάχιστον – 2 ἕως 4—καὶ τονώνει τὸν ὀργανισμόν μας χωρὶς νὰ τὸν καταπονῇ.

Ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς μπύρας εὑρίσκονται εἰς ρευστὴν μορφὴν καὶ ἑπομένως ἀπορροφῶνται μὲ μεγάλην εὐκολίαν καὶ ταχέως ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ. Τὰ μεταλλικὰ συστὰ τικὰ τῆς μπύρας—φωσφάτα κλπ —εὑρίσκονται διαλελυμένα ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ, τοῦ γαλακτικοῦ καὶ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος καὶ ἐπηρεάζουν εὐεργετικῶς τὸν ὀργανισμόν. Καὶ τέλος ἡ μπύρα διευκολύνει ἐπίσης δραστικῶς τὴν ἀποτοξίνωσιν, τὴν ἀποκόμισιν τῶν βλαβερῶν τοξινῶν ἀπὸ τὸν ὀργανισμόν μας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν τόσον ὠφέλιμον ἐπίδρασιν, ποὺ ἐξασκεῖ εἰς τὴν ΑΝΑΠΤΥΞΙΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ἐνηλίκων, ἡ μπύρα προφυλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἀσθένειαν, τὸ ΣΚΟΡΒΟΥΤΟ.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ
ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ
ΚΑΧΕΚΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τὰ παιδιὰ ποὺ εὑρίσκονται εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀναπτύξεώς των, ὅταν ζοῦν μακρὰν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ κάποτε μὲ στερήσεις, μεγαλώνουν ἄνευ τῶν ἀναγκαίων ὑλικῶν διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματός των.

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν—ἀκριβῶς ὅταν ὁ ἰατρὸς συμβουλεύσῃ τὴν χρῆσιν τοῦ Μουρουνελαίου καὶ τοῦ Ἰωδοτανικοῦ σιροπίου—ἐνδείκνυται τὸ «ΣΟΥΡΑΖΟΥΤΑΛ».

Προτιμήσατε τὸ «ΣΟΥΡΑΖΟΥΤΑΛ» εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς προώρου καὶ ἀνωμάλου ἀναπτύξεως τῶν παιδιῶν σας ἀντὶ τοῦ Μουρουνελαίου καὶ τοῦ «Ἰωδοτανίκ». Θὰ ἴδητε μίαν καταπληκτικὴν διαφοράν. Ἡ ὄρεξις διὰ φαγητὸν θὰ ἐπανέλθῃ ἀμέσως ἀπὸ τῆς τρίτης ἢ πέμπτης τὸ ἀργότερον ἡμέρας. Τὸ βάρος θὰ αὐξάνῃ σχεδὸν ἀπὸ τῆς πρώτης ἑβδομάδος. Τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας. Ἡ χαρὰ ἡ παιδική. Ἡ προθυμία διὰ τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐργασίαν θὰ ἐπανέλθουν ὅλα, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τοῦ παιδιοῦ κινεῖται πλέον καὶ ἀναπτύσσεται φυσιολογικῶς,

Τὸ «ΣΟΥΡΑΖΟΥΤΑΛ» εἶναι πολύτιμος χυμὸς φλοιῶν φύλλων, ἀνθέων καὶ σπερμάτων καὶ εἶναι περισσότερον πλούσιος εἰς τροφικὰ συστατικὰ ἀπὸ τὸν καλύτερον ζωμὸν κρέατος.

Εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ δυναμωτικοῦ «ΣΟΥΡΑΖΟΥΤΑΛ» χρησιμοποιήσατε διὰ μίαν φορὰν τὸ καθαρτικὸν «ΠΟΥΡΓΟΚΑΝΤΙ» πρὸς ἀποβολὴν ἐκ τῶν ἐντέρων τῶν προϊόντων τῆς κακῆς πέψεως τῶν παιδιῶν.

Κάμνομεν ἐξ ἰδίας πείρας τὰς θερμοτέρας συστάσεις εἰς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους παιδιῶν καχεκτικῶν, ὅπως χρησιμοποιῶσι τὰ δύο ταῦτα πολύτιμα ὠμοφυτοθεραπευτικὰ σκευάσματα. Ὑπερτεροῦν εἰς τροφικὴν καὶ ἀποτοξινωτικὴν δύναμιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἐπανορθωτικά, εἴτε φάρμακα εἴτε τροφαὶ ὀνομάζονται.

Τὸ «ΣΟΥΡΑΖΟΥΤΑΛ» δὲν εἶναι μόνον ὡς ἐγράφη πολλάκις, τὸ ἀντιφάρμακον τοῦ γήρατος. Ἀποτελεῖ πρὸ παντὸς μίαν ἐξέχουσαν ὑγιεινὴν δίαιταν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν τῆς προώρου καὶ κακῆς ἀναπτύξεως τῶν παιδιῶν.

Συνάδελφοι
Ἡ «ΣΧΟΛΙΚΗ» εἶνε
ὄργανόν σας.
Αἱ συνδρομαὶ
προπληρώνονται

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Η ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ

Ἄρθρο τῆς γερμανίδος παιδαγωγοῦ **ΕΜΜΑΣ ΦΟΡΜΑΝΕΚ**

Ἀπὸ τὶς 16 ὡς τὶς 20 Μαΐου ἐφέτος ἔγινε στὴ Βιέννη τὸ τέταρτο συνέδριο τῆς Πανευρώπης. Μιὰ Ἐπιτροπὴ τοῦ συνεδρίου ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα: «Πανευρώπη καὶ Σχολεῖο», γιατὶ ἡ πανευρωπαϊκὴ Ἕνωση θέλει νὰ βρεῖ ἕνα τρόπο νὰ μπάσει στὰ σχολεῖα τὴν πανευρωπαϊκὴ ἰδέα.

Ἔτσι ἔχει τὸν τόπο του νὰ παραθέσωμε ἐδῶ μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ ἱδρυτῆ καὶ προέδρου τῆς Πανευρωπαϊκῆς Ἕνωσης **R. N. Γκουντενχόβεν – Καλλέργη**, ποὺ δίνουν μιὰ καθαρὴ ἰδέα γιὰ τὴν οὐσία, τὴν ἱστορία καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς κίνησης γιὰ τὴν ἵδρυση τῆς Πανευρώπης:

ΤΙ ΘΕΛΕΙ Η ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ;

«Ἡ Πανευρώπη θέλει νὰ ἑνώσει τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη σὲ μιὰ Ὁμοσπονδία. Βάση τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ θὰ εἶνε ἡ ἐθνικὴ ἰσοτιμία ὅλων τῶν μελῶν καὶ σκοπός του θὰ εἶνε ἡ ἐξασφάλιση τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης, ἡ ὕψωση τῆς εὐημερίας τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν ὅλων τῶν λαῶν».

Ἡ σημερινὴ κατάσταση τῆς Εὐρώπης μᾶς σπρώχνει πρὸς τὴ σκέψη αὐτή. Γιατὶ τὴ σημερινὴ Εὐρώπη, μὲ τὸ χωρισμό της σὲ τόσα Κράτη, ἀπειλοῦν τρεῖς πιθανὲς καταστροφές: Ἕνας νέος διεθνικὸς πόλεμος, μιὰ γενικὴ ἐξαθλίωση καὶ προπάντων ἡ ἐπανάσταση. Τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ ἀποφύγει ἡ Εὐρώπη τὶς καταστροφὲς αὐτὲς ὁ Καλλέργης βλέπει στὴ συνένωση ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνοτήτων. Γι' αὐτὸ καὶ ἵδρυσε στὰ 1922 τὴν Πανευρωπαϊκὴ Ἕνωση.

Πρῶτα πρῶτα προσπάθησε νὰ ἐνθουσιάσει γιὰ τὸ σκοπό του μερικὲς προσωπικότητες μὲ πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπιβολή. Ἔστειλε μιὰ ἐγκύκλιο σ' ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ πῆρε ἀπὸ 51 κράτη ἀπάντηση μὲ ὑπόσχεση συνδρομῆς.

Ὁ Θωμᾶς Μάζαρικ καὶ Μουσολίνι ἦταν οἱ πρῶτοι ποὺ συμφώνησαν μαζί του. Ἐπειδὴ ὅμως, ἂν καὶ παραδέχονταν τὴν ἰδέα, δὲν ἤθελαν νὰ ἀναλάβουν στὰ χέρια τους τὴν προπαγάνδα, γι' αὐτὸ ἄρχισε νὰ προπαγανδίζει μόνος του ὁ Καλλέργης καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ Βιέννη. Ὁ τότε ἀρχικαγκελάριος τῆς Αὐστρίας Ζάϊπελ εἶχε τὸ θάρρος νὰ διακηρύξει πὼς τάσσεται στὸ πλευρὸ τοῦ Καλλέργη. Μὲ τὴν προπαγάνδα τοῦ Ζάϊπελ γεννήθηκε ἀμέσως καὶ ἡ συμπάθεια γιὰ τὴν ἰδέα καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης καὶ ἡ Ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ ἰάχθηκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ τὴν ἰδέα. Στὰ 1924 βγῆκε τὸ πρῶτο πανευρωπαϊκὸ μανιφέστο, γραμμένο στὶς περισσότερες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες.

Στὰ 1925 ἄρχισε ἡ προπαγάνδα στὴ Γερμανία καὶ στὴ Γαλλία. Δὲν εἶχαν περάσει δυὸ χρόνια καὶ ὅλες οἱ πολιτικὲς προσωπικότητες τῆς Εὐρώπης εἶχαν ταχθεῖ μὲ τὴν ἰδέα τῆς Πανευρώπης. Τμήματα τῆς πανευρωπαϊκῆς Ἕνωσης ἱδρύθηκαν στὴν Οὐγγαρία, στὴν Πολωνία, τὴ Βουλγαρία, τὴ Ρουμανία τὴν Ἱσπανία, τὸ Βέλγιο, τὴν Ἐσθονία καὶ τὴ Λετωνία.

Σιγὰ-σιγὰ ὁ Γκουτενχόβεν—Καλλέργης κέρδισε γιὰ τὴν ἰδέα του καὶ τὴν κοινὴ γνώμη τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας. Στὴν ἀρχὴ ὅμως, γιὰ νὰ εὐνοήσει ἡ Ἀγγλία τὴν ἰδέα τῆς Πανευρώπης, ἔπρεπε ἡ Πανευρώπη νὰ πάρει στάση ἀπέναντι στὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν.

Στὰ 1925 ὁ Καλλέργης ὑπόβαλε ἕνα ὑπόμνημα στὴ Γραμματεία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὅπου πρότεινε τὶς ἀκόλουθες κρατικὲς Ἑνώσεις: Πανευρώπη, Παναμερική, Βρεττανικὴ αὐτοκρατορία, Σοβιετικὴ Ἕνωση, Ἰαπωνία καὶ Κίνα. Τὴν ἰδέα αὐτὴ δέχθηκε καὶ βοήθησε καὶ ὁ τότε Ἄγγλος ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν κ. Ἔμερυ.

Τὴν ἴδια καλὴ ὑποδοχὴ βρῆκε ἡ ἰδέα τῆς Πανευρώπης καὶ στοὺς ἀγωνιστὲς γιὰ τὴν ἰδέα τῆς Παναμερικῆς, ποὺ ἀπὸ τὴν κίνηση τῆς Πανευρώπης ἀντλοῦσαν νέα ἐπιχειρήματα γιὰ τὸ δικό τους ἀγῶνα.

Ἔτσι ὅλοι οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ εἶχαν ἀναγνωρίσει τὴ σκοπιμότητα τῆς πανευρωπαϊκῆς ἰδέας, δὲν εἶχαν ὅμως κάμει τίποτε γιὰ τὴν πραγματοποίησή της. Τὴν πρώτη πρακτικὴ βοήθεια στὴν πανευρωπαϊκὴ ἰδέα ἔδωσε ὁ Ἀριστείδης Μπριάν, ποὺ ἀπὸ τὰ 1926 ἄρχισε νὰ ἐργάζεται μὲ φανατισμὸ γιὰ τὴν πραγματοποίησή της. Ἔτσι ἄρχισε μιὰ τόσο ζωηρὴ κίνηση, ποὺ ἀμέσως στὰ 1926 μποροῦσε κιόλας νὰ συνέλθει τὸ πρῶτο Πανευρωπαϊκὸ Συνέδριο στὴ Βιέννη. Ὁ πρόεδρός του ὁ Δρ Ζάϊπελ, χαιρέτησε μὲ συγκινητικὰ λόγια τὴ νέα πανευρωπαϊκὴ σημαία. Καὶ ἡ σημαία αὐτὴ παριστάνει τὸν Ἐρυθρὸ Σταυρὸ ἁπάνω σὲ βαθὺ γαλανὸ φόντο. Ἡ πρώτη ἐπιτυχία ἦταν τεράστια. Ἀντιπρόσωποι 24 εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἶχαν πάρει μέρος στὸ Συνέδριο αὐτό.

Ἀπὸ τὰ 1926 ἡ ἰδέα τῆς Πανευρώπης προχωρεῖ ἀδιάκοπα. Σὲ πανευρωπαϊκὰ συνέδρια καὶ συζητήσεις μίλησαν οἱ μεγαλύτερες ἐξοχότητες τῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν ἔννοια καὶ τους σκοποὺς τῆς Πανευρωπαϊκῆς οἰκογενείας.

Ὁ Γκουντενχόβεν – Καλλέργης ἀποδείχνει πὼς ἀνέκαθεν ἡ Εὐρώπη ἀποτελοῦσε Ἕνωση: Ἕνωση πολιτιστική, ἕνωση οἰκονομική, μὰ καὶ ἕνωση πολιτικῆς τύχης.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ ψυχή, ἀνάλογα μὲ τὶς γεωγραφικὲς συνθῆκες καὶ τὶς μορφὲς τῆς ἱστορίας πῆρε σιγὰ σιγὰ τὴ σημερινὴ ἑνιαία μορφή της. Γιατὶ ὅλα τὰ μεγάλα περιστατικὰ ἐπηρέασαν ἀπὸ κοινοῦ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Ἡ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Ἐθνῶν, ὁ ἱπποτισμός, οἱ σταυροφορίες, ἡ ἀναγέννηση, ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση, ἡ ἀπολυταρχία, ὁ διαφωτισμός, ἡ δημοκρατία καὶ ὁ σοσιαλισμός.

Ὁ μεγάλος πόλεμος κατάστρεψε τὴν ἑνότητα τῆς ἱστορικῆς παράδοσης στὴν Εὐρώπη. Μαζὶ ὅμως κατάστρεψε καὶ τὴν ὑπεροχὴ τῆς Εὐρώπης ἀπέναντι στὶς ἄλλες ἠπείρους. Ἡ Εὐρώπη δὲν ὑπερεῖχε ὡς τώρα ἀπὸ τὶς ἄλλες ἠπείρους γιὰ τὸ μέγεθός της. Στὴν πραγματικότητα ξέρουμε πὼς μόνο οἱ Βρεττανικὲς Ἰνδίες ἔχουν τὸ μέγεθος τῆς Εὐρώπης. Ἡ Κίνα, καθὼς καὶ οἱ Ἡνωμένες Παλιτεῖες ἔχουν διπλάσιο μέγεθος ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ὁ Καναδάς, ἡ Αὐστραλία καὶ ἡ Βραζιλία εἶναι καὶ αὐτὲς διπλάσιες, ἐνῶ τὰ Σοβιετικὰ κράτη κατέχουν τέσσερισήμισι φορὲς μεγαλύτερη ἔκταση ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Ἡ σύγκριση αὐτὴ καὶ μόνο ἔπρεπε νὰ πείσει τὸν καθένα πὼς ἂν θέλει ἡ Εὐρώπη νὰ κρατήσει τὴ θέση της ἀπέναντι στὸν ἄλλο κόσμο, πρέπει νὰ συνενώσει τοὺς λαούς της.

Ἡ ὀρθότητα ὅμως τῆς πανευρωπαϊκῆς ἰδέας βγαίνει καὶ ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐπιθυμία ὅλων τῶν λαῶν γιὰ τὴν πραγματοποίησή της.

Πρῶτα-πρῶτα εἶναι ἡ θέληση τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν νὰ διατηρήσουν τὴν εἰρήνη καὶ νὰ ἐμποδίσουν κάθε μελλοντικὸ διεθνικὸ πόλεμο. Γιὰ τὴ διατήρηση αὐτὴ τῆς εἰρήνης ἐργάζονται περισσότερο οἱ γυναῖκες, ποὺ δὲν θέλουν πάλι νὰ θυσιάσουνε τὰ παιδιά τους, τοὺς ἄντρες τους, τοὺς ἀδελφούς τους,, τοὺς πατέρες τους σὲ ἕνα νέο μεγάλο πόλεμο.

Καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξη θὰ εἶχε πολὺ νὰ ὠφεληθεῖ ἀπὸ τὴν πανευρωπαϊκὴ Ἕνωση. Καὶ ἡ ἐργατικὴ ἐκείνη τάξη ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ποὺ δὲν προσχώρησε στὸν κομμουνισμό, τάχθηκε μὲ τὴν ἰδέα τῆς Πανευρώπης.

Γιὰ τὴν εὐρωπαϊκὴ βιομηχανία ἡ Πανευρώπη θὰ ἦταν ἡ χρήσιμη συμπλήρωση τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τους.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ γεωργία θὰ σωζότανε μὲ τὴν Πανευρώπη ἀπὸ τὴν κρίση, ποὺ τὴν ἀπειλεῖ ἀπὸ τὶς χῶρες ἀντίπερα τοῦ ὠκεανοῦ.

Οἱ ἔμποροι τῆς Εὐρώπης βλέπουνε μὲ τὴν Πανευρώπη τὴ δυνατότητα νὰ δημιουργηθεῖ μιὰ μεγάλη καὶ ἐλεύθερη ἀγορά.

Τὰ ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα ἐλπίζουνε μὲ τὴ δημιουργία τῆς Πανευρώπης, πὼς θὰ ὑψωθεῖ τὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς τῆς Εὐρώπης.

Οἱ μειοψηφίες τῆς Εὐρώπης θέλουνε τὴν Πανευρώπη, γιατὶ ἐλπίζουν νὰ πάψει ἡ πίεση ποὺ ὑποφέρουνε τώρα.

Οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ τῆς Εὐρώπης ἔνιωθαν τοὺς ἑαυτούς των πάντα ἑνωμένους. Γι' αὐτοὺς ἡ Πανευρώπη δὲν εἶναι τίποτα καινούργιο.

Τὸ καλύτερο στήριγμα τῆς Πανευρώπης εἶναι ἡ σημερινὴ νεολαία, ποὺ νιώθει πόσο στενὰ εἶναι τὰ σημερινὰ σύνορα στὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ μὲ τὴ νεολαία μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ ἰδανικό, ποὺ πρόβαλαν οἱ καλύτεροι τῆς Εὐρώπης.

Τὸ ὅτι ὁ Καλλέργης ὥρισε τὴ Βιέννη κέντρο τῆς πανευρωπαϊκῆς Ἕνωσης δὲν εἶναι τυχαῖο. Ὁ Καλλέργης βλέπει πὼς ἡ Αὐστρία εἶναι ἡ χώρα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἕνωσης καὶ συναδελφωσύνης. Ἐξαιτίας τῆς γεωγραφικῆς της θέσης εἶναι, ἀπὸ ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς πρωτεύουσες ἡ καταλληλότερη γιὰ νὰ εἶναι ἕδρα τῆς πανευρωπαϊκῆς Ἕνωσης. Ἀπὸ τὴ Βιέννη περνοῦν οἱ μεγαλύτεροι δρόμοι συγκοινωνίας: Βερολῖνο—Ρώμη, Παρίσι—Βαρσοβία καὶ Βουκουρέστι. Ἔπειτα ἡ Βιεννη βρίσκεται στὸ κεντρικώτερο μέρος τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Μὰ καὶ ἀπὸ ἱστορικὴ ἄποψη πρέπει ἡ Βιέννη νὰ εἶναι τὸ κέντρο τῆς Ἕνωσης. Ἡ Βιέννη μὲ τὴν ἱστορία της καὶ τὴν παράδοσή της τῶν δυὸ χιλιάδων χρονῶν, δημιούργησε τὴν κοσμοπολιτικὴ ἰδέα, ποὺ ἀποκλείει κάθε ἐθνικὸ σωβινισμό. Ἡ Βιέννη ἦταν αἰῶνες πρωτεύουσα διεθνικῶν κρατῶν: Γερμανῶν, Σλάβων Μαγυάρων. Ἡ τέχνη καὶ τὰ γράμματα τῆς Βιέννης δὲν εἶναι γερμανικά, εἶναι πανευρωπαϊκά. Εἶναι φανερὴ ἡ ἐπίδραση τῶν ἱσπανῶν, τῶν ἰταλῶν, τῶν γάλλων καὶ ἡ Βιέννη κατάφερε πάντα, χωρὶς νὰ ἀρνηθεῖ τὸ δικό της γερμανικὸ πολιτισμό, νὰ δέχεται καὶ νὰ ἀφομοιώνει ξένους πολιτισμούς.

Ἀπὸ ἀνέκαθεν ἡ Αὐστρία ἦτανε στήριγμα τῆς Εὐρώπης ἐνάντια στὶς ἐπιδρομὲς ἀπὸ ἀνατολῶν.

Καὶ ὅταν στὸν 16 καὶ 17 αἰῶνα ὁ Ἰσλὰμ ἀπειλοῦσε νὰ καταστρέψει τὴ Εὐρώπη, στάθηκε ἡ Αὐστρία καὶ ἀναχαίτισε τὴν ὁρμὴ τῶν Τούρκων.

Ἡ ἰδέα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἕνωσης δὲν εἶναι ξένη στὴν Ἱστορία τῆς Αὐστρίας. Τὰ περισσότερα εὐρωπαϊκὰ κράτη ἦσαν κάποτε ἑνωμένα κάτω ἀπὸ τὴ δυναστεία τῶν Ἀψβούργων. Τὸ Κράτος τοῦ Καρόλου τοῦ 5ου ἁπλωνότανε στὴν Εὐρώπη στὴν Ἱσπανία, τὴν Ὁλλανδία καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Πρὸς τὴν Ἀνατολὴ πάλι ἅπλωσε τὸ κράτος του ὁ Μαξιμιανὸς ὁ 1ος μὲ διάφορες συνθῆκες καὶ μὲ δεσμοὺς ἀπὸ γάμους, πρὸς τὴν Οὐγγαρία, τὴ Βοημία καὶ τὴν Πολωνία. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοὺς πολέμους τοῦ Ναπολέοντα ἡ Βιέννη ἦτανε τὸ κέντρο τῆς Ἱερᾶς Ἕνωσης.

Ἀπο ὅοα εἴπαμε βγαίνει πὼς πάντοτε ἡ Αὐστρία ἐργάστηκε στὴν Ἱστορία γιὰ τὴν ἰδέα τῆς Πανευρώπης.

Οἱ πολιτικοὶ τῆς Αὐστρίας ἀσπάσθηκαν πάντα τὴν ἰδέα τῆς Πανευρώπης. Καὶ ὁ σημερινὸς Καγκελάριος κ. Σοῦσνικ στὸ λόγο του στὸ περασμένο Συνέδριο, τάχθηκε μὲ τὴν Πανευρώπη.

Τώρα ἡ Πανευρώπη προσπαθεῖ νὰ μπάσει τὴν ἰδέα της καὶ στὰ σχολεῖα. Σχετικὴ συζήτηση ἔγινε στό τέταρτο πανευρωπαϊκὸ συνέδριο.

Ἡ ἰδέα τῆς Πανευρώπης εἶναι πολὺ σημαντικὴ γιὰ τοὺς μαθητὲς καὶ τοὺς δασκάλους. Γιατὶ ἡ Πανευρώπη δὲ ζητάει ἄλλο τίποτα, παρὰ ὅ,τι τονίζει σήμερα ἡ ἀγωγή: Τὴν εἰσαγωγὴ στὸν πολιτισμό.

Κάθε δάσκαλος μπορεῖ νὰ θεωρήσει τὸ ἔργο του συντελεσμένο ἂν φέρει τὸν τρόφιμό του στὸ σημεῖο νὰ κανονίζει τὴ ζωή του σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ Αὐγουστίνου καὶ νὰ βάλει τὴν Πανευρώπη συμβολικὴ σημαία του.

In necessariis unitas
in dubiis libertas
in omnibus caritas!

Ἑνότητα, ἐλευθερία καὶ δημιουργικὴ ἀγάπη!

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 83422 / Ἐγκυκλ. 42

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1η Νοεμβρίου 1935

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

«περὶ συστάσεως τοῦ βιβλίου «Στοιχεῖα Φιλοσοφίας» **Alfred Rausch** (παράφρασις **Δ. Λάμψα**»).

Πρὸς τοὺς κ. κ. Γενικοὺς Ἐπιθεωρητάς, Διευθυντὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, Ἐπιθεωρητὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ λειτουργοὺς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Νόμου 5911 «Περὶ διδακτικῶν βιβλίων» καὶ τὴν πρότασιν τῆς Ὁλομελείας τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 15]2—10—33 πρᾶξιν αὐτοῦ, ἧς ἀπόσπασμα παρατίθεται κατωτέρω, συνιστῶμεν εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ Ἀνωτέρων τάξεων τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Λάμψα ἐκδοθείσης παραφράσεως τοῦ βιβλίου τοῦ **Alfred Rausch** ὑπὸ τὸν τίτλον «**Στοιχεῖα Φιλοσοφίας**» καὶ τὴν προμήθειαν ταύτης παρὰ τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν διὰ τοὺς ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ἐκτιθεμένους λόγους.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ

10ον) Εἶτα, ἀποχωρήσαντος ἐκ τῆς σχετικῆς συσκέψεως τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Συμβουλίου κ. Δ. Λάμψα, λαβὸν ὑπ' ὄψει σχετικὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν τῶν κ. κ. Ι. Χαντέλη καὶ Θ. Παρασκευοπούλου περὶ «οὗ εἰς τὴν κρίσιν του ὑποβεβλημένου ἔργου «*Στοιχεῖα τῆς Φιλοσοφίας*» ὑπὸ Alfred Rausch (παράφρασις Δημ. Ι. Λάμψα)» (αἴτησις ἐκδοτικοῦ οἴκου Ι. Κολλάρου) ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ Σὸν Ὑπουργεῖον δύναται νὰ συστήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐν λόγῳ φιλοσοφικοῦ ἔργου εἰς τοὺς κ. λειτουργοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῆς Ἀνωτέρας τάξεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν προμήθειαν αὐτοῦ παρὰ τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν, διότι τὸ ἔργον τοῦτο, εἰσάγον τὸν ἀναγνώστην μὲ τρόπον σαφῆ, εὔληπτον καὶ μεθοδικὸν εἰς πάντα τὰ προβλήματα τῆς τε εἰδικῆς καὶ τῆς Γενικῆς Φιλοσοφίας, ὑποβοηθεῖ τοὺς μὲν διδάσκοντας τὰ φιλοσοφικὰ εἰς τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας, τοὺς δὲ διδασκομένους εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῶν, πάντας δὲ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς εἰς τὸν ὑγιᾶ φιλοσοφικὸν καταρτισμὸν αὐτῶν.

Τιμᾶται δρ. 125 Διὰ τὰς ἐπαρχίας δρ. 140

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & Σ[ΙΑ] Α. Ε. ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46[Α]

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Στέλνεται **ΔΩΡΕΑΝ** σ' ὁποιον συνάδελφο τὸν ζητήσει ἀπὸ τὴ «Σχολικὴ»

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΣ

ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΒΑΑΒΕΡΟ ΠΙΣΩΔΡΟΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Παίρνω ταχτικὰ τὴ «Σχολικὴ» ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα ποὺ βγῆκε. Καὶ καθε ἑβδομάδα τὴν περιμένω μὲ λαχτάρα. Καὶ σᾶς βεβαιώνω πὼς κυριολεχτικὰ τὴν ρουφῶ. Εἶναι γιὰ μένα τὸ μόνο πνευματικὸ ξεκούρασμα, στὴν πνευματικὴ ἐρημιά, ὅπου ζῶ.

Μὲ τὴ φωτεινή της καθοδήγηση, μὲ τὴν πραγματική της ἀγάπη στὸν περιφρονημένο καὶ ἐξευτελισμένο σήμερα λειτουργὸ τῆς Παιδείας, μὲ τὸ πλούσιο καὶ διαλεχτὸ περιεχόμενό της, μὲ τὴ μαχητικότητα καὶ τὸ ἀκλόνητο θάρρος της ἐπάνω στὶς ἐπάλξεις τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀναγέννησης, κέρδισε ἡ «Σχολικὴ» τὴ συμπάθεια καὶ κατάχτησε μὲ τὴν ἀξία της τὴν ἀγάπη ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν ποὺ πονοῦνε γιὰ τὸ κατάντημα τῆς Παιδείας.

Καὶ εἶναι ***ζήτημα τιμῆς*** γιὰ τὸν ἐκπαιδευτικὸ κλάδο νὰ ζήσει καὶ νὰ ριζώσει βαθειὰ ἡ «Σχολική». Εἶναι ἡ μόνη ἐλπίδα καὶ παρηγοριά μας. Μὲ τὸ παράδειγμά της καὶ μὲ τὸ πλούσιο φῶς της μᾶς δειχνει τὸ δρόμο ποὺ πρέπει νὰ βαδίσουμε γιὰ νὰ σταματήσουμε τὸ καταστρεφτικὸ πισωδρόμημα τῆς Παιδείας, νὰ περισώσουμε τώρα ὅ,τι μποροῦμε καὶ νὰ ὑψώσουμε σὲ λίγο τὴ λαϊκὴ Παιδεία, γιὰ νὰ ἐκπληρώσει τὴν κοινωνική της ἀποστολή.

Ὅλοι οἱ συνάδελφοι ἂς ὑποστηρίξουν ***μὲ φανατισμὸ*** τὴ «Σχολική». Προσφέρουν ἔτσι μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ὑπηρεσίες στὴ λαϊκὴ Παιδεία.

Μ. Π.
Δημοδιδάσκαλος

ΕΜΠΡΟΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ

Ἀπὸ τὴν ἀπόμερη γωνιὰ τῆς πατρίδας μας, ὅπου μὲ ἐκσφενδόνισαν ἀπὸ κομματικὴ ἐμπάθεια, βαθειὰ πληγωμένος ἀπὸ τὴν ἀνομία, σᾶς χαιρετῶ μὲ ὅλη τὴ συναδελφικὴ ἀγάπη μου. Τὴ συμπόνια ποὺ δείχνετε γιὰ τὴν κατάντια μας καὶ γιὰ τὰ ἀλύπητα χτυπήματα ποὺ δίνουνε κατακέφαλα στὴ λαϊκὴ Παιδεία, τὴ νιώθουμε καὶ ἐμεῖς, ὅσοι θέλουμε νὰ ἀγωνισθοῦμε παράλληλά σας στὸ μεγάλο μέτωπο τῆς προόδου γιὰ τὸν κοινὸ ἐχθρό, ***τὴν ἀμάθεια***.

Παρακολουθῶντας σε, ἀγαπητὴ «Σχολική», ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἔκδοσης σου, ἀντικρύζω τὶς γνῶμες πολλῶν συναδέλφων, ποὺ καὶ ἐκεῖνοι νιώθουνε τὸν ἴδιο πόνο μὲ μᾶς καὶ ἀναρωτιέμαι: Γιατί νὰ εἴμαστε μονάχα ἐμεῖς ποὺ πονοῦμε; Μήπως εἶναι κι ἄλλοι καὶ δὲν τολμοῦνε; ***Τί τοὺς κάνει νὰ μένουν ἀποτραβηγμένοι;*** Τί καρτεροῦν, ὅταν βλέπουνε πὼς κατρακυλαει ἡ Παιδεία; Τί περιμένουν; Νὰ κλάψουν ἐπάνω στὰ συντρίμμια; Θὰ εἶναι τότε ἀργά. Ἡ ἀμάθεια θὰ φουντώσει. Ἡ πρόληψη θὰ πνίξει τὴ ζωή.

Καιρὸς ὅμως νὰ συνέλθουν. Νὰ διώξουνε τὴν ἀδιαφορία ἀπὸ τὴν καρδιά τους. Καὶ ὅλοι μαζὶ μὲ ἕναν πόθο, νὰ ἐργασθοῦμε γιὰ τὴν ἀναστήλωση τῆς Παιδείας. Αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος μας.

Δ. Ι. Σ.
Δημοδιδάσκαλος

Συνάδελφοι, ὑποστηρίξτε μὲ φανατισμὸ τὴν «ΣΧΟΛΙΚΗ»

ΑΠΟ ΤΑ "ΨΥΧΗΣ ΧΑΜΟΓΕΛΑ,,

Η ΤΥΦΛΗ ΜΑΝΑ

Δώδεκα χρόνια ὁ μονογιὸς στὰ ξένα ταξιδεύει,
τὴ νιότη του ἀσωτεύει...
Καὶ μιὰν αὐγὴ ποὺ ἐρόδιζαν γαληνεμένα οἱ κάβοι,
ἔρμος σὲ ἀπόκοσμο γιαλὸ μαῦρο θωρεῖ καράβι...

Ρίχνει βαρκάκι, ἀνοίγεται, στὴν πρύμη του φτερώνει,
κυνηγημένο, λές, πουλὶ στὴν κουπαστὴ κλαρώνει.
Τὸν καπετάνιο ἀποζητάει μὲ ἀνήσυχα τὰ μάτια,
μὰ βλέπει ἀγνάντια ἀκίνητη, θωρώντας πρὸς τὰ πλάτια,
μιὰ μαυροφόρα, ἀγέρινη μορφή, συγνεφιασμένη,
χιονομαλλούσα, ποὺ ἔλεγες νεράϊδα γερασμένη...

«— Κυρά μου, Καπετάνισα, συχώρα με: Εἶμαι ξένος,
χρόνια καὶ χρόνια ἀπὸ νησιὰ σὲ πέλαα πλανεμένος...
καὶ ἀπόμεινα παντέρημος! Ἄλλοί τους, ποὺ ἀγαποῦνε
τὰ ξένα καὶ ἀναργεύονται... Καὶ ὁ καπετάνιος ποῦνε;»

«— Τὸν καπετάνιο οἱ βυθοὶ σβύσανε, καὶ τὸ γιό μου
ποιὸς ξέρει σὲ ποιὸ τρίστρατο τοῦ πελαγήσιου δρόμου
μοῦ τόν κρατοῦνε ἀγύριστα! μὲ ἀνώφελες ἐλπίδες.
Φεύγει στὰ δάκρυα μου τὸ φῶς!.. Μήπως ἐσὺ τὸν εἶδες;
Ὁ χωρισμός του μοῦ ἄπλωσε στὴν ὄψη μαύρη σκέπη,
καὶ μόν' ὁ λογισμὸς πικρὲς μέσ' στὴν καρδιά μου βλέπει!»

«—Πές μου σημάδια: τὴν εἰδὴ τοῦ γιοῦ σου ἱστόρησε μου...»
«— Τὰ μάτια εἶχε τῆς θάλασσας, κορμοστασιὰ τοῦ Ἀνέμου·
ξανθιὰ στὰ στήθη του εἶχε ἐλιὰ καὶ χαϊμαλὶ καρδούλα...»
«—Στὴν ἀγκαλιά σου δέξου με, χίλιες φορὲς μανούλα!»

Σμίγει τὸ δάκρυ τὸ φιλί, τὰ μάτια κλαῖν στὰ χείλη,
τὸ φῶς τῆς φέρνουν νὰ χαρεῖ τὸ γιό, ποὺ ἐγλυκοφίλει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ "ΣΧΟΛΙΚΗΣ,,

Α΄. ΕΡΓΑ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

1 OSKAR PFISTER: «*Ψυχανάλυση καὶ Παιδαγωγική*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 100. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 35 καὶ 10 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 5.

2) ΜΙΧ. ΠΑΠΑΜΑΥΡΟΥ: «*Διδακτικὲς ἀρχὲς τοῦ σχολείου ἐργασίας*».

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17 καὶ 5 δελτία. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δρ. 3.

3) Z. ΚΑΒΕΡΑΟΥ: *Κοινωνιολογικὴ Παιδαγωγική*: Τόμος Α΄ καὶ Β΄. Μεταφρασὶς *Μιχ. Παπαμαῦρος*. Τιμὴ οἱ δύο τόμοι δραχμὲς 70. Γιὰ τοὺς ἀναγιῶστες μας δραχυὲς 20 οἱ δύο τόμοι καὶ 5 Δελτίσ. Για τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 3.

4) ΧΑΝΣ ΤΣΟΥΛΛΙΧΕΡ: *Ἡ ψυχανάλυσις εἰς τὸ σχολεῖον*. Μεταφρασὶς *Θ. Μακρόπουλος*, καθηγητής. Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγιῶστες μας δραχ. 8 καὶ 3 Δελτια. Γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ δραχ. 2..

Β΄. ΕΤΟΙΜΑ ΝΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ

5) E. ERKES: «*Πῶς πλάστηκε ὁ Θεὸς—ψυχολογία τῆς Θρησκείας*». Μεταφραστὴς Κ. ΜΗΓΡΟΥ καθηγητής.

Τιμὴ δρχ. 40. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 15, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

6) ED. CLAPARÉDE: «*Τὸ συναίσθημα τῆς κατωτερότητας στὸ παιδί*». Μεταφρασὶς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δρχ 25. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 8, 2 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 4 Δελτία.

Γ΄. ΘΑ ΕΚΔΟΘΟΥΝ ΣΕ ΛΙΓΟ

7) Ed. CLAPAREDE: «*Ψυχολογικὲς ὁμιλίες*». Μεταφραστὴς Κ. Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ.

Τιμὴ δραχμὲς 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρ. 10, 2 δρ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικά, καὶ 5δελτία.

8) VERA BARKLEY: «*Οἱ ὡραῖες ἀνακαλύψεις τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Βερονίκης*».

Σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ μυήσει τὰ παιδιὰ 8—12 χρονῶνστὸ τόσο λεπτὸ πρόβλημα: πῶς γίνεται ἡ ἀναπαραγωγὴ τῆς ζωῆς στὰ φυτά, στὰ ζῶα, καὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Τιμὴ δρχ. 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8Δελτία.

9) ELISABETH HUGUENIN: «*Ἡ Συνεκπαίδευση ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν*».

Τιμὴ δραχμὲς 50. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ 17, 3 δρχ. ἀκόμη γιὰ τὰ ταχυδρομικὰ καὶ 8 δελτία.

10) «*Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις*»: Ἔμμετρη μεταφραση τοῦ ποιητῆ καὶ συναδέλφου ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ.

Τιμὴ δρχ. 30. Γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τῆς «ΣΧΟΛΙΚΗΣ» δρχ. 10, 2 δρχ. ἀκόμη για τα ταχυδρομικὰ καὶ 5 Δελτία.

Γιὰ τοὺς συνδρομητές μας, ποὺ πληρώσανε τὴ συνδρομή τους δὲν χρειάζονται δελτία.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΧΡ. ΚΑΛΟΓΗΡΑ
(ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ)

ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1) «**Οἱ Πιτσιρῖκοι**». Βιβλίο ψυχαγωγικὸ γιὰ μικρὰ παιδιά. Κατάλληλο γιὰ Σχολικὲς καὶ Οἰκογενειακὲς γιορτές, μὲ 20 κωμικοὺς διαλόγους, μονολόγους καὶ κωμῳδίες, μὲ κωμικὰ παιδικὰ παιχνίδια, μὲ 50 ποιηματάκια καὶ μὲ τονισμένα τραγούδια ἀπὸ τὸ διακεκριμένο μουσουργὸ κ. Διον. Λαυράγκα. Ἔκδοσις δ΄ 1934, τιμ. δραχ. 50.

2) «**Προσευχὲς γιὰ τὰ σχολεῖα**». Ἐμμετρο προσευχητάριο σύμφωνα μὲ τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείσς. Ἔκδοσις Γ΄ 1934, μὲ τονισμένη προσευχὴ ἀπὸ τὸν κ. Διον. Λαυράγκα. Τιμ. δραχ. 10.

3) «**Τὸ ξεκούρασμα τοῦ παιδιοῦ**». Μέρος Α΄. Ἔκδοσις Β΄. Μὲ ἑβδομήντα ποιήματα περιγραφικά, φρονηματιστικα, ἀλληγορικά, σατυρικά, εὐτράπελα καὶ πατριωτικά, κατάλληλα γιὰ σχολικὰ ἀναγνώσματα καὶ γιὰ οἰκογενειακὲς καὶ σχολικες γιορτές. Τιμ. δραχ. 25.

4) «**Τὸ ξεκούρασμα τοῦ παιδιοῦ**». Μέρος Β΄. Μὲ ἕξη (6) κωμῳδίες, ἐννιὰ (9) κωμικοὺς διαλόγους, τέσσερους (4) κωμικοὺς μονολόγους, μὲ ἕνα (1) δρᾶμα καὶ μὲ τονισμένα τραγούδια. Γιμ. δραχ. 40.

Ὅλα εὑρίσκονται στὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ στὸν συγγραφέα.

Κάθε παραγγελία προπληρώνεται.

Τὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τοῦ παραγγέλλοντος.

Εἰς τοὺς παραγγέλλοντας ἄνω τῶν 20 ἀντιτύπων παρέχεται ἔκπτωσις 20 ο)ο.

Τονώσατε εἰς τοὺς Νέους
τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας
καὶ τῆς Ἀποταμιεύσεως

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ L^D

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1839

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
Ἀπὸ Δραχ. 100 καὶ ἄνω

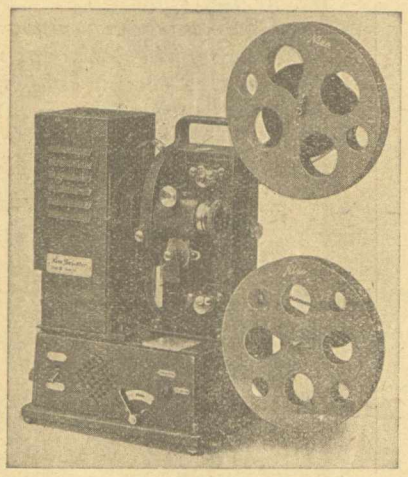

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ & Σ^ΙΑ
ΑΠΕΛΛΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΣΧΟΛΙΚΟΙ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ
"ΝΙΖΟ,,
ΟΡΓΑΝΑ ΦΥΣΙΚΗΣ & ΧΗΜΕΙΑΣ
ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΠ.

ΕΛΛΗΝ. ΕΤ. ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ Α.Ε.
ΣΤΑΔΙΟΥ 15Δ
ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ "ΒΟΤΡΥΣ,,
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥ ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΚΟΝΙΑΚ V.O.S. 25 ΕΤΩΝ
V.O. 15 »
* * * 10 »
ΒΕΡΜΟΥΤ
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
ΣΑΜΟΣ

ΠΙΝΕΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ
"ΜΑΡΚΟ,,
ΛΕΥΚΟ, ΕΡΥΘΡΟ, ΡΕΤΣΙΝΑΤΟ

ΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΖΩΝΕΣ-ΚΟΡΣΕΔΕΣ-ΜΑΓΙΩ

Ἐὰν θέλετε νὰ περιορίσετε κάθε περιττὸν καὶ νὰ διατηρήσετε τὰς γραμμάς σας, δοκιμάσατε τὶς Πλαστικὲς Ζῶνες, Κορσέδες, Μαγιώ, Σουτιέν, ὡς καὶ τὶς Ἰατρικὲς Ζῶνες Πτώσεως Στομάχου, Σπλάγχνων καὶ Νεφρῶν, Ἐγκυμοσύνης καὶ Μετεγχειρητικὲς τοῦ περιφήμου ΟΙΚΟΥ ΜΠΑΡΕΡ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Εἰδικὸς τεχνικὸς καὶ προσωπικὸν ἄρτιον θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σας εἰς τὸ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ

ΟΜΟΝΟΙΑ - ΑΘΗΝΑΙ

Ἐπίσης διὰ τοὺς κηλοπαθεῖς συνιστῶμεν τοὺς Κηλεπιδέσμους

ΥΠΕΡ - ΝΕΟ - ΜΠΑΡΕΡ

Χωρὶς πελότες, χωρὶς ἐλάσματα
Μία δοκιμὴ θὰ σᾶς πείση.

Ἰδοὺ ἕνα ταχὺ μέσον διὰ νὰ ἔχετε δόντια κατάλευκα, θελκτικὸ χαμόγελο.

Ἀρχίσατε νὰ βουρτσίζετε τὰ δόντια σας μὲ ΚΟΛΥΝΟΣ ἐπὶ ξηρᾶς ψήκτρας. Θὰ ἰδῆτε πόσο γρήγορα ἀποκτοῦν αὐτὴ τὴ λευκότητα καὶ στιλπνότητα ποῦ θαυμάζετε στοὺς ἄλλους. Θὰ ἰδῆτε ὅτι ἡ ΚΟΛΥΝΟΣ θὰ ὠμορφήνη τὰ δόντια σας ὅσον καμμία ἄλλη ὀδοντοκρέμα. Θὰ βεβαιώσετε ὅτι σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα θὰ γίνουν κατὰ πολὺ λευκότερα μὲ τὴν ὀδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ, τὰ δὲ οὖλα σας θὰ ἐξυγειανθοῦν τελείως.

ΚΟΛΥΝΟΣ
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ, ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ταμιευτήριον 3 3)4 ο)ο
Καταθέσεις { ὄψεως 3 1)2 ο)ο / προθ. 4 1)2·6 ο)ο

Ὁ τόκος τοῦ ταμιευτηρίου ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἑπομένης τῆς καταθέσεως.

Ἅπασαι αἱ παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπέζῃ καταθέσεις εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἠγγυημέναι ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ἀπηλλαγμέναι τελῶν χαρτοσήμου.

Καὶ ἐνεργοῦνται εἰς:

Τὸ κεντρικὸν κατάστημα: Ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Πανεπιστημίου 31.

Τὰ ὑποκαταστήματα: Ἐν Διδυμοτείχῳ, Ξάνθῃ, Δράμα, Θεσσαλονίκῃ, Καβάλλᾳ, Σέρραις, Καρδίτσῃ, Λαρίσσῃ, Ἀγρινίῳ, Λαμίᾳ, Ἰωαννίνοις, Ἄργει, Ξυλοκάστρῳ, Τριπόλει, Μυτιλήνῃ, Ἁγ. Νικολάῳ, Βάμῳ, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ, Χανίοις, Κερκύρᾳ, Κοζάνῃ καὶ Κομοτινῇ.

Καὶ τὰς ἀντιπροσωπείας: Εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, ὅπου ὑπάρχουν ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τὰ ὁποῖα καὶ τὴν ἀντιπροσωπεύουν.